

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

YAZMA TEKNİKLERİNİN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BİLGİLENDİRİCİ
METİN YAZMA BECERİSİNE ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜLDEN EZGİ ŞENER

ÇANAKKALE
TEMMUZ, 2018

T.C.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

Yazma Tekniklerinin Ortaokul Öğrencilerinin Bilgilendirici
Metin Yazma Becerisine Etkisi

Gülden Ezgi ŞENER
(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman
Dr. Öğretim Üyesi Fatih KANA

Çanakkale
Temmuz, 2018

Taahhütname

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “*Yazma Tekniklerinin Ortaokul Öğrencilerinin Bilgilendirici Metin Yazma Becerisine Etkisi*” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve değerlere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

26.07.2018

Gülden Ezgi ŞENER

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Onay

Güliden Ezgi ŞENER tarafından hazırlanan çalışma, 26/07/2018 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Referans No : 10137202

Akademik Unvan	Adı SOYADI	İmza	
Dr. Öğretim Üyesi	Fatih KANA		Danışman
Dr. Öğretim Üyesi	Mehtap ÖZDEN		Üye
Dr. Öğretim Üyesi	Arzu ÇEVİK		Üye

Tarih: .....

İmza:

Prof. Dr. Salih/Zeki GENÇ
Enstitü Müdürü

Ön söz

Öğrencilerin bilgilendirici metin üretimi ile ilgili sorunlar yaşadığı düşünülmektedir. Bu çalışma ile öğrencilerin metin üretimlerini geliştirmek için metinlerin yapısal özellikleri dikkate alınarak uygulamalar geliştirilmiştir. Bu şekilde öğrencilerin metin üretimlerine katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Yüksek lisans tez çalışmam sırasında öneri ve katkılarının yanında, bilgi ve deneyimlerini esirgemeyen, umutsuzluğa kapıldığım anlarda beni cesaretlendiren danışman hocam Sayın Dr. Öğretim Üyesi Fatih KANA' ya teşekkürlerimi sunuyorum.

Verilerin analizi konusunda ve tezle ilgili her başım sıkıştığında yardımına koşan sevdiğim Ali ÇAKIR'a sonsuz teşekkür ediyorum.

Son olarak yüksek lisansa başvurma sürecimde beni hep destekleyen ve yüksek lisansa başladığımda buna benden daha çok sevinen babam Recai ŞENER'e, çalışmalar sırasında her stresli anımda bana şefkatli kollarını açan ve manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen annem Şengül ŞENER' e sevgilerimi sunuyorum ve minnet duyuyorum.

Çanakkale, 2018

Gülden Ezgi ŞENER

Özet

Yazma Tekniklerinin Ortaokul Öğrencilerinin Bilgilendirici Metin Yazma Becerisine Etkisi

Ortaokul öğrencilerinin bilgilendirici metin üretme konusunda yaşadıkları sıkıntıların bilgilendirici metin yapılarını bilmediklerinden kaynaklandığını düşünülmektedir. Bu amaç doğrultusunda metnin yapısal özelliklerinin öğretiminin metin üretme sürecine katkı sağlayacağı varsayılmaktadır.

Bu çalışmada, geliştirilen uygulamalar sayesinde ortaokul öğrencilerinin bilgilendirici metinlerin yapısal özelliklerini, metin yazma sürecinde kullanma durumlarını belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada öğrencilerin yazma uygulamaları öncesindeki yazmaya karşı ön algıları ve yaşadıkları yazma sorunları, yazma uygulamaları sürecinde yazma becerilerindeki değişim, yazma uygulamalarından sonra giriş bölümü yazma tekniklerini ve metinlerarası bağlantı kurma tekniklerini kullanma durumları, yazmaya karşı uygulamalar sonrası algıları, ön algı ve son algılarındaki değişim araştırılmıştır.

Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden ‘Eylem Araştırması’ deseni kullanılmıştır. Çalışma yazma sorunları için geliştirilen uygulamaların sorunları çözüp çözmediğini görme üzerine temellendirildiği için araştırma deseni bu çalışmaya uygundur. Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında İstanbul İli İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Küçükçekmece ilçesinde bir eğitim kurumunun 7. sınıfına devam eden 44 öğrenci oluşturmaktadır.

Çalışmada, araştırmacı günlüğü, öğrenci günlüğü, öğrenci yazılı anlatım kâğıtları, Ön Algı Açık Uçlu Öğrenci Anketi, Son Algı Açık Uçlu Öğrenci Anketi, Bilgilendirici Metin Yazma Becerisi Analitik Değerlendirme Ölçeği, Giriş Bölümü Yazma Teknikleri Değerlendirme Formu, Metinlerarasılık Değerlendirme Formu olmak üzere 8 veri toplama

aracı kullanılmıştır. Araştırmada veriler, kodlamalar ve temalar aracılığıyla anlamlı hale getirilerek nitel verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz uygulanmıştır.

Çalışmada, veri toplama araçlarıyla toplanan verilere göre, öğrencilerin yazma uygulamaları öncesi yazma isteği ile ilgili algılarının olumlu olduğu ancak bilgilendirici metin üretiminde yapısal özellikler bakımından algılarının olumsuz olduğu sonucuna varılmıştır. Yazma uygulamaları öncesinde elde edilen ilk bulgudan hareketle yazma uygulamaları yapılmış ve öğrencilerin yapısal özellikleri yazma üretimlerinde genel olarak uyguladığı tespit edilmiştir. Giriş bölümü yazma tekniklerini ve metinlerarası bağlantı kurma tekniklerini kullanma durumlarında da olumlu yönde değişim olduğu belirlenmiştir. Son algı sorularına verdikleri cevaplardan hareketle, öğrencilerin bilgilendirici metin üretimlerinde yapısal özelliklerle ilgili algılarının olumlu yönde değiştiği gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bilgilendirici Metin, Giriş Bölümü Yazma Teknikleri, Metinlerarası Bağlantı Kurma Teknikleri, Metnin Yapısal Özellikleri, Yazma Becerisi.

Abstract

The Effect of Writing Techniques on Middle School Students' Informative Text Writing Skills

It is thought that the reason of middle school students informative text production difficulties is due to the fact that students don't know structures of informative texts. In accordance with this purpose, it is estimated that teaching the structural features of the text may contribute text production process.

In this study, it is aimed to determine Middle School students' usage of the structural features of informative texts in the text writing process by the developed applications. For this purpose, the pre-perceptions of writing and the writing problems experienced before the writing applications, the change in the writing skills in the writing practices, the use of the writing techniques and the intertextual writing techniques after the writing applications, the change between the pre-perception and post-application perceptions has been researched.

In the study, among qualitative research methods the 'Action Research' design was used. Because research is based on seeing whether the applications developed for writing problems solve the problems, research design is suitable for this study. The study group of the study is composed of 44 students who are in the seventh grade of an educational institution subsidiary Provincial Directorate of National Education in the Kucukcekmece district of Istanbul Province in the academic year of 2016-2017.

In the study, 8 data collections including the researcher diary, student diary, student written expression papers, Pre-Perception Open-ended Student Questionnaire, Final Perception Open-Ended Student Questionnaire, Informative Text Writing Analytical Evaluation Scale, Introductory Chapter Writing Technique Evaluation Form, Intertextual Evaluation Form tool were used. In the research, data was made meaningful through coding and themes. Descriptive analysis was used in the analysis of qualitative data.

In the study, according to the collected data by means of data collection, it was concluded that the students' perceptions about the writing request before the writing applications were positive but the perceptions about the structural features in informative text production were negative.

Writing practices have been made from the first findings obtained in writing applications and it has been determined that students generally apply structural features in writing productions. It has been determined that there is a positive change in the use of introductory chapter writing techniques and intertextual linking techniques. It was observed that the perceptions of the students about the structural features in the informative text production changed positively in response to the answers given to the last perception questions.

Keywords: Informative Text, Intertextual Linking Techniques, Introductory Chapter Writing Techniques, Structural Features of Informative Text, Writing Skills.

İçindekiler

Onay	i
Ön söz.....	ii
Özet	iii
Abstract	v
İçindekiler.....	vii
Tablolar Listesi.....	xii
Şekiller Listesi.....	xiv
Görüntüler Listesi.....	xv
Kısaltmalar Listesi.....	xxiv
Bölüm I: Giriş.....	1
Problem Durumu	1
Araştırmanın Amacı	3
Araştırmanın Önemi	4
Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
Araştırmanın Varsayımları	5
Bölüm II: Alanyazın Taraması	7
Temel Dil Becerileri	7
Yazma Becerisi.....	8
Yazma Yaklaşımları	9
Ürün temelli yazma yaklaşımı..	9
Tür temelli yazma yaklaşımı.....	9
Süreç temelli yazma yaklaşımı..	10
Çizgisel evre modeli.	10
Bilişsel süreç modeli..	11
Ortaokul Öğrencilerinin Bilgilendirici Metin Üretimini Geliştirilmesi	11
Metin.....	11
Metin Türleri.....	11

Hikâye Edici Metinler	12
Duyguya Dayalı Metinler (Şiir).....	13
Bilgilendirici Metinler	13
Metin Yapısı	14
Bilgilendirici Metinlerin Metin Yapısı	14
Bilgilendirici Metinlerin Büyük Ölçekli Yapısı	17
Bilgilendirici Metinlerin Üst Yapısı	21
Metinlerden Anlam Kurma.....	25
Metin İçi Anlam Kurma	26
Metin Dışı Anlam Kurma	26
Metinlerarası Anlam Kurma.....	27
Türkçe Dersi ile Yazarlık ve Yazma Becerileri Dersi Öğretim Programlarına Bilgilendirici Metin Yazma Yapısıyla İlgili Metinlerarası Bakış.....	30
Metinlerarası Bağlantı Kurma Teknikleri.....	33
Giriş Bölümü Yazma Teknikleri	36
Yazıya Başlama Şekilleri (Giriş Bölümü Yazma Teknikleri)	39
Bölüm III: Yöntem	41
Araştırmanın Modeli.....	41
Eylem Araştırması Süreci	43
Çalışma Grubu.....	47
Veri Toplama Araçları.....	48
Araştırmacı günlüğü.....	49
Öğrenci günlüğü.....	50
Öğrenci yazılı anlatım kâğıtları.	50
Ön algı ve son algı açık uçlu öğrenci anketi	50
Bilgilendirici metin yazma becerisi analitik değerlendirme ölçeği	51
Öğrenci yazıları değerlendirme formları.....	51

Verilerin Analizi	52
Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği	52
Bölüm IV: Bulgular ve Yorumlar	53
Ortaokul Öğrencilerinin Araştırma Öncesi Yazmaya Karşı Algıları ve Yaşadığı Yazma Zorlukları İle İlgili Bulgular ve Yorum	53
Ortaokul öğrencilerinin yazmaya karşı ön algılarına ilişkin bulgular ve yorum.....	53
Ortaokul Öğrencilerinin Bir Konu Hakkında Düşüncelerini Yazmaya Ayırdıkları Süre Bağlamında İncelenmesi.....	55
Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Yazmak İçin Ön Hazırlığın Gerekip Gerekmediğine Dair Düşünceleri	57
Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Plânının Ne Olduğuna Dair Ön Algıları.....	59
Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Yazarken Kendilerinde Hissettikleri Durumla Ön Algıları..	61
Ortaokul Öğrencilerinin Bilgilendirici Yazılarda Kullandıkları Metin Türleri.....	63
Ortaokul Öğrencilerinin Bilgilendirici Yazılarda Zorlandıkları Bölümler.....	64
Ortaokul Öğrencilerinin Yazılarının Giriş, Gelişme, Sonuç Bölümlerinde Neler Yaptıklarına Dair Ön Algıları.....	66
Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Yazmanın Geliştirilebilir Olup Olmadığına Dair Ön Algıları	68
Yazma Uygulamalarından Önce Tutulan Öğretmen Günlüğü	70
Ortaokul öğrencilerinin yazma uygulamaları öncesi yazma durumlarına ilişkin bulgular ve yorum.....	71
Belirlenen Yazma Algıları, Yazma Sorunları ve Zorlukları Dikkate Alınarak Geliştirilen Etkinliklerle Ortaokul Öğrencilerinin Bilgilendirici Metin Üretimlerinin Nasıl Olduğu İle İlgili Bulgular ve Yorum	76
Öğretmen Günlüğü	84
Öğretmen Günlüğü	86
Yapılan Uygulamalar Sonrası Öğrencilerin Bilgilendirici Metin Üretimlerinde Metinlerarası Bağlantı Kurma Tekniklerini Kullanma ve Giriş Bölümü Yazma Tekniklerine Yer Verme Durumları İle İlgili Bulgular ve Yorum	119
Yapılan uygulamalar sonrası öğrencilerin bilgilendirici metin üretimlerinde öğrencilerin giriş bölümü yazma tekniklerine yer verme durumları ile ilgili bulgular ve yorum.	119

Yapılan Uygulamalar Sonrası Öğrencilerin Bilgilendirici Metin Üretimlerinde Öğrencilerin Metinlerarası Bağlantı Kurma Tekniklerine Yer Verme Durumları İle İlgili Bulgular ve Yorum	136
Yapılan Uygulamalar Sonucunda Öğrencilerin Yazmaya Karşı Algılarındaki Değişimin Nasıl Olduğu ile İlgili Bulgular ve Yorum	150
Son Algı Anketi Sorularının Dağıtıldığı Zaman Tutulan Öğretmen Günlüğü	157
Bölüm V: Tartışma, Sonuç ve Öneriler	160
Tartışma ve Sonuç	160
Araştırmanın birinci alt problemine ait tartışma ve sonuç	160
Araştırmanın ikinci alt problemine ait tartışma ve sonuç	162
Araştırmanın üçüncü alt problemine ait tartışma ve sonuç	164
Araştırmanın dördüncü alt problemine ait tartışma ve sonuç	166
Öneriler	168
Kaynakça	170
Ek A: İzin Onayı	177
Ek B: Bilgilendirici Metin Yazma Dereceli Puanlama Anahtarı	178
Ek C: Bilgilendirici Metin Yazma Becerisi Analitik Değerlendirme Ölçeği	179
Ek D: Giriş Bölümü Yazma Teknikleri Değerlendirme Formu	180
Ek E: Metinlerarası Bağlantı Kurma Teknikleri Değerlendirme Formu	181
Ek F: Öğrenci Günlüğü	182
Ek G: Ön Algı Açık Uçlu Öğrenci Anketi	183
Ek H: Son Algı Açık Uçlu Öğrenci Anketi	184
Ek I: Giriş Bölümü Yazma Örnekleri	185
Durum Anlatarak Yazıya Başlama	185
Tanımlama Yaparak Yazıya Başlama	186
Hikâye Anlatarak Yazıya Başlama	186
Ben Anlatımı İle Yazıya Başlama	187
“Sen, Siz” Anlatımı İle Yazıya Başlama	187

Alıntı İle Yazıya Başlama	188
Soru Sorarak Yazıya Başlama.....	188
Karşılaştırma ya da Tezatlık ile Yazıya Başlama	188
Edebi Esere Gönderme Yaparak Yazıya Başlama	189
Benzetme Yaparak Yazıya Başlama	189
Anı ile Yazıya Başlama	190
Tarihi Bir Olay ile Yazıya Başlama.....	190
Kısa Hayat Hikâyesi ile Yazıya Başlama	191
Tasvir (Betimleme) ile Yazıya Başlama	191
Atasözü-Deyim ile Yazıya Başlama	191
Özetleme Yaparak Yazıya Başlama.....	192
Tartışma ile Yazıya Başlamak	192
Canlı Bir Örneklendirme ile Yazıya Başlama	193
Şiir ile Yazıya Başlama.....	193
Mizah-Nükte Yaparak Yazıya Başlama.....	194
Karışık (Birden Fazla Teknik) Şekilde Yazıya Başlama	194

Tablolar Listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa
1	Araştırmanın Eylem Plânı.....	45
2	Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Yazmakla İlgili Ön Algıları.....	53
3	Ortaokul Öğrencilerinin Bir Konu Hakkında Düşüncelerini Yazmaya Ayırdıkları Süre.....	55
4	Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Yazmak İçin Ön Hazırlığın Gerekip Gerekemediğine Dair Düşünceleri.....	57
5	Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Plânının Ne Olduğuna Dair Ön Algıları.....	59
6	Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Yazarken Kendilerinde Hissettikleri Durumla İlgili Ön Algıları.....	61
7	Ortaokul Öğrencilerinin Bilgilendirici Yazılarda Kullandıkları Metin Türlerine İlişkin Ön Algıları.....	63
8	Ortaokul Öğrencilerinin Bilgilendirici Yazılarda Zorlandıkları Bölümlere İlişkin Ön algıları.....	64
9	Ortaokul Öğrencilerinin Yazılarının Giriş, Gelişme, Sonuç Bölümlerinde Neler Yaptıklarına Dair Ön Algıları.....	68
10	Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Yazmanın Geliştirilebilir Olup Olmadığına Dair Ön Algıları.....	69
11	Bilgilendirici Metin Yazma Becerisi Analitik Değerlendirme Ölçeği' ne Göre Öğrencilerin Dostluk Konulu Yazılarından Aldığı Genel Puanlar....	72
12	Bilgilendirici Metin Yazma Becerisi Analitik Değerlendirme Ölçeği' ne Göre Öğrencilerin Dil Sevgisi Konulu Yazılarından Aldığı Genel Puanlar	76
13	Bilgilendirici Metin Yazma Becerisi Analitik Değerlendirme Ölçeği'ne Göre Öğrencilerin Aşık Veysel Konulu Yazılarından Aldığı Genel Puanlar.....	85
14	Komşuluk Konulu Yazılarından Bilgilendirici Metin Yazma Becerisi Analitik Değerlendirme Ölçeği' ne Göre Öğrencilerin Aldığı Genel Puanlar.....	98

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa
15	Doğa ve İnsan Konulu Yazılarından Bilgilendirici Metin Yazma Becerisi Analitik Değerlendirme Ölçeği' ne Göre Öğrencilerin Aldığı Genel Puanlar.....	108
16	Öğrencilerin Yazılarında Kullandıkları Giriş Bölümü Yazma Teknikleri...	120
17	Öğrencilerin Giriş Bölümü Yazma Teknikleri.....	129
18	Ortaokul Öğrencilerinin Metinlerarası Bağlantı Kurma Teknikleri.....	137
19	Ortaokul Öğrencilerinin Metinlerarası Bağlantı Kurma Teknikleri.....	149
20	Ortaokul Öğrencilerinin Uygulama Sonrası Yazı Yazmakla İlgili Son Algıları.....	150
21	Ortaokul Öğrencilerinin Yazı yazma Süresiyle İlgili Son Algıları.....	151
22	Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Yazma Öncesi Ön Hazırlıkla İlgili Son Algıları.....	153
23	Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Planı İlgili Son Algıları.....	153
24	Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Yazarken Kendilerinde Hissettikleri Durumla İlgili Son Algıları.....	154
25	Ortaokul Öğrencilerinin Bilgilendirici Yazılarda Farklı Metin Türü Kullanmalarına Dair Son Algıları.....	154
26	Ortaokul Öğrencilerinin Bilgilendirici Yazılarda Zorlandıkları Bölümlerle İlgili Son Algıları.....	155
27	Ortaokul Öğrencilerinin Yazılarının Giriş, Gelişme, Sonuç Bölümleriyle İlgili Son Algıları.....	156
28	Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Yazmanın Geliştirilmesiyle İlgili Son Algıları.....	157
29	Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersinde Uygulanan Yazı Yazma Çalışmalarının Önceki Yazılardan Farkı İlgili Son Algıları.....	158
30	Yazı Çalışmalarının Ortaokul Öğrencilerine Katkısıyla İlgili Son Algıları	159

Şekiller Listesi

Şekil Numarası	Başlık	Sayfa
1	Bilgilendirici metinlerin küçük ölçekli yapısı.....	17
2	Bilgilendirici metinlerin büyük ölçekli yapısı.....	21
3	Bilgilendirici metinlerin üst yapısı.....	24
4	Metinlerarası okuma açısından sınıf düzeylerine göre anlam kurmanın gelişimi.....	28
5	Eylem araştırması planlama süreci.....	43
6	Veri toplama araçları.....	49

Görüntüler Listesi

Görüntü Numarası	Başlık	Sayfa
1	Ö14 kodlu öğrencinin yazı yazmakla ilgili ön algıları.....	54
2	Ö17 kodlu öğrencinin yazı yazmakla ilgili ön algıları.....	54
3	Ö18 kodlu öğrencinin yazı yazmakla ilgili ön algıları.....	54
4	Ö39 kodlu öğrencinin yazı yazmakla ilgili ön algıları.....	55
5	Ö41 kodlu öğrencinin yazı yazmakla ilgili ön algıları.....	55
6	Ö21 kodlu öğrencinin yazı yazmakla ilgili ön algıları.....	55
7	Ö1 kodlu öğrencinin düşüncelerini yazarken yazmaya ayırdığı süreyle ilgili ön algısı.....	56
8	Ö4 kodlu öğrencinin düşüncelerini yazarken yazmaya ayırdığı süreyle ilgili ön algısı.....	56
9	Ö5 kodlu öğrencinin düşüncelerini yazarken yazmaya ayırdığı süreyle ilgili ön algısı.....	56
10	Ö11 kodlu öğrencinin düşüncelerini yazarken yazmaya ayırdığı süreyle ilgili ön algısı.....	56
11	Ö12 kodlu öğrencinin düşüncelerini yazarken yazmaya ayırdığı süreyle ilgili ön algısı.....	57
12	Ö23 kodlu öğrencinin düşüncelerini yazarken yazmaya ayırdığı süreyle ilgili ön algısı.....	57
13	Ö2 kodlu öğrencinin yazı yazmak için ön hazırlık yapıp yapmamakla ilgili ön algısı.....	58
14	Ö6 kodlu öğrencinin yazı yazmak için ön hazırlık yapıp yapmamakla ilgili ön algısı.....	58
15	Ö7 kodlu öğrencinin yazı yazmak için ön hazırlık yapıp yapmamakla ilgili ön algısı.....	58
16	Ö18 kodlu öğrencinin yazı yazmak için ön hazırlık yapıp yapmamakla ilgili ön algısı.....	59
17	Ö33 kodlu öğrencinin yazı yazmak için ön hazırlık yapıp yapmamakla ilgili ön algısı.....	59
18	Ö19 kodlu öğrencinin yazı yazmak için ön hazırlık yapıp yapmamakla ilgili ön algısı.....	59

Görüntü Numarası	Başlık	Sayfa
19	Ö27 kodlu öğrencinin yazı yazmak için ön hazırlık yapıp yapmamakla ilgili ön algısı.....	59
20	Ö44 kodlu öğrencinin yazı planının ne olduğuna dair ön algısı.....	60
21	Ö42 kodlu öğrencinin yazı planının ne olduğuna dair ön algısı.....	60
22	Ö4 kodlu öğrencinin yazı planının ne olduğuna dair ön algısı.....	60
23	Ö6 kodlu öğrencinin yazı planının ne olduğuna dair ön algısı.....	60
24	Ö11 kodlu öğrencinin yazı planının ne olduğuna dair ön algısı.....	61
25	Ö24 kodlu öğrencinin yazı planının ne olduğuna dair ön algısı.....	61
26	Ö18 kodlu öğrencinin yazı planının ne olduğuna dair ön algısı.....	61
27	Ö1 kodlu öğrencinin yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü kurallı mı olursunuz sorusuna verdikleri cevaba dair ön algısı.....	62
28	Ö31 kodlu öğrencinin yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü kurallı mı olursunuz sorusuna verdikleri cevaba dair ön algısı.....	62
29	Ö10 kodlu öğrencinin yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü kurallı mı olursunuz sorusuna verdikleri cevaba dair ön algısı.....	62
30	Ö15 kodlu öğrencinin yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü kurallı mı olursunuz sorusuna verdikleri cevaba dair ön algısı.....	62
31	Ö25 kodlu öğrencinin yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü kurallı mı olursunuz sorusuna verdikleri cevaba dair ön algısı.....	62
32	Ö28 kodlu öğrencinin yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü kurallı mı olursunuz sorusuna verdikleri cevaba dair ön algısı.....	63
33	Ö7 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda kullandıkları metin türleri hakkındaki ön algısı.....	63
34	Ö5 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda kullandıkları metin türleri hakkındaki ön algısı.....	64
35	Ö24 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda kullandıkları metin türleri hakkındaki ön algısı.....	64
	Ö32 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda kullandıkları metin türleri hakkındaki ön algısı.....	64
37	Ö3 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda kullandıkları metin türleri hakkındaki ön algısı.....	64

Görüntü Numarası	Başlık	Sayfa
38	Ö37 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda kullandıkları metin türleri hakkındaki ön algısı.....	65
39	Ö12 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda zorlandıkları bölümlerle ilgili ön algısı.....	65
40	Ö19 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda zorlandıkları bölümlerle ilgili ön algısı.....	65
41	Ö24 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda zorlandıkları bölümlerle ilgili ön algısı.....	65
42	Ö30 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda zorlandıkları bölümlerle ilgili ön algısı.....	65
43	Ö35 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda zorlandıkları bölümlerle ilgili ön algısı.....	66
44	Ö3 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda zorlandıkları bölümlerle ilgili ön algısı.....	66
45	Ö5 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda zorlandıkları bölümlerle ilgili ön algısı.....	67
46	Ö8 kodlu öğrencinin yazılarının giriş, gelişme, sonuç bölümlerinde neler yaptıklarına dair ön algısı.....	67
47	Ö5 kodlu öğrencinin yazılarının giriş, gelişme, sonuç bölümlerinde neler yaptıklarına dair ön algısı.....	67
48	Ö26 kodlu öğrencinin yazılarının giriş, gelişme, sonuç bölümlerinde neler yaptıklarına dair ön algısı.....	68
49	Ö25 kodlu öğrencinin yazılarının giriş, gelişme, sonuç bölümlerinde neler yaptıklarına dair ön algısı.....	68
50	Ö11 kodlu öğrencinin yazılarının giriş, gelişme, sonuç bölümlerinde neler yaptıklarına dair ön algısı.....	68
51	Ö29 kodlu öğrencinin yazılarının giriş, gelişme, sonuç bölümlerinde neler yaptıklarına dair ön algısı.....	69
52	Ö2 kodlu öğrencinin yazı yazmanın geliştirilebilir olup olmadığına dair ön algısı.....	69
53	Ö17 kodlu öğrencinin yazı yazmanın geliştirilebilir olup olmadığına dair ön algısı.....	69

Görüntü Numarası	Başlık	Sayfa
54	Ö6 kodlu öğrencinin yazı yazmanın geliştirilebilir olup olmadığına dair ön algısı.....	70
55	Ö31 kodlu öğrencinin yazı yazmanın geliştirilebilir olup olmadığına dair ön algısı.....	70
56	Ö19 kodlu öğrencinin yazı yazmanın geliştirilebilir olup olmadığına dair ön algısı.....	70
57	Ö25 kodlu öğrencinin dostluk konulu yazısı.....	73
58	Ö13 kodlu öğrencinin dostluk konulu yazısı.....	74
59	Ö12 kodlu öğrencinin dostluk konulu yazısı.....	75
60	Ö30 kodlu öğrencinin dil sevgisi konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	78
61	Ö26 kodlu öğrencinin dil sevgisi konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	79
62	Ö12 kodlu öğrencinin dil sevgisi konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	81
63	Ö42 kodlu öğrencinin dil sevgisi konulu yazısı.....	81
64	Ö42 kodlu öğrencinin dil sevgisi konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	81
65	Ö19 kodlu öğrencinin dil sevgisi konulu yazısı.....	82
66	Ö19 kodlu öğrencinin dil sevgisi konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	82
67	Ö4 kodlu öğrencinin dil sevgisi konulu yazısı.....	83
68	Ö4 kodlu öğrencinin dil sevgisi konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	83
69	Ö5 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	88
70	Ö34 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısı.....	89
71	Ö34 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısı.....	90
72	Ö34 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	90
73	Ö35 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısı.....	91

Görüntü Numarası	Başlık	Sayfa
74	Ö35 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısı.....	92
75	Ö35 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	92
76	Ö31 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısı.....	93
77	Ö31 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	93
78	Ö31 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısı.....	95
79	Ö15 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	95
80	Ö10 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısı.....	97
81	Ö10 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	98
82	Ö36 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısı.....	100
83	Ö36 kodlu öğrencinin Komşuluk konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	100
84	Ö27 kodlu öğrencinin Komşuluk konulu yazısı.....	101
85	Ö27 kodlu öğrencinin Komşuluk konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	101
86	Ö6 kodlu öğrencinin Komşuluk konulu yazısı.....	102
87	Ö6 kodlu öğrencinin Komşuluk konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	103
88	Ö1 kodlu öğrencinin Komşuluk konulu yazısı.....	104
89	Ö1 kodlu öğrencinin Komşuluk konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	105
90	Ö25 kodlu öğrencinin Komşuluk konulu yazısı.....	106
91	Ö25 kodlu öğrencinin Komşuluk konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	107
92	Ö14 kodlu öğrencinin Komşuluk konulu yazısı.....	107
93	Ö14 kodlu öğrencinin Komşuluk konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	108
94	Ö8 kodlu öğrencinin Doğa ve İnsan konulu yazısı.....	110

Görüntü Numarası	Başlık	Sayfa
95	Ö8 kodlu öğrencinin Doğa ve İnsan konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	110
96	Ö18 kodlu öğrencinin Doğa ve İnsan konulu yazısı.....	111
97	Ö18 kodlu öğrencinin Doğa ve İnsan konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	112
98	Ö21 kodlu öğrencinin Doğa ve İnsan konulu yazısı.....	113
99	Ö21 kodlu öğrencinin Doğa ve İnsan konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	114
100	Ö44 kodlu öğrencinin Doğa ve İnsan konulu yazısı.....	115
101	Ö44 kodlu öğrencinin Doğa ve İnsan konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	116
102	Ö43 kodlu öğrencinin Doğa ve İnsan konulu yazısı.....	117
103	Ö43 kodlu öğrencinin Doğa ve İnsan konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	118
104	Ö29 kodlu öğrencinin Doğa ve İnsan konulu yazısı.....	118
105	Ö29 kodlu öğrencinin Doğa ve İnsan konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü.....	119
106	Ö1 adlı öğrencinin M1 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Karışık başlangıç.....	122
107	Ö5 adlı öğrencinin M1 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Durum veya gözlem.....	122
108	Ö6 adlı öğrencinin M1 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Edebi eser ismine gönderme.....	122
109	Ö11 adlı öğrencinin M1 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Alıntı.....	122
110	Ö18 adlı öğrencinin M1 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Anı.....	123
111	Ö21 adlı öğrencinin M1 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Ben-biz anlatımı.....	123
112	Ö1 adlı öğrencinin M2 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Hikâye.....	124

Görüntü Numarası	Başlık	Sayfa
113	Ö6 adlı öğrencinin M2 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Edebi Eser İsmine Gönderme.....	124
114	Ö5 adlı öğrencinin M2 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Betimleme.....	124
115	Ö10 adlı öğrencinin M2 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Kısa Hayat Hikâyesi.....	124
116	Ö13 adlı öğrencinin M2 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Kısa Hayat Hikâyesi.....	125
117	Ö12 adlı öğrencinin M2 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Karşılaştırma.....	125
118	Ö1 adlı öğrencinin M3 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Karışık Başlangıç.....	126
119	Ö8 adlı öğrencinin M3 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Karşılaştırma.....	126
120	Ö9 adlı öğrencinin M3 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Durum veya gözlem.....	126
121	Ö17 adlı öğrencinin M3 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Tekerleme.....	127
122	Ö18 adlı öğrencinin M3 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Benzetme.....	127
123	Ö22 adlı öğrencinin M3 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Tanımlama.....	127
124	Ö1 adlı öğrencinin M4 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Karışık Başlangıç.....	128
125	Ö23 adlı öğrencinin M4 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Betimleme.....	128
126	Ö2 adlı öğrencinin M4 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Ben-biz dili.....	128
127	Ö21 adlı öğrencinin M4 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Edebi Eser İsmine Gönderme.....	128
128	Ö14 adlı öğrencinin M4 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Alıntı.....	128

Görüntü Numarası	Başlık	Sayfa
129	Ö12 adlı öğrencinin M4 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Tartışma, eleştiri.....	129
130	Ö25 adlı öğrencinin M1 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Karışık Başlangıç.....	130
131	Ö26 adlı öğrencinin M1 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Mizahi.....	130
132	Ö35 adlı öğrencinin M1 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Durum.....	130
133	Ö36 adlı öğrencinin M1 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Edebi eser ismine gönderme.....	131
134	Ö38 adlı öğrencinin M1 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Alıntı.....	131
135	Ö38 adlı öğrencinin M1 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Durum veya gözlem.....	131
136	Ö26 adlı öğrencinin M2 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Edebi Eser İsmine Gönderme.....	132
137	Ö27 adlı öğrencinin M2 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Kısa Hayat Hikâyesi.....	132
138	Ö30 adlı öğrencinin M2 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Hikâye.....	132
139	Ö34 adlı öğrencinin M2 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Karışık başlangıç.....	132
140	Ö43 adlı öğrencinin M2 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Mizahi.....	133
141	Ö24 adlı öğrencinin M3 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Şiir.....	134
142	Ö25 adlı öğrencinin M3 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Karışık Başlangıç.....	134
143	Ö28 adlı öğrencinin M3 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Karşılaştırma.....	134

Görüntü Numarası	Başlık	Sayfa
144	Ö30 adlı öğrencinin M3 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Tanım.....	134
145	Ö32 adlı öğrencinin M3 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Benzetme.....	134
146	Ö41 adlı öğrencinin M3 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Soru sorma.....	134
147	Ö26 adlı öğrencinin M4 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Anı.....	135
148	Ö29 adlı öğrencinin M4 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Tartışma, eleştiri.....	135
149	Ö31 adlı öğrencinin M4 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Durum, gözlem.....	136
150	Ö32 adlı öğrencinin M4 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Betimleme.....	136
151	Ö37 adlı öğrencinin M4 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Soru sorma.....	136
152	Ö39 adlı öğrencinin M4 için kullandığı Giriş Bölümü Yazma Tekniği: Durum, gözlem.....	136

Kısaltmalar Listesi

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

Bölüm I: Giriş

Bu bölümde araştırmanın problem durumu ile araştırmanın problem cümlesi ve alt problemlerine, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıklar ve varsayımlara yer verilmiştir.

Problem Durumu

Dil, bireylerin çevrelerini sorgulamasına, olaylara bakış açısını değiştirmesine büyük katkı sağlamaktadır (MEB, 2004, s. 13). Bireye sağladığı bu yararlar ise bireyin tüm dil becerilerini en iyi şekilde kullanması ile ortaya çıkabilir.

Türkçe eğitiminin iki önemli boyutu anlama ve anlatma becerileridir. Anlatma, dilin konuşma ve yazma; anlama ise dinleme ve okuma boyutunu oluşturur. Bireyler, zamanlarını sırasıyla dinlemeye (%40), konuşmaya (%35), okumaya (%16) ve yazmaya (%9) ayırırlar (Hagevik, 1999; Akt. Cihangir, 2004). Günlük hayatta sözlü ifade biçiminin daha pratik ve hızlı olduğu tercih edilmektedir. Bu oranlardan hareketle anlatma becerilerinden konuşmanın daha sık kullanıldığı görülmektedir ancak konuşma gibi bir anlatım yolu olan yazma, konuşmadan farklı beceriler gerektirir 'her konuşan söylediğini yazamaz' ifadesiyle bu farklılık öz şekilde anlatılmıştır (Göğüş, 1978, s. 235).

Bireyin kendini ifade etme şekli yazılı ve sözlü şekilde olmaktadır. Yazma becerisi ise kazanılması oldukça zor bir beceri alanıdır. Bireyin uzun uğraşlarından sonra elde edilebilir. Bu özellikler dikkate alındığında yazma için planlanmış bir eğitimin gerekliliği söz konusudur.

İletişimdeki yeri bu kadar önemli olmasının yanında öğrenciler genel anlamda kendini yazılı olarak ifade etmekte zorlanmaktadır. Bu durum yazma süreci sonunda ortaya çıkan yazılı ürünlerin niteliğinden, yazarken duydukları kaygı düzeyinden anlaşılabilir. Yazma becerisi diğer becerilere göre daha yavaş gelişmektedir. Öğrencilerin gözünde de daha zor bir beceri olarak algılanmaktadır. (Göğüş, 1978, s. 236; Yalçın, 2002, s. 25; Demirel ve Şahinel, 2006, s. 111).

Öğrencilerin kendilerini ifade edebilme yeteneği kazanmaları, Türkçe dersinde verilen beceri geliştirme eğitimine bağlıdır (Göçer, 2010).Türkçe öğretmenleri, derste öğretecekleri bilgileri, öğrencilerin günlük yaşamda kullanacakları bir beceri haline dönüştürmelidir. Öğrencilerin yaratıcı ve eleştirel olabilmeleri, olaylara farklı bakış açılarıyla bakabilmeleri önemlidir. Türkçe derslerinin amaçlarından biri öğrencilere güzel konuşma ve güzel yazma yeteneği kazandırabilmektir (Kantemir, 1976). Anadili öğretiminin amacı, bireylere iletişim becerisi geliştirebilecek dilsel becerilerini kazanmalarını sağlamaktır (Sever, 2000, s. 5).”

Öğretim programlarında öğrencilerin kendilerini sözlü ve yazılı olarak etkili bir şekilde anlatmalarının sağlanması, bilgiye ulaşmak için zihinsel becerilerinin ve dört temel dil becerisinin geliştirilmesi amaçlanmıştır (MEB, 2017).

Yazma eğitiminin Türkçe öğretiminin başlıca hedeflerinden biri olduğu yukarıda belirtilen çalışmalardan da anlaşılmaktadır. Yazma eğitiminin kazandırılmasının gerekliliğinin yanında yazma eğitimi uygulamalarında birçok sorunla karşılaşıldığı bilinmektedir.

Türkiye’de yazma eğitimi alanında dil bilgisi yanlışlıkları, metin içi bağlantı sorunları, konu akışı ve metin yapısı üzerinde sorunların olduğu görülmektedir (Coşkun, 2005). Benzer bir çalışmada Ülper (2008), yazma eğitiminde planlama, tutarlılık, bağdaşıklık, metin yapısı sorunlarının olduğunu ifade etmektedir.

Sulak (2014), farklı özelliğe sahip metinlerin okunması farklı okuma yaklaşımlarını benimsemeyi gerektirmektedir. Okunan bir metnin türünün ve yapısal özelliklerinin bilinmesi, metnin daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır. Öğrenciler, bilgilendirici metin yapılarını fazla tanımadıkları için bu metinleri anlamada zorlanmaktadırlar. Bu nedenle bilgilendirici metin yapıları, öğrencilere uygun model ve stratejilerle doğrudan öğretilmelidir. Araştırmacı bilgilendirici metin yapılarını öğretmek için okuma öncesi, okuma sırasında ve okuma sonrasında belirli stratejiler uygulamıştır.

Uğur, (2017) yaptığı araştırmada 7. sınıfına devam eden öğrencilere, düzeylerine uygun bir deneme metni okutmuş ve metnin bilgilendirici metin yapı ve unsurlarını belirleyebilmelerine yönelik açık uçlu sorular hazırlayarak öğrencilerden cevaplamalarını istenmiştir. Öğrencilerin çeşitli yapı özelliklerini cevaplandırırken ne tür sorunlarla karşılaştıkları ortaya koyulmuştur. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, öğrencilerin bilgilendirici bir metni meydana getiren çeşitli yapısal unsurları belirlemede ve ifade etmede büyük oranda başarısız oldukları görülmüştür.

Bu bölümde araştırmanın konusuyla bağlantılı olarak, alanyazında dil becerileri eğitimi üzerine öğrencilerin ve eğitimcilerin yaşadığı birçok sorundan ve sorunlara karşı çözüm olabilecek araştırmalardan bahsedilmiştir. Ortaokul öğrencilerinin bilgilendirici metin üretimi sürecinde, yazmayı bir süreç olarak görmediği, metnin yapısal özelliklerini dikkate almadıkları ve bu sorun üzerine araştırmacıların gerektiği kadar durmadığı alan yazın taramasından tespit edilmiştir. Bu çalışmada, “Ortaokul öğrencilerinin bilgilendirici metinlerin yapısal özelliklerini metin yazma sürecinde kullanma durumları nedir?” sorusuna cevap aranmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma öğrencilerin bilgilendirici metin üretimlerini geliştirmek için bundan önceki yapılan araştırmalarda ve Türkçe derslerinde yapılan yazma uygulamalarında görülen eksiklerden yola çıkarak yapılmıştır.

Araştırmada, geliştirilen uygulamalar sayesinde ortaokul öğrencilerinin bilgilendirici metinlerin yapısal özelliklerini metin yazma sürecinde kullanma durumları ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu bağlamda bu araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır.

1. Ortaokul öğrencilerinin uygulama öncesi yazılı anlatımları ve öğrenci görüşleri incelendiğinde öğrencilerin, yazmaya karşı algıları ve yaşadıkları yazma zorlukları, sorunları nelerdir?

2. Belirlenen yazma algıları, yazma sorunları ve zorlukları dikkate alınarak geliştirilen etkinliklerin uygulama süreci nasıl ilerlemiştir?
3. Yapılan uygulamalar sonrası öğrencilerin yazılı anlatımlarında metinlerarası bağlantı kurma tekniklerini kullanma ve giriş bölümü yazma tekniklerine yer verme durumları nasıl olmuştur?
4. Yapılan uygulamalar sonucunda öğrencilerin yazma ile ilgili algılarındaki değişim nasıldır?

Araştırmanın Önemi

Bireylerin kendilerini ifade etme şekli yazılı ve sözlü şekilde olur. Yazma, bireyin hem günlük hem de eğitim hayatı boyunca kullanacağı temel bir beceridir. Öğrencilerin birçoğunun kendilerini yazılı olarak ifade ederken zorlandıkları, nasıl bir yol izleyeceklerini bilmedikleri, bilgilendirici metin üretme süreçleri hakkında fikirlerinin olmadığı görülmektedir. Türkçe derslerinde öğretmenlerin de yazma eğitimi ile ilgili yazma modellerini ders işleniş sürecine yansıtmadığı bilinmektedir. Bu çalışmada hedeflenen amaçlara ulaşılması durumunda ortaokul öğrencilerinin bilgilendirici metin üretimi konusunda yaşadıkları sorunlara çözüm yollarının bulunması bakımından bu araştırmanın Türkçe öğretimine katkısı olacağı düşünülmektedir.

Elde edilen bulgular sayesinde Türkçe derslerinde yazı uygulamaları yapacak öğretmenlerin, araştırma için geliştirilen uygulamalara benzer çalışmalarla öğrencilerin yazı becerilerini geliştirebileceği düşünülmüştür.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma;

- ✓ 2016-2017 eğitim-öğretim yılında İstanbul İli İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Küçükçekmece ilçesindeki bir eğitim kurumunda 7. Sınıfına devam eden 44 öğrenci ile sınırlıdır.

✓ Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan ön algı-son algı açık uçlu öğrenci anketi, öğrenci yazılı anlatım kâğıtları, öğrenci günlüğü, araştırmacı öğretmen günlüğü, öğrenci yazıları değerlendirme formları, “*Bilgilendirici Metin Yazma Becerisi Analitik Değerlendirme Ölçeği*” ile sınırlıdır.

Araştırmanın Varsayımları

- ✓ Araştırmada öğrenciler üzerinde yapılan ölçümlerin, öğrencilerin gerçek durumlarını yansıttığı varsayılmaktadır.
- ✓ Araştırmayı uygulayan öğretmen ve araştırmaya katılan öğrencilerin gerçekduygu ve düşüncelerini yansıttığı varsayılmaktadır.

Tanımlar

Yazma: Yazma, üst düzeyde düşünme aracı, düşünme üzerine düşünme (Güneş, 2007, s. 161), düşünceleri ifade edebilmek için gerekli sembol ve işaretleri kurallara uygun kullanma ve okunaklı olarak düşünce üretebilmedir (Akyol, 2000, s. 146).

Yazma Eğitimi: Yazma süreci, çeşitli zihin işlemlerinden geçirilerek gerçekleşmektedir. Ortaokul öğrencilerine verilen yazma eğitimi ile öğrencilerin kendi duygu, düşünce, hayal ve görüşlerini birtakım kurallar çerçevesinde derli toplu bir şekilde planlaması kazandırmaya çalışılır.

Metin: Mantıklı bir düzen içerisinde bilgi, duygu ve düşüncelerin yerleştirildiği yapılardır.

Bilgilendirici Metin: Yazarın okuyucu bir konu üzerinde düşündürmek, eleştirel gözle bakmasını sağlamak, konuya ait farklı bakış açıları kazanmasını sağlamak amacıyla yazdığı metinlerdir.

Metnin Yapısı: Bir metnin tümceleri arasındaki ilişkilere, bütünsel özelliklere ya da biçimsel özelliklere odaklanmasıdır (Ülper,2008,s.20).

Metnin Üst Yapısı: Metnin üst yapısı, metnin türüne göre taşıyacağı varsayılan genel yapısal nitelikleri ve metni oluşturan elementleri belirler (Coşkun ve Tiryaki, 2011, s. 64).

Metinlerarasılık: İki ya da daha çok metin arasında kurulan anlamlı ilişkidir.

Bölüm II: Alanyazın Taraması

Temel Dil Becerileri

Dil, bireyin düşüncelerini ve duygularını aktarma yeteneğini ortaya çıkaran, geçmişten günümüze her türlü bilgi, kültür ve tecrübeyi aktarmayı sağlayan en temel unsurdur. Dilin bu yönüyle duygu ve düşünceyi, belgeyi, duyulan bir haberin anlaşılmasını ve diğer bireylere aktarılmasını yani anlatılmasını sağlama görevi vardır. Dil, insana özgü, düşünüleni aktarmaya yarayan çok güçlü bir düzendir (Aksan, 1999, s. 13). Dil denilince ilk akla kültür gelir. Dil, milletlere ait duyguların ve düşüncelerin aktarımında sahip olduğu işlev ile milletlerin kendi içlerindeki birlikleri güçlü kılar. Bu bakımından milletlerin kültürünün aktarımında en temel unsur dildir (Kaplan, 2010, s. 25).

Dilin bireysel ve toplumsal anlamda bu işlevi, dil öğretimi üzerine daha da durulması gerektiğini göstermiştir. Dil öğretiminin temel hedefi öğrencilerin kendilerini ifade edebilmelerini, hayal güçlerini zenginleştirmeyi sağlamaktır (MEB, 2006, s. 2). Öğretim programında öğrencilere kazandırılması istenen ilk amaç temel dil becerilerinin geliştirilmesidir (MEB, 2017, s. 9).

Ana diline hâkim olan kişi dört temel dil becerini kullanmada etkin olmalıdır. Bu beceriler kişiler için hayati önem taşır. Temel dil becerileri bireyin iletişimsel olarak iyi bir duruma gelmesine katkı sunar. Bir beceri alanındaki gelişim ise diğer beceri alanını etkilemektedir. Anadili kullananlar doğdukları andan itibaren dinleme becerisini ve ileriki yıllarda konuşma becerisini de etkin şekilde günlük hayatlarında kullanmaya başlarlar. Eğitim öğretim hayatına dâhil olduklarında Türkçe derslerinde ise dinleme ve konuşma becerisinin gelişmesi için daha üst düzey bilişsel süreçlere hizmet edecek çalışmalar yapılır. Okuma ve yazma becerilerinin ise birbiriyle doğrudan ilişkisi vardır. Okullarda okuma ve yazma art arda gelişen beceri alanlarıdır. Yazma becerisinin iyi olabilmesi için daha çok okuma ve dinleme alanlarında iyi olmak gerekir. İyi yazılar yazmak isteyen bir birey ancak iyi okumalar ve

dinlemeler yaparak bunu başarabilir. Konuşma becerisi de aynı yazma gibi anlatma aracıdır. Konuşma becerisi gelişmiş bir bireyin yazma becerisinin de gelişmesi beklenir. Sözlü anlatım açısından öğrencilere kazandırılacak davranışlardan birçoğu aynı zamanda yazılı anlatım için de geçerlidir.

Dört temel dil becerisinin bilişsel boyutunu ve bu becerilerin birbirlerinin gelişimleriyle ilişkisini dikkate almadan yapılacak bir yazma süreci söz konusu değildir. Dinleme becerisi olmadan konuşma ve arkasından gelen okuma ve yazmanın da gerçekleşemez (Tekşan, 2001, s. 11). Okuma becerisi, yazma becerisi içerisinde bulunabilir çünkü okuma bilmeyen yazma da bilemez (Coşkun, 2005, s. 33).

Bununla birlikte dil becerilerinin birbirleriyle bütünlük içinde olması gelişimlerinin de aynı olacağını göstermemektedir. Yazma becerileri, öğrencilerin genellikle en çok zorlandıkları dil becerisidir ve diğer dil becerilerine göre daha ağır gelişmektedir (Demirel, 2006, s. 111; Göğüş, 1978, s. 236; Maltepe, 2006, s. 5; Yalçın, 2002, s. 25). Türkçe Dersi Öğretim Programının birçok yazma becerisi ile ilgili kazanımında da dinleme ve okuma beceri alanlarıyla doğrudan ilişki görülür.

Yazma Becerisi

Yazma, üst düzeyde düşünme aracı, düşünme üzerinde düşünme (Güneş, 2007, s. 161), düşünceleri okunaklı olarak düşünce üretebilmedir (Akyol, 2000, s. 146). Yazı yazmak kazanılması zor, zaman isteyen bir beceridir (Yalçın, 1998, s. 149).

Günümüzde hayatımızın her alanında işte, evde, okulda yazıyla karşılaşmakta ya da yazma becerisi kullanılmak zorundadır. Yazmak, insanlık için bir ihtiyaçtır ve kişisel ve toplumsal anlamda bir zorunluluktur. Yazma becerisiyle bireyler, dış dünyanın zenginliklerinin farkına varır, zihninde canlandırdıkları yoluyla özgün bir düşünceye ulaşırlar (Aşlıoğlu, 1993, s. 146). Yazma becerisi, kişinin zihinsel olarak sürekli etkin olmasını sağlar.

Bilgi birikimi edinen birey yeni fikirler ortaya çıkarır, zihinde eski ve yeni bilgiyi yapılandırır ve tüm bunları ancak düşünerek gerçekleştirebilir.

Yazma Yaklaşımları

Yazma becerisini geliştirmek için geçmişten günümüze bilim insanları çeşitli yazma yaklaşımları tasarlamıştır.

Ürün temelli yazma yaklaşımı. Yapısalcı dilbilim (Dil bir söylemdir) ve davranışçı psikolojinin(Öğrenme alışkanlık meydana getirmektedir) temellerini oluşturduğu bu yaklaşım, kontrollü kompozisyon ya da güdümlü kompozisyon olarak adlandırılmaktadır (Silva,1994, s. 12-17; Akt: Richards ve Rodgers 1994, s. 53).

Dört aşamadan oluşan bir yazma anlayışı vardır. Alıştırma, kontrollü yazma, güdümlü yazma, serbest yazma aşamalarıyla yazma eylemi tamamlanmış olur. Öğrenciler ilk olarak örnek alışımlarla yazacakları yazı örneklerini görmüş olur ve bir sonraki aşamada bu etkinlikler kontrollü, güdümlü ve serbest şekilde devam eder. Bu yaklaşımda öğretmenler öğrencilere çeşitli alışımlar yaptıktan sonra öğrencilerden yapılan alışımlara benzer ürünler ortaya çıkarmalarını bekler (Badger ve White, 2000). Bu yazma anlayışında yazma sürecinden çok oluşturulan yazılı ürüne odaklanılır. Öğretmen, belirli ölçütlere göre öğrenciyi değerlendirir. Hem yazının yazılması hem de değerlendirilmesi mekanik bir süreç olarak ilerler (Oral, 2002, s. 21). Daha sonraki bilimsel çalışmalarda bu yaklaşımın eksikleri görülmüş ve farklı yaklaşımlar ortaya çıkarılmıştır.

Tür temelli yazma yaklaşımı. Tür yaklaşımı özellikle sosyal bağlamda temellendirilir bu yaklaşımın söylemlerin doğasına bağlı olduğu vurgulanır. Öğretmenlerin rolü öğrencileri, söylemin olduğu toplulukların içine ve kendi oluşturdukları metin türlerinin içine dâhil etmektir (Nunan, 2001, s. 94; akt. Yang, 2005). Bu yaklaşımda yazmanın üç aşaması olduğu kabul edilir. Bu basamaklar: a) hedef türde bir model ortaya koyma, b) öğrenci-öğretmen müzakere yoluyla tür analizi yapma, c) metnin son halini oluşturma (Hyland, 2002, s.21, akt.

Yang, 2005). Tür yaklaşımında yazma öncesi bölümde yazılacak olan türle ilgili birçok metin örneğine öğrenciler tarafından bakılmalıdır. Öğrenci o metnin şekilsel metin türü özelliklere hâkim olduktan sonra o metin türünden bir yazılı eser ortaya koyacak duruma gelir (Harmer, 2006, s. 259).

Süreç temelli yazma yaklaşımı. Ürün temelli yazma yaklaşımının eksiklerinin göze çarpmasından sonra ortaya çıkan bir yazma yaklaşımıdır. Ürün temelli yaklaşımın sıralı ve basit işleyişine itiraz edip yazmanın daha döngüsel bir yapısının olduğunu savunur.

Ürün temelli yazma yaklaşımında önemli olan ortaya çıkan üründür ancak bu yaklaşımda merkezde olan yazarın kendidir. Tasarladığı yazma sürecine, yazarın kendisine odaklanılır. Yazar tarafından yazmanın öncesi bilgilerin toplanması, fikirlerin ortaya çıkarılması, yazıya ait bir plan oluşturulması, yazılı eserin yayınlanması da dâhil tüm aşamalar döngüselidir (Tribble, 1996, s. 37)

Öğretmenin bu yazma yaklaşımındaki rolü öğrencinin yazma sürecine rehberlik etmesidir. Fikirlerin ortaya çıkarılması yazma önce kısa ön hazırlık çalışmaları ile öğrencinin zihnini hareketlendirmede aynı zamanda ilk taslağın oluşturulmasında, yazının gözden geçirilmesinde öğretmenin rolü büyüktür. Yazma sürecinde yazının son halinin incelenmesinde öğrenciye rehberlik eder.

Bu çalışmada süreç temelli yazma yaklaşımının aşamaları kullanılacak. Öğrencilerin algıları ve yazma sürecinin yazılı eserin ortaya çıkmasındaki önemi göz önüne alındığında yazmanın her aşamasında öğrencinin etkin rol üstlenmesi yazma becerisinin genel amaçlarına ve bilişsel süreçlerine hizmet edecektir.

Çizgisel evre modeli. Bu modelde yazma somut evrelere ayrılmaktadır. Çizgisel süreçte zihinsel sürecin nasıl işlediği değil, metin gelişimi daha çok önemlidir. Bir metni oluştururken öz yazma aşaması, kelimelerin sayfaya dökülmeden önceki aşamasıdır. Metnin yazılı olarak üretilmeye başladığı evre, yazma evresidir. Metnin son halini aldığı evre ise son

yazma evresidir (Rohman, 1965, Sommers, 1978, s. 209-211). Bu modelde geriye dönüşler söz konusu değildir. Bu eleştirilerin ışığında çizgisel evre modelinin ürün temelli yazma modeli ile bilişsel süreç modeli arasında bir geçiş aracı olduğu köprü vazifesi gördüğü düşünülmüştür.

Bilişsel süreç modeli. Çizgisel evre modelindeki eksiklerin görülmeye başlandığı dönemde bu model ortaya atılmıştır. Bu modelin diğer yazma modellerinden farkı ise bilişsel işlemlerim öğrenciler tarafından yazma sürecinde kullanılmasının önemli olduğudur.

Yazar yazma sürecinde serbest olmalıdır, bu yüzden serbest etkinlikler yapmalı buluşsal yöntemlerle çalışmalıdır. Eylemlerinde tek başına olma bu modelin temelindeki görüştür. Yazmayı zihnin sürekli çalıştığı bir metin üretimi süreci olarak görür (Cooper, 1986, s. 365-366).

Metin üretiminde ortaya atılan bu modeller ile yazmanın “ne?” sorusundan çok “nasıl?” sorusuna cevap arayan bir eylem haline gelmesi sağlanmıştır.

Ortaokul Öğrencilerinin Bilgilendirici Metin Üretiminin Geliştirilmesi

Metin

Metin, bir yazıyı oluşturan kelimelerin bütünü olarak tanımlanmıştır (TDK, 2005). Çocuktaki zihinsel gelişim, çocuğun hafızası, hayal dünyası, bilgi biriminin artması metin yoluyla sağlanır (Calp, 2005, s. 104).

Her şeyden önce metnin kendine ait bir yapısı vardır. Bu yapı içerisinde metni çevreleyen dış gerçeklik de vardır. Metin, dünyayla bir anlam kazanmaktadır. Bu bağlamda da, gerek biçim gerekse anlamsal özellikler açısından metinler farklı yapılar ve farklı anlamlar taşımaktadır (İnceoğlu ve Çomak, 2009).

Metin Türleri

Bir metne metin denilebilmesi için belirli özellikleri taşıması gerektiği bilinmektedir. Bunun yanında metinlerin bu özelliklere göre şekillenen tür bilgileri de vardır. Öğrencilerin

ve öğretmenlerin bu türlerle ilgili bir öğretim alması gereklidir, farklı metin türleri farklı okumalara da ihtiyaç duyar. Yazma eğitiminde metinlerin yapı ve tür özelliklerine öğretmenlerin ve öğrencilerin hâkim olması esastır.

Toplumların değişmesiyle beraber metin türleri de değişmiştir. Metin türleri yazı kalıpları olmamakla beraber; metin biçimlerinin teknik özelliklere ve konulara göre ayrıldığı biçimlerdir (Kavcar, 2002, s. 64). Cemiloğlu (2001, s. 24) metinleri; duyguya dayalı türler (şiir), olaya dayalı türler (anı, destan, efsane, fabl, gezi yazısı, hikâye, masal, roman, tiyatro), düşünceye dayalı türler (deneme, eleştiri, fıkra, inceleme, makale, söyleşi), olarak üçe ayırmıştır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2005) ise metinler, tematik anlayışın bir sonucu olarak, öyküleyici, bilgilendirici ve şiir olarak üçe ayrılmıştır. Araştırmada Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın yaptığı sınıflama esas alınmıştır.

Hikâye Edici Metinler

Hikâye edici metinler; hikâye, masal, fabl, anı vb. gibi anlatım tarzı öyküleme olan metin türleridir. Bu metinler yaşanmış ya da yaşanması mümkün olaylardan oluştuğu için kendimizden bir şeyler bulmayı sağlar. Bireylerin hayal dünyalarının zenginleşmesini sağlar. Bu tarz metinlerde olaylar zincirleme bir şekilde gelişir ve hareket ögesiyle birbirine bağlanır. Bu anlatım tarzında hareketlilik, zaman, olay, yer ve kişi ön plana çıkar (Güneş, 2007, s.217).

Ders kitaplarında yer alan hikâye edici metinler anlatım açısından akıcı, bir mesaj etrafında gelişen ve uygun uzunlukta olmalıdır. Başlıklar içerikle örtüşmeli, metinle ilgili sorulan sorular farklı düzeylerde zihinsel işlemleri gerektirmelidir. Hikâye edici metinler kendi içerisinde çeşitlendirilmeli, hikâyenin yanında masal, fabl vb. türlere de önem verilmelidir (Akyol, 2008, s. 716).

Duyguya Dayalı Metinler (Şiir)

Şiir, duygularla sesleri satırlarda bir araya getiren etkileyici yazılardır. Şiirsellik çocuğun doğasında mevcuttur. Şarkılara tempo tutarken, oyun oynarken çocuktaki şiirselliği hissedebilirsiniz. Şiir insanların kelimelerle oynayabildiği, pek çok düşünceyi en kısa yazılımla sunabildiği bir araçtır. Dilin çok özel kullanımını gerektiren adeta kelimelerle dans edilen bir yazılımdır (Akyol, 2006, s. 121).

Şiir metinlerinin her metin türünde olduğu gibi belirli yapısal özellikleri vardır. Şiir yazılması beklenen öğrencinin önce bu özellikleri biliyor olması gerekir. Şiir çözümlenmesi yapılırken, içerik, şiirsel anlatımın temel öğeleri, dil ve anlatım gibi şiirin ana özellikleri dikkatli bir şekilde ele alınmalıdır. Hikâye edici ve bilgilendirici metinlerin öğretimi aşamasından kullanılan kavram haritaları, grafik düzenleyiciler şiirlerin öğretiminde de kullanılabilir (Karatay, 2011, s. 213-225).

Bilgilendirici Metinler

Bilgi verici metinler, okura tartışma ve sorgulama yoluyla bilgiler edindirmeyi amaçlayan metin türleridir (Kuzu, 2004, s. 55–57). Bilgilendirici metinler, yazarın okuyucu bir konu üzerinde düşündürmek, eleştirel gözle bakmasını sağlamak, konuya ait farklı bakış açıları kazanmasını sağlamak amacıyla yazdığı metinlerdir. Bu metin türleri deneme, söyleşi, fıkra, makale vb. metinlerdir.

Bilgilendirici metinler, öğrencilerin eğitim hayatında ihmal edilen bir tür olarak görülmektedir (Moss, 1993, s. 3). İlköğretimin ilk kademesinde daha çok öyküleyici metinlere ağırlık verilmektedir. Daha sonraki yıllarda ise kavram bakımından daha yoğun, tanıdık olmayan kelime bakımından daha zengin olan bilgilendirici metinler ağırlık kazanmaktadır.

Eğitim uygulamalarında görülen bu eksikliğin sebebi olarak öğretmenlerin ve öğrenenlerin metinlerin yapı ve tür özelliklerine hâkim olmamalarından kaynaklanabilir. Her metin türünün kendine özgü yapısal özellikleri vardır ve öğretilmesi, bilgilendirici metin

üretiminde gelişimine katkıda bulunabilir. Yeni eğitim uygulamalarıyla eğitimciler tarafından gözden kaçan bu konunun önemsenmesi sağlanabilir.

Metin Yapısı

Yazılı bir ürün ortaya koymak isteyen birey, yazmaya başlamadan önce kendine ne anlatacağını ve nasıl anlatacağını sorar. Nasıl anlatacağını bilmediği için genellikle yazmaktan vazgeçer ya da gelişigüzel bir ürün ortaya çıkarır. Metin yapısı, okuyucu için metindeki bilgilerin nasıl sunulacağını dair ipuçları sunar (Smith, 2004, s. 80). Metin yapıları, okuyucunun amaçlarına yönelik bilgileri araması, seçmesi, ayrıştırması, organize etmesi ve kendi zihinsel temsillerini oluşturması için bir plan sunar (Vacca ve Vacca, 2005, s. 14; Williams, 2008, s. 171). Her yazarın birer okuyucu olduğu mantığını kabul edersek okuyuculara kolaylık sağlayan metin yapısı kavramı aslında yazma kararı alan bireyler için de kolaylaştırıcı bir rol oynar. Ayrıca yazarlar için metni yazma sürecinde bir çerçeve oluşturur (Özmen, 2011, s. 49). Yapılan araştırmalar metin yapılarının ve organizasyonunun öğretiminin okuma ve yazma öğretimine olumlu etkileri olduğunu ortaya koymaktadır (Orstein ve Sinatra, 2005, s. 355).

Metindeki yapıyı algılama, öğrenmeyi ve akılda tutmayı geliştirmektedir. Öğrencilere kavramlar ve temel bilgi birimleri arasındaki ilişkileri nasıl görecekları öğretilirse, anlamı bulmak ve önemli bilgileri önemsiz bilgilerden ayırmak için daha başarılı olmaları sağlanabilir (Vacca ve Vacca, 2005, s. 393). Metin yapıları farkındalığını geliştirmek için hem hikâye edici hem de bilgilendirici metinler üzerinde öğretimler yapılmalıdır. Bu sayede öğrencilerin hikâye edici ve bilgilendirici metinleri anlama becerileri geliştirilebilir.

Bilgilendirici Metinlerin Metin Yapısı

Yazılı olarak birbirinden bağımsız şekilde, gelişigüzel bir araya gelmiş cümleler bir metin olarak kabul edilemez. Birbirinin ardına sıralanmış cümleler anlamlı bir metin oluşturabilmek için birtakım özelliklere sahip olmalıdır. Bu özellikleri “bağdaşıklık, tutarlılık,

amaçlılık ve kabuledilebilirlik, bilgisellik, durumsallık ve metinlerarasılık” başlıklarından oluşan metinsellik ölçütleri oluşturmaktadır (Ülper, 2008).

Metinsellik ölçütlerinden bir kısmı metin yapısıyla ilgili bir kısmı da kullanıcı ile ilgili özelliklerdir. Bağdaşıklık ve tutarlılık metin merkezliken, diğer özellikler kullanıcı merkezlidir (Beaugrande ve Dressler, 1981). Ancak yapılan çalışmalarda tutarlılığın okuyucudan tamamen kopuk olmadığı da ortaya çıkarılmıştır.

Metnin yapısının oluşabilmesi için aşamalı bir gelişim olması gereklidir. Bilgilendirici metinlerin yapısal özelliklerini Van Dijk ve Kintsch (1983), metni yapısal olarak küçük ölçekli, büyük ölçekli ve üst yapısı olarak üçe ayırmaktadır.

1. Küçük ölçekli metin yapısı: Bir cümlenin kendinden önceki ve sonraki cümlelerle kurduğu mantıksal bütünlüktür (Karatay, 2011, s. 77).

2. Büyük ölçekli metin yapısı: Bir metindeki bütün cümlelerin, konu, ana fikir ve başlığın açıklanmış halidir (Karatay, 2011, s. 77).

3. Üst yapı: Üst yapı daha çok metnin türünü belirleyen yapıdır (Metnin hikâye edici, bilgilendirici ya da şiir olması gibi). Metnin üst yapısını bilmek, metnin mantık yapısını ve düşünce akışını anlamayı kolaylaştırmaktadır (Güneş, 2007, s. 222).

Küçük ölçekli yapıyı sağlamamış bir metin büyük ölçekli yapıya da hizmet etmediği ifade edilmektedir. Büyük ölçekli yapısında eksiklik ya da hata olan metin bir sonraki üst yapıya katkıda bulunamaz. Bundan dolayı yazma eğitimi küçükten büyüğe doğru tamamlayıcı bir yol haritasına ihtiyaç duyarak ilerler. Çalışmanın bu kısmında ortaokul öğrencilerin bilgilendirici yazılarını geliştirme amaçlı metnin yapısal özellikleri ve ölçütleri üzerine durulacaktır.

Bilgilendirici Metinlerin Küçük Ölçekli Yapısı

Cümleler arasındaki bağlantılar metnin küçük ölçekli yapısını oluşturmaktadır. Sözcüksel ve dilbilgisel nitelikteki cümleler arasındaki bu ilişkiler bağdaşıklık olarak

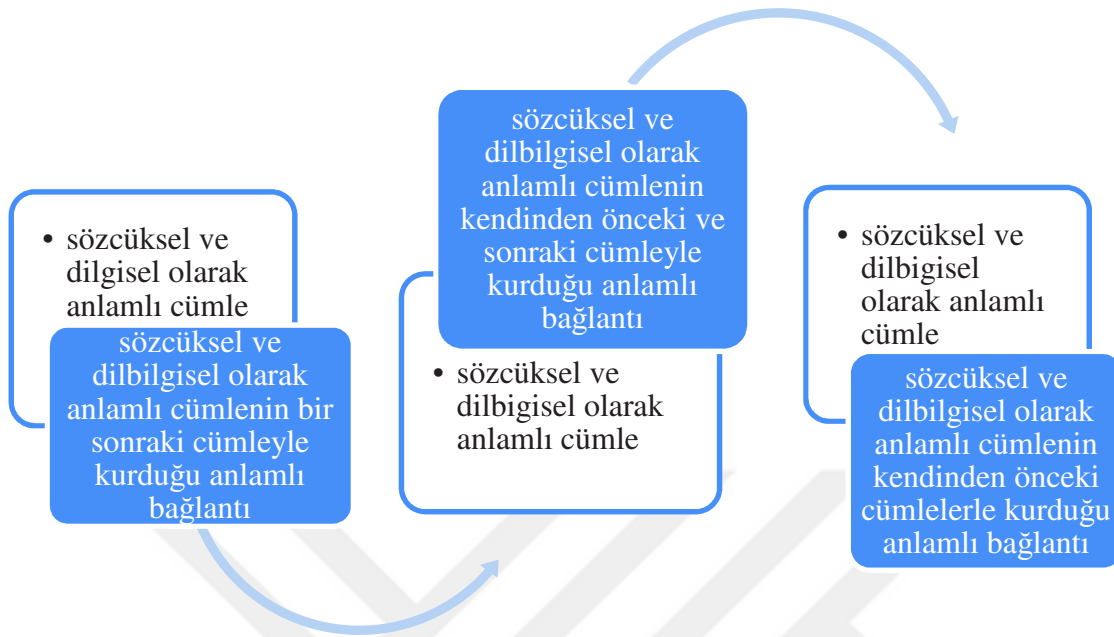
adlandırılmıştır. Metnin küçük ölçekli yapısı bağdaşıklık kavramıyla ilişkilendirilmiştir (Ülper, 2008).

Bağdaşıklık, yazılı bir metnin yüzey yapısındaki bileşenlerin dil bilgisel bağlantılarına ve bu bağlantıların sonucunda çıkan tüm kullanımlarına dayanır (Beaugrande ve Dressler, 1981, s. 3). Metnin bağdaşıklık özelliğine sahip olması bir bütün olarak algılanmasına yardımcı olmaktadır.

Halliday ve Hasan (1976), yaptıkları çalışmalarda cümleler arasındaki ilişkileri *bağlaç* (conjunction), *değiştirme* (substitution), *gönderim* (reference), *sözcüksel bağdaşıklık* (lexical cohesion), *eksilti* (ellipsis) olarak beş başlık altında toplamıştır. Bu başlıklardan, sözcüksel bağdaşıklık sözcüksel bağlantılı; gönderim, değiştirme, eksilti ve bağlaç ise dilbilgisel bağlantılıdır. Bağdaşıklık kavramında sözcüklerin, cümlelerin, ifadelerin birbirine eklenme biçimleri önemlidir.

Ülper (2008), metnin küçük ölçekli yapısına sahip olabilecek bir yazılı üründe bulunması gereken metinsellik eylemlerini indirgeme yapma, sözcüksel bağdaşıklık ilişkileri kurma, eksilti yapma, konu sürekliliğini sağlama, gönderim ilişkileri kurma, değiştirme yapma, bağlaçları yerinde kullanma şeklinde ifade etmektedir.

Bağdaşıklıkla ilişkilendirilen küçük ölçekli yapının bu çalışma açısından şeması şu şekildedir:

Şekil 1. Bilgilendirici metinlerin küçük ölçekli yapısı

Bilgilendirici Metinlerin Büyük Ölçekli Yapısı

“Kavram” zihnimizdeki bilgilerin belli bir birlik ve bütünlük içinde zihinde canlanmasıdır. Metnin büyük yapısında, soyut ve anlamsal özellikler ve işlemleri barındıran “kavramlar” arasında irtibatı sağlamak tutarlılık metinsellik ölçütü ile ilişkilendirilir. Zihnimizdeki bilgilerin canlanması, bir şekil alması bakımından metnin büyük yapısında tutarlığın sağlanması sadece metnin kendisi ile ilgili değil aynı zamanda okuyucunun algılamasıyla da alakalıdır (Alan, 1994, s. 175). Daha önce değinildiği üzere metnin küçük ölçekli yapısını şekillendiren bağdaşıklık kavramı daha yüzeysel yapıyı yani cümleler arasındaki sözcüksel ve dilbilgisel ilişkiyi kapsar. Metnin büyük ölçekli yapısını oluşturan tutarlılık kavramı ise anlamlandırmayı içine aldığı için metnin mantıklı ve anlamlı ilerlemesinin yanında okurun idrak becerisiyle de ilgilidir.

De Beaugrande ve Dressler (1981), metnin anlamının tutarlılık ile sağlanacağını belirtmişlerdir. Bu durumda metin, sadece tutarlı şekilde aktaran konumundaki yazarla sınırlı

kalmamalı, anlayan konumundaki okurun da değerlendirilmesi gereklidir. Çünkü metinde anlam kurma eyleminde okuyucunun anlamlandırması etkin bir durumdadır (Akyol, 1996). DeBeaugrande ve Dressler'e (1981, s. 6) göre tutarlılık (coherence), metnin anlamsal çerçevesi ve okuyucunun yaşadığı bilişsel süreçlere bağlıdır. Metin; metinsel bilgi, metnin anlamı ile okuyucunun bilgi birikiminin etkileşimi ile ortaya çıkar (Coşkun, 2003, s. 101-130).

Okuyucuyla metin karşı karşıya geldiğinde metnin anlaşılması, o metnin konusunun, ana düşüncesinin ve sonucunun okuyucu tarafından kavranması ile mümkündür. Bunun gerçekleşmesi için de metnin genel olarak tutarlılığa sahip olması gerekmektedir (Ülper, 2008, s. 26).

Okur tutarlı bir metni okurken cümleler ve paragrafla arasında anlamlı bağlantılar kurmalı ve bütüncül olarak da mantık kurabilmelidir. Metnin içinde anlamsal olarak kopukluklar olmamalıdır. Büyük yapı düzeyinde kullanılan cümleler arasındaki ilişkiler mantıksal/anlamsal olarak neden-sonuç, yanıt, karşılaştırma, toplama ve betimleme olarak beş temel grup haline getirilmiştir (Meyer ve Rice, 2000, s. 326-327).

Coşkun'a göre (2005, s. 105), tutarlı bir metin bütünlük taşımalı, metnin başı ile sonraki bölümler arasında bir bütün olmalıdır. Konu, tema, olay ve kişilerde süreklilik vardır. Tutarlı bir metnin merkezinde konu vardır. Tutarlı bir metinde arkası yarım bırakılan düşünce ve olaylar yoktur. Bu tarz metinlerde plan mantıklı bir şekilde işler ve bu plan sayesinde metin içerisindeki yapılar sağlam bir şekilde bağlanır. Tutarlı bir metinde çelişki olmaz ve yeni bilgi daha önce söylenenlerle ilgilidir. Bu tarz metinlerde tekrar yoktur, söylenen her şeyin tek bir işlevi vardır. Metinde okuyucunun ihtiyaç duyduğu bilgiler metnin içerisinde yer alır. Metinlerde metnin türü, anlatım tarzı ve kullanılan üslup arasında tutarlılık vardır.

Bamberg (1982, s. 428), tutarlılık ölçütünün tam olarak sağlanması için gerekli olan bağdaşıklığı da göz önünde bulundurarak, bir metnin bütünüyle tutarlı olabilmesi için

yazarlarca yerine getirilmesi gereken metinsellik eylemlerini konuyu tanımlama, konu dışına çıkmama, bağlam yoluyla okuru yönlendirme, plana sadık kalma, bağdaşıklık, metinde bir sonuç bölümünün olması, metin akışı içerisinde dilbilgisel bir hatanın olmaması olarak belirtmektedir.

Beşinci ve yedinci maddeler tutarlılığın sağlanması için büyük ölçekli yapıya hizmet eden bağdaşıklık ölçütü ile ilgilidir. Metnin yapısı adlandırılırken de anlaşıldığı üzere büyük yapının olabilmesi küçük yapının oluşmuş olması bir önceliktir. Bağdaşıklık, küçük bölümler arasındaki anlam ilişkilerini sağlayarak okuyucunun metni metin boyunca anlamlandırmasını sağlayacağı için okuyucunun genel anlama hâkim olmasını ve yazarın sonraki yazacakları hakkında tahminde bulunmasına da ortam sağlayacaktır. Bağdaşıklık ölçütlerinin bir metinde var olması daha büyük yapı olan tutarlılığın tam olarak sağlanması için gereklidir.

Ülper'in (2008), tutarlılık metinsellik ölçütü ile ilgili tüm bu bilgiler ışığında metnin büyük ölçekli yapısına sahip olabilecek bir yazılı üründe bulunması gereken metinsellik eylemleri ile Coşkun'un (2005) belirlediği tutarlı bir metinde olması gereken özelliklerinden yola çıkarak metinsellik eylemleri şöyle belirlenmiştir:

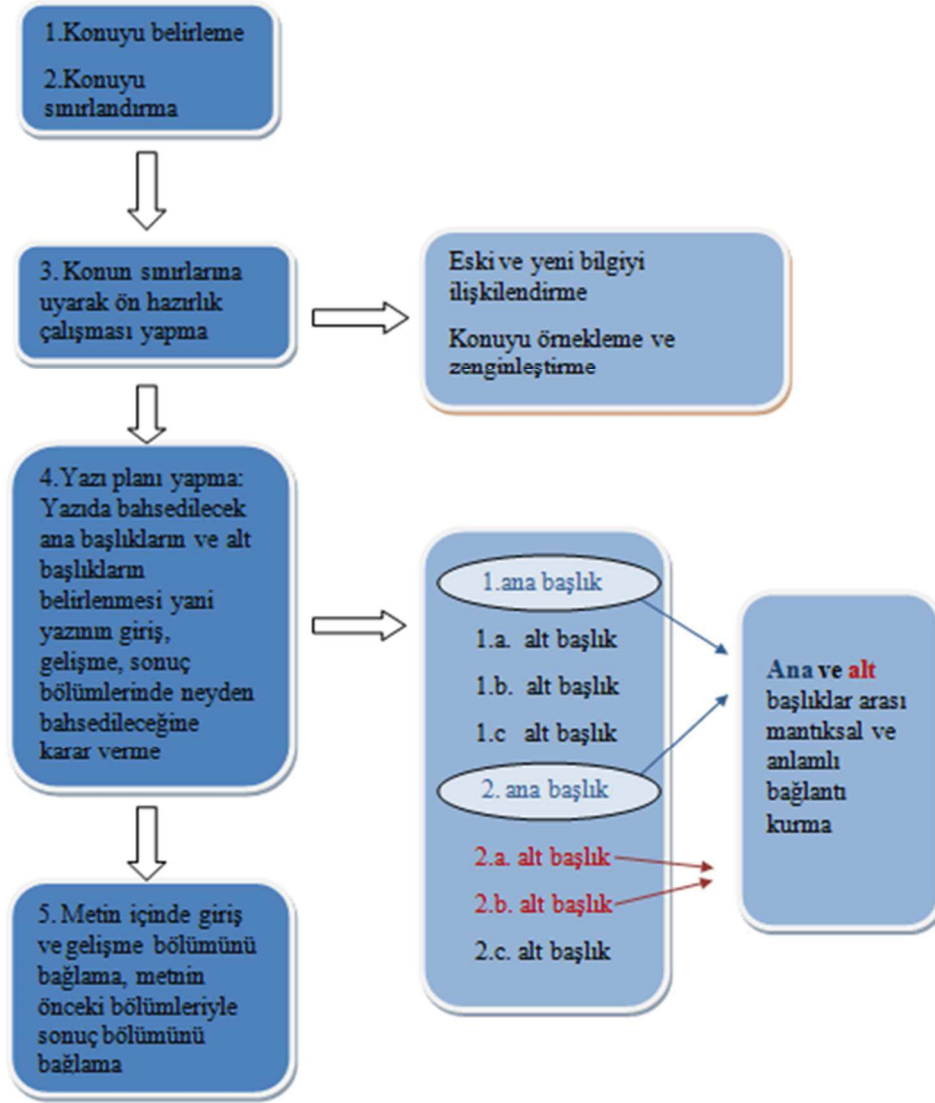
- Başlığı belirleme
- Konuyu (tezi) belirleme
- Konuyu sınırlandırma
- Yazı planı yapma (konunun alt başlıklarını anlamlı ve mantıksal sıraya koyma)
- Üstbağıntısal, eşbağıntısal ya da altbağıntısal ilişkilerle konuyu geliştirme
- Konuyu hakkında gerektiği kadar bilgi verme
- Konuyu geliştirirken anlam belirsizliğinden kaçınma
- Yazma öncesi ön hazırlık yapma
- Metni bir sonuç bölümüyle bitirme

Plan yapmak, paragraflar arası bağlantı kurulması, düşünceleri ayrıntılı şekilde ve yeterli oranda anlatabilmek için önemlidir. Plan yapma, tündengelimci bir bakış açısıyla ortaya konulur(Coşkun, 2009).Süreç temelli yazma yaklaşımının ilk aşamalarından olan ve tutarlılığa katkısı olduğu belirlenen “yazı planı (taslağı) oluşturma” ve “ ön hazırlık yapma” başlıkları anlam kurma ve mantıksal bağlantıları sağlama açısından bu çalışmada büyük ölçekli metinsellik eylemlerine dâhil edilmiştir.

Yazma öncesi ön hazırlık: Öğrencilerin konuyla ilgili neler bildiği öğrenmek için beyin fırtınası vb. teknikler kullanarak öğrencileri yazmaya hazırlamadır.

Yazma taslağı oluşturma ise konuyu sınırlama, yazma amacını belirleme, ana maddeleri ve başlıkları düzenleme olarak belirlenmiştir (Karatay, 2011, s. 29).

Yapılan çalışmalardan hareketle metnin büyük ölçekli yapısı yani tutarlılık metinsellik ölçütlerini sağlamak için bir yazıda bulunması gerek öncüller şemalandırılmıştır.

Şekil 2. Bilgilendirici metinlerin büyük ölçekli yapısı

Bilgilendirici Metinlerin Üst Yapısı

Metnin ulaştığı soyut ve anlamsal yapıyı oluşturan büyük yapısı metnin yapısal olarak tamamlanmasına yetmemektedir. Bu eksikliği ise üst yapı kavramı tamamlamaktadır. Metnin büyük yapısından farklı olarak üst yapı daha biçimsel bir özelliktedir (Ülper, 2008, s. 33).

Üst yapı kavramında yazılacak olan metnin metin türü özellikleri önemlidir. Metnin üst yapısını yazı içinde sağlamak, yazıya başlamadan önce hangi metin türünde yazılacağını bilmeye doğrudan bağlantılıdır. Metin türünün özellikleri dikkate alınarak yazının biçimsel sınırları belirlenir ve çerçeve oluşturulur (Coşkun, 2005, s. 49).

Metnin üst yapısında yazar ve okuyucu çok sıkı bir anlam evreni oluşturur. Metnin türü okuyucuda türün özelliklerine göre beklentiler oluşturmaktadır. Merak konusu hikâyede de işlenebilir, söyleşi metninin de konusunu olabilir. Okuyucu aynı konuyla ilgili anlamlandırma yaparken farklı bir metinle karşılaşma beklentisi içine girer. Çünkü bu iki metinle ilgili farklı biçimsel kodlamalarla hazır bulunuşluğa sahiptir (Coşkun, 2005, s. 109)

Her metin türünün kendi tür özelliklerine uygun şematik bir yapısı vardır. Örneğin, Van Dijk (1988) bir haber metninin şemasını şu şekilde belirlemiştir:

1. Özet: Başlık ve kısa açıklaması
2. Ana olayın özetlenmesi (episode)
3. Ana olayın sebeplerinin anlatılması
4. Olayın kahramanlarının konuşmalarının aktarılması
5. Değerlendirme ve beklentiler (Aktaran: Ülkü, 1992, s.171-172).

Labov (1972), insanlardan başlarından geçen tehlikeli bir olayı anlatmalarını istemiş ve kişilerin sözlü anlatımlardan hareketle bir hikâyedeki unsurları şu şekilde sıralamıştır (Aktaran: Yemenici, 1995, s. 39-55):

1. Özet (Abstract): Anlatıcı hikâyesine olup bitenin kısa bir özeti ile başlar.
2. Tanıtım (Orientation): Anlatıcı, hikâyedeki zaman, mekân ve kahramanlar hakkında tanıtıcı bilgiler verir.
3. Karmaşık Olaylar (Complicating Action): Anlatıcı hikâyedeki olayları zaman sırasına göre aktarır.
4. Değerlendirme (Evaluation): Anlatıcı, hikâyede kendisi için önemli olan, hikâyeyi anlatmasına neden olan olayı veya durumu anlatır.
5. Çözüm (Resolution): Anlatıcı hikâyenin sonunda ne olduğunu anlatır.
6. Sonuç (Coda): Anlatıcı, hikâyesini bitirir, hikâyedeki duruma ilişkin genel bir değerlendirme yapar, olayın kendi üzerindeki etkisini aktarır.

Labov'un(1972) yaptığı bu araştırma daha çok sözlü bir anlatım için kullanılmış olsa da daha sonra yapılacak yazılı eserler için bir örnek oluşturmuştur. Buraya kadar bahsedilenşematik unsurları ile ilgili çalışmalar daha çok öyküleyici anlatımla yazılan yazılı ürünlere hizmet etmektedir. Bunun dışında tartışmacı ve açıklayıcı anlatım biçimleriyle oluşturulan deneme, söyleşi, biyografi, eleştiri, fıkra vb. yazılı eserlerin üst yapılarını kurmayı sağlayacak ve okuyucular tarafından da beklenen şematik yapılar farklıdır.

Tartışmacı ve açıklayıcı tarzda yazılacak bir metnin biçimsel olarak taşıması gereken özellikler şöyle belirlenebilir (Van Dijk, 1980, s. 111-112) :

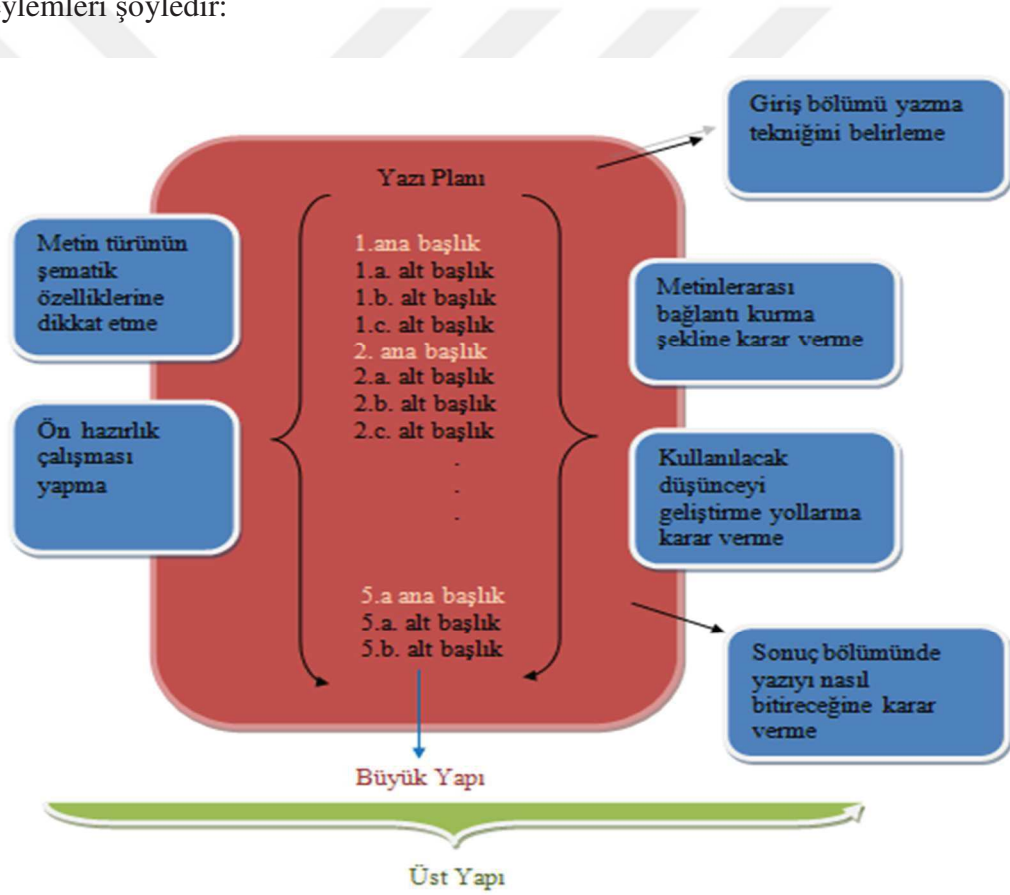
- Anlamsal-kullanımsal sınırlamalar,
- Bilgileri düzenlemeye duyulan gereksinim,
- Konuşma, yazma ve okuma/dinlemenin etkileşimsel görünümü
- Bilişsel görünümler
- Metnin kullanımsal görünümü

Bu şematik yapıyla yazar yazısını biçimlendirir ve okuyucu metni anlamlandırma izleyeceği bir yol haritasına sahip olur. Tüm bu çalışmalar temelinde tartışmacı ve açıklayıcı tarzda yazılacak bir metnin şematik yapısında üst yapıyı kuracak metinsel özellikler şöyle belirlenmiştir:

- ✓ Yazılacak olan metnin metin türü özelliklerini araştırma ve yazıyı buna göre düzenleme
- ✓ Açıklayıcı ya da tartışmacı tarzda yazılacak yazıda, hangi giriş bölümü tekniğini kullanacağına karar verme ve uygulama
- ✓ Uzun süreli ve kısa süreli ön hazırlık çalışmaları yapma (konuyla ilgili yazıda kullanılacak farklı yazılı, görsel, işitsel ve sözel kaynakları araştırmak, incelemek ve yazı planındaki ana ve alt başlıklara uygun olanları seçmek)

- ✓ Yazı planındaki ana ve alt başlıkların sınırlarına, yazı için seçilmiş kaynaklara dikkat ederek hangi ana veya alt başlıkta hangi metinlerarası bağlantı çeşidini kullanacağına karar verme
- ✓ Yazı planındaki ana ve alt başlıkların sınırlarına dikkat ederek hangi ana veya alt başlıkta hangi düşünceyi geliştirme yolunu kullanacağına karar verme
- ✓ Yazı planındaki sonuç bölümü ana başlığına dikkat ederek yazıyı uygun bir sonla bitirme

Konusu belirlenmiş ve konu sınırlandırması yapılmış bir yazı planının üst yapı metinsellik eylemleri şöyledir:

Şekil 3. Bilgilendirici metinlerin üst yapısı

Şemada görüldüğü gibi yazı yazmaya başlamadan önce üst yapıyı kurabilmek için öncesinde metnin bütününe düzene sokan bir yazı planına ihtiyaç vardır. Yazı planı oluşturulmadan yazının şematik yapısını planlamak mümkün değildir. Yazı için gerekli konu sınırlamalarını belirlememiş bir yazar metinlerarası bağlantılarını da düzensiz ve ilişkisiz

yapacağı için yazıyla alakası olmayan bağlantılar kurulur. Bu şekilde ilerleyen bir yazı temelsiz bir bina gibi olur. Bu durum kirişleri çürük olan, temeli sağlam olmayan bir binanın dışını süslemeye benzer.

Üst yapı metnin türüne bağlı olarak yazının biçimsel olarak şekillenmesidir. Ancak bu şekillendirme anlamdan uzak değildir. Daha önce de belirtildiği gibi doğru sözcük kullanımından, paragraflar arası mantık akışının olması, konuya uygun planlama yapmak tüm bunlar doğru şekilde yapılmadığı takdirde üst yapı anlamlı ve mantıklı planlanamaz.

Yazı yazmak, aşamalı bir gelişime ihtiyaç duymaktadır. Metnin oluşumu için harf, sözcük, cümle, paragraf, metin sıralaması bir gerekliliktir. Bilgilendirici yazılı bir metnin yapısı için de küçük, büyük ve üst yapı birbirini tamamlayıcı olmalıdır. Yazma eyleminde bu yapıların oluşması için aşamalı bir eğitim gerçekleştirilmesi gerekir.

Metinlerden Anlam Kurma

Metinlerden anlam kurabilmenin tam olarak anlaşılması, yapılan çalışmalar doğrultusunda metin kavramının anlamsal olarak ne ifade ettiğini bilmek ile ilgilidir. Metin, anlamlı yapılardır; bilgi, bu anlamlı yapıya mantıksal bir düzene göre yerleştirilmektedir (Güneş, 2007, s. 215).

Hartman ve Hartman (1996, s.111), metin kavramını “*bir fikrin veya tecrübenin yazılı olarak ifade edilmesi*” şeklinde tanımlamıştır. Bu ifade geleneksel olarak metin denilince akla gelen bir kitabın bölümü, okuma parçasını kapsamaktadır. Ancak metin kavramı için semiyotik bakış, bu sınırlamaları kabul etmemektedir (Akyol, 2003, s. 49). Siegel (1984) ve Rowe’a (1987) göre “*Kendisinden anlam kurulan her nesne, bir metindir.*” Akyol da (1996, s.8) metin kavramını “*Kendisinden anlam kurulan (inşa edilen) her şey bir metindir*” şeklinde açıklamıştır. Bu tanım metinlerin “*dilsellikten semiotikliğe*” (Hartman ve Hartman, 1993) uzanabileceğini vurgulamaktadır (Akt. Akyol, 2010, s. 233).

Genel anlamda düşünülduğünde anlam kurmanın kapsamlı olması dilsel ve semiotik metinlerin birlikte yorumlanmasına bağlıdır. Öğrencilere verilen yazma eğitiminde metin kavramının gerekliliğinin ürünü olan bu beceriler yetersiz kalmıştır (Akyol, 2010, s. 233).

Metin İçi Anlam Kurma

Tek bir kaynaktan hareketle gerçekleştirilen anlam kurma şeklidir. Burada aranan anlam, metnin içeriğine yöneltilen sorular sayesinde metnin içindeki bir cümleden, paragraftan veya paragraflardan çıkarılacak cevaplarla bulunur. Bu anlam, metin içi sayılır ve bu süreçte bilişsel süreçler de etkindir. Sorular, metni anlamlandırma sürecinde etkin bir rol almaktadır. Özellikle ilk okuduğunu anlama döneminde metin içi soruları öğrencilerin okuduğunu anlama becerisine katkıda bulunur. Ancak ilköğretimin ilk yıllarından itibaren okuyucu sürekli metin içi anlam kurma sorularına yöneltiliyorsa yaş ilerledikçe bir değişime yönlendirilmiyorsa okuyucu ezberci olur (Akyol, 2003, s. 49).Yapılan araştırmaların sonuçları da eğitim düzeyi yükselmesine rağmen büyük bir oranda ilköğretim düzeyindeki sorular vasıtasıyla metin içi anlam kurdurduğumuzu göstermektedir (Akyol, 2001; Kutlu, 1999)

Metin Dışı Anlam Kurma

Metin içi anlam kurmaya göre daha üst düzey bilişsel basamaklara ihtiyaç duyulan bir anlam kurma şeklidir. Metnin kendi anlamının yanında bir metnin (anlam) daha ortaya çıkarılması söz konusudur. Metin dışı anlam kurma *içten dışı* ve *dıştan içe* olabilir. İçten dışı anlam kurmada metinde yer alan bir resim, kavram, edebi eser vb. ile karşılaşan okuyucu önceden edindiği yaşantılarla bunlardan herhangi birini ilişkilendirebilir. Okuyucunun metni okuması metinden uzaklaşıp deneyimleriyle ilişkilendirmesi ve en son tekrar metnin ilk haline dönmesi söz konusudur. Dıştan içe anlam kurmada okuyucunun merkezinde yine asıl metin vardır. Okuduğu metinde anlamlandıramadığı bir durumla karşılaşan okuyucu anlam kurabilmek için dışarıdan yardım alır. Metin dışı anlam kurma ile metinlerarası anlam kurma birbirinden farklıdır. Metin dışı anlam kurmada merkezde bir metin vardır ve okuyucu

metinden uzaklaşmadan yeni bilgi, deneyim getirir. Metinlerarası anlam kurmada ise okuyucu anlamlandırma işinde merkeze bir metni almaz, birden fazla metin aracılığı ile anlam kurma becerisini sağlar (Akyol, 2003, s. 50).

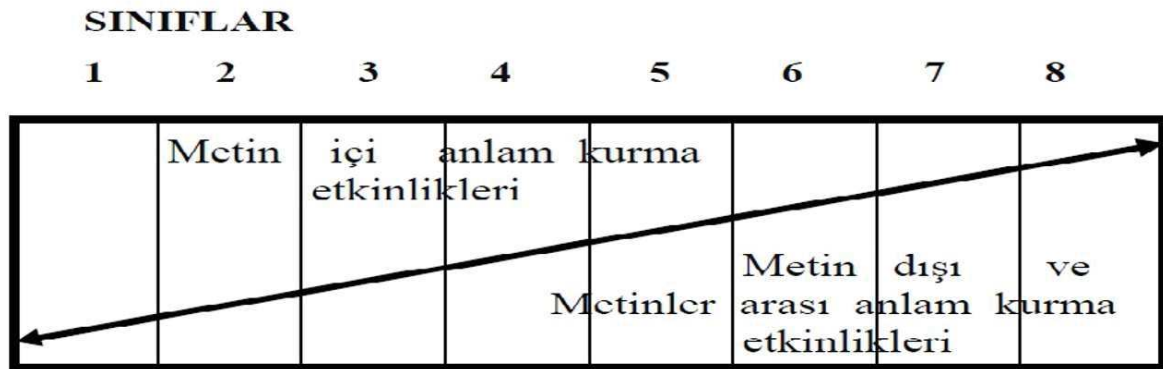
Metinlerarası Anlam Kurma

Metinlerarasılık kavramı, 1960'lı yılların sonlarında ilk olarak Kristeva tarafından ortaya atılmıştı (Kristeva, 2003). Kristeva, metni “*alıntılar mozaiği*” olarak tanımlar ve “*Her metin bir alıntılar mozaiği gibi oluşur, kendi içinde bir başka metnin eritilmesi ve dönüşümü olarak ifade eder*” (Aktulum, 1999, s. 40-41). Metinler önceden belli başlı özelliklere göre ele alınırken metinlerin çoksesli olduğu, metin ve anlamının önceki metinlerin iç içe geçmelerine bağlı üretildiği fikri ortaya çıkmıştır (Aktulum, 2000, s.7).

Hiçbir metin tek başına var olamaz. “*Her metin kendisinden önce yazılmış olan metinlerden biçim ve içerik olarak değişik oranlarda etkilenerek bir durumu ifade etmeye çalışır. Bunu yaparken önceki metinlerin etki gücünden yararlanarak ele alınan bilgilerin üzerine yeni bilgiler kurmaya çalışır*” (Günay, 2007, s. 211). Bir metin okuyucuya ne kadar farklı metin türlerinde çağrışım yaptırabiliyorsa, okuyucuyu zihinsel olarak ne kadar harekete geçiriyorsa o kadar başarılıdır. Bir eserde başka eserlerle ilişki ne kadar artarsa metnin düşünsel seviyesi o kadar çok artar (De Beaugrande ve Dressler, 1980, s.183). Her bir anlatı kendinden önceki yazılı ve sözlü metinlere göndermede bulunabilir (Kıran ve Kıran, 2003, s. 303).

Her metin doğası gereği kendinden önceki metinlere hatırlatma yapma, göndermede bulunma ya da o metinlerden etkilenme potansiyeli taşımaktadır. Metni anlamlandırma süreci sonsuz işlemlerin gerçekleşmesi demektir. Ders kitapları bir öğretim materyali olarak temel dil becerilerini kazandırmada önemli bir işleve sahiptir. Bu işlev, metinler yoluyla öğrencilere kazandırılmaktadır (Çeçen ve Çiftçi, 2007, s. 39).

Türkçe derslerinde öğrencinin anlam kurmasını sağlamak için en çok kullanılan materyal ders kitaplarındaki metinlerdir. Metinlerden anlam kurma, öğrencinin özellikle eğitim- öğretimin başında tek başına yapabileceği bir beceri değildir. Ders öğretmenleri yardımıyla anlam kurmada “basitten karmaşığa doğru bir yol izlenmelidir”. Eğitim öğretimin ilk yıllarında daha çok metin içi anlam kurma gerçekleşirken yaş ve sınıf düzeyi arttıkça metin dışı ve metinlerarası anlam kurma gerçekleşmesi beklenir (Akyol, 2003, s. 51).

Şekil 4. Metinlerarası okuma açısından sınıf düzeylerine göre anlam kurmanın gelişimi

Sınıf düzeyi değiştiğinde anlam kurma kaynakları zenginleştirilmemekte, metin dışı ve metinler arası anlam kurmaya verilen ağırlık artmamaktadır (Akyol, 2003, s.52). Sürekli olarak metin içi anlam kurmaya alışan bir öğrenci ezberci anlayışla bunun sonucu olarak tek tip yazılar üretir. Farklı kaynaklar okumadan, sadece okuduğu tek bir metinle sınırlı kalan öğrenci ile sınıf düzeyi arttıkça metinlerarası okumalar yapan bir öğrencinin ürettiği yazılı metinde anlamlı farklılıklar olacaktır. Karatay (2010, s. 161) metin içerisinde metni kavramanın okurun metinlerarası ilişki kurma becerisine bağlı olduğunu ifade etmektedir. Eğer okur bu beceriyi kazanırsa okuma alışkanlığını ve zevkini elde edecektir. Metinlerarasılık, okuduğunu anlama ve anlatma becerisini daha karmaşık ve üst düzey bilişsel süreç haline getirir.

Metinlerarası okuma becerisine sahip olan birey bir konu üzerine yapacağı okumayı (anlamayı) farklı kaynaklar aracılığı ile yapar. Kendini tek bir metne bağlamaz. Aynı zamanda her okuduğu metinde kendi bilgi, deneyim, çağrışımlarını sürekli olarak anlamlandırma sürecine dâhil eder. Bu okuma şekli ile okuyucu metinlerden metin üretir.

Okuyucuda yazıyı okuma isteği, yazının peşine düşme durumu ancak yetkin, etkileyciliğe sahip bir yazıyla mümkün olabilir. Bu yetkinliğe sahip olabilmek iyi bir okuyucu olmak ile mümkündür. Bireyler bakış açılarını ve yazma becerilerini geliştirebilmek için farklı disiplinlerden okumalar yapmalıdır (İbrişoğlu, 1991).

Okuma ve yazma becerisi iç içedir ve birbiriyle doğrudan bağlantılıdır denebilir. Bir beceri alanının gelişimi diğerini etkiler. Yazı yazan kişi kendisi de yazılı bir metin üreteceğinden dolayı önceki okumalarından biçim ve içerik olarak muhakkak etkilenecektir. Yazma eylemini gerçekleştirecek kişinin metinlerarası okuma becerisine sahip olması, yazacağı yazılı metnin üst düzey bilişsel süreçlerden geçerek oluşmasını sağlar. Yazının içerisinde farklı görüşlere yer vererek yazının inandırıcılığı artırılır ve Metinlerarasılık ortaya çıkar. Metinlerarasılık bir bakıma metin içerisinde anlam oluşturma görevi görür (Göçer, 2012, s. 186).

Metinlerarasılık tüm beceri alanlarında olması gereken bir metinsellik ölçütüdür. Bu nedenle yazma süreci içerisindeki kişi de yazacağı konu ile tek bir metinden değil birden fazla kaynaktan edindiği bilgi ve deneyimlerinden hareketle yazı yazma plânını oluşturmalıdır. Yazacağı konuyla ilgili metinlerarası bağlantılar kurarak yazmak ancak metinlerarası okumalar yapmaya bağlıdır. Yazacağı konu ile ilgili yazma öncesinde haber metni, şiir, atasözü, hikâye, şarkı, karikatür vb. gibi birbirinden farklı kaynaklarla karşı karşıya kalan birey kendi yazacağı yazılı metinde de metinlerarası bağlantıları kurmaya hazır hale gelecektir. Hangi bağlantıları kuracağının planını da yapacaktır. Bu da bilgilendirici bir yazının üst yapısını kurmaya fayda sağlayacaktır.

Türkçe Dersi ile Yazarlık ve Yazma Becerileri Dersi Öğretim Programlarına Bilgilendirici Metin Yazma Yapısıyla İlgili Metinlerarası Bakış

Metinler arası anlayışla ders işlemek Öğrencilerin anlama düzeylerini oldukça yükseltmektedir (Köksal ve Ünal, 2008). Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Yazarlık ve Yazma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda metnin üst yapısıyla doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili olan okuma ve yazma alanı kazanımları incelenecektir. Öğretim programlarında metnin üst yapısıyla ilgili bireylerin duygu ve düşüncelerini sözlü ve yazılı olarak ifade etmesi, söz varlığını ve hayal dünyasını zenginleştirecek dil zevkine ulaşması, üst düzey beceriler yoluyla bilginin zihinde yapılandırılması amaçlanmıştır. Okuma ve yazma kazanımları ise metinlerarasılıkla anlam oluşturmaya yönelik olduğu görülmektedir (MEB,2017, s. 9). Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yazma beceri alanı içinde metnin üst yapısıyla ilişkili olan kazanımlar şöyledir (MEB, 2017, s. 39-40):

T.5.4.2. Bilgilendirici metin yazar.

a) Öğrencilerin konu ve ana fikri belirlemeleri, buna göre giriş, gelişme, sonuç bölümlerinden oluşan bir metin taslağı oluşturmaları, bu bölümlerde yazacaklarını belirlemeleri sağlanır.

T.5.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.

T.6.4.2. Bilgilendirici metin yazar.

a) Öğrencilerin konu ve ana fikri belirlemeleri, buna göre giriş, gelişme, sonuç bölümlerinde yazacaklarının taslağını oluşturmaları ve ilk paragrafta amaçlarını ifade etmeleri sağlanır.

T.7.4.2. Bilgilendirici metin yazar.

a) Öğrencilerin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinde yazacaklarını belirleyerek bir metin taslağı oluşturmaları, düşünceyi geliştirme yollarını kullanmaları, yazılı ve çoklu medya kaynaklarından görüşlerini destekleyecek kanıtlar sunmaları sağlanır.

b) Öğrenciler günlük hayattan örnekler vermeye teşvik edilir.

T.7.4.17. Yazdıklarını paylaşır.

Öğrenciler yazdıklarını sınıf ve okul panosu ile sosyal medya ortamlarında paylaşmaya, şiir ve kompozisyon yarışmalarına katılmaya teşvik edilir.

T.8.4.2. Bilgilendirici metin yazar.

a) Öğrencilerin belirledikleri bir konu ve ana fikir etrafında giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşan bir metin taslağı oluşturmaları, gelişme bölümünde düşünceyi geliştirme yollarını kullanarak görüşlerini ifade etmeleri, görüşlerini destekleyecek kanıtlar sunmaları, sonuç bölümünde ise görüşlerini sonuca bağlamaları sağlanır.

b) Öğrenciler günlük hayattan örnekler vermeye teşvik edilir (MEB, 2017, s.39-40).

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda okuma beceri alanı içinde metnin üst yapısıyla ilişkili olan kazanımlar şöyledir:

T.5.3.19. Metinle ilgili sorulara cevap verir.

Metin içi ve metin dışı anlam ilişkileri kurulur.

T.5.3.27. Metinler arasında karşılaştırma yapar.

Metinleri biçim ve tür gibi açılardan karşılaştırmaları sağlanır.

T.5.3.28. Bilgi kaynaklarını etkili şekilde kullanır.

T.6.3.17. Metinle ilgili soruları cevaplar.

Metin içi ve metin dışı anlam ilişkileri kurulur.

T.6.3.25. Metinler arasında karşılaştırma yapar.

Metinlerin tema, konu, olay örgüsü ve karakterler açısından karşılaştırılması sağlanır.

T.6.3.33. Bilgi kaynaklarını etkili bir şekilde kullanır.

T.7.3.19. Metinle ilgili soruları cevaplar.

Metin içi ve metin dışı anlam ilişkileri kurulur

T.7.3.25. Metinler arasında karşılaştırma yapar.

Bakış açısı ve mesajlar karşılaştırılır.

T.7.3.32. Bilgi kaynaklarını etkili bir şekilde kullanır.

T.8.3.14. Metinle ilgili soruları cevaplar.

Metin içi ve metin dışı anlam ilişkisi kurulur.

T.8.3.30. Bilgi kaynaklarını etkili bir şekilde kullanır.

Öğretim programındaki bu kazanımlara bakıldığında bilgilendirici yazıların yazılma sürecinde 5, 6, 7, 8. sınıf düzeylerinde yazma öncesi yazı planı yapılması gerektiği, yazı içerisinde kullanılacak bilgi ve kaynakları araştırmak gerektiği, farklı metin türlerini yazı içinde kullanmak ya da farklı metinlere gönderme yapmak ile ilgili öğrencilerin gerçekleştirmesi gereken kazanımlar olduğu görülmektedir. Bu kazanımların tümü bilgilendirici yazıların üst yapısının kurulmasına hizmet etmektedir.

Yazarlık ve Yazma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nın ilkelerine bakıldığında “*Yazma becerisi sürece dayalı bir eğitimle geliştirilebilir.*” şeklinde bir madde yer almıştır (MEB, 2012, s. 3). Programın yaklaşımı incelendiğinde programda süreç temelli bir öğretim yaklaşımı esas alınmıştır. Bu yaklaşıma göre yazma, süreç içerisinde gelişir ve işlevsel olarak gerçekleşir (MEB, 2012, s. 3-4).

Öğretim programındaki kazanımlar incelendiğinde (*Duygu ve düşüncelerini açık ve etkili biçimde ortaya koyan cümle ve paragraflar oluşturma beceri alanına ait yazılarında kendi içerisinde bütünlüğü olan birbirleriyle ilişkili tartışmacı, öyküleyici, açıklayıcı ve betimleyici paragraflar oluşturabilir, yazma öncesi hazırlık çalışmaları yapar, yazacağı metni planlar, planladığı metnin taslağını oluşturur, yazdıklarını başkalarıyla paylaşır. Yazma amacına uygun farklı metin yapılarını kullanma beceri alanına ait düzeyine uygun deneme metinleri ve tartışmaya dayalı metin oluşturur. Farklı alanlarda araştırma yaparak sonuçlarını yazılı olarak sunar.*) metnin küçük ölçekli, büyük ölçekli yapısı ile ilgili kazanımlar yer almaktadır. Yazı yazmadan önce yazılacak metnin türünün özelliklerine hâkim olmak, yazma önce farklı tekniklerle yazı ile ilgili fikirleri ortaya çıkarmak, yazma taslağı oluşturmak metnin üst yapısına katkıda bulunacak öğretim programında yer alan

kazanımlardandır. Ancak yazıya nasıl başlanacağı ve yazının nasıl sonlandırılacağı ile ilgili, yazılı metnin içinde farklı metin türlerini kullanma veya gönderme yapma ile ilgili herhangi bir kazanım yoktur. Bu kazanımların olmaması metnin yapısının en üst basamağı olan üst yapının oluşumunun düzenlenmesinde eksiklik oluşturmaktadır. Öğrencilerin yazma sürecini düzenlerken metinlerarasılığı kullanması üst yapısı sağlam kurulmuş bir yazı ortaya çıkarmalarını sağlar. Bunun için metinlerarası bağlantı kurma tekniklerinin bilinmesi gereklidir.

Metinlerarası Bağlantı Kurma Teknikleri

Vosniadou ve Brewer'e (1987) göre "*metni anlamak derin bir seviyedir*". Metinler arası bağlantı kurma, zihinsel deneyim gerektirir. Okuyucu, var olan metin yapısını inşa ederken geçmişte okuduğu metinler kendisini etkiler. Okunulan metin, okunulacak metin daha kolay anlaşılmasını sağlar ve bu sayede metinler arası döngü meydana gelir (Akt. Ünal, 2007, s. 27-28). Metin bilgisi ve modern anlayışla yapılan dil bilimi çalışmaları incelediğinde metinlerarasılığın yapıtlarda doğrudan göndermeler, alıntı ve gönderge, dolaylı göndermeler, gizli alıntı, aşırma, anıştırma, yanılısama, alaycı dönüştürüm ve öykünme olmak üzere sekiz başlık altında sınıflandırılmaktadır (Karatay, 2009, s. 449).

Her araştırmacı kendine göre metinlerarasılık kavramını farklı özelliklere göre şekillendirmiştir. Genel olarak metinlerarasılıkta iki tür göndermeden söz edilebilir: Açık göndermeler ve örtük göndermeler. Fakat metinlerarası açık veya kapalı alıntıları içerse de aslında son derece geniş bir alanı kapsar (Aktulum, 2014, s. 68).

Ögeyik (2008, s.49-81) araştırmasında metinlerarasılığı beş ana başlık altında ele almıştır:

- ❖ Yazarlar arası göndermeler -hem yazarın söylemine hem de kendisine veya tarzına yapılan gönderme,

- ❖ Eserler arası göndermeler –esere yapılan atıf, eserin ana kurgusu sabit kalarak yeniden yazılması,
  - ❖ Türler arası göndermeler–farklı türlerin iç içe geçmesi; hikâyeden esinlenerek yazılan şiir gibi,
  - ❖ Açık göndermeler -başka bir metinden belirli bir alıntı yapılması,
  - ❖ Örtük göndermeler –aynı yazarın farklı eseri veya başka yazara yapılan göndermeler
- Aktulum (2014) ise “Metinlerarası İlişkiler” isimli kitabında metinlerarası kavramıyla ilgili farklı araştırmacıların görüşlerini incelemiş ve aktarmıştır.

-Alıntı: Alıntı; yazı tipi farklılığı, tırnak işareti, ayraç vb. görsel farkındalık yaratacak unsurlar kullanılarak ve bunun yanı sıra mutlaka söyleyen kişi/yazar belirtilerek yapılır. Alıntı bir metinden belli bir parçanın açıkça ve değiştirilmeden yinelenmesi işlemi olarak tanımlanır (Aktulum, 2011, s. 416).

-Gönderge: Açık bir metinlerarasılık biçimidir. Genellikle bir yapıtın başlığını ya da yazarın adını anmakla yetinilir. Alıntı yapmadan okuru doğrudan bir metne gönderme işlemi ön plandadır. Alıntısız gönderge olarak da bahsi geçebilecek olan her türlü gönderimi de kapsar. Bu bir yapıt başlığı, yazar adı, şiir veya trajedi kişisi, tarihi bir kahraman veya kutsal kitapların birinin ismi olabileceği gibi bir çağın, edebi olsun olmasın herhangi bir türün veya kültürün unsurunu kullanarak okurun o kısma gönderilmesi işlemi de olabilir.

-Gizli Alıntı/Aşırma: Bir söyleyeni/sahibi olduğu hâlde kişi belirtilmeden yapılan alıntıdır. Normal şartlarda alıntılanan kısmın veya biçimin kime ait olduğu belirtilmelidir. Alıntı başlı başına bir metinlerarasılık göstergesidir, burada tek fark yazarın/eserin/kişinin belirtilmemiş olmasıdır. Bu yönüyle önemli ölçüde diğerlerinden ayrılır.

-Basmakalıp/Klişe Söz: Aktulum’a (2011, s. 425-426) göre basmakalıp ifade bir durum veya kişi hakkındaki hazır bilgidir. Klişe ile son derece yakındır, bu sebeple çoğu zaman birbirinin yerine kullanılırlar. Çünkü her ikisi de ikinci elden elde edilen bilgilerdir.

Herhangi bir konu hakkında sürekli kullanılarak kalıplaşmış ifadelerdir. Basmakalıp söz daha çok kültürel tabana dayanır, klişe ise anlatımın sıradanlaşmasını yansıtır. “Kömür gibi kara gözler” söz öbeği daha önce kullanılan söz öbeği olarak bir klişe örneğini yansıtırken; “Alman usulü” söz öbeği de basmakalıp söze örnek teşkil eder.

Alıntının sadece edebi metinlerden yapılmayacağı, aynı zamanda toplumda kullanılan dilin zengin ifade gücünden ve günlük konuşma dilinden de yapılabileceği varsayıldığında basmakalıp ve klişe söz de birer alıntı sayılır.

-Anonim Alıntı: Anonim alıntı başlığı, alıntı başlığı ile benzerdir. Ancak bu şekilde yeni bir adlandırma yapılmasının sebebi alıntılanan kısmın söyleyeninin/yazarının belli olmamasıdır. Toplumda mal olmuş sözler, kalıplar, edebi türler bu başlık altında ele alınmıştır. Bu madde basmakalıp söz – klişe, atasözü, deyim, duvar yazıları, popüler yeni kavramlar vb., edebi tür kesitleri (Bilmece, tekerleme, ağıt, fıkra, efsane vb.) şeklinde alt başlıklara sahiptir.

- Göstergelerarası İlişki: *“Göstergelerarasılık iki farklı gösterge dizgesi arasındaki (örneğin yazının resimle, resmin müzikle vb.) alışveriş işlemi, değişik gösterge dizgelerine ait yapıtlar arasındaki açık ya da kapalı ilişkileri belirtir”* (Aktulum, 2014, s. 4).

- Kısmi Söz Sanatları: Bu başlık altında iki farklı alt başlık yer almaktadır. İlk alt başlık telmih (anıştırma) başlığıdır ve kavramsal çerçevede açıklamasına yer verilmiştir. Bir diğer alt başlık ise “İstiare, mecaz, benzetme, kinaye vb.”dir ve metin incelemesi esnasında bu ve bunun gibi bazı söz sanatlarının bağlamdaki kullanım şekilleri göz önüne alınarak metinlerarasılık özelliği incelenecektir. Bağlamdaki kullanıma bakılmadan metinlerarasılık unsuru oluşturduklarına dair net bir açıklama yapmak çok uygun olmaz.

Metinlerarası okuma ve yazma çalışmaları öğrencilerin yazılarını farklı boyutlardan iyileştirmektedir. Bu iki beceri alanı birbirinden beslediği için metinlerarası yapılan okuma çalışması öğrencinin yazı yazarken okumalardan edindiklerini yazılı olarak kullanma olanağı yaratacaktır. Metinlerarası okuma yaklaşımıyla ilkokul 5. sınıfta işlenen metinlerin,

öğrencilerin yaratıcı yazmalarında “*metin yapısını (giriş, gelişme, sonuç) düzenli bir şekilde ortaya koyma*”, “*yazı tarzını ortaya koyma*”, “*fikirlerin orijinalliği, düşüncelerin akıcılığı, düşüncelerin esnekliği, kelime zenginliği, cümle yapısı, organizasyon, yazı tarzı ve dil bilgisi*” boyutunda anlamlı fark oluşturduğunu ifade edilmiştir (Akdal, 2011). Metinlerarasılık kavramının yazma eğitimde önemli bir yer edindiği bilimsel çalışmalardan hareketle anlaşılmaktadır. Metinlerarası bağlantı kurma teknikleri ile ilgili yapılan araştırmalardan hareketle ortaokul öğrencilerin okuma ve yazma alanında seviyelerine uygun olan metinlerarası ilişki kurma biçimleri, bu kısma kadar incelenen yazarların çalışmalarından hareketle belirlenmiştir. Bu çalışmalar ışığında özellikle geliştirdiği değerlendirme formundan hareketle metinlerarası değerlendirme formu hazırlanmıştır. Bu metinsellik ölçütlerinin seçimi öğrencilerin yazılı anlatımlarından hareketle yapılmıştır.

Giriş Bölümü Yazma Teknikleri

Yazılı bir metni okumaya başlayan okuyucunun karşılaştığı ilk kısım yazının giriş bölümüdür. Metnin giriş bölümü okuyucunun metnin konusunu tanımasını sağlar. Bunu bazı yazarlar doğrudan doğruya yaparken bazı yazarlar okuyucunun ilgisini çekmek için farklı teknikler dener. Okuyucunun metnin konusunu merak etmesini, okumak için zamanını ayırmasını sağladığından giriş bölümü yazı için önem taşımaktadır (Ülper, 2008, s. 9). Bu nedenle giriş bölümünde kullanılan farklı teknikler ile yazıya başlangıç yapmak yazının devamının okunmasını sağlayacağı gibi önceden düşünülmeden yazılan, plansız ve kötü olarak adlandırılacak bir başlangıç yapmak yazının bütününe okunmamasına da sebep olabilir (Tansel, 1978, s. 23-24).

Giriş bölümünün yazı için önemli olmasından dolayı yazmaya başlamadan önce nasıl bir giriş bölümü tekniği kullanacağına yazarın mutlaka karar vermesi gerekir. Yazı yazmaya başlamadan önce yazar yazının her aşamasını kapsayan genel bir yazı plan yapmalıdır. Bununla birlikte yazının üst yapısına katkısı olan giriş bölümünün nasıl yazılacağı ile ilgili de

yazarın planlamaya ihtiyacı vardır. Bu planlama, yazarın yazacağı metni farklı ve özgün şekillendirmesini de sağlar. Aynı zamanda öğrencilerin yazıya nasıl başlayacağını bilemedikleri, yazmaya bir türlü başlayamadıkları yazma sorunları arasında da geçmektedir. Ortaokul öğrencilerinin yazıya giriş yapmalarına örnek olabilecek yazarlar tarafından daha önce denenmiş belirli teknikler vardır.

Yazar okuyucuyu yazısına çekmek için “kanca (hook)” kullanır (Liss ve Davis, 2006). Okuyucunun ilgisini çekmek amacıyla farklı yazarlar tarafından yazıya başlama tekniklerinden farklı eserlerde bahsedilmiştir. Her yazar kendisine göre teknikleri gruplandırmıştır ve yazarların hepsinde ortak olarak bahsedilen teknikler olduğu gibi birbirinden farklı teknikler de eserlerde geçmektedir.

Kurudayıoğlu (2000) “Yazıya Başlama Şekilleri” başlığı altında birçok tekniği aktarmıştır. Ancak Türkiye’de “*Giriş Bölümü Yazma Teknikleri*”ni tek başlık altında bir araya getirme çalışması yapılmamıştır. Tansel (1978) yazdığı eserinde 4 farklı giriş bölümü tekniğinden bahsetmektedir: Yazıya doğrudan başlangıç, tasvir, hikâye veya fıkra ile başlangıç, veciz bir cümle ile başlangıç, soru ile başlangıç. Ağca (1999) eserindeki gruplandırmasını 3 başlık altında toplamıştır: doğrudan doğruya giriş, hikâye yoluyla giriş ve tasvir- tahlil yoluyla giriş.

Okuyucunun dikkatini çekmek için giriş bölümünde sıklıkla kullanılan teknikler şunlardır: Alıntı yapma, atasözü kullanma, bir paradoksla başlama, konunun içeriğinde değinilecek açıklamalara ilişkin soruları sıralama, bir benzetme kullanma, konunun arka planını verme (Tansel, 1985).

Fensch (1989, s. 1-73) yazıya başlama teknikleri 24 maddede kapsamlı şekilde ele almıştır(akt. Kurudayıoğlu, 2000, s. 101-102):

- ✓ Durum anlatarak başlangıç
- ✓ Tanım ile başlangıç

- ✓ Hikâye ile başlangıç
- ✓ Fıkra ile başlangıç
- ✓ Çok yönlü fıkra ile başlangıç
- ✓ Ben anlatımlı başlangıç
- ✓ “Sen, siz “ anlatımlı başlangıç
- ✓ Alıntı ile başlangıç
- ✓ Soru ile başlangıç
- ✓ Parodi (güldürücü taklit) ile başlangıç
- ✓ İlan reklam tarzı başlangıç
- ✓ Karşılaştırma veya tezatlık ile başlangıç
- ✓ Mantığa aykırı başlangıç
- ✓ Edebi eserlere gönderme ile başlangıç
- ✓ Açık veya kapalı benzetme ile başlangıç
- ✓ Hayal ile başlangıç
- ✓ Anı ile başlangıç
- ✓ Rüya ile başlangıç
- ✓ Tarihi bir olay ile başlangıç
- ✓ Şaşırtmalı başlangıç
- ✓ Kısa hayat hikâyesiyle başlangıç
- ✓ Karışık başlangıç
- ✓ Birleştirilmemiş başlangıç
- ✓ Geleneğe aykırı başlangıç

Yapılan gruptandırma yabancı bir yazar tarafından oluşturulduğu için Türkçenin dil zenginliklerinden deyim, atasözü, bilmece vb. giriş bölümü tekniği olarak ele alınmamıştır. Türk yazarlar ise atasözü ve deyim ile başlamayı giriş bölümü tekniği olarak ele almıştır.

Paçacıoğlu (1994), giriş bölümü yazma tekniklerini 11 maddede toplar:

- ✓ Konuya genel bir tanımla başlangıç,
- ✓ Daha önce geçmiş bir olayla başlangıç,
- ✓ İyi bilinen tarihî bir olay ile başlangıç,
- ✓ Fıkra anlatarak başlangıç,
- ✓ Tasvir ile başlangıç,
- ✓ Konunun genel bir özeti verilerek yapılan başlangıç,
- ✓ Tartışma konusunu otaya atarak yapılan başlangıç,
- ✓ Konu ile ilgili, bir atasözü, vecize veya bir yazarın bu konudaki düşüncesinin aktarılmasıyla yapılan başlangıç,
- ✓ Okuyucunun ilgisini çekecek bir soru cümlesi ile başlangıç,
- ✓ Konuya uygun düşen canlı bir örneğin verilmesi ile yapılan başlangıç,
- ✓ Savunulacak fikre aykırı düşen bir fikirle başlangıç.

Araştırmanın bu bölümünde yazarların tüm bu sınıflandırmalarından hareketle giriş bölümü teknikleri bir başlık altında toplanmış ve yazarların yazıya başlama şekillerinden alıntılar seçilmiştir. Yabancı ve Türk yazarların eserlerinde kullandıkları, aynı zamanda ortaokul öğrencilerinin de kullanabilecekleri giriş bölümü yazma teknikleri sınıflandırılmıştır. Yazarlar ve yazarların bilgilendirici yazılarının giriş bölümleri, ortaokul öğrencilerinin seviyelerine göre seçilmiştir. Yazarlarda bulunamayan örnekler öğrencilerin yazılarında örneklendirilecektir.

Yazıya Başlama Şekilleri (Giriş Bölümü Yazma Teknikleri)

Yazıya nasıl başlayacağına karar vermek birçok nedenden etkilenmektedir. Yazarın önceki yaşantıları, o ana kadar yaptığı araştırmalar, farklı metin türleri hakkındaki bilgi sahibi olması, metinlerarası bağlantı tekniklerini biliyor olması gibi farklı etmenler giriş bölümüne başlamayı etkiler. Çünkü özgün eser ortaya koymak isteyen yazar okuyucuyu ilk anda

eserinin içine çekmeye çalışır. Bu yazıya giriş şekli ne kadar değişik şekilde olursa okuyucunun o kadar ilgisini çeker. Örneğin, metinlerarası bağlantı şekillerine hâkim olan bir yazar, giriş bölümünde esere gönderme yapmakta, konuyla ilgili kısa bir hikâye anlatarak başlamakta daha az zorlanır. Aynı şekilde farklı metin türlerinde okumalar yapan, aynı konu ile ilgili haber metni, atasözü, görsel, karikatür, şarkı vb. gibi farklı metin türleriyle karşılaşmış bir yazar bunları yazısında kullanmayı da aklına getirebilir. Dünya ve Türk edebiyatında yazılı eserler ortaya koymuş birçok yazar yazılarına farklı giriş bölümü teknikleri kullanarak başlamışlardır (Ek I)

Bölüm III: Yöntem

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmada hangi modelin kullanıldığı, çalışma grubu, veri toplama araçları, araştırma verilerinin toplanması ve çözümlenmesi ile araştırmanın uygulama süreciyle ilgili bilgiler yer alacaktır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, Türkçe dersi kapsamında ortaokul öğrencilerinin bilgilendirici metin yazarken yaşadıkları zorlukların ve yazmaya karşı ön algılarının ortaya konulması, bu tespitlerden hareketle öğrencilerin yazma becerilerinin iyileştirilmesine yönelik sınıf içi uygulamaların tasarlanması ve bu uygulamaların süreçte nasıl işlediğinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Eylem araştırması eğitimde çok kullanılan, eğitimde niteliği geliştirmeyi planlayan bir araştırma süreci olarak tanımlanabilir (Karasar, 1999; Calhoun, 2002, akt. Aksoy, 2003, s. 477).

Eylem araştırmaları belli bir problemi çözmek veya herhangi bir konuda bilgi toplamak amacıyla yapılan çalışmalardır. Eylem araştırması, doğrudan uygulamanın içinde yer alan bir araştırmacının gerçekleştirdiği, uygulama sürecine ait sorunların tespit edilmesinde ya da mevcut bir sorunu anlamaya ve çözmeye yönelik sistemli veri toplama ve analiz etme sürecine dayanan araştırma modeli şeklinde tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 295).

Eylem araştırmasının ve araştırma konusunun özellikleri, araştırmanın amacı göz önünde bulundurulduğunda bu çalışma için en uygun araştırma modelinin eylem araştırması olduğuna karar verilmiştir. Johnson (2014, s. 45), eylem araştırmasında araştırma konusu belirlenmesi sırasında üç yol izlenebileceğinden bahsetmektedir. Bu üç yol şu şekildedir:

- Bir öğretim yöntem ve tekniği üzerinde çalışma ve değerlendirme
- Bir problem belirleme ve problemi araştırma
- Bir ilgi alanı belirleme ve bu alanı inceleme

Türkçe dersi kapsamında ortaokul öğrencilerinin bilgilendirici metin üretme becerilerinin iyileştirilmesi amaçlanan bu çalışmada, Johnson tarafından tanımlanan “bir problem belirleme ve problemi araştırma” konu belirleme yolu kullanılmıştır.

Eğitim alanında eylem araştırmalarının çok sık kullanıldığı görülmektedir. Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin eylem araştırmalarını kullanmalarını gerekli kılan bazı varsayımları Watt’s (1995, s.118; Akt. Ferrance, 2000, 1) 4 madde altında toplamıştır:

- Öğretmenler ve okul yöneticileri kendilerinin belirledikleri en önemli sorunları çözmek için uğraşırlar.
- Öğretmenler ve okul yöneticileri kendi belirledikleri sorunlarını değerlendirme ve dikkatli bir şekilde incelemek ve sorunlara farklı açıdan bakmaya karşı daha cesaretli olmaktadırlar.
- Öğretmenler ve okul yöneticileri bu çalışmalarda birbiriyle iş birliği içinde çalışırlar.
- Öğretmen ve okul yöneticilerinin meslektaşlarıyla çalışması onların profesyonellik kazanmalarını sağlar.

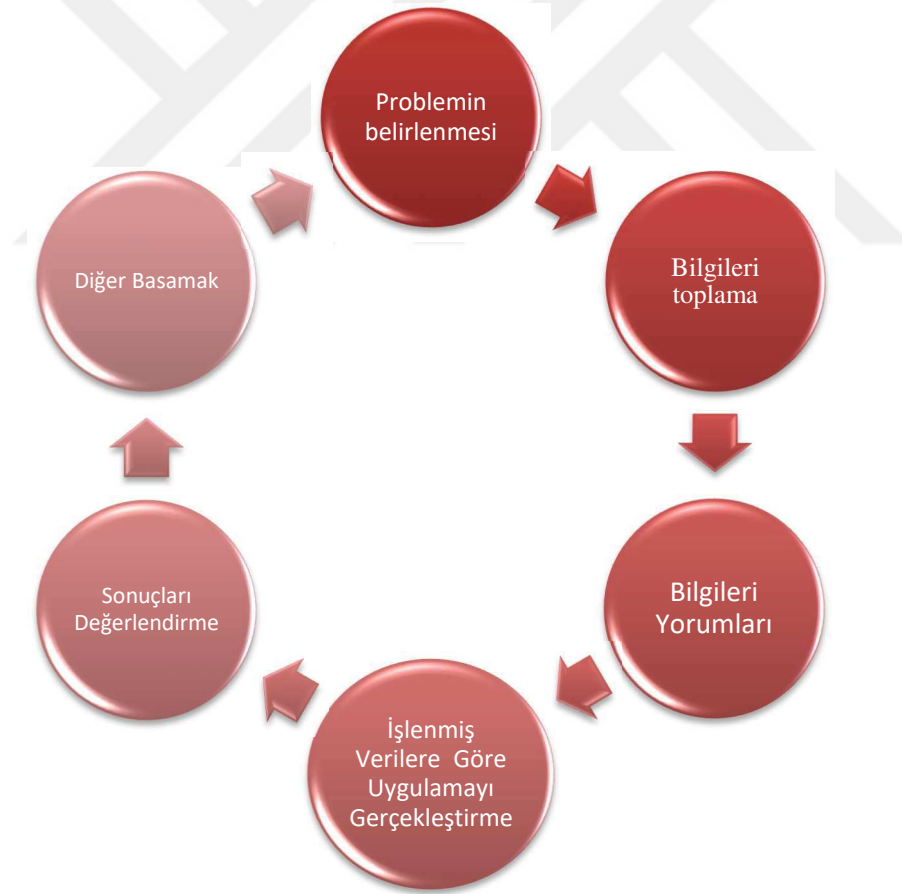
Berg (2001), eylem araştırmalarını “teknik/bilimsel/işbirlikçi eylem araştırması”, “uygulama/karşılıklı işbirliği/tartışma odaklı işbirliği eylem araştırması” ve “özgürleştirici/geliştirici/eleştirel eylem araştırması” olmak üzere 3 gruba ayırmıştır (Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 296).

Berg (2001), araştırma öncesi tasarlanan kuramsal çerçeve ile araştırmacı ve uygulamacının birlikte süreci ortaya çıkarma amacıyla ele aldıkları ve araştırmacının önerileriyle uygulayıcıya rehberlik ettiği türe teknik/bilimsel/işbirlikçi eylem araştırması, araştırmacı ile uygulamacının bir araya gelip sorun alanlarını, sorunların sebeplerini ve sorunlara yönelik müdahale yollarını saptadıkları ve uygulamayı sürekli bir araya gelip geliştirdikleri türe uygulama/karşılıklı işbirliği/tartışma odaklı işbirliği eylem araştırması, uygulayıcıya yeni bilgiler, beceriler ve yaşantılar kazandırmayı hedefleyen uygulamacının eleştirel bir bakış açısı

kazanmasına yardımcı olmayı amaçlayan tür ise özgürleştirici / geliştirici / eleştirel eylem araştırması olarak adlandırmıştır. Bu sınıflandırmaya ek olarak uygulayıcının aynı zamanda araştırmacı olduğu dördüncü bir tür eklenebilir. Bu türde araştırmacı uygulamayı sürdürürken aynı zamanda belirlediği soruna ek olarak ilişkin verileri toplayabilmelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 296-97).

Çalışmada uygulamayı yapan kişinin aynı zamanda araştırmacı olması, araştırmacının eylem araştırması sürecinin başında konuyla ilgili belirlediği sorunlardan hareketle geliştirdiği etkinlikleri uygulaması, elde ettiği verileri yine araştırmacının kendisinin toplanması, yorumlanması araştırma modeli olarak katılımcı *eylem araştırması* kullanılmasını sağlamıştır.

Eylem Araştırması Süreci

Şekil 5. Eylem araştırması planlama süreci (Ferrance, 2000, s. 9)

Problemi Belirleme: Araştırmacı araştırma sürecinin problem belirleme basamağında, önceki yıllarda yazma eğitimi alanında öğrencileri üzerinde yaptığı gözlemlerden yararlanmıştır. Öğretmenlik yaptığı okulda öğrencilerin birçoğunun kendilerini yazılı olarak ifade ederken plânlama, düzenleme yapmadığına dikkat etmiştir. Bu problemin var olduğunu öğrenci algılarından hareketle kanıtlayabilmek için öğrenci ön algılarına başvurmuş, yazılı anlatımlarını değerlendirmiştir. Bu şekilde problemin varlığı tespit etmiştir. Eylem araştırmasının temel felsefesinin problemi tespit etme ve çözmeye yönelik eylem planı hazırlama göz önünde bulundurulduğunda bu araştırma modelinin probleme uygun olduğu görülebilir.

Bilgileri Toplama: Problemin tespitinden sonra alan yazın taramasıyla problemin çözümine yönelik temel dil becerileri, metinlerin yapısal özellikleri, süreç temelli yazma yaklaşımı konularından farklı kaynaklar araştırılmıştır. Uygulamaya katkısı olacak çalışmalardan etkinlikler tasarlanacağı zaman yararlanılmıştır.

Bilgileri Yorumlama: Alan yazın taraması sonucuna elde edilen bilgiler yorumlandığında temel dil becerilerinde yazma eğitimi alanının önemi, bilgilendirici metin yazma sürecinde metnin yapısal özelliklerinin önemli olduğu, alan yazın çalışmalarında süreç temelli yazma yaklaşımının yazı üretimi konusunda önemli bir yeri olduğu ortaya çıkarılmıştır. Bu yorumlamalardan sonra uygulama planı tasarlanmış, uygulama içeriğinin temeline araştırma yorumlamaları yansıtılmıştır.

İşlenmiş Verilere Göre Uygulamayı Gerçekleştirme: Bilgilerin yorumlanmasından yararlanarak aşağıda belirtilen eylem planı hazırlanmıştır:

Tablo 1

Araştırmanın Eylem Planı

Tarih	Eylem		
Şubat 2017	Problemin Belirlenmesi ve Sınırlandırılması		
Şubat 2017	İlgili Alan Yazının Taranması	Araştırma Sorularına Uygun Etkinliklerin Geliştirilmesi	Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi
Şubat 2017	Uzman Görüşlerinin Alınarak Eylem Planının Son Halinin Verilmesi		
Şubat 2017	Uygulama Yerinin Belirlenmesi ve Uygulama Okulundan İzin Alınması		
Mart 2017- Mayıs 2017	Yazma Dersi Planlarının Hazırlanması ve Etkinliklere Son Halini Verme	18 Saatlik Yazma Uygulamalarının Gerçekleştirilmesi	Araştırmacı Günlüğü, Öğrenci Günlüğü, Çalışma Kâğıtları, Ön Algı – Son Algı Verilerinin Toplanması
Haziran 2017 Temmuz 2017	Verilerin Dökümü Bulguların Yorumlanması	Geçerlik Güvenirlik Tespiti	

18 Saatlik Yazma Uygulamalarının Gerçekleştirilmesi*Türkçe Dersi Yazma Eğitimi Uygulama Planı*

Zaman : 2016-2017 Eğitim Öğretim Yılı II. Dönemi

Sınıf : 7-A ve 7-G

Uygulayıcı Öğretmen: Gülden Ezgi ŞENER

Etkinlikler İçin Seçilmiş Temalar:

Sevgi Teması: Dil Sevgisi – Eskici Metni Ve Dil Konulu Video

Milli Kültür Teması: Aşık Veysel – Trt Belgeseli Ve Aşık Veysel Türküleri

Toplum Hayatı: Komşuluk - Karagöz Ve Hacivat Videosu Ve Cluster Yöntemi

Doğa ve Evren Teması: Doğa ve İnsan- Son Kuşlar Metni, Çevre İle İlgili Karikatürler

Toplam süre: 18 ders saati

1.Hafta: Öğrencilerin yazma becerilerinin durumunu ve yazma hakkındaki ön algılarını ölçmek için ön algı sorularından oluşan (ekte bulunan) ön algı tespiti sorularının öğrencilere yazılı olarak sorulur. Paragraf içi yapı, planlama, konu seçimi, konuyu daraltma ile ilgili kısa bilgilendirme yapılır. Öğrencilere planlı yazma modeli ile ilgili eğitim verilmeden önce dostluk konusu ile ilgili güdümlü bir yazı yazdırılır.

2.Hafta: Sevgi teması ‘Dil Sevgisi’ konusu ile Eskici metni (dinleme metni) öğrencilere dinletilir. Not alarak dinleme yaptırılır. Dinleme esnasında öğrencilerden dil ile ilgili buldukları bakış açılarını (yardımcı düşünceleri tespit etmeleri istenir).

1. İnsan için dil ne ifade eder neden önemlidir?
2. Toplum için dilin önemi nedir?
3. İnsanın ana dilini konuşmaması nasıl bir duygu olabilir?
4. Uzun süre ana dilinden ve ana vatanından ayrı kalmak nasıl bir duygu hissettirir?

“Vurun Türkçeye” isimli video metni izletilir. Metnin izlenirken not almaları için duraklatılır. Sorulardan hareketle dil sevgisi yazılı anlatım planı dağıtılır. Dil konusu ile ilgili kısa hikâyeler, karikatürler, özlü sözler, atasözü ve deyimler, kitap başlıkları, kendi anıları ve gözlemleri ortaya çıkarılır. Bu farklı kaynaklar yazılarında kullanılacağı Yazılı anlatım planına uyarak yazı yazdırılır. Yazılarını bitiremezlerse evde devam ederler. Bitirdikten sonra tekrar düzeltmeler yapıp yazılır. En son haline ulaşılır. Okul dergisine bu konuda yazılmış eserlerden örnekler yayımlatılır.

3.Hafta: Milli Kültür teması “Aşık Veysel “ konusu. Aşık Veysel’ in Dostlar Beni Hatırlasın türküsü dinletilir?

1. Dinlediğiniz türkü size nasıl duygular hissettiriyor?
2. Bu türküyü söyleyen kişiyi tanıyor musunuz?
3. Sizce türküyü yazdığı kişilere ne anlatmak istiyor?

Aşık Veysel ile ilgili TRT belgeseli öğrencilere izletilir. Not alarak dinleme yaptırılır. Dinleme esnasında öğrencilerden Aşık Veysel ile ilgili buldukları bakış açılarını (yardımcı düşünceleri tespit etmeleri istenir). Video öğrenciler not aldıkça duraklatılır. Aşık Veysel Yazılı Anlatım Planı dağıtılır. Öğrencilerle üzerine konuşulur. Yazacakları yazıda kullanacakları şiirler, kısa hikayeler, Aşık Veysel anıları, özlü sözler, Aşık Veysel sözleri, benzetmeler, örnekler sunulur. Bunlardan hareketle yazı yazdırılır. Yazı bitmezse evde devam etmeleri

söylenir. Bir sonraki ders yazılara bakılır yeniden yazmaları istenir, akranlarıyla çalışma yapılır. Yazı son haline getirilir.

4. Hafta: “Toplum Hayatı” teması “Komşuluk “ konusu. Öğrencilere Cluster tekniği ile yazı planı oluşturma yaptırılır. Tahtanın ortasına komşuluk yazılır ve her bir bakış açılarının bir paragrafta anlatılacağı söylenir. Bu yolla yazı planı oluşturulur. Karagöz Hacivat’ ın komşuluk üzerine bir oyununun olduğu video izletilir. Bunun üzerine tartışılır. Yazacakları yazıda kullanacakları atasözlerini ve deyimleri not alırlar. Kullanacakları tekerlemeler, atasözleri, fıkralar, anılar, kısa hikâyeler öğrencilere sunulur ve üzerine konuşulur. Kullanacakları ile ilgili notlar alırlar. Yazı yazmaya başlanır. Tamamlayamayan öğrencilerden evde tamamlaması istenir. Yeniden yazma çalışması yaparlar. Yazı son haline kontrol edildikten sonra getirilir.

5. Hafta: “Doğa ve Evren “ teması ‘Doğa ve İnsan’ konusu. Son Kuşlar metni tahmin ederek okuma yöntemiyle okutulur. Ardından doğaya verilen zararlarla ilgili karikatürler öğrenciler yorumlatılır. Yaptıkları eleştiri ve sorularla birlikte doğa ve insan konusu ile ilgili yazılı anlatım planı oluşturulur. Yazılarında kullanmaları için çevreyi gözleme, Aşık Veysel’in kara toprak türküsündeki bir bölüm, çevre problemleri üzerine haberler, eleştirel gözlem , çevre üzerine söylenmiş sözler, cevabı doğa ile ilgili olan bilmece öğrencilerin araştırmalarının da toplamıyla sunulur. Bu kaynakları yazılarında kullanılacakları hatırlatılır. Tüm bu kaynaklarla birlikte yazı yazmaya başlanır. Yazı süreci bittikten sonra akranları yazılarını düzeltereği yerleri söyler. Son hali getirilir. Panolara öğrencilerin yazıları asılır ve okula sunulmuş

Sonuçları Değerlendirme: Araştırma bitiminde elde edilen verilerin yorumlanması sonucunda problemin çözümüne sağlama açısından anlamlı bir sonuca varılıp varılmadığına bakılır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın uygulama kısmında amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, nitel araştırmalarda derinlemesine araştırma olanağı sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 107-112).

Bu çalışmada ölçüt olarak (1) araştırmacının (uygulayıcının) uygulama yapacağı sınıfların derslerine girdiği sınıflar olması, (2) araştırmanın nitel olması nedeniyle, çalışmaya dâhil edilen bireylerden elde edilecek verilerin derinliği ve genişliği de göz önünde bulundurulduğundan, öğrenci sayısının az olmasının uygun olacağı düşünüldüğünden, uygulayıcının girdiği sınıflardan seçilenlerin mevcudunun diğer sınıflara göre daha az olması, (3) bilgilendirici metin üretebilme becerisi düzeyi bakımından 7. sınıf öğrencilerinin düzeyinin çalışmaya uygun olması, (4) çalışmaya katılan 7/A ve 7/G sınıftaki öğrencilerin çoğunun önceki yıllarda yapılan yazı çalışmalarına karşı istekli olması kabul edilmiştir.

Bu doğrultuda araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında İstanbul İli İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı Küçükçekmece ilçesinde bir eğitim kurumunun 7. sınıfına devam eden 44 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Eylem araştırmalarının nitel çalışmalar olması veri toplama tekniklerinin çeşitliliğini gerektirmektedir ve veri çeşitliliği araştırmanın güvenilirliğinin artmasını sağlamaktadır. Bu durumdan dolayı eylem araştırmalarında tek bir yeterli olmaz en az üç farklı araç kullanılmalıdır. Araştırmanın nerede yapılacağı, katılımcıların nasıl seçileceği, araştırma süresinin ne kadar olacağı gibi öncelikle tamamlanması gereken aşamalardan sonra hangi veri toplama araçlarının kullanılacağına bu belirtilen aşamalara ve araştırmanın amaçlarına dikkat edilerek belirlenir. Bu durumdan hareketle bu çalışmada araştırmacı günlüğü, öğrenci günlüğü, öğrenci yazılı anlatım kâğıtları, ön algı açık uçlu öğrenci anketi, son algı açık uçlu öğrenci anketi, Bilgilendirici Metin Yazma Becerisi Analitik Değerlendirme Ölçeği, Giriş Bölümü Yazma Teknikleri Değerlendirme Formu, Metinlerarasılık Değerlendirme Formu olmak üzere 8 veri toplama aracı kullanılmıştır.

Şekil 7. Veri toplama araçları

Araştırmacı günlüğü. Nitel araştırmalarda gözlem yapmak, deneyimleri paylaşmak birinci elden somut veriler elde etmek eylem araştırması modelinin temelinde vardır. Çalışmada, araştırmacı eylem araştırması süresi boyunca öğrencilere uygulanan bilgilendirici metin üretimi ile ilgili etkinlikler esnasında edindiği deneyimleri, öğrencilerin yaşadığı zorlukları, uygulama plânında karşılaşılan aksaklıkları, öğrencilerin aktardığı düşünce veya duygu paylaşımlarını her an not etmiş, günlük tutmuştur. Günlük tutmak birinci elden somut veri sağlamaktadır. Araştırmacı kendi bilgi ve tecrübelerini kullanarak bu problemlerle ilgili nasıl bir çözüm yolu izleyeceğini düzenli olarak günlük tutarak kaydetmiştir. Bu sayede araştırmacı, öğrencilerin bilgilendirici metin üretimlerini iyileştirmede uygulamaların ne derece etkili olduğunu görebilmiştir.

Öğrenci günlüğü. Öğrencilerin uygulama sürecine yönelik duygu ve düşüncelerini, uygulamaların bilgilendirici metin üretimleri kapsamında onlara neler kattığını, uygulama esnasında zorlandıkları ya da hoşlanmadıkları kısımları, önceki yazı çalışmalarıyla ilgili karşılaştırmalarını ortaya çıkarmak için öğrencilere günlük tutturulmuştur. Ortaya çıkarılmak istenen önceden hazırlanan öğrenci günlükleri ders bitiminde dağıtılmış ve öğrenciler cevapladıktan sonra toplanıp gün sonunda araştırmacı tarafından analiz edilmiştir (Bkz. Ek. F).

Öğrenci yazılı anlatım kâğıtları. Yazma eğitimi çalışmalarında en önemli veri toplama aracı, öğrencilerin aldıkları eğitimi yazılı şekilde gösterebildiği yazılı anlatım kâğıtlarıdır. Çalışmada, uygulama öncesi öğrencilerin yazma durumlarını ortaya çıkarmak için dersin akışında yer alan Dostluk konulu bir yazı yazdırılmış ve 4 farklı konuda yapılan uygulamalarda da yazılı anlatım kâğıtları veri olarak elde edilmiştir. Bu yazılı ürünlerin gelişigüzel analiz edilmesi mümkün değildir. Araştırmanın sonuçlarının güvenilirliğini düşürür. Öğrencilerin yazdığı yazılı anlatım kâğıtlarının önceden belirlenmiş belirli ölçütlerle analiz edilir. Bu şekilde öğrencilerin bilgilendirici metin üretimi konusunda nasıl bir gelişim gösterdikleri somut verilerle anlaşılır. Öğrencilerin yazılı anlatım çalışmaları araştırmacı tarafından analiz edilmek üzere dosyalanmıştır. Yazılı anlatım kâğıtlarının analizi araştırmacı tarafından geliştirilen Bilgilendirici Metin Yazma Becerisi Analitik Değerlendirme Ölçeği (Bkz. Ek C) ile yorumlanmıştır.

Ön algı ve son algı açık uçlu öğrenci anketi. Öğrencilerin yazma uygulamalarından önce yazılı anlatımlarının analiz edilmesi yanında ön algılarının tespiti sayesinde de yaşadıkları yazma sorunları, yazmaya karşı olumlu ya da olumsuz algıları ortaya çıkarılır. Araştırmada yazma öncesi öğrenci algıları veri toplama tekniklerinden ön algı açık uçlu öğrenci anketi ile ortaya çıkarılmıştır. Nitel araştırmalarda ön algı ve son algı açık uçlu öğrenci anketleri ayrıntılı veri elde etme bakımından önemlidir. Aynı zamanda öğrencilerin

yazmaya karşı algılarındaki değişimin anlaşılmasını sağlar. Eylem araştırmalarında ön test-son test yerine ön algı – son algı kullanılır. Araştırmacı tarafından geliştirilen ön algı ve son algı soruları için uzman görüşünden yararlanılmış ve düzenlemeler yapılmıştır. Uygulamalar öncesi öğrencilerin yaşadığı sorunları, öğrencilerin algılarını ön algı açık uçlu anket soruları (Bkz. Ek. G) ve araştırma bitiminde öğrencilerin algılarının ne durumda olduğu, değişimin anlaşılmasını sağlayan son algı açık uçlu anket soruları (Bkz. Ek. H) ile analiz edilmiştir.

Bilgilendirici metin yazma becerisi analitik değerlendirme ölçeği. Araştırmacı, yaptığı alan yazın taramasından hareketle yazma becerisi değerlendirilirken kabul görmüş ölçütlerden yararlanmış ve uygulama öncesi ve uygulama esnasında öğrenciler tarafından yazılan yazıları değerlendirmek için ölçek tasarlamıştır. Bu ölçeği yazılı ürünlerden veri toplayabilmek için kullanmıştır. Bu ölçek öğrencilerin yazılı bir eser ortaya koyduklarında ulaşmaları gereken hedefleri belirlemiş ve aldıkları puanlar göre gelişimleri gözlemlenmiştir. Öğrencilerin yazıları Bilgilendirici Metin Yazma Dereceli Puanlama Anahtarı ile puanlanmıştır (Bkz. Ek. B).

Öğrenci yazıları değerlendirme formları. Araştırmacı tarafından alan yazın taraması yapıldıktan sonra bilgilendirici metinlerin üst yapı özelliklerinin önemli bir bölümü giriş bölümü yazma teknikleri ve metinlerarasılık kullanma durumları oluşturur. Öğrencilerin metin üretimi esnasında bu teknikleri dikkate alması onların metin üretimlerine önemli katkıda bulunur. Uygulamalar esnasında metnin üst yapı özelliklerinin üzerinde durulduğu için öğrencilerin bu bölümlerle ilgili nasıl bir değişim yaşadıkları ölçülmek istenmiştir. Bu amaçla araştırmacı tarafından alan yazında yapılmış çalışmalardan hareketle 2 değerlendirme formundan yararlanarak veri elde edilecektir. Kolcu'nun (2017) yaptığı çalışmadan esinlenerek Metinlerarasılık Değerlendirme Formu hazırlanmıştır.

- ✓ Giriş Bölümü Yazma Teknikleri Değerlendirme Form (Bkz. Ek. D)
- ✓ Metinlerarasılık Değerlendirme Formu (Bkz. Ek. E)

Verilerin Analizi

Araştırmada veriler, nitel veri analiz türleri arasında en sık kullanılan betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Betimsel analize göre veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Betimsel analizde görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorulara göre temalar düzenlenebilir. Bu araştırmada da öğrencilerin ön algıları ve son algılarına yönelik belirlenen sorular etrafında araştırmanın analizi yapılmıştır. Betimsel analizde görüşülen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir şekilde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 239). Araştırmada öğrencilerin görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Araştırmada nitel verilerin sayısal analizine de yer verilmiştir. Öğrencilerin görüşlerine dair frekanslar verilmiştir.

Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Araştırmanın iç geçerliği sağlamak amacıyla verilerin nesnel bir biçimde toplanılmasına araştırmacı tarafından özen gösterilmiş, araştırma grubunda yer alan öğrencilerle uzun süreli etkileşim kurulmuş, katılımcıların bakış açılarıyla olaylar incelenmiş, veriler toplanırken birden çok veri toplama aracı kullanılarak veri toplama sürecine çeşitlilik kazandırılmıştır. Araştırmacı veri toplama sürecinin sonunda topladığı verileri katılımcılara özetlemiş, katılımcılardan bu verilerin doğru olup olmadığına dair katılımcı teyidi almıştır. Araştırmada inandırıcılığı arttırmak amacıyla katılımcılardan elde edilen verilerden doğrudan alıntılar yapılmıştır.

Bölüm IV: Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın bu bölümünde araştırma sonucunda elde edilen bulgular paylaşılacaktır.

Ortaokul Öğrencilerinin Araştırma Öncesi Yazmaya Karşı Algıları ve Yaşadığı Yazma Zorlukları İle İlgili Bulgular ve Yorum

Araştırmanın temelini oluşturacak ve öğrencilerin yazma durumlarını, algılarının tespit edileceği bu bölümde, öğrencilerin yazı yazma etkinliklerine katılmadan önce yazdıkları yazılı anlatımları, ön algı sorularına verdikleri cevaplar incelenmiştir. Elde edilen bulgulardan hareketle yazı çalışmalarının içeriği ve bilgilendirici yazıların üst yapısına hizmet edecek çalışmalar hazırlanmıştır.

Ortaokul öğrencilerinin yazmaya karşı ön algılarına ilişkin bulgular ve yorum.

Araştırmanın bu bölümünde ortaokul öğrencilerinden elde edilen ön algı verileriyle yazı yazmanın kendileri için ne ifade ettiği belirlenmeye çalışılmıştır.

Tablo 2

Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Yazmakla İlgili Ön Algıları

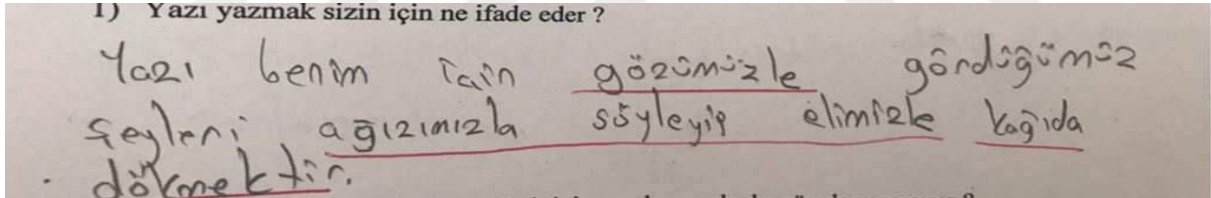
	(f=44)
İçini rahatça kağıda dökmektir.	14
Hayal etmektir.	5
Rahatlatır, stresi alır.	4
Kendini ifade etmektir.	4
Dert ortağıdır.	3
Hikâye, şiir yazmaktır	2
Özgürlüktür.	2
Mutluluk.	2
Söz uçar yazı kalır, kolaylıktır	1
Bilgiyi güçlendirir	1
Eğlencedir	1
Sıkıcı bir eylem	1
Emek, uğraştır.	1
Ayrıntılı şekilde yazmak	1
Düşüncelerimizi koyduğumuz hazine kutusu.	1
İssiz bir dünya, bir masal, bir hazinedir.	1
Toplam	44

Araştırmaya 7. sınıf düzeyinde 2 sınıftan toplam 44 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin yazma karşı takındıkları tavır, istekli olma durumları yazma eğitimi verilebilmesi için önemli bir ön koşuldur. Yazı yazmakta teknik bilmemek, plan yapamamak gibi yazma eğitiminde

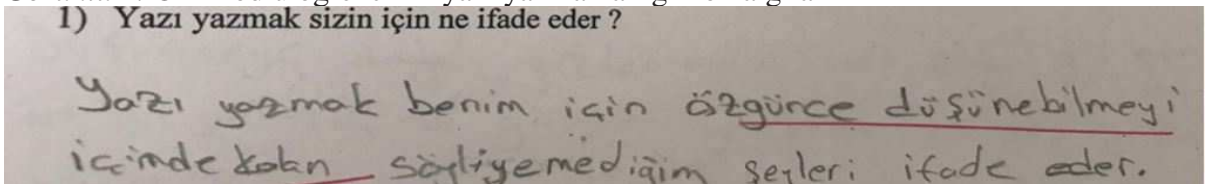

kazanılmamış becerilerden kaynaklanan sorunların yanında en başta istekli olma durumu öğrencinin yazmaya olan tutumunu belirlemektedir. Bu nedenden dolayı ön algı sorularının ilki, bu durumun ortaya çıkarılması sağlayacak şekilde seçilmiştir.

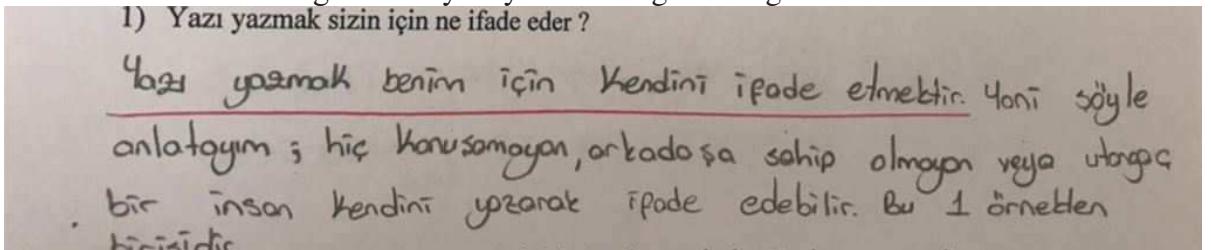
“Yazı yazmak sizin için ne ifade eder?” sorusuna 44 öğrencinin verdiği cevaba bakıldığında sadece 1 öğrencinin “*Yazmak sıkıcı bir eylemdir.*” şeklinde olumsuz bir yazma algısı olduğu görülmüştür. Onun dışındaki tüm öğrencilerin yazmaya karşı algıları olumlu yöndedir. Öğrencilerden 14’ü ise yazmayla kendi iç dünyasını birleştirmiş ve anlam yükleyerek “*Yazmak içini rahatça kağıda dökmektir.*” şeklinde bir ifade belirtmiştir. 2 öğrenci ise yazma eyleminin kavram genişliğini tam olarak ifade edememiş ve yazmayı “*Hikâye, şiir yazmaktır.*” şeklinde belirli metin türleriyle sınırlandırmıştır. 5 öğrenci ise yazmanın kişisel bir eylem olduğuna vurgu yapmış ve “*Yazmak, hayal etmektir.*” cümlesini kurmuştur. Genel olarak bakıldığında 42 öğrencinin yazmaya karşı olumsuz bir algısı olmadığı ortaya çıkmıştır. Yazma eğitimi verilmesinde bir sakınca olmadığı anlaşılmıştır.

Görüntü 1. Ö14 kodlu öğrencinin yazı yazmakla ilgili ön algıları

Görüntü 2. Ö17 kodlu öğrencinin yazı yazmakla ilgili ön algıları

Görüntü 3. Ö18 kodlu öğrencinin yazı yazmakla ilgili ön algıları

1) Yazı yazmak sizin için ne ifade eder ?
 Yazı yazarken sanki birisiyle derleşiyormuş gibi oluyorum. Çünkü yazıyı yazarken
 içimdeki korkuyu, sevinci, özlemi, kağıda döküldükçe benim için ferahlıyor.

Görüntü 4. Ö39 kodlu öğrencinin yazı yazmakla ilgili ön algıları

1) Yazı yazmak sizin için ne ifade eder ?
 Benim için çok şeyi ifade ediyor. Mesela ben gelecekte neler
 yapmak istediğimi, hazınlıklarımı ve birçok şeyi yazarak ifade
 ederim.

Görüntü 5. Ö41 kodlu öğrencinin yazı yazmakla ilgili ön algıları

1) Yazı yazmak sizin için ne ifade eder ?
 Mutlu, üzgün ve heyecanlı anında beni rahatlatıp sakin-
leştirir, düşüncelerimi daha iyi, güzel yapar. Kendini i-
 fade edebilmeni sağlayan bir çeşit olay benim için

Görüntü 6. Ö21 kodlu öğrencinin yazı yazmakla ilgili ön algıları

Ortaokul Öğrencilerinin Bir Konu Hakkında Düşüncelerini Yazmaya Ayırdıkları Süre Bağlamında İncelenmesi

Yazma çalışmalarına başlamadan önce öğrencilerin yazma sorunlarını tespit etmek önemlidir. Araştırmanın bu bölümünden sonra sorular, bu duruma hizmet edecektir. Öğrencilerin yazmaya sürecine ayırdıkları zamanı, yazmayı süreç olarak görüp görmediklerini, yazmanın öncesinde de zamana ihtiyacı oldukları konusundaki bilgilerini ortaya çıkarmak amacıyla araştırmanın bu bölümü oluşturulmuştur.

Tablo 3

Ortaokul Öğrencilerinin Bir Konu Hakkında Düşüncelerini Yazmaya Ayırdıkları Süre

Süre	(f=44)
15-30 dakika	13
Konuya göre değişir.	7
30 dakika - 1 saat +	6
Süre belirlemem.	6
Uzun sürer.	6
5-15 dakika	4
Süreçtir.	2

Yazma çalışmalarına başlamadan önce öğrencilerin yazma sorunlarını tespit etmek önemlidir. Araştırmanın bu bölümünden sonra sorular bu durum hizmet edecektir.

Öğrencilerin yazmaya sürecine ayırdıkları zamanı, yazmayı süreç olarak görüp görmediklerini, yazmanın öncesinde de zamana ihtiyacı oldukları konusundaki bilgilerini ortaya çıkarmak için öğrencilere “ Bir konu hakkındaki düşüncelerinizi yazarken ne kadar sürede yazarsınız ?” sorusu yöneltilmiştir. 44 öğrenciden sadece 2’ si yazmanın bir “ süreç” olduğunu ifade etmiştir. 23 öğrenci ise yazmanın süreç olduğu bilgisini bilmemekte yazmaya belirli süre sınırlamaları koymaktadır. Örneğin 13 öğrenci “15-30 dakika” şeklinde bir cevapla yazma öncesi, yazma anına kısa bir süre belirlemiştir. 20 öğrenci ise açıkça süreç olduğunu belirtmese de “konuya göre değişir”, “süre belirlemem”, “uzun sürer” şeklinde ifadeleriyle dar bir süreye sığdırılmayacak bir beceri olduğunu belirtmiştir.

Bu incelemelerden hareketle öğrencilerin çoğunun yazmanın iyi planlanması gereken bir süreç olduğu hakkında bilgisi yoktur. Yazılı anlatımla ilgili uygulamalar tasarlanırken bu algı durumu dikkate alınacaktır.

2) Bir konu hakkındaki düşüncelerinizi yazarken ne kadar sürede yazarsınız ?

En az yarım saatte yazabilirim.

Görüntü 7. Ö1 kodlu öğrencinin düşüncelerini yazarken yazmaya ayırdığı süreyle ilgili ön algısı

2) Bir konu hakkındaki düşüncelerinizi yazarken ne kadar sürede yazarsınız ?

Kendime her hangi bir süre belirlemem.

Görüntü 8. Ö4 kodlu öğrencinin düşüncelerini yazarken yazmaya ayırdığı süreyle ilgili ön algısı

2) Bir konu hakkındaki düşüncelerinizi yazarken ne kadar sürede yazarsınız ? olur.

Tik olarak düşünürüm ve benim yazımın herkesden farklı olmasını istediğimden uzun süre yazabilirim.

Görüntü 9. Ö5 kodlu öğrencinin düşüncelerini yazarken yazmaya ayırdığı süreyle ilgili ön algısı

2) Bir konu hakkındaki düşüncelerinizi yazarken ne kadar sürede yazarsınız ?

Bir konu hakkında düşüncelerimi ifade ederken veya düşüncelerimi yazarken ne kadar sürede yazacağımı konuya göre değişir. Mesela ilginç olan, güzel bir konu olursa uzun süre yani 20-25 dk da yazmam gerekmez. Bir konu olmazsa 10-15 dk da yazmam gerekir mi? Nedenleriyle anlatınız.

Görüntü 10. Ö11 kodlu öğrencinin düşüncelerini yazarken yazmaya ayırdığı süreyle ilgili ön algısı

2) Bir konu hakkındaki düşüncelerinizi yazarken ne kadar sürede yazarsınız ?

Konuya göre değişiyor.

Görüntü 11. Ö12 kodlu öğrencinin düşüncelerini yazarken yazmaya ayırdığı süreyle ilgili ön algısı

2) Bir konu hakkındaki düşüncelerinizi yazarken ne kadar sürede yazarsınız ?

Bir konu hakkında düşüncelerimi yazmam için önce bu konu hakkında bilgi toplamam gerekir. Bu yüzden 2 gün düşüncelerimi dile getirmeye yeter.

Görüntü 12. Ö23 kodlu öğrencinin düşüncelerini yazarken yazmaya ayırdığı süreyle ilgili ön algısı

Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Yazmak İçin Ön Hazırlığın Gerekip Gerekmediğine Dair

Düşünceleri

Eğitimciler tarafından yazma eğitiminin gerektiği gibi verilebilmesi ancak öğrencilerin yazma ile ilgili birbirini izleyen belirli becerilere sahip olmalarıyla mümkündür. Yazma eğitimi aşamalı bir gelişim izler. Öğrencilerin yazma eğitimi için ön hazırlık yapmanın gerekliliği hakkında bilgilerinin olmaması yazılarında farklı metin türleri, farklı kaynaklar kullanmalarını, giriş bölümü yazma tekniklerini işlerliğe sokmalarını da engeller. Yazma bu yüzden bir süreçtir ve her aşaması için eğitim sunulmalıdır.

Tablo 4

Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Yazmak İçin Ön Hazırlığın Gerekip Gerekmediğine Dair

Düşünceleri

Görüşler	f (44)
Gerekir	4
Gerekir çünkü	f (33)
Plan yaparız.	12
Önceden konu üzerine düşünürüz.	9
Önceden konuyu araştırırız.	7
Mesela silgi kalem çıkarırız.	3
Yazıya göre değişir.	1
Giriş, gelişme, sonuç bölümünde neler yapacağıma karar veririm.	1
Gerekmez	7

Tablo incelendiğinde 44 öğrenciye yöneltilen “Size göre yazı yazmak için ön hazırlık yapmak gerekir mi? Nedenleriyle anlatınız.” sorusuyla öğrencilerin yazma öncesi ön hazırlık yapma aşaması hakkında algıları ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

44 öğrenciden 10’u yazma öncesi ön hazırlığın gerekli olmadığı şeklinde olumsuz görüş bildirmiştir. Bu olumsuz cevaplardan 7’si, “gerekmez” cevabını verirken, 3’ü ön hazırlığın kapsamındaki araştırmalar, okumalar yapma ile hiçbir ilgisi olmayan tamamen fiziksel olarak hazırlığı ifade eden “Gerekir. Mesela silgi kalem çıkarırız” cevabını vermiştir.

Öğrencilerden birkaçı bu maddelerden en fazla birini yazabilmiştir. Aynı cevap içinde birden fazla maddeyi yazan öğrenci yoktur. 33 öğrenci ön hazırlığın gerekli olduğu yönünde olumlu ifadeler kullanmış ancak ön hazırlığın ne olduğunu tam olarak ifade eden öğrenci olmamıştır. Yakın cevap olarak ön hazırlığın bir bölümünü karşılayan “Gerekir. Önceden konuyu araştırırız.”, “Gerekir. Önceden konu üzerine düşünürüz.” ifadelerini kullanmışlardır. Elde edilen ön algı sorusunun bulgularından hareketle öğrencilerin yazma öncesi ön hazırlığın ne olduğu ve hangi aşamalardan oluştuğu üzerine eğitim almasının gerekliliği anlaşılmıştır.

3) Size göre yazı yazmak için ön hazırlık yapmak gerekir mi? Nedenleriyle anlatınız.
 tabii ki de
 Öncelikle defterimizi çıkartıp kalenliğimizi
 çıkarırız sonra hangi konuyla ilgili
 yazı yazacağımızı düşünürüm sonra belirler
 dığım konuyu yazarım

Görüntü 13. Ö2 kodlu öğrencinin yazı yazmak için ön hazırlık yapıp yapmamakla ilgili ön algısı

3) Size göre yazı yazmak için ön hazırlık yapmak gerekir mi? Nedenleriyle anlatınız.
 Bence yazı yazmak için ön hazırlık kesinlikle gerekir
 çünkü bir taslaq yapmadan önce zamanlarda zorlunurdu.
 ilk başta elimizde bir ton düşünce gelir ama sonradan
 oldukça zorlunurdu.

Görüntü 14. Ö6 kodlu öğrencinin yazı yazmak için ön hazırlık yapıp yapmamakla ilgili ön algısı

3) Size göre yazı yazmak için ön hazırlık yapmak gerekir mi? Nedenleriyle anlatınız.
 Bence gerekmez. Çünkü bir hikaye yazıyorsak o an elimizde
 helen gelirse onları yazabiliriz

Görüntü 15. Ö7 kodlu öğrencinin yazı yazmak için ön hazırlık yapıp yapmamakla ilgili ön algısı

3) Size göre yazı yazmak için ön hazırlık yapmak gerekir mi? Nedenleriyle anlatınız.
Evet. Bence gerekli. Nedeni, o konu (yazı) hakkında bilgi sahibi değilsiniz. Ama yazmaya gerekiyor. İşte bu yüzden internet, ansiklopedi, dergi vs. gibi kaynaklardan yardım alınabilir.

Görüntü 16. Ö18 kodlu öğrencinin yazı yazmak için ön hazırlık yapıp yapmamakla ilgili ön algısı

3) Size göre yazı yazmak için ön hazırlık yapmak gerekir mi? Nedenleriyle anlatınız.
Tabii ki de gerekir. Örneğin hayvanlarla ilgili bilgilendirici bir metin ya da araştırma kütüphanelerden hayvan ansiklopedisi alıp okunabilir ya da internetten araştırabilirsiniz. Ana en işi hayvanları yetiştiren göstermektedir.

4) Yazı planı nedir? Bildiklerinizi anlatınız.

Görüntü 17. Ö33 kodlu öğrencinin yazı yazmak için ön hazırlık yapıp yapmamakla ilgili ön algısı

3) Size göre yazı yazmak için ön hazırlık yapmak gerekir mi? Nedenleriyle anlatınız.
Bence gerekmez - bir tane kalem olur yazarsın.

Görüntü 18. Ö19 kodlu öğrencinin yazı yazmak için ön hazırlık yapıp yapmamakla ilgili ön algısı

3) Size göre yazı yazmak için ön hazırlık yapmak gerekir mi? Nedenleriyle anlatınız.
Tara göre gerekmez benim kafandan ne tür cümleler geçerse ben yazıma onu yazarım.

Görüntü 19. Ö27 kodlu öğrencinin yazı yazmak için ön hazırlık yapıp yapmamakla ilgili ön algısı

Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Plânının Ne Olduğuna Dair Ön Algıları

Yazı planı, yazma sürecinin etkili bir şekilde gerçekleşebilmesi için önemlidir.

Araştırmanın bu bölümünde araştırmaya katılan öğrencilerin yazma planıyla ilgili ön algılarını tespit edebilmek amacıyla görüşleri alınmıştır.

Tablo 5

Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Plânının Ne Olduğuna Dair Ön Algıları

	f(44)
Bilmiyorum.	8
Taslak (Plan).	8
Yer, zaman, karakter, olaydır.	7
Nasıl ve ne yazacağımızı belirlemek.	6
Giriş, gelişme, sonuç.	4
Yazmadan önce düşünmektir.	4
Araştırmak.	3
Konudan sapmamaktır.	2
Sırayla yazmaktır.	2

Bilgilendirici metinlerin yapısında “yazı plânı” büyük yapıya dâhil olan bir aşamadır. 44 öğrenciden 8’i “Yazı planı nedir? Bildiklerinizi anlatınız.” sorusuna “Bilmiyorum.” cevabını vererek planlama hakkında hiçbir fikirlerinin olmadığı ve bundan hareketle de yazma aşamasında yazılarını düzenlemeye, tasarlamaya dair hiçbir şey yapmadıkları anlaşılmıştır. Yazı planında, konuyu sınırlama, yazma amacını belirleme, yazıda bahsedilecek ana başlıkların ve alt başlıklar belirlenir ve yazının giriş, gelişme, sonuç bölümlerinde neyden bahsedileceğine karar verilir. 44 öğrenciden hiçbiri yazı planının bu aşamalarını kapsayan bir cevap yazmamıştır. Yazı planının *konuyu sınırlama* aşamasına yakın ifade olarak 2 öğrenci “Konudan sapmamaktır.” cevabını vermiştir. 6 öğrenci ise yazı planının genel mantığına yakın bir ifade olan “Nasıl ve ne yazacağımızı belirlemek.” cevabını vermiştir. 8 öğrenci plan kelimesinin sadece eş anlamlısını “taslak (plan)” yazarak yazıyı planlama hakkında bilgi sahibi olmadıklarını ortaya çıkarmıştır. 7 öğrenci “Yer, zaman, karakter, olaydır.” diyerek planı sadece olay yazılarını düzenlemek olarak değerlendirmiştir. Bu cevaplardan hareketle öğrencilerin plânlama ile ilgili eğitim almaları ve yazı yazmaya sürecine bu beceriyle dâhil olmaları gerektiği anlaşılmıştır.

4) Yazı planı nedir ? Bildiklerinizi anlatınız. hc
Bilmiyorum.

Görüntü 20. Ö44 kodlu öğrencinin yazı planının ne olduğuna dair ön algısı

4) Yazı planı nedir ? Bildiklerinizi anlatınız.
Yazı planı giriş- gelişme -ve sonuçtur.

Görüntü 21. Ö42 kodlu öğrencinin yazı planının ne olduğuna dair ön algısı

4) Yazı planı nedir ? Bildiklerinizi anlatınız.
- Nasıl yazacağımı, e,
- Ne yazacağımı

Görüntü 22. Ö4 kodlu öğrencinin yazı planının ne olduğuna dair ön algısı

4) Yazı planı nedir ? Bildiklerinizi anlatınız.
Yazı planı bence bir taslak oluşturmadır. Bir köpek oluştur-
madır.

Görüntü 23. Ö6 kodlu öğrencinin yazı planının ne olduğuna dair ön algısı

4) Yazı planı nedir? Bildiklerinizi anlatınız.
 Bençe yazı planı, öncelikle bir yazı ortaya çıktıktan sonra yazılacak konuyla ilgili görülmeleri ve düşüncelerini belirleyerek daha sonra onları sıralayarak ve anlamlı bir şekilde yazıyı yazmaktır.

Görüntü 24. Ö11 kodlu öğrencinin yazı planının ne olduğuna dair ön algısı

4) Yazı planı nedir? Bildiklerinizi anlatınız.
 konu
 ↓
 olay
 ↓
 yer, zaman
 ↓
 kahraman
 vb.
 Böyle bir tabloda sırasına göre bütün her şey kararlaştırılır.

Görüntü 25. Ö24 kodlu öğrencinin yazı planının ne olduğuna dair ön algısı

4) Yazı planı nedir? Bildiklerinizi anlatınız.
 *Konu hakkında bilgi toplamak (internet, dergi vb.)
 *Alınan bilgileri toplayıp güzel cümleler kurmak.
 *Bu yazıyı düzgün (okunaklı) bir şekilde temiz bir kâğıda geçirmek.

Görüntü 26. Ö18 kodlu öğrencinin yazı planının ne olduğuna dair ön algısı

Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Yazarken Kendilerinde Hissettikleri Durumla Ön Algıları

Süreç temelli yazma yaklaşımında öğrencinin yazma sürecini kendi düzenlediği ve yazma anında her aşamaya geri dönüp değişiklikler yapabildiği bilinmektedir. Öğrenci yazma anında başkasının belirlediği bir planlamadan çok kendine ait belirli bir düzenlemeye sahip olmalıdır. Araştırmanın bu bölümünde ortaokul öğrencilerinin yazı yazarken kendilerinde hissettikleri durumla ilgili ön algıları tespit edilmiştir.

Tablo 6

Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Yazarken Kendilerinde Hissettikleri Durumla İlgili Ön Algıları

	f (43)
Özgür ve yaratıcı	30
Özgür ve kurallı olurum	11
Kurallı	3

Araştırmada öğrencilere sorulan “Yazı yazarken yatacı ve özgür mü olursunuz kurallı mı?” sorusuna, 30 öğrenci “özgür ve yaratıcı” olduklarını belirtmiştir. Bu öğrencinin hayal kurması, kendine güvenmesi bakımından olumlu bir cevaptır. Bunun yanında 11 öğrencinin “Özgür ve kurallı olurum.” cevabını vermesi hem hayal kurması hem de kendine ait bir

düzenlemeye sahip olması bakımından yazma sorunlarını giderebilecek olumlu bir cevaptır. Süreç temelli yazma yaklaşımında öğrenciden beklenen yazma alışkanlığı bu iki durumun aynı anda olmasıyla sağlanmaktadır. 3 öğrenci ise “Kurallı.” cevabını vererek yazmayı sadece öğretmenin verdiği bir ödev, yapılması zorunlu bir sorumluluk olarak görmüştür.

5) Yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü olursunuz, belirli kurallarınız mı vardır ?
Hiçbir kuralım yok. Yazı yazacağım sürede aklıma ne gelirse uçuk, kocak onları bir kağıda dökürüm.

Görüntü 27. Ö1 kodlu öğrencinin yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü kurallı mı olursunuz sorusuna verdikleri cevaba dair ön algısı

5) Yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü olursunuz, belirli kurallarınız mı vardır ?
Yaratıcı ve özgür olurum. Çünkü yazmanın kayıtlı olmasını istenim.

Görüntü 28. Ö31 kodlu öğrencinin yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü kurallı mı olursunuz sorusuna verdikleri cevaba dair ön algısı

5) Yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü olursunuz, belirli kurallarınız mı vardır ?
Yazı yazarken tabii yaratıcı özgür olmak gerekir ama belirli kurullarada uymamız gerekir.

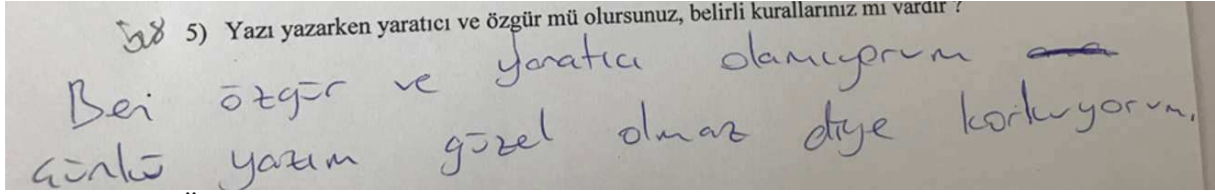
Görüntü 29. Ö10 kodlu öğrencinin yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü kurallı mı olursunuz sorusuna verdikleri cevaba dair ön algısı

5) Yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü olursunuz, belirli kurallarınız mı vardır ?
Yaratıcı ve özgür olurum çünkü yazı yazmak özgür düşünme gerektirir.

Görüntü 30. Ö15 kodlu öğrencinin yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü kurallı mı olursunuz sorusuna verdikleri cevaba dair ön algısı

5) Yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü olursunuz, belirli kurallarınız mı vardır ?
Ben özgür bir şekilde aklıma ne gelirse yazarım. Belli kurallarım vardır ;
Bunlar ;
1- Plana göre hareket etmek , dağıtır memektir .

Görüntü 31. Ö25 kodlu öğrencinin yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü kurallı mı olursunuz sorusuna verdikleri cevaba dair ön algısı

Görüntü 32. Ö28 kodlu öğrencinin yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü kurallı mı olursunuz sorusuna verdikleri cevaba dair ön algısı

Ortaokul Öğrencilerinin Bilgilendirici Yazılarda Kullandıkları Metin Türleri

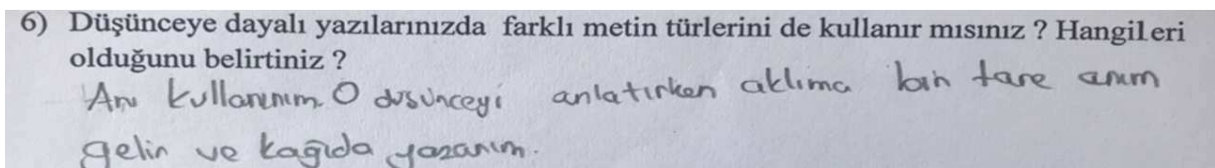
Bilgilendirici yazıların üst yapısına ait özelliklerden biri metinlerarası bağlantılar kurmaktır. Birçok öğrenci okuduğunu anlama çalışmaları ve yazma çalışmalarında farklı metinlere gönderme yapabileceğini ya da kesitler sunacağını bilmemektedir. Araştırmanın bu bölümünde ortaokul öğrencilerinin bilgilendirici yazılarda kullandıkları metin türlerine ilişkin ön algıları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 7

Ortaokul Öğrencilerinin Bilgilendirici Yazılarda Kullandıkları Metin Türlerine İlişkin Ön Algıları

	f(44)
Kullanmam.	18
Kullanırım (hikaye ve anı)	14
Soru anlaşılmamış.	12

44 öğrenciye yöneltilen “*Bilgilendirici (düşünceye dayalı) yazılarınızda farklı metin türleri kullanır mısınız?*” sorusunda ne anlatılmak istendiğini 12 öğrenci anlamamıştır. 18 öğrenci ise farklı metin türleri *kullanmadığını* belirtmiştir. 14 öğrenci ise sadece hikâye ve anıdan kesitleri bilgilendirici yazılarında kullandığını belirtmiştir. Tablonun yorumlanmasından öğrencilerin çoğunun metinlerarası bağlantılar hakkında bilgisinin olmadığı, bu konu ile ilgili eğitim almadıkları sonucuna varılabilir.

Görüntü 33. Ö7 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda kullandıkları metin türleri hakkındaki ön algısı

6) Düşünceye dayalı yazılarınızda farklı metin türlerini de kullanır mısınız ? Hangileri olduğunu belirtiniz ?

Pek fazla kullanmam.
Çünkü adı üzerinde bu düşünceyi pekiştirecek bir yazıdır.

Görüntü 34. Ö5 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda kullandıkları metin türleri hakkındaki ön algısı

6) Düşünceye dayalı yazılarınızda farklı metin türlerini de kullanır mısınız ? Hangileri olduğunu belirtiniz ?

Evet kullanırım
Bir hikayeye giriş yaparım

Görüntü 35. Ö24 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda kullandıkları metin türleri hakkındaki ön algısı

6) Düşünceye dayalı yazılarınızda farklı metin türlerini de kullanır mısınız ? Hangileri olduğunu belirtiniz ?

Anı

Görüntü 36. Ö32 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda kullandıkları metin türleri hakkındaki ön algısı

6) Düşünceye dayalı yazılarınızda farklı metin türlerini de kullanır mısınız ? Hangileri olduğunu belirtiniz ?

Genellikle örneklenir ve çünkü en iyi onu biliyorum

Görüntü 37. Ö3 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda kullandıkları metin türleri hakkındaki ön algısı

Ortaokul Öğrencilerinin Bilgilendirici Yazılarda Zorlandıkları Bölümler

Araştırmanın bu bölümünde ortaokul öğrencilerinin bilgilendirici yazılarda zorlandıkları bölümlerle ilgili ön algıları belirlenmeye çalışılmıştır.

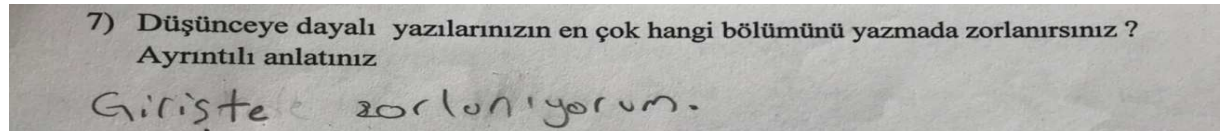
Tablo 8

Ortaokul Öğrencilerinin Bilgilendirici Yazılarda Zorlandıkları Bölümlere İlişkin Ön Algıları

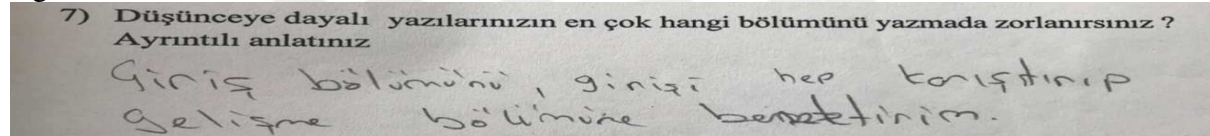
	f(44)
Giriş bölümünde	15
Genel olarak bütün bölümlerinde zorlanırım	9
Sonuç bölümünde	8
Gelişme bölümünde	5
Zorlandığım bölüm yoktur	2
Plansız olduğum için her bölümünde zorlanırım	2
Düşünceyi geliştirme yolu kullanmak	1
Düşüncenin ayrıntısını yazarken	1
Konuyu anlatmakta	1

44 öğrenciye sorulan “Bilgilendirici yazılarınızın hangi bölümünde zorlanırsınız?” sorusuna 9 öğrenci “Genel olarak bütün bölümlerinde zorlandığını”, 2 öğrenci ise “Plansız olduğum için her bölümde zorlanırım.” diyerek yazma aşamasının hepsinde zorlandığını belirtmiş. 11 öğrencinin yazma becerinin her aşamasında kendini yetersiz hissettiği görülmektedir. Sadece 2 öğrenci herhangi bir bölümünde zorlanmadığını ifade etmiştir.

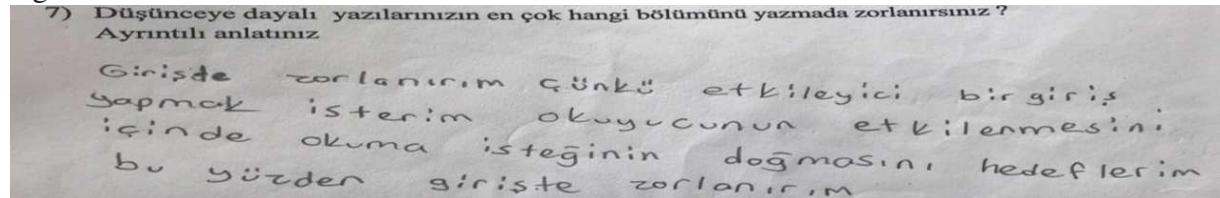
Öğrencilerin 15’i “giriş bölümünde”, 8’i ise “sonuç bölümünde” zorlandıklarını belirtmiştir. 5 öğrenci ise “Gelişme bölümünde” cevabını vererek yazılarının gelişme bölümünde ne yazacaklarını bulamadıklarını ifade etmişlerdir.

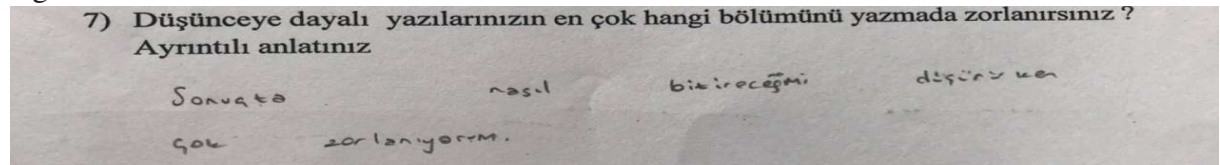
Görüntü 38. Ö12 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda zorlandıkları bölümlerle ilgili ön algısı

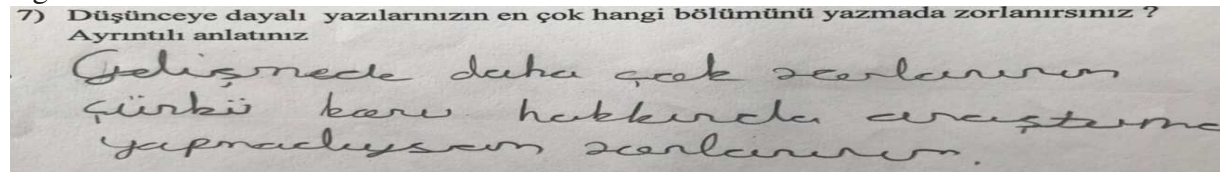
Görüntü 39. Ö19 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda zorlandıkları bölümlerle ilgili ön algısı

Görüntü 40. Ö24 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda zorlandıkları bölümlerle ilgili ön algısı

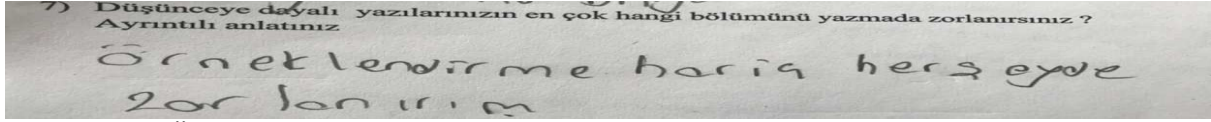

Görüntü 41. Ö30 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda zorlandıkları bölümlerle ilgili ön algısı

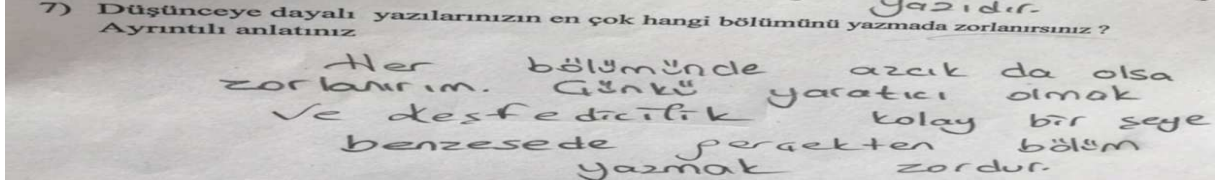

Görüntü 42. Ö35 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda zorlandıkları bölümlerle ilgili ön algısı

Görüntü 43. Ö3 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda zorlandıkları bölümlerle ilgili ön algısı

Görüntü 44. Ö5 kodlu öğrencinin bilgilendirici yazılarda zorlandıkları bölümlerle ilgili ön algısı

Ortaokul Öğrencilerinin Yazılarının Giriş, Gelişme, Sonuç Bölümlerinde Neler Yaptıklarına Dair Ön Algıları

Araştırmanın bu bölümünde Öğrencilerin bilgilendirici yazı üretimlerinde genel olarak nasıl bir yol izlediğini, neler yaptığını ortaya koymak için “Yazılarınızın giriş, gelişme, sonuç bölümlerinde genel olarak neler yaparsınız ?” sorusu ön algı içerisinde öğrencilere yöneltilmiştir.

Tablo 9

Ortaokul Öğrencilerinin Yazılarının Giriş, Gelişme, Sonuç Bölümlerinde Neler Yaptıklarına Dair Ön Algıları

	f(129)
Giriş: Soru, tanım, konudan bahsetme	30
Gelişme: düşünceyi geliştirme yolları (örnekleştirme)	29
Sonuç: Sonunu bağlama	28
Gelişme için bir şey belirtilmemiş	14
Giriş için bir şey belirtilmemiş	11
Sonuç için bir şey belirtilmemiş	11
Giriş: Dikkat çekici, okumaya teşvik etmek	2
Sonuç: Özet, kısaca bir son	2
Sonuç: Etkileyici bir son	1
Bölümler karışmayacak şekilde plan yaparak yazarım	1

Araştırmaya katılan 11 öğrencinin giriş, 14 öğrencinin gelişme, 11 öğrencinin sonuç bölümü için herhangi bir şey yapmadığı ortaya çıkmıştır. Bu cevaplardan hareketle öğrencilerin yazılarının bu bölümleriyle ilgili herhangi bir düzenleme yapmadığı, bu

bölümlerle ilgili stratejileri bilmediği anlaşılmıştır. Bu bölümleri nasıl düzenleyecekleri ile ilgili eğitim almaları çözüm olarak düşünülebilir.

30 öğrencinin ise giriş bölümünde sadece tanımlama ve soru sorma giriş bölümü yazma tekniğini kullandığı, 29 öğrencinin gelişme bölümünde düşünceyi geliştirme yollarından örneklendirmeyi kullandığı, 28 öğrencinin ise sonuç bölümünde sonunu bağladıkları, yine sonuç bölümünde 2 öğrencinin özet, kısa bir son yaptığı ve 1 öğrencinin etkileyici bir son yaptığı cevapları alınmıştır. Bu sonuçlardan anlaşılmaktadır ki öğrenciler giriş bölümünde kendilerini iki teknikle sınırlamış, gelişme bölümünde sadece düşünceyi geliştirme yollarından örneklendirmeyi ağırlıklı olarak kullanmış diğer düşünceyi geliştirme yolları ve metinlerarası bağlantıları yazı yazma esnasında düzenlememiş, sonuç bölümünde ise 1 öğrenci dışında yazının sonunu etkileyici bitirmek gibi bir amacı birçok öğrenci edinmemiştir.

8) Yazılarınızın giriş- gelişme – sonuç bölümlerinde genel olarak neler yaparsınız ?

"Giriş" kısmında konudan bahsederek giriş yapmış olduğumu
 "Gelişme" kısmında bu konu veya sorunlara karşı
 ne gibi çözümler olduğuna ve "Sonuç" kısmında
 konuyu bitime bağlarım.

Görüntü 45. Ö8 kodlu öğrencinin yazılarının giriş, gelişme, sonuç bölümlerinde neler yaptıklarına dair ön algısı

8) Yazılarınızın giriş- gelişme – sonuç bölümlerinde genel olarak neler yaparsınız ?

Giriş bölümünde girişimi güzel net bir
 şekilde tespit etmeye çalışırım. Ve
 gelişmede kısaca örneklendirmeler
 adı altında oluşabilecek gelişmeleri yazırım.
 Sonucunda metni Sonuca bağlarım.
 Ve bitiririm

Görüntü 46. Ö5 kodlu öğrencinin yazılarının giriş, gelişme, sonuç bölümlerinde neler yaptıklarına dair ön algısı

8) Yazılarınızın giriş- gelişme – sonuç bölümlerinde genel olarak neler yaparsınız ?

Girişte, tanımlama ve örnekle giriş yaparım.
 Gelişmede, tanık gösterme, örneklendirme kullanırım.
 Sonuçta, kişileştirme ile bitiririm.

Görüntü 47. Ö26 kodlu öğrencinin yazılarının giriş, gelişme, sonuç bölümlerinde neler yaptıklarına dair ön algısı

8) Yazılarınızın giriş- gelişme – sonuç bölümlerinde genel olarak neler yaparsınız ?
 Girişte genellikle tanımlama yaparım,
 Gelişimde örnekler veririm, hikayeler anlatırım,
 Sonuçta ise konuyu bitiririm, aklıma gelen
ihтияanlı kelimelerle.

Görüntü 48. Ö25 kodlu öğrencinin yazılarının giriş, gelişme, sonuç bölümlerinde neler yaptıklarına dair ön algısı

8) Yazılarınızın giriş- gelişme – sonuç bölümlerinde genel olarak neler yaparsınız ?
 Giriş bölümünde o konu ile ilgili insanlara tanımlama yaparım yani konuyu olduğunca açıklarım, tanımlarım a
 Gelişme bölümünde ise o konu ile ilgili örnek-
 ler veriririm. Sonuç bölümünde ise elde ettiğim
 sonuçları yazmam ve yazmayı burada bitiririm.

Görüntü 49. Ö11 kodlu öğrencinin yazılarının giriş, gelişme, sonuç bölümlerinde neler yaptıklarına dair ön algısı

8) Yazılarınızın giriş- gelişme – sonuç bölümlerinde genel olarak neler yaparsınız ?
 Girişte çoğunlukla kendisi konuyu tanımlarım
 gelişimde de örnekleme ya da yazmam
 bir sözcüğü veriririm sonuçta ise o konuyu
 özetlerim

Görüntü 50. Ö29 kodlu öğrencinin yazılarının giriş, gelişme, sonuç bölümlerinde neler yaptıklarına dair ön algısı

Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Yazmanın Geliştirilebilir Olup Olmadığına Dair Ön

Algıları

Yazma becerisinin gelişmesi, yazmanın alt yapısını oluşturan konuya ilişkin bilgiye sahip olma, bunu oluşturulacak metne göre biçimlendirme, metin yapısı özelliklerinden haberdar olma gibi boyutların güçlenmesine bağlıdır. Süreç temelli yazma yaklaşımının temeli de bu aşamalardan oluşmaktadır böyle bir eğitimden sonra oluşturulan yazılı eserlerin başarısız olması da düşük bir ihtimaldir (Bayat, 2014). Yazma becerisi aşamalı olarak gelişebilecek bir beceridir ve araştırmalar, eğitimler bu aşamalı gelişimde etkin rol oynar. Araştırmanın bu bölümünde Öğrencilerin yazma becerisinin geliştirilebilmesi hakkındaki fikirlerini alabilmek için “Yazı yazmak geliştirilebilecek bir beceri midir? Nasıl geliştirilebilir anlatınız.” sorusunu yöneltilmiştir.

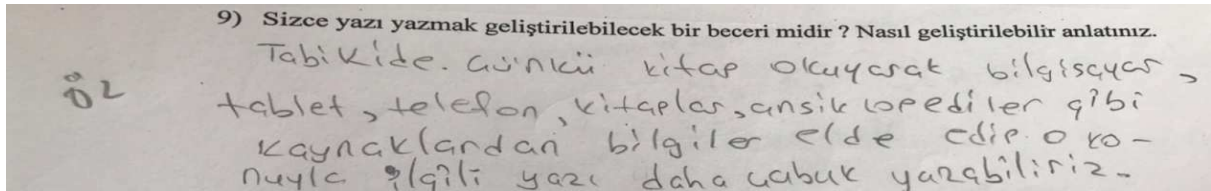

Tablo 10

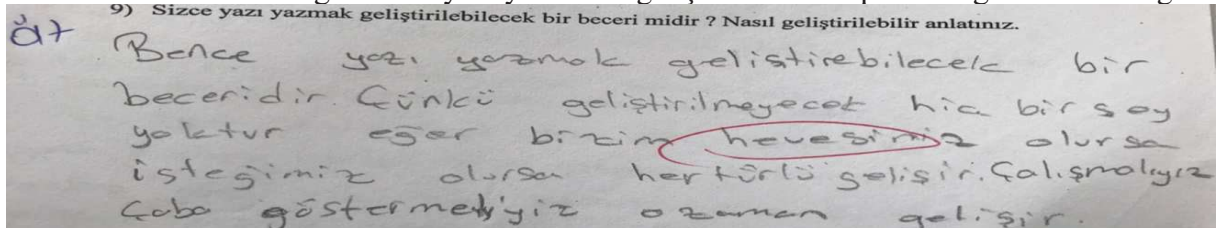
Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Yazmanın Geliştirilebilir Olup Olmadığına Dair Ön Algıları

	f(44)
Geliştirilemez.	1
Geliştirilebilir.	8
Geliştirilebilir. Öğretim, ders, kurs vb. ile	11
Geliştirilebilir. Kitap okuyarak, araştırma yaparak.	7
Geliştirilebilir. İstek ve azim gereklidir.	6
Geliştirilebilir. Daha çok yazı yazarak.	5
Geliştirilebilir. Aşamalı şekilde gelişir.	4
Geliştirilebilir. Her yıl bir öncekinden daha iyi yazarak.	2

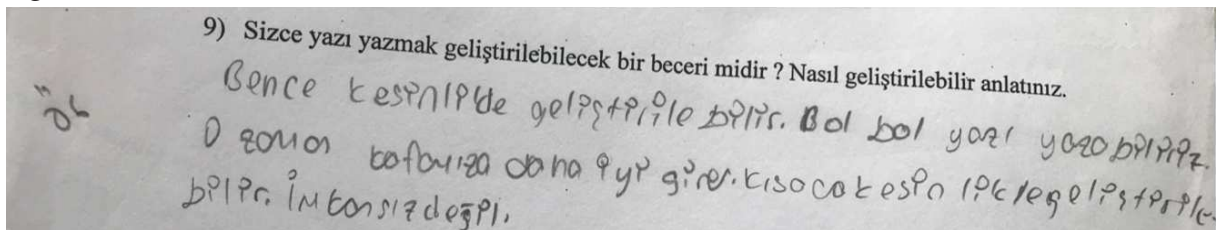
Tablo incelendiğinde 44 öğrenciden sadece 1 öğrenci geliştirilemeyeceği şeklinde olumsuz bir cevap vermiştir. 43 öğrenci farklı bakış açılarından bakarak geliştirilebildiğine dair olumlu cevaplar vermiştir. Geliştirilmesinin nasıl sağlanacağı ile ilgili ise şu görüşleri sunmuşlardır: Öğretim, ders, kurs vb. ile her yıl bir öncekinden daha iyi yazarak, kitap okuyarak ve araştırma yaparak, daha çok yazı yazarak, aşamalı şekilde gelişir. Bu bulgulardan hareketle yazma becerisi birçok farklı neden sayesinde geliştirilebilir. Öğrencilerin görüşleri de bu yöndedir.

Görüntü 51. Ö2 kodlu öğrencinin yazı yazmanın geliştirilebilir olup olmadığına dair ön algısı

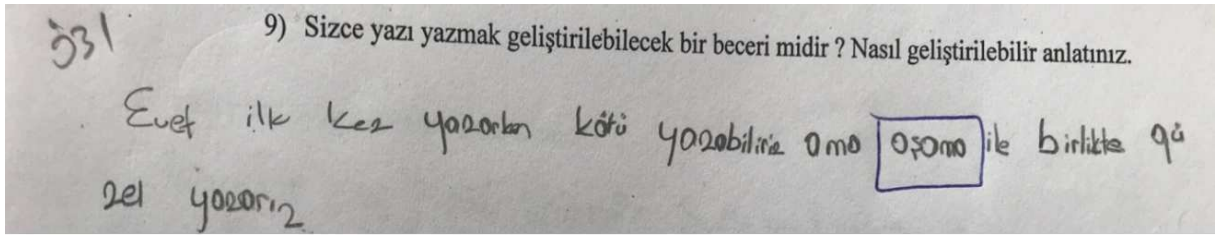

Görüntü 52. Ö17 kodlu öğrencinin yazı yazmanın geliştirilebilir olup olmadığına dair ön algısı

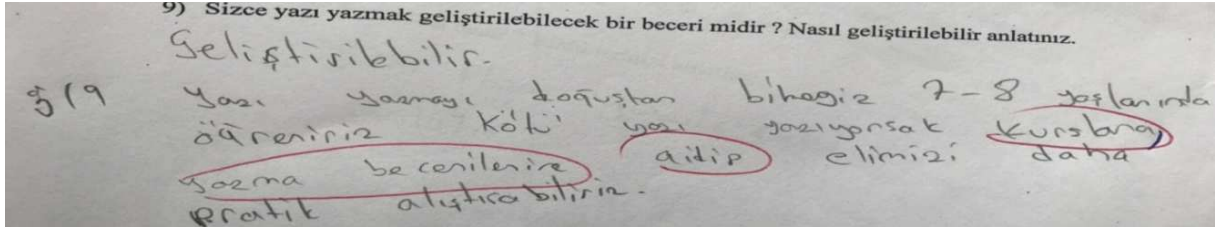

Görüntü 53. Ö6 kodlu öğrencinin yazı yazmanın geliştirilebilir olup olmadığına dair ön algısı

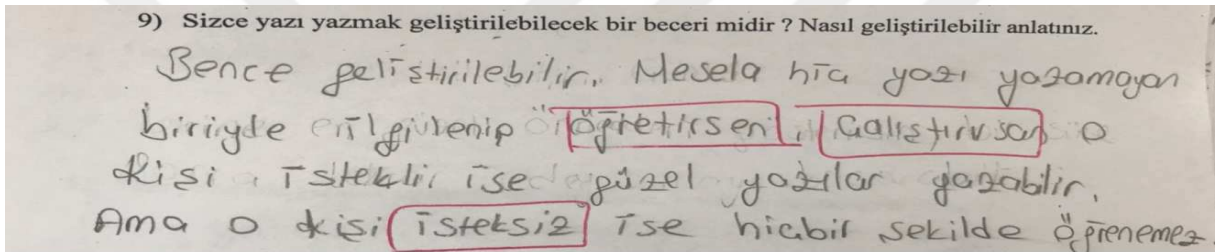

Görüntü 54. Ö31 kodlu öğrencinin yazı yazmanın geliştirilebilir olup olmadığına dair ön algısı

Görüntü 55. Ö19 kodlu öğrencinin yazı yazmanın geliştirilebilir olup olmadığına dair ön algısı

Görüntü 56. Ö1 kodlu öğrencinin yazı yazmanın geliştirilebilir olup olmadığına dair ön algısı

Yazma Uygulamalarından Önce Tutulan Öğretmen Günlüğü

07.03.2017

Bugünkü derste öğrencilerin yazma becerilerinin durumunu tespit edebilmek için yazma eğitimi verilmeden önce bir yazı yazmalarını istedim. Klasik ders işlemi esnasında olduğu gibi o haftaki konumuz gereği Dostlar Acı Söylemeli isimli metni öğrencilere okudum. Metni anlamaya yönelik sorular yönelttim ve ardından bu konuyla ilgili farklı deyim ve atasözleri konuştuk ve ardından diğer ders saati boyunca da yazma çalışması yaptık. Yazılarında herhangi bir müdahalede bulunmadım klasik biçimde yazı yazdılar. Ders bitiminde yazılarını topladım ancak birkaç öğrenci bitiremediği için tamamlayıp ertesi güne vermelerini istedim. Bugün öğrencilerden öğrenci günlüğü tutmalarını istemedim. Buna gerek duymadım.

Öğrenciler için herhangi bir yazı yazma ya da ders işleme gününden farkı yoktu. Gelmeyen öğrencilerin olması beni tedirgin etti.

10.03.2017

Öğrencilere yazma eğitimi hakkında düşüncelerini ortaya çıkarmak için ön algı sorularının olduğu kâğıtları dağıttım. Dersin başında bunları doldurdular. Özellikle yazma öncesi ön hazırlıkla ilgili olan soru üzerine çok soru yönelttiler. Sorunun ne demek istediğini anlamadıklarını söylediler. Anladığım kadarıyla öğrenciler yazma öncesi hazırlık yapmak hakkında fikir sahibi değiller. Bunun yanı sıra yazılarında farklı metin türleri kullanmayla ilgili soruda da anlama konusunda problem yaşadılar bunun nedeninin sorudan kaynaklı mı yoksa öğrencilerin fikir sahibi olmadıklarından dolayı mı olduğunu süreç içinde yaptığım eğitimlerle anlayacağımı düşünüyorum.

Dersin ikinci yarısında paragraf yapısı, yazı planı hakkında kısa bilgi verdim. Paragrafların da kendi içinde bir düzeni olduğunu giriş, gelişme ve sonuç cümleleri olduğunu belirttim. İki paragraf üzerinden bu bölümleri gösterip zihinlerinde örneklendirmeler yaptım. Ancak ilk ders yapacağımız eğitim için bir plan örneği götürmem gerekebilir. Öğrencilerin yazı planını anlaması biraz zamanımı alacak. İlk ders için korkmaya başladığımı söyleyebilir. Biraz zor bir süreç olacak.

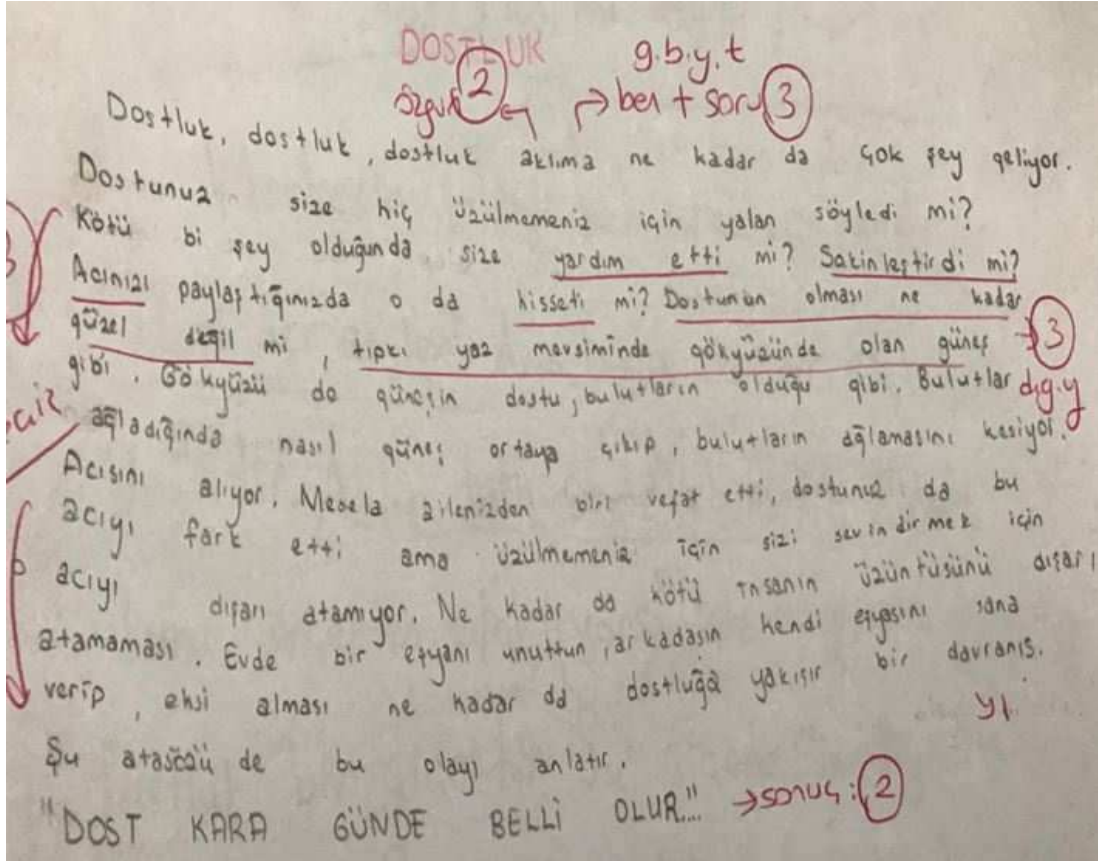
Ortaokul öğrencilerinin yazma uygulamaları öncesi yazma durumlarına ilişkin bulgular ve yorum. Araştırmanın bu bölümünde çalışmaya grubundaki öğrencilere yazma uygulamalarından önce dersin işlenişi gereği Dostluk konulu yazı yazdırılmıştır. Bu şekilde öğrencilerin bilgilendirici metin üretimlerinde ne durumda oldukları ve hangi yazma sorunlarını yaşadıkları genel değerlendirme ile tespit edilmeye çalışılacaktır.

Tablo 11

Bilgilendirici Metin Yazma Becerisi Analitik Değerlendirme Ölçeği'ne Göre Öğrencilerin Dostluk Konulu Yazılarından Aldığı Genel Puanlar

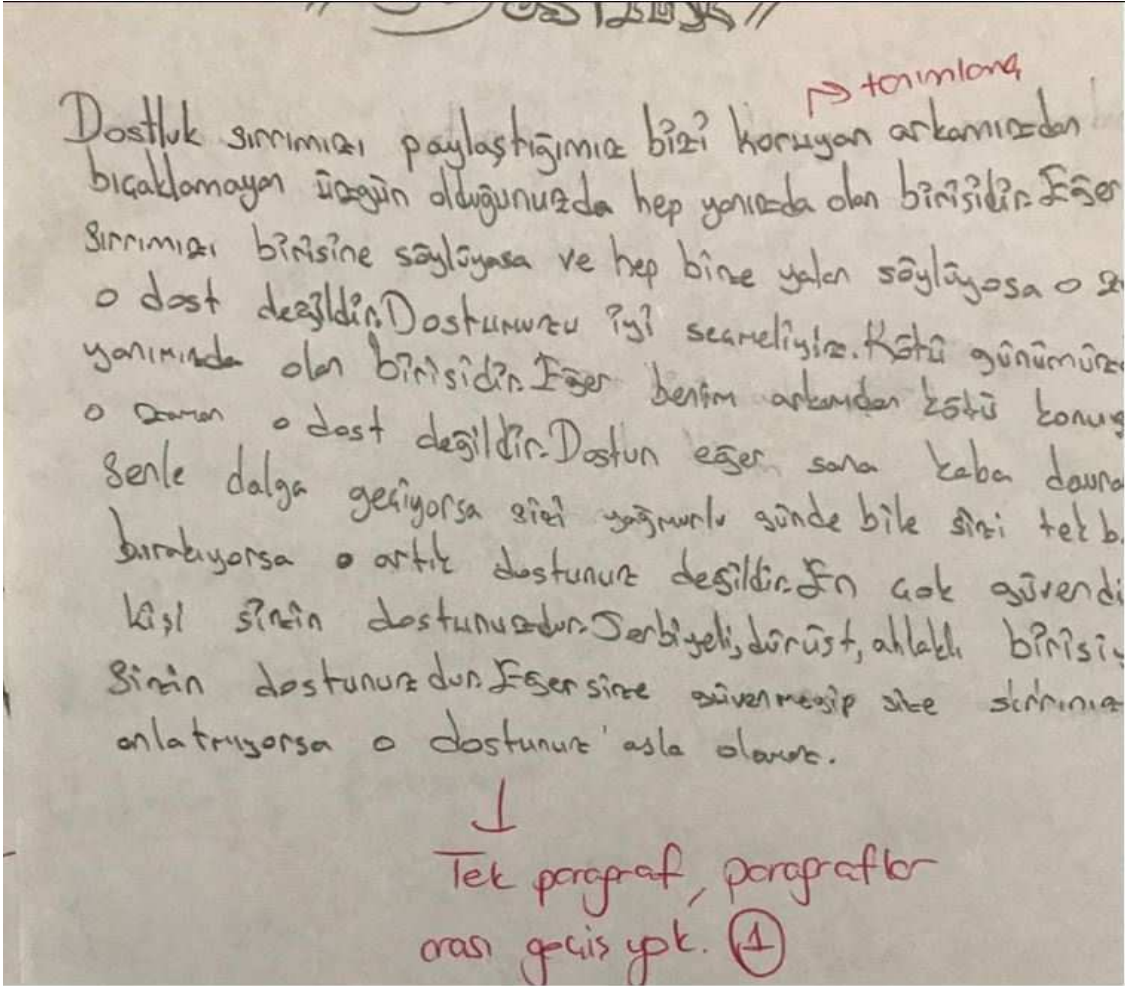
Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli
(53-64 puan)	(41-52 puan)	(29-40 puan)	(16-28 puan)
		Ö1, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö11, Ö18, Ö24, Ö25, Ö34, Ö38, Ö43	Ö2, Ö4, Ö7, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö35, Ö36, Ö37, Ö39, Ö40, Ö41, Ö42, Ö44

Tablo incelendiğinde 44 öğrenciden 32'sinin yazılarının genel durumu 'geliştirilebilir' niteliktedir. Bu puanlamayı alan öğrencilerin çoğu 'Bilgilendirici Metin Yazma Dereceli Puanlama Anahtarı'ndaki puanlamada en düşük puan olan 1 puanını almıştır. Bu puan aralığındaki öğrencilerin ön hazırlık yapmadığı, ön hazırlık yapmayan çoğu öğrencinin de paragrafla arası mantıksal geçişi yapamadığı, farklı metin türlerini metinlerinde kullanmadığı, nasıl başlayıp nasıl bitireceklerini bilemediği görülmüştür. 12 öğrencinin genel durumu 'ortalama' puan aralığındadır. Bu puan grubunda yer alan öğrenciler yazma konusunda daha başarılı, daha geçmiş tecrübeleri olan öğrencilerdir. Ön hazırlık yapmamalarına rağmen kısmen de olsa yazılarında genel bütünlüğü sağlamaya çalışmıştır. Bu öğrenciler de konunun alt başlıklarını belirlemediği için yazılarını düzene koyamamış, metinlerarası bağlantı kuramamıştır. Farklı giriş bölümü yazma tekniklerini kullanmaya da hâkim değillerdir. Bu bölümde öğrencilerden bazılarının uygulama öncesi yazdığı yazılı metinlerden örnekler verilecektir.

Görüntü 57. Ö25 kodlu öğrencinin dostluk konulu yazısı

Ö25 adlı öğrencinin yazısında tek bir paragraf kullandığı, yazı planı olmadan alt başlıkları belirlemeden yazısını yazdığı görülmektedir. Buna rağmen öğrenci dostluk konusu ile değindiği bakış açılarını sırayla anlatmıştır. Yazısına konuya uygun bir giriş bölümü tekniği olarak ben dili ve soru sorma ile başlamıştır. Düşüncüyü geliştirme yollarından yararlanmıştır. Farklı metin türü olarak atasözü kullanmıştır, benzetme yapması da kısmi söz sanatları ile metinlerarasılık yaptığını gösterir. Ancak öğrencinin ön hazırlık yapmaması hem metnin bütününe hem de alt başlıklara uygun giriş, sonuç, metinlerarası bağlantı kurma durumunu zayıflatmıştır. Sonucu yine dostluk ile ilgili bir atasözü ile bitirmiştir. Bu öğrenci genel puanlamada *ortalama* bir yazılı ürün ortaya koymuş 30 puan almıştır.

Görüntü 58. Ö13 kodlu öğrencinin dostluk konulu yazısı

Öğrencinin yazısı tek bir paragraftan oluşmuştur. Yazma öncesi hazırlık yapmayan öğrenci bir yazı planı da yapmamıştır. Bu eksikliklerden dolayı paragraflar arası geçiş yoktur çünkü o geçişi sağlayacak başlıklar ve alt başlıklar belirlenmemiştir. Öğrencinin yazısına bakıldığında giriş kısmında dostluk ile ilgili bir tanımlama yapmıştır. Birçok öğrencinin kullandığı alışılmış bir giriş bölümü yazma tekniğini tercih etmiştir. Metinlerarası herhangi bir bağlantı kuramamıştır. Düşünceyi geliştirme yolu olarak örneklendirme kullanmıştır. Yazısını öğüt vererek sonlandırmıştır. Bu öğrenci genel puanlamada *geliştirilebilir* bir yazılı ürün ortaya koymuş 21 puan almıştır.

Bence dost arkadaşının iyi günde kötü günde
 yanında olduğunu. Sırlarını paylaşacağı kişidir.
 O sizi kötü yoldan iyi yola sokmaya çalışır.
 O sizin için ne kadar iyilik yaparsa sizden
 onun için o kadar iyilik yapmanız lazım. Her ne
 kadar o sizin dostunuzsa sizde onun dostunuz.
 O kötü yola girerse sizde onu kötü yoldan çıkarın.
 Siz dostun ziyade iki işçi gibisiniz. Biriniz
 işinde hata yaparsa ve kendi hatasını görmezse
 bunu ona söylediğiniz zaman onu düzeltecek.
 Dostunuz sizin sırlarınızı ne kadar iyi
 tutarsa sizde onun sırlarını tutmanız lazım. O sizin
 kararlarınıza ne kadar saygı duyuyorsa sizde
 onun kararlarına saygı duymanız lazım.
 Eğer ki dostunuz sizin hatalarınızı kapatmak
 yerine açılırsa ve bu hatalarını her keşe yoyarak
 seni küçük düşürüyorsa o gerçek dost değildir.
 Sadece senin dostumum der. Dikkatli olun
 çevrenizdeki dostlarınızı iyi seçin.

Görüntü 59. Ö12 kodlu öğrencinin dostluk konulu yazısı

Öğrenci ön hazırlık ve yazılı anlatım planı yapmamış olsa da yazısına bir düzen getirmesi gerektiğini bildiği için bakış açısını değiştirdiğinde yeni bir paragraf yapmıştır. Mantıksal geçişler nitelikli olmasa da ortalama düzeydedir. Yazısına tanımlama giriş bölümü yazma tekniği ile başlamıştır. Metinlerarası bağlantı olarak farklı metin türü kullanmamış ama benzetmeden yararlanmıştır. Sonucu öğütle bağlamıştır. Öğrenci şekil olarak yazısına bir düzen kurmanın gerekliliğini bilmesine rağmen ön hazırlık çalışmaları, giriş bölümü ve metinlerarası bağlantı kurma tekniklerini bilmediği için üst yapı öğelerini uygulamaya dökememiş olabilir. Bu öğrenci genel puanlamada *geliştirilebilir* bir yazılı ürün ortaya koymuş 25 puan almıştır

Belirlenen Yazma Algıları, Yazma Sorunları ve Zorlukları Dikkate Alınarak Geliştirilen Etkinliklerle Ortaokul Öğrencilerinin Bilgilendirici Metin Üretimlerinin Nasıl Olduğu İle İlgili Bulgular ve Yorum

Tablo 12

Bilgilendirici Metin Yazma Becerisi Analitik Değerlendirme Ölçeği' ne Göre Öğrencilerin Dil Sevgisi Konulu Yazılarından Aldığı Genel Puanlar

Çok Nitelikli	Nitelikli	Ortalama	Geliştirilmeli
(53-64 puan)	(41-52 puan)	(29-40 puan)	(16-28 puan)
Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö16, Ö17, Ö18, Ö22, Ö23, Ö25, Ö26, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö34, Ö35, Ö36, Ö37, Ö39, Ö43	Ö3, Ö4, Ö7, Ö9, Ö14, Ö15, Ö21, Ö27, Ö32, Ö33, Ö38, Ö41,	Ö13, Ö19, Ö20, Ö24, Ö40, Ö44	Ö42

Öğrencilere uygulanan yazı çalışmalarından sonra öğrencilerin yazdıkları ilk metin olan dil sevgisi konulu metinler incelenmiştir. Yazma uygulamaları olmadan önce dostluk konulu yazıda öğrencilerden çoğu geliştirilmeli başlığı altında toplanmıştı. Çok nitelikli ve nitelikli puan alan öğrenci hiç yoktu. Ortalama puan alan öğrenci ise 12 idi.

İlk uygulamanın sonucunda öğrencilerden 25'inin dil sevgisi konulu yazdığı metinde *çok nitelikli* puan aralığına sahip metin ürettiği görülmüştür. 12 öğrenci ise nitelikli puan aralığında metin yazmıştır. 6 öğrenci öğrencinin ise ortalama bir metin yazdığı tespit edilmiştir. Uygulama sonrası sadece 1 öğrenci geliştirilmeli puan aralığına sahip metin yazmıştır. Uygulama öncesi 32 öğrenci geliştirilmeli puan aralığında yazmıştır. Buradan anlaşılıyor ki öğrenciler ilk uygulama olmasına rağmen yazı yazma becerilerinde olumlu bir değişim yaşamıştır. Bu bölümde öğrencilerin yazdığı yazılardan örnekler alınacaktır.

Yazı çalışmalarından sonra 3 öğrencinin yazısı okul dergisinde yayımlanmıştır. Öğrenciler yazılarında son düzeltmeleri yaptıktan sonra yazıları okul dergisinde yer almıştır.

Ö30 Kodlu Öğrencinin Dil Sevgisi Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

Ö30 kodlu öğrencinin dil sevgisi konulu yazdığı yazıdan genel değerlendirmede 64 tam puan alarak *çok nitelikli* bir metin yazmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planına uymuş, paragraflar arası geçişlerini yapmış, ön hazırlık çalışmalarından hareketle uygun giriş bölümü yazma tekniği kullanmış ve birçok metinlerarası bağlantı kurmuştur. Öğrenci yazısını yazmayı bitirdikten sonra son düzeltmelerini yapıp dergide yayımlanmaya hazır hale getirmiştir. Sınıf içinde yazdığı eseri bilgisayar ortamına aktarmıştır.

Ö30 Kodlu Öğrencinin Dil Sevgisi Konulu Yazısı

“OFF”

Küçükken başkalarının ağzından duyduğumuz, hayran kaldığımız, ona ait kelimeleri çıkarmaya büyük çaba gösterdiğimiz dilimiz Türkçeye “ off” mu olmuş yoksa Türkçe “ of “ mu demiş? Yani Türkçemiz bitmiş, kapanmış, ölmüş mü, yoksa bizden artık bıkmış, usanmış, sıkılmış da “ of” mu demiş? Bana kalırsa Türkçemizin başına gelenler her ikisi de. Hayatımızda çok büyük yeri olan Türkçemiz elden gidiyor. O olmasa ne yaparız, nasıl yaşarız hiç düşünemiyorum.

İnsanların birbirini anladığı ve birbiriyle anlaştığı en önemli iletişim aracı dilleridir. O olmadan yaşamımızı sürdürmek pek kolay olmasa gerek. Eskici metnini hatırlayalım; Hasan isimli çocuk annesi ve babası olmadığı için gurbet eldeki halasının yanına gitmek zorunda kalmıştı. Oradaki insanlar gibi saçını kestirip, giysilerini giymişti ama oradaki insanların dilini konuşamıyordu hatta konuşmuyordu. Çünkü insanın kıyafetini değiştirmesi ile dilini değiştirmesi aynı şey değildi. Bunu çok derinden hissettiği için susmayı tercih etmişti. Bu kararı uzun bir süre devam etti. Dilinden uzak kalışı onu çok etkilemişti. Bir gün eve bir ayakkabı tamircisi geldiğinde ayakkabıcının işi çok ilgisini çekmiş ve yanlışlıkla Türkçe: “ Çiviler ağzına batmıyor mu senin ?” diye sormuştu. Adam şaşırılmıştı ve “ Sen Türk çocuğu musun be? “ diye sormuştu. O anda her şey durmuş, doyusıya Türkçe konuşmuşlardı. Eskicinin işi bitip de gideceği zaman Hasan kendisini tutamamış hıçkırarak ağlamıştı. Neden mi ağlıyordu? Bir daha Türkçe konuşamayacağı için tabi.

Bu bizi kendine bağlayan dilimiz ve onunla birlikte yaşayan kültürümüz çok zengindir. Kültürümüzün zenginliğini dilimizde var olan deyimlere ve atasözlerine bakarak anlarız. Mesela yemek kültürümüzü aktaran turp gibi olmak, turşu gibi olmak, tuzlayalım da kokmasın ve bunun gibi birçok atasözü ya da deyim vardır.

Bir ülkenin dilinin yok olması aslında onunla varlığını sürdüren kültürünün, güzel sözlerinin, deyimlerinin hatta ülkenin bile yok olması demektir. Ülkeyi yıkmak, yok etmek isteyenler önce o ülkenin dilini yok etmeye çalışır. Oktay Sinanoğlu'nun kitabının ismini hatırlayanlar vardır “ Bye Bye Türkçe “ işte biz aslında dilimize “bye bye “ diyoruz.

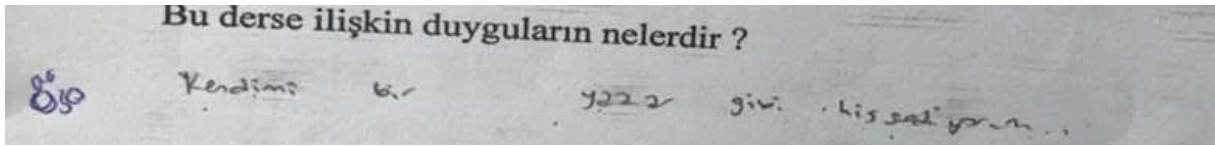
Diğer toplumların dillerinden gelen ürün isimleri Türkçeleştirilmediği için giderek Türkçemiz bozuluyor, yok oluyor. Teknolojik aletler, sosyal medyalar arttıkça Türkçemiz değişiyor. Hatta kendi dilimizi kullanmaktan çekiniyoruz, utanıyoruz bile!

Dilimize kimler mi sahip çıkar? Türkçemize kullanan insanlar sahip çıkar. Dili en iyi kullananlar, ürün verenler ise Yunus Emre, Köroğlu, Aşık Veysel ve niceleridir. Onlar

sayesinde biz Türkçenin güzelliklerini fark ederiz. Tüm bunların yanında TDK'nin de yapacakları vardır elbette. Yabancılardan gelen ürünlerin hemen Türkçesini bulup kullandırmak, halka yaymak, yabancı kelimeleri olan tabelaları ortadan kaldırmak gibi. Halkın görevi ise Türkçemizi doğru kullanarak sahip çıkmaktır. Türkçe bizim “ses bayrağımız” sesimize sahip çıkalım. Özenti değil, ÖZENLİ olalım.

Ö30 adlı öğrenci dil sevgisi konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu öğrenci günlüğünde; yazma çalışmasından sonra kendine yazma konusunda güvendiği, iyi hissettiği çıkarımında bulunabileceğimiz bir ifadeye bulunmuştur.

Görüntü 60. Ö30 kodlu öğrencinin dil sevgisi konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

Ö26 Kodlu Öğrencinin Dil Sevgisi Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

Ö26 isimli öğrencinin dil sevgisi konulu yazdığı yazıdan genel değerlendirmede 64 tam puan alarak çok nitelikli bir metin yazmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planına uymuş, paragraflar arası geçişlerini yapmış, ön hazırlık çalışmalarından hareketle uygun giriş bölümü yazma tekniği kullanmış ve birçok metinlerarası bağlantı kurmuştur. Öğrenci yazısını yazmayı bitirdikten sonra son düzeltmelerini yapıp dergide yayımlanmaya hazır hale getirmiştir. Sınıf içinde yazdığı eseri bilgisayar ortamına aktarmıştır.

Ö26 Kodlu Öğrencinin Dil Sevgisi Konulu Yazısı

HOŞ GELDİN BEBEK

Doğduğumda gördüğüm o ilk yazı, pembe tüllerin arasında “Welcome Baby” ve ilk duyduğum o ses “Hoş geldin bebek “. Peki ya ben hangisini kullanacaktım? Biraz büyüdüğümde bile ayırt edemiyor, kafam karışıyordu. İngilizceye doğru kayıyordum. Aslında etrafımdaki herkes gibiydim. Daha sonraları bu modern hayat dedikleri şeyin bizi ele geçirdiğini fark edebildim.

Dilimiz hayatımızda ne kadar önemlidir aslında. Her şeyi onunla anlatırız ve anlatırız. Dile sahip olmasak, uzak kalsak ne yapardık? Eskiçi metnini hatırlayın ne kadar üzülmüştü eskiçi ve Hasan, dillerine ne kadar hasret kalmışlardı.

Bence toplumlar arasında dil önemsenmektedir ve değerlidir. Ancak Türk toplumu için aynı şeyi söylemek mümkün değil. Yabancı ülkelere baktığımızda dilini gayet iyi koruyorlar. Mesela Ludwig Wittgenstein'in bir sözü vardır: Dilimin sınırları dünyanın sınırlardır, der. Dilini nasıl sahiplenmiş, değer vermiş. Aslında bizim de dili önemseyen yazarlarımıza ait özdeyişlerimiz vardır. Bizim farkımız ise aldırış etmiyoruz. Hatta bu konuda

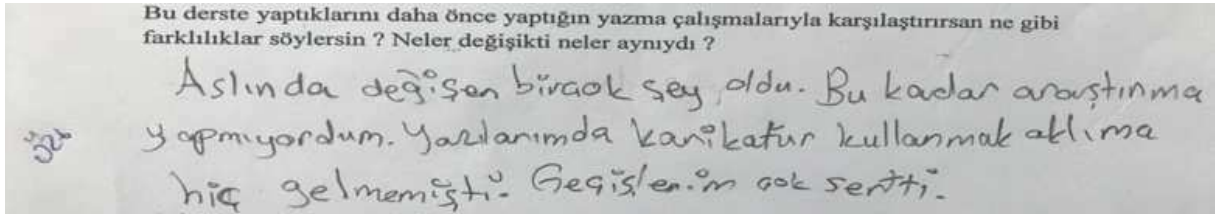
daha güzel sözlere bile sahibiz. Saadettin Aral: Bir insanın anadilinden en az 30.000 kelime bilmesini zaruri bulurum, demiştir. Biz bırakın bu kadar kelime bilmeyi doğru düzgün iletişim bile kuramıyoruz.

İnternet, telefon, televizyonlardan dolayı iletişimimizi koparıyoruz, bu araçlar yüzünden Türkçeyi de bozuyoruz. Hatta bu iletişim araçları yüzünden bize ait kültürümüzü bile unuttur olduk. Kendi ülkemizin kültüründe var olan peynirleri, bırakın sevmeyi isimlerini bile bilmiyoruz. Ben bunları bilmiyorsam neden bu ülkede yaşıyorum? Yok mozzeralaymış, yok chedarmış, parmesanmış..(yazılışlarına bile internette baktım). Bunlardan yabancı ülkelerin peynirlerinden banane değil mi? Hani hellim, hani çeçil, hani çökelek? Kim biliyor bunları?

Kültürümüz de kayıp gider Türkçemizle birlikte. Türküler, ninniler, ağıtlar dururken rock, cazz, clasic müzik dinliyorlar ve dinliyoruz. Clasic mi klasik o bak yanlış yazmışım. Ben korumaya çabalarken kendim hata yapıyorum. Nasıl etkileniyorsak artık. Özürlerimi dilerim!

Hala anlamıyoruz yabancı toplumlar bizi yok etmek için dilimizi yok ediyorlar. Starbucks mesela Starbucks nedir ya mis gibi Türk kahvesi dururken? Bir tanıdığım geçenlerde anlatıyor merak etmiş gitmiş oraya. Sinir olmuş, çıkmış tabi. Sıcak çikolata sipariş etmiş. Garsonları tam bir İngilizce sevdalisiymiş maşallah. Siparişi tekrar istemiş, anlamamış “ Hot Choclette mı ? “ demiş. O da inatla hayır “ Sıcak Çikolata istiyorum . “ demiş. Neyse ki anlaşmışlar. Türkçemizi koruyalım 😊

Ö26 adlı öğrenci dil sevgisi konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu öğrenci günlüğünde onun için birçok değişiklik olduğunu, aklına gelmeyen birçok şeyi yapmaya başladığını, yazma uygulamalarının ona olumlu katkısı olduğunu belirtmiştir.

Görüntü 61. Ö26 kodlu öğrencinin dil sevgisi konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

Ö12Kodlu Öğrencinin Dil Sevgisi Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

Ö12 kodlu öğrencinin dil sevgisi konulu yazdığı yazıdan genel değerlendirmede 64 tam puan olarak çok nitelikli bir metin yazmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planına uymuş, paragraflar arası geçişlerini yapmış, ön hazırlık çalışmalarından hareketle uygun giriş bölümü yazma tekniği kullanmış ve metinlerarası bağlantılar kurmuştur. Öğrenci yazısını yazmayı bitirdikten sonra son düzeltmelerini yapıp dergide yayımlanmaya hazır hale getirmiştir. Sınıf içinde yazdığı eseri bilgisayar ortamına aktarmıştır.

Ö12 Kodlu Öğrencinin Dil Sevgisi Konulu Yazısı

BENİM DİLİM

Hepimiz küçükken yarım yarım geveliyorduk sesleri kelimeleri, hiçbirimiz düzgün cümleler kuramıyorduk. Anne, baba, su, kitap, kalem dedik Türkçeyi öğrendik. Artık hayatımızda önemli bir yer edindi Türkçemiz. Her şeyimizi Türkçe ile anlattık, herkesi Türkçe ile anladık çünkü o bizim “ses bayrağımız” haline geldi.

Biz dilimize küçük yaşlarda bağlanırsınız, ondan kopmak istemeyiz. Mesela Eskici metnini hatırlayın. Hasan vatanından ayrıldığı için kendi dilini aylarca hiç konuşmadı. Ayakkabı tamircisinin yanına gittiği zaman dalgınlıkla kendi dilinde sorduğu soruya, cevabını Türkçe alınca nasıl da o susan çocuk dile geldi, konuşmaya başladı. Hiç susmadan, karşısına çıkan eskiciyle konuştu. İnsanlar kendi öz vatanlarına ait olan dili uzun süre konuşmadığında karşılıklarına kendi dilini bilen biri çıktığında konuşmaya hatta hiç durmadan konuşmaya başlar. Dile olan bağlılıktır buna sebep olan. Dilimizi konuşmadığımızda içimizde sanki bir taş varmış gibi olur. Rahat edemeyiz.

Bu bağlanmışlığın belki de en büyük sebebi Türkçemizin zengin bir dil olmasıdır. Bizim yemeklere düşkünlüğümüzü, hoşgörülü olduğumuzu anlatan; turp gibi olmak, sana taşla vurana sen aşla vur gibi birçok sözler, deyimler ve atasözleri vardır. Tüm bu zenginliğe baktığımızda Türkçe dili öyle bir dildir ki biz yabancıların dilini öğrenip konuşur, onları ama onlarda bizimki gibi buram buram kültür kokan atasözleri ve deyimler olmadığı için bizi anlayabilirler mi onu bilemeyiz.

Diğer toplumların dillerinin kelimelerini kendi dilimize aynen almamalıyız. Yabancı kelimelerin Türkçe karşılıklarını bulmalıyız, onları kullanmalıyız. Mesela selfi yerine özçekim demeliyiz. Bunlara dikkat etmediğimiz için gün geçtikçe Türkçe ölüyor. Oktay Sinanoğlu'nun kitabında dediği gibi Bye Bye Türkçe. Biz biri gittiği zaman “ bay bay” deriz ama bu sefer arkadaşımıza, tanıdığımızı değil küçüklükten beri yaşadığımız toprağın, vatanımızın ana diline “bay bay” diyoruz.

Çok değil ama kısa bir zaman sonra, gelecekte Türkçe diye bir dil olmayacak. Bunun nedeni ise bizler olacağız. Türkçeyi kendi dilimiz olduğu halde kullanmayıp yabancı devletlerin kelimelerini kullanarak bitireceğiz. Eskiden nasıl fetheden ülke fethettiği ülkeye kendi dilini konuşmaya zorluyorsa belki de biz de böyle olacağız. Ama bu sefer biz kendi ellerimizde kendi ülkemizi bir yabancıнын yaptığı gibi kötü niyetli fethedeceğiz. Vurun Türkçeye isimli videoda olduğu gibi bir Türkiye ile karşılaşacağız. O videoda bir öğretmen Türkçeyi unutmuş, artık yabancı devletlerin dilini ve onların isimlerini kullanan halkına Türkçeyi tekrar öğretmeye çalışıyordu. Ne büyük bir acıdır. Türkçeyi unutmamız, birisi bize tekrar öğretmeye çalışıyor.

Dile sadece o bahsettiğim öğretmenler değil, herkesin sahip çıkması gerekir. Türkçe sadece o öğretmenin kadın, erkek, çocuk tüm halkın dilidir. Türk Dil Kurumu yabancı kelimelerin Türkçe karşılıklarını buluyor ama biz inatla kullanmıyoruz. Böyle Fazıl Hüsnü'nün yazdığı böyle güzel şiirlere sahip, böyle güzel bir dili kimseye ezdirmeyelim olur mu?

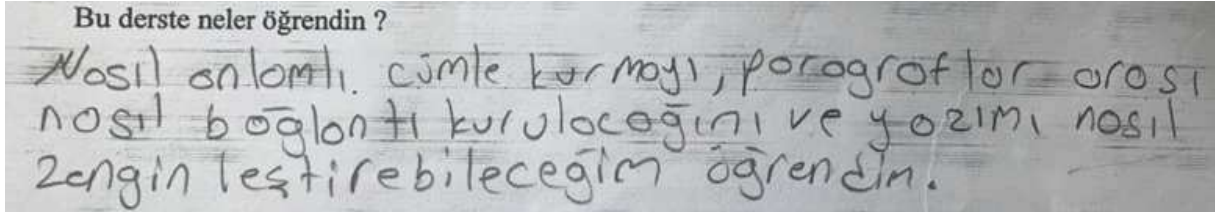
Seslenir seni bana ovam, dağım,

Nere gitsem bulur beni arınmış.

Bir çağ ki akar ötelere,

Bir ak ki yüce atalar, bir al ki ulu oğullar,

Türkçem, benim ses bayrağım...

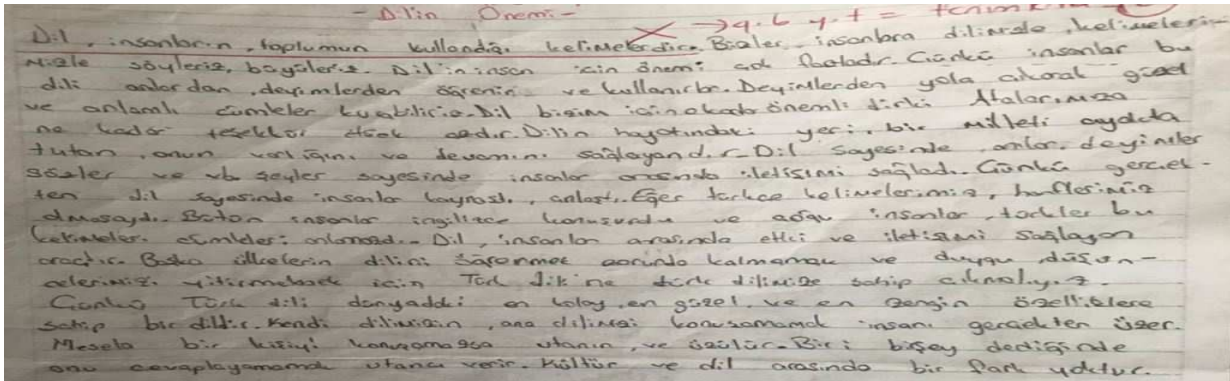

Görüntü 62. Ö12 kodlu öğrencinin dil sevgisi konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

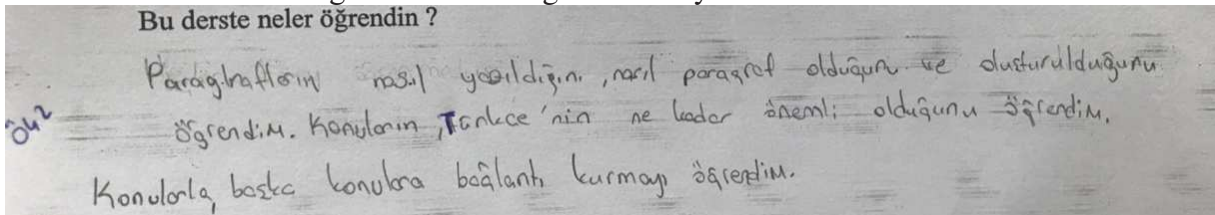
Ö12 adlı öğrenci dil sevgisi konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu öğrenci günlüğünde süreç temelli yazma modeli ile ilgili bilgisinin olmadığını yapılan uygulama ile öğrenmeye başladığını belirtmiştir.

Ö42 Kodlu Öğrencinin Dil Sevgisi Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

Ö42 isimli öğrencinin dil sevgisi konulu yazdığı yazıdan genel değerlendirmede 27 puan olarak *geliştirilebilir* bir metin yazmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planındaki alt başlıkları tek bir cümle ile ifade edebilmiş, bundan dolayı her bir başlık için paragraf oluşturamamış cümleler arasında geçişler yapmaya çalışmıştır. Ön hazırlık çalışmalarını kısmi olarak yaptığı için dil konulu bir giriş bölümü yazma tekniği kullanmış ancak özgünlük ve dikkat çekiciliği sağlayamamıştır ve metinlerarası bağlantılar kullanmaktan çok düşünceyi geliştirme yollarından yararlanmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planındaki mantıksal sıralamayı anlamış ancak tam olarak uygulamaya dökmeye hazır durumda değildir.

Görüntü 63. Ö42 kodlu öğrencinin dil sevgisi konulu yazısı

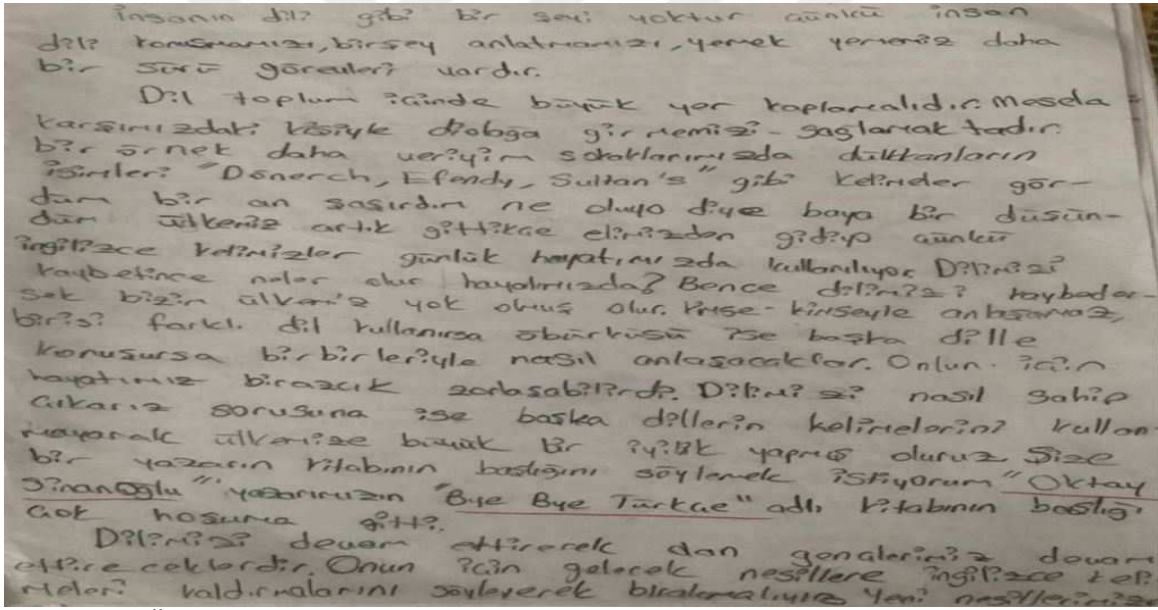
Görüntü 64. Ö42 kodlu öğrencinin dil sevgisi konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

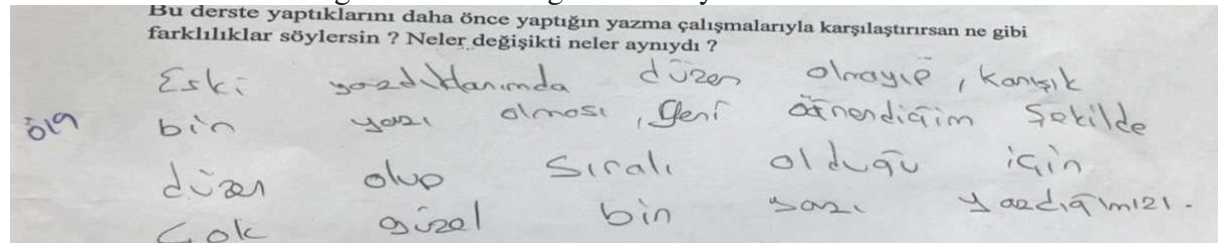
Ö42 adlı öğrenci dil sevgisi konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu öğrenci günlüğünde paragrafları nasıl oluşturacağını, paragraflar arası bağlantıları nasıl kuracağını yazma uygulamaları ile öğrendiğini belirtmiştir.

Ö19Kodlu Öğrencinin Dil Sevgisi Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

Ö19 isimli öğrencinin dil sevgisi konulu yazdığı yazıdan genel değerlendirmede 38 olarak ortalama bir metin yazmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planındaki alt başlıklardan birkaç tanesini seçerek uymaya çalışmış buna uygun paragraflar da yazmıştır. Paragraflar arası geçişlerini kısmen yapmış, giriş bölümü yazma tekniği olarak tanımlama kullanmıştır. Ancak kurduğu cümlede anlatımsal sorunlar vardır. Ön hazırlığını, araştırmalarını yapmadığı için birkaç metinlerarası bağlantı kurabilmiştir.

Görüntü 65. Ö19 kodlu öğrencinin dil sevgisi konulu yazısı

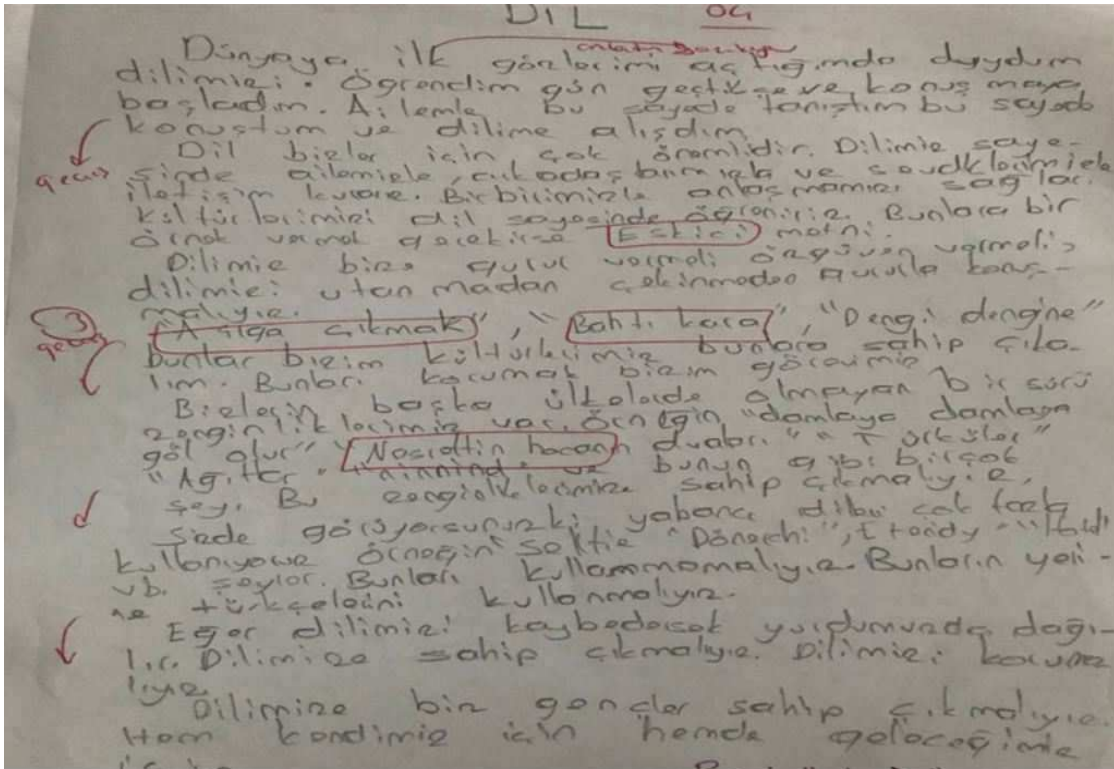

Görüntü 66. Ö19 kodlu öğrencinin dil sevgisi konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

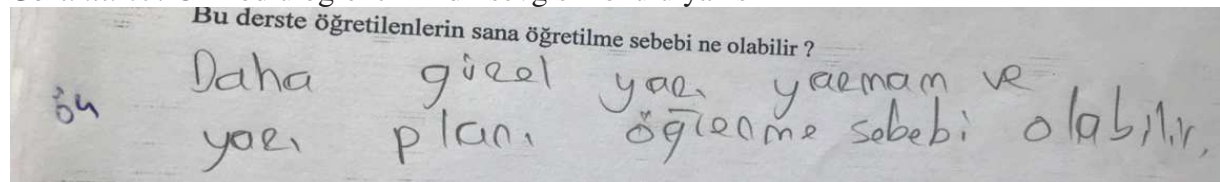
Ö19 adlı öğrenci dil sevgisi konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu öğrenci günlüğünde yazma uygulamalarının ona bir düzen getirdiğinden bahsetmiştir.

Ö4 Kodlu Öğrencinin Dil Sevgisi Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

Ö4 isimli öğrencinin dil sevgisi konulu yazdığı yazıdan genel değerlendirmede 45 puan olarak *nitelikli* bir metin yazmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planındaki birçok başlığı ele almış, paragraflar arası geçişlerini çoğunlukla yapmıştır. Giriş bölümünde gözlem yeteneğini kullanmış, durumu anlatmış ancak anlatım bozukluğu olan bir cümle kurmuştur. Ön hazırlık çalışmalarından hareketle Eskici hikâyesine, deyimlere, eser kahramanına gönderme yaparak metinlerarası bağlantılar kurmuştur. Yazdığı yazı daha çok metinlerarası bağlantılar kurarak, paragrafları zenginleştirerek daha iyi hale gelebilirdi.

Görüntü 67. Ö4 kodlu öğrencinin dil sevgisi konulu yazısı

Görüntü 68. Ö4 kodlu öğrencinin dil sevgisi konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

Ö4 kodlu öğrenci dil sevgisi konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu *öğrenci günlüğünde* daha güzel yazılar yazması için ona eğitim verildiğini düşünmüştür.

Öğretmen Günlüğü

14.03.2017

İlk ders için öğrencilere şu an okuyacağımız, dinleyeceğimiz, izleyeceğimiz her şeyin bizim yazma öncesi birikimlerimiz olacağını bu kaynakların yazma için bize yardımcı olacağını belirttim. İlk olarak Eskici adlı metni dinledik. Metnin konusunu sorularla ortaya çıkardık daha sonra konuyu sınırlandırdık. Öğrenciler konuyu sınırlandırma konusunda problem yaşamadılar. Eskici metnin verdiği dil sevgisi vatan hasreti üzerine değişik öğrenciler yorumlar yaptı. Bir öğrenci yazacağımız konunun dil sevgisi olabileceğini hemen söyledi. Daha sonra Vurun Türkçeye videosunu izledik. İzlerken ara ara videoyu durdurduk dil sevgisinin dile sahip çıkma olduğunu bir öğrenci belirtti. Yazılarında kullanabilecekleri kısımları kâğıtlara not aldılar. Örnek bir yazı planı verdikten sonra planı oluşturan bakış açılarıyla ön hazırlıkta konuştuklarımızı, yorumlarımızı ilişkilendirdik. Farklı bakış açıları sunan öğrenci çok azdı. Genel olarak çocuklar planlamanın nasıl olduğunu kavramaya çalıştılar. Bu ders öğrencilerin anlamlandırması adına zorlayıcı bir ders oldu.

İkinci ders onlara planlamada kullanabilecekleri farklı metin türleri ve örneklendirme araçları gösterdim. Yazarken yazılarında bunları nasıl kullanabileceklerini konuştuk. Bunları kullanmanın ne işe yaradığı sorusunu yönelttiğimde bir öğrenci ‘ yazımızı daha zengin gösterir ‘ dedi. Diğer bir öğrenci ‘ okuyan kişi daha çok okumak istersen ilgisini çeker ‘ dedi. Bir örnek olması adına tahtaya bir kitap ismiyle nasıl metne başlanacağını uygulamasını yaptık. “Türkçe Giderse Türkiye Gider! “ diyen Oktay Sinanoğlu, doğduğu günden itibaren kendini anlattığı ve diğer insanları anlamasını sağlayan Türkçenin yok oluşuna karşın nasıl da isyan bayrağını çekmiş değil mi? İnsanoğlu doğduğu anda karşılaşmaz mı Türkçe sözcüklerle .. “öğrencilerin farklı girişleri nasıl yapabileceğini bu örneklendirme ile göstermeye çalıştım. Genel olarak istekli öğrenciler ne yaptığımızı anladılar. Bir öğrenci “yazmak sandığımızdan

daha çok şey yapmayı gerektiriyormuş hocam” dedi. Biraz gözlerinin korktuğunu düşünüyorum ama ilk ders için normal olduğuna inanıyorum.

Bir sonraki ders için onların da istedikleri dil ile ilgili kaynakları araştırabileceklerini, yazmak için getirebileceklerini söyledim.

Tablo 13

Bilgilendirici Metin Yazma Becerisi Analitik Değerlendirme Ölçeği'ne Göre Öğrencilerin Aşık Veysel Konulu Yazılarından Aldığı Genel Puanlar

Çok Nitelikli (53-64 puan)	Nitelikli (41-52 puan)	Ortalama (29-40 puan)	Geliştirilmeli (16-28 puan)
Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6, Ö10,Ö11,Ö12,Ö14,Ö15, Ö17,Ö18,Ö21,Ö23,Ö24, Ö25,Ö28,Ö29,Ö30,Ö36,Ö37,Ö39, Ö41,Ö43	Ö7,Ö8,Ö9,Ö13,Ö16, Ö22,Ö26,Ö32,Ö33,Ö34,Ö35,Ö38 ,Ö42,Ö44	Ö19,Ö20,Ö27, Ö31, Ö40	

Öğrencilere uygulanan yazı çalışmalarından sonra öğrencilerin yazdıkları ikinci metin olan Aşık Veysel konulu metinler incelenmiştir. Yazma uygulamaları olmadan önce dostluk konulu yazıda öğrencilerden çoğu geliştirilmeli başlığı altında toplanmıştı. Çok nitelikli ve nitelikli puan alan öğrenci hiç yoktu. Ortalama puan alan öğrenci ise 12 idi.

İkinci uygulamanın sonucunda öğrencilerden 25'inin Aşık Veysel konulu yazdığı metinde *çok nitelikli* puan aralığına sahip metin ürettiği görülmüştür. 14 öğrenci ise nitelikli puan aralığında metin yazmıştır. 5 öğrenci öğrencinin ise ortalama bir metin yazdığı tespit edilmiştir. Uygulama sonrası hiçbir öğrencinin geliştirilmeli puan aralığına sahip metin yazmadığı görülmüştür. Uygulama öncesi yazılı anlatımlara ve dil sevgisi yazısına göre yazıların daha da gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Yazılan bu metinde geliştirilmeli puan aralığında öğrencinin olmadığı, bir önceki yazıda ortalama puan aralığında olan öğrencilerin ise nitelikli puan aralığında yazı yazmaya başladığı görülmüştür. Bu da öğrencilerin her yapılan uygulama çalışmasıyla daha başarılı yazılar yazdıklarını ortaya çıkarmıştır.

Öğretmen Günlüğü

21.03.2018

Bu derste öğrencilerin konu ile ilgili ön hazırlık çalışmasında işimize yarayacak Aşık Veysel Belgeselini çok beğendi. Öğrencilere derse gelmeden önce araştırmalar yapmalarını tembihlemiştim. Çoğu öğrenci farklı metin türlerinden konuyla ilgili metinlerarası bağlantı yapılabilecek örnekler getirmişler.

Aşık Veysel konusu ile ilgili yazılı anlatım plânının alt başlıklarını birlikte oluşturduk. Bu süreçte öğrencilerin daha planlama konusunda tek başlarına hareket etmeye hazır olmadıklarını fark ettim. Benim yardımlarıma yazı planını oluşturduk. Yazmaya başladıklarıyla başlıklarla ilgili çok başarılı metinlerarası bağlantılar kurduklarını gördüm.

Ö5 Kodlu Öğrencinin Aşık Veysel Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

Ö5 isimli öğrencinin Aşık Veysel konulu yazdığı yazıdan genel değerlendirmede 64 tam puan alarak *çok nitelikli* bir metin yazmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planına uymuş, paragraflar arası geçişlerini yapmış, ön hazırlık çalışmalarından hareketle uygun giriş bölümü yazma tekniği kullanmış ve birçok metinlerarası bağlantı kurmuştur. Öğrenci yazısını yazmayı bitirdikten sonra son düzeltmelerini yapıp dergide yayımlanmaya hazır hale getirmiştir. Sınıf içinde yazdığı eseri bilgisayar ortamına aktarmıştır.

Ö5 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısı

YERİ FARKLI VEYSEL' İN AŞKI

Çalı çırpıların arasında bir ormanlık alanda, acılı bir kadın sesi uzaklardan duyuluyordu. Belki de kıvrana kıvrana can çekişir bir vaziyet ve yürekleri delen, kalbe sanki düşman olan bir acıydı bu. Daha hiçbir şeyden haberi yoktu, başına ne gelecek ne olacak nerden bilebilirdi ki...Bu acılı dünyaya 1894 yılında ,uçamayan, kanatları kırılmış bir kuş gibi Veysel geldi. Gözlerini açtı ve çevresine doya doya baktı sanki dünyaya sırlıklam aşıktı. Onların oralarda hayat güzeldi ve Veysel bu durumdan hoşnuttu. Ancak bir anda bir hastalık dert oldu ve dermanı yoktu. Bu bir çiçek hastalığıydı, herkesin canını acımadan alıyordu. Veysel' i de bu hastalık yakaladı. Ama bu kez canını değil gözlerini aldı, neden? Veysel gözleri olmadan bile, hayatı görebilir ve bunu yapabilirdi. O çok sabırlı ve güçlüydü.

Tam olarak yedi yaşında bir gözünü hayata yumdurdu. Sadece bir gözüyle, hayallerde ve hayatlardaydı. Sanki bir zincire bağlanmıştı. Zincirden kaçıp kurtulmak istiyordu da belki zincir izin vermiyordu ona. Bir süre sonra diğer gözünü de kaptırdı hayata. Artık hiç

görmüyordu. Bir çaresizlik belirir oldu. Daha da elden bir şey gelmez oldu. Babası inek sağarken Veysel ansızın babasının oynattığı değneğin karşısında geçivermiş ve değnek Veysel' in gözüne gelince öteki gözü de bir kuş gibi uçmuş. Ama Aşık Veysel Şatıroğlu yılmaz ve dayanıklıydı.

Her gün babası ezberlediği halk ozanlarının şiirlerini okurdu Veysel'e. Aşık Veysel büyük bir istekle dinlerdi babasını. Bu istekliliğini gören babası elinde sazla yanına geldi Veysel' in. Ona saz çalmayı Camşıhlı Ali Ağa öğretti. Gün geçtikçe kendini geliştirdi ve sazını artık yanından hiç ayırmaz oldu. Günler, haftalar, aylar, yıllar geçti aradan. Aşık Veysel saz çalmaya bıkmadan istekle devam ediyordu. Ondaki cevheri gören Ahmet Kutsi Tecer, Veysel'e çok yardımcı oldu. Anadolu'da şiirlerinin, türkülerinin tanınmasında çok büyük rol oynamıştı. Müzikle ilk karşılaşması böyle gerçekleşmişti. Daha sonra arada günler ayları aylar yılları kovaladı. Aslında her şey tükenen bir kaleme tükenmez dedikleri kadar yalandı. Bu yalanları aşabilecek tek gerçek insan Veysel'di. Artık yirmi beş yaşında bir delikanlıydı. Esmâ adlı kıza aşık olmuştu ve evlendiler. Daha sonra anne ve babasını kaybetti. Acıları bitmek bilmiyordu çocuğunun da vefatını gördü. Kısa bir süre sonra biricik eşi Esmâ ailem dediği canı onu kendi evlerinde çalışan hizmetçisiyle kaçarak bırakıp gitmişti. Aşık Veysel eşinin onu bırakacağını hissetmişti bu yüzden gitmeden önce ayakkabısına para koymuştu, oralarda zorluk çekmesin diye.

Tüm bu yaşadıkları Aşık Veysel' in hayatındaki zorlukların yığınıydı. Ölüm haberleri, o her gün duyduğu mis gibi kokunun gitmesi, her gün göremeyip de dokunarak bulduğu eşinin ayakkabısını yerinde bulamaması adeta bir kağıt gibi yıpratmıştı Veysel'i. Yılmadı, bırakmadı kendini. Hiçbir şekilde karısına kin gütmeydi, arkasından tüm yaptıklarına rağmen ufacık bir beddua bile etmedi. O kadar merhametli ve sabırlıydı ki... Hayatın ona nasıl davrandığını hissetmiş oldu. O kadar temiz kalpliydi ki en büyük dertlere derman olan bir kişiliğe sahip ve alçakgönüllüydü. " Hani gülmek istersin gülemezsin, hani ağlamak istersin gözünden bir damla yaş gelmez ya, hani birini beklersin o hiç gelmez. O zaman ölmek istersin de ecel gelmez. " Ama Veysel ecelin gelmesini beklemiyordu zaten. Belki de Azrail ona kucak açmıyordu. Çünkü Azrail de onun insanlığa yapacağı güzellikleri biliyordu. Zaten Veysel de bir Allah dostu değil miydi? Anlayışlı da bir o kadar... Diyorum ya neler gelmedi ki başına ama o adeta bir inşaatın sağlam temeliydi. Hiçbir şekilde yıkılmıyordu.

Köy hayatını en iyi o yaşamıştı, tanımuştu ve biliyordu. Suyunu, toprağını sever de insan, köyün hayatı yaşanacak gibi değildi onun için. Zaten türkülerini de daha güzel şekilde değerlendirmeli, tüm ülkeye yaymalıydı. O, türkülerinde hayatı anlatıyordu. Türküleri ile milleti andırıyordu çünkü bir millet türkünü kafiyesi gibiydi. Bence onun türküleri hem anlatılır hem de yaşanır. Bu bir Aşık Veysel duygusuydu.

Türküleriyle; hayatı, insanları belki de en önemlisi insanların içerisindeki duyguları etkiliyordu. Bu yüzden de insanları hep anlayan bir Türk büyüğüydü. Yıllar geçse de biz onu unutmuyoruz çünkü o dillere destan bir ozandır. Hala konuşuluyor çünkü o en saygı duyulup anılması gereken Türk büyüklerinden biridir. Ve benim ona bir şiirim olacak:

YERİ FARKLI VEYSEL' İN AŞKI

Unutulur mu o güzel sözlerin
Masum acılı gülüşlerin
Kara kapıya dayanan kara gözlerin
İnan çığır açtı yürekteki türkülerin

Acı dönüp dolaştı seni buldu
Bir sille de hayat vurdu
Küçük dünyanın kağıttan silinmeyecek kadar zordu
Unutma ! Dünya senin bıraktığın yerde son buldu

Bu derste yaptıklarını daha önce yaptığın yazma çalışmalarını karşılaştırırsan ne gibi farklılıklar söylersin? Neler değişti neler aynıydı?

Tabiki ilk olarak konu farklılığı vardı, ama bunu geçerse elbette burada, atasözleri, deyimler, şifreler, haberler, dize sözler daha sonra bir yazı planına göre hareket ettik, daha farklı konulardaysa, belkide aynı şeyler üzerinden yola çıkmıştık.

Görüntü 69. Ö5 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

Ö5 kodlu öğrenci Aşık Veysel konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu öğrenci günlüğünde, yazma uygulamalarının daha önceki yazma çalışmalarında farklı olduğunu, yazısını zenginleştirebileceği yeni yöntemler öğrendiği, yazı planının önemli olduğunu ifade etmiştir.

Ö34 Kodlu Öğrencinin Aşık Veysel Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

Ö34 isimli öğrencinin Aşık Veysel konulu yazdığı yazıdan genel değerlendirmede 50 puan olarak *nitelikli* bir metin yazmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planına bir iki başlığı tam olarak aktarmasa da genel olarak uymuş, paragraflar arası geçişlerini yapmıştır. Bazı bölümlerde cümle kuruluşlarında tekrara düşmüştür. Giriş bölümü yazma tekniği olarak konuya uygun soru sorarak ve kısa hayat hikayesi yapmayı tercih etmiş ve ön hazırlık çalışmalarından hareketle 4 tane metinlerarası bağlantı kurmuştur.

ASIKIN HAYATI 024

(4)

(3) Öğün $\leftarrow$ $\rightarrow$ Soru + cevap hitabı = giriş b. y. t

Aşık veysel kim olduğunu biliyormuş ve her sice anlatılmı. Küçük veysel, annesi terk etmiş gıdankan mecbur olduğu için yol kenarında doğmuş, yet bir yaşında fakat veysel annesinin bulağı değildi, 7 yaşına kadar her çocuk gibi yedi, içti, beslendi ve büyüdü fakat 9 yaşında kaftığı aşık hastalığı esir aldı, gövünüş, bunlara rasmen devam etti.

Küçük veysel büyüdü ve 9 yaşına geldi kabası ona bir saz hediye etti bu saz odefa yaralanına menbersi olmuştu. Galdı, çaldı ve çaldı, usta olmuştu artık ve baktı ki ortada küçük veysel kalmamış, yerine 15 yaşında usta bir saz gelmişti. Galmaya devam etti, danda baktı eskilerin işi eskileri silip attr. bu seten kaldırdı kafasını çok sağandı, kostaca farkıyla itesi sevni alan kâfir ana "Aşık veysel" diyardı. Kırah. h. - uzun tutmuş - (2)

Aşıkın büyüdü, evlendi karının ismi Esmaydı, her seferinden Esmâ sonunluktu ama Esmâ bu sonunlukta getirmek almıştı, Esmâlla "Aşık veysel" çocuk yaptılar, ama çocuk kesin sürede öldü. Onlarda yanından denedilen aradan aylar haftalar geçti sazın birine olan bütünü fakat Esmâ hizmetlikle evden kaçtı hende 2 günü olmayan bir adama bir çocuk bırakmıştı, Aşık veysel çok üşüdü.

Siede bi düşünürüz, Tak edirdik, 2 gününde de yok, Anneniz sizi yol kenarında doğmuş, sabet başını kestisi kestiyen sice söylemedin ama aşıkın kardeşleride vefat etmişti.

Aşıkın bu acaib sajesinde sadece saz değil üstüne söz ustasıda oldu.

"Hem bu acaib birer tüm duygularını gösterdi, mesela duygularında birisi merhamet idi. Lütfen siz de bi düşünün bu adam Sevgilin ondan ayrılmasını anlatıp, dünden ayrıktı bismim işine para etti."

Sonun safsız duygusu hatta en önemli duygusu sabırdı, bunun üstüne seşü bile var. "Taş olsam yandım idi, taşınca oldum da datandı."

(M)

Görüntü 70. Ö34 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısı

Sadece sözü bu değil alpak gömüllü olması üzerinde
 sözü var, Gal var, İğrensen, ben var, sevensem, yol var, gidersen
 Yani, Sence böyle güzel söz söyletten adama oran
 denmemi? ↓geçir

Aşık Vetsel sadece duygu azenine değil, kafasını kaldırıp
 etrafa bakmış. Gözüne gariban toprak azeninde sözler yazmış M
 Aşık Vetsel düşünmüş, taşınmış ve toprağa kara toprak
 demiş. Çünkü anımsı ki topraklar gelir toprağa gidecek. Kara
 Toprak azenine Türkü bile yazmış. M -2
 Sadece Kara Toprak değil, Başından geçen hüznün
 dolu olayları dökmüş, Sazınas ↓geçir
 Biten başından geçeni değil Aşıkımın Türk kültürünü
 de dökmüş Sazına. ↓geçir
 Dinleyen tüm türküler hüzünlü denlemişler Şarkıyı, batmış
 larki etraf gel olmuş.

Aşık Vetsel için yapılmış bir karikatür gördüm öğretmen
 çocuğu sormuş; "Türk büyüğü kimlere denir? öğrencide
 "Aşık Vetsel gibi kişilere" demiş.

Peki neden Aşık Vetsel'e Türk büyüğü diyoruz? anıtki anlık
 tığım gibi sözlerinde, Türk kültüründe hengete hitap eden örnek, Türk
 kültürü, Sevnesiz, Yaşadığı okutara ve daha fazlasına.

Evet, farkındalım geldi eilamun kadife Yumruğu aldıyaştım
 canımı. Peki Sence neden hala onu dinliyoruz? Benim düşünceym,
 eskisi gibi şarkı söyleyen hiç kimse kalmadı.

Bate bu sebeple Aşık Vetsel çok özel biri ve bir onun
 beklentilerini yerine getirmeliyiz. Ve bençe getiriyoruz
 düşünse de onun için TRT'de belgesel çekildi, Aşık Vetsel deneme
 anıtlı, Umıt Yaşar Özcan M bile ona şifre yaptı ve bundan
 daha fazla şerhler oldu. Sence yetmedi?

Görüntü 71. Ö34 kodlu öğrencinin Aşık Vetsel konulu yazısı

Bu derste neler öğrendin?

Ö34 Ben bu derste Aşık Vetsel hakkındaki düşünce
 ve bilgileri Paragraftana atılarak yazmalı öğreneyim

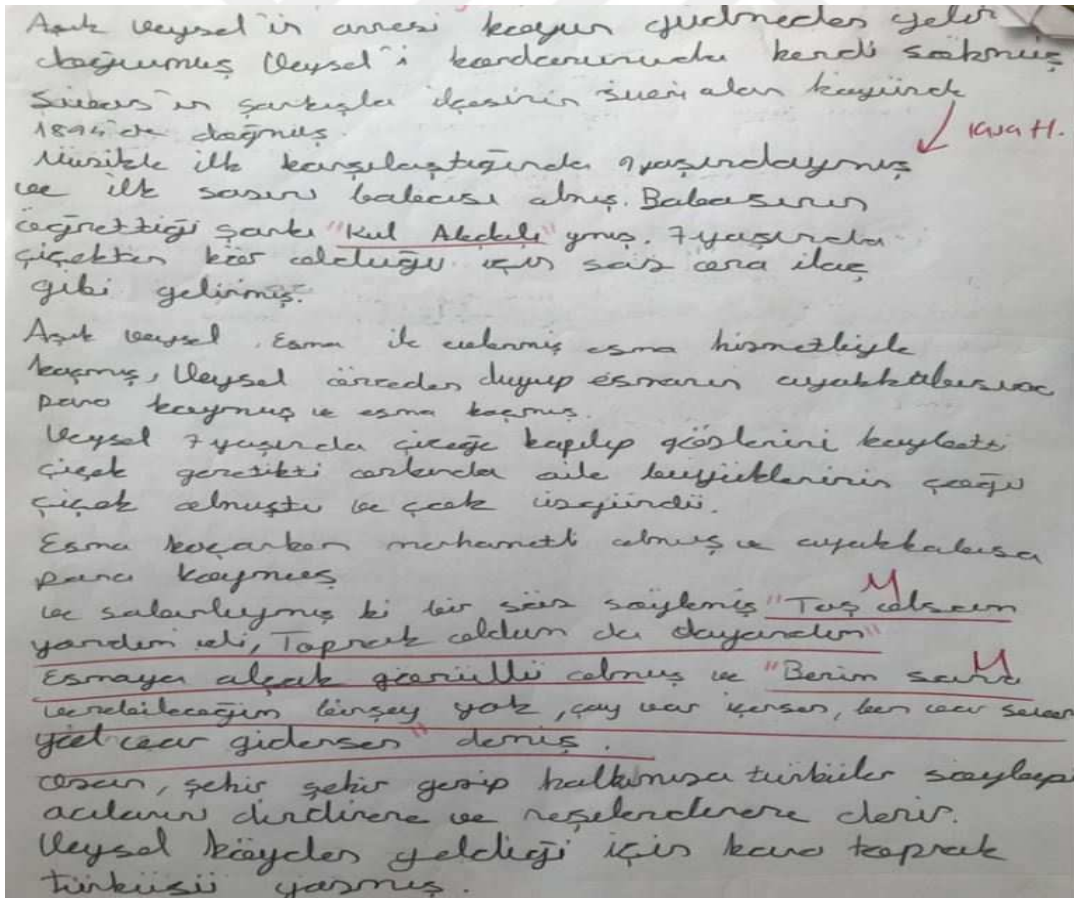
Görüntü 72. Ö34 kodlu öğrencinin Aşık Vetsel konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

Ö34 kodlu öğrenci Aşık Veysel konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu öğrenci günlüğünde, yazı uygulaması sayesinde konusu üzerine düşüncelerini düzenlemeyi, paragraflar yazmayı öğrendiğini belirtmiştir.

Ö35 Kodlu Öğrencinin Aşık Veysel Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

Ö35 isimli öğrencinin Aşık Veysel konulu yazdığı yazıdan genel değerlendirmede 49 puan olarak nitelikli bir metin yazmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planına ait birkaç başlığı tam olarak aktaramasa da genel olarak uyumuş, paragraflar arası geçişlerde bir geçiş dışında anlamlı bağlantılar yapmıştır. Bazı bölümlerde cümle kuruluşlarında tekrara düşmüştür, bazı paragraflar yerine de anlatımı bir cümle ile sağlamaya çalışmıştır. Giriş bölümü yazma tekniği olarak konuya uygun olan kısa hayat hikâyesi ile yazıya başlamayı tercih etmiş ve ön hazırlık çalışmalarından hareketle 4 tane metinlerarası bağlantı kurmuştur.

Görüntü 73. Ö35 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısı

Veysel'in türkülerinin konuları ahlî, dâğın ve üsüne çünkü büyük acılar çekip büyük geldiği için.

Türk kültüründe seilen kullardan şefleri anlatıyor.

Türklerle Türk halkında stilyar duşurkenin bayramınını hatırlıyor.

Türk büyükü kültürününü halkı sarı ve sarı ile en iyi anlatıyor derir.

Veysel acıları katlarıp şehir şehir gezdi ve halkı türkü dinlettiği için Türk büyükü olarak kabul ediyoruz.

Veysel baş yol geçerse geçsin bizim cere işlenmesi ve hatırlanması istediği için derler ve anlatır.

Beklentileri, Veysel'i hiç unutmanması ve hep hatırlanması.

Görüntü 74. Ö35 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısı

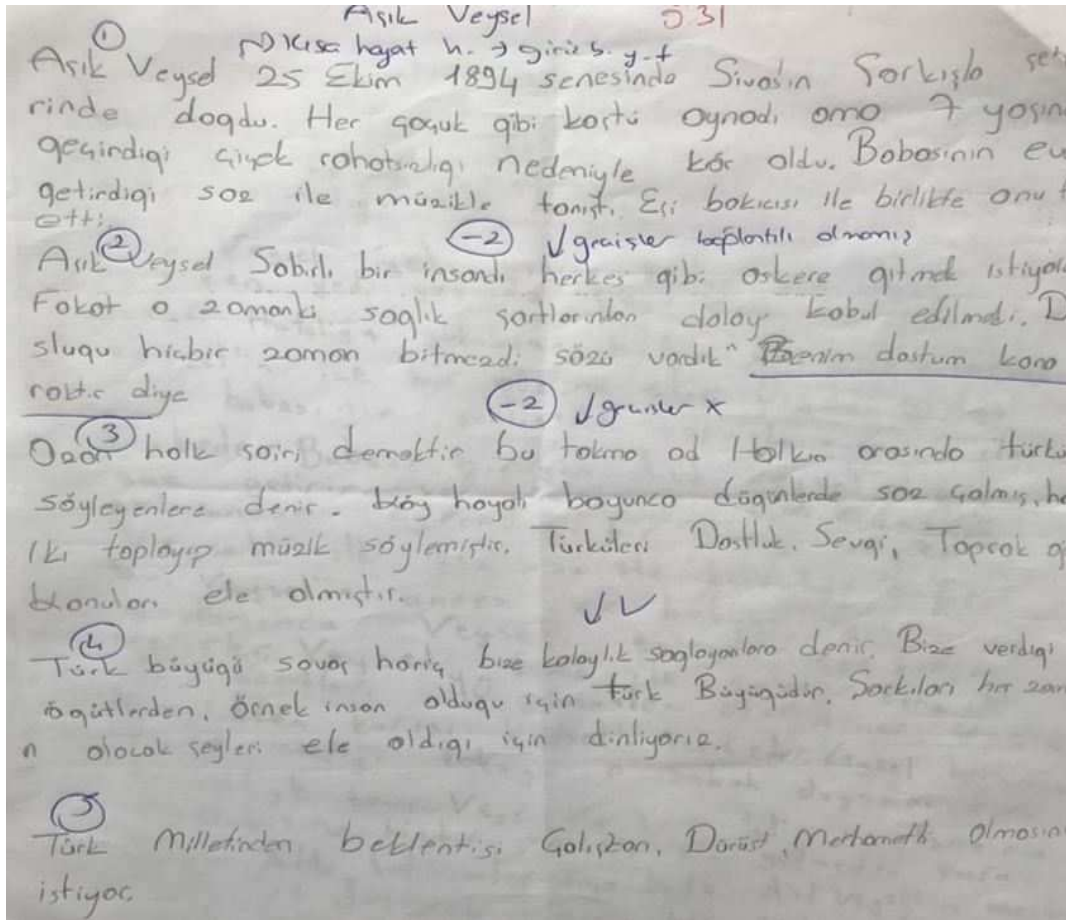
Bu derste öğretilenlerin sana öğretilme sebebi ne olabilir?

035 Baro öğretilme sebebi yazında gelişip ilerlemeler sağlanmıştır.

Görüntü 75. Ö35 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

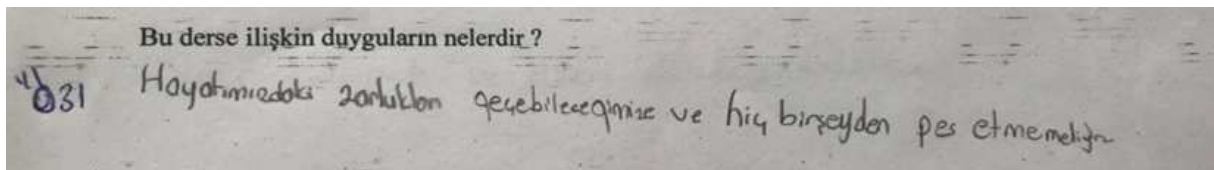
Ö35 adlı öğrenci Aşık Veysel konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu öğrenci günlüğünde, dersteki uygulamaların yazısını geliştireceğini düşündüğünü belirtmiştir.

Ö31 Kodlu Öğrencinin Aşık Veysel Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

Görüntü 76. Ö31 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısı

Ö31 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazdığı yazıdan genel değerlendirmede 39 puan olarak *ortalama* bir metin yazmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planındaki başlıklara genel olarak uymaya çalışmış ancak bakış açılarını tam olarak yansıtıp paragraflar halinde yazamamıştır. Genel olarak konu ile ilgili düşünceleri birkaç cümleden oluşmuştur. İki kez paragraflar arasında geçişte problem yaşamıştır. Giriş bölümü yazma tekniği olarak konuya uygun olan kısa hayat hikâyesi ile yazıya başlamayı tercih etmiş ve ön hazırlık çalışmalarını, araştırmalarını yeterli yapmamasının etkisiyle 2 tane metinlerarası bağlantı kurmuştur.

Görüntü 77. Ö31 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

Ö31 kodlu öğrenci Aşık Veysel konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu öğrenci günlüğünde, yazılacak olan konu Aşık Veysel olduğu için onun hayatıyla ilgili araştırma yapan bu öğrenci araştırmalarından etkilendiğini belirtmiştir.

Ö15 Kodlu Öğrencinin Aşık Veysel Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

Ö15 Acı Hayat Aşık Veysel

Hic kimsenin dilinden düşürmediği: o Aşık ilk kapılı bir honin ilk kapısına annesi koyun getirmeden gelirken girdi. Sivas'ın Şartlı ilcesinde ıssız bir köyde, hic kimsenin ne olup bittiğinden haberi olmadığı, bir köyde...

Aşık Veysel yedi yaşına kadar sen sabrak oynarken yedi yaşında köyü çiçek hastalığı, sararık hastalığına yakalanan bütün çocuklar ölürken Veysel'in ise bir gözünü alır. Diğer gözünü ise babasının yanlatıyla sopayla vurması ile kaybeder. Babası bir gün Aşık Veysel'e bir saz getirir ve çalmasını ister. Veysel'de babasından öğrendiği bir mısrayı söyler. Veysel ilk kez nazikle bulduğu andır bu. Veysel'in annesi ve babası iyice yaşlanınca Veysel'i evlendirmeye karar verirler. Veysel Esmâ ile evlenir. Esmâ ile ilk çocukları 40 günlükten ölür. İkinci çocuğu 6 aylıktan karısı Veysel'i terk eder. Veysel her zaman duyduğu istediği kokuyu, o sabah duymaz. Esmâ hizmetliyle karar. Veysel'de bunu bilir ve Esmâ'nın ayakta bısına hiçbir şekilde kin gitmeden para koyar. Yolda kalmasınlar diye. İşte Aşık Veysel'in merhmetli ve düşünceli olmasının bir göstergesidir bu.

Aşık Veysel öyle bir ozandı ki diğer ozanlar onun yanında vata ve arak gibi kalır. Hayatı ıssız bir köyde geçmiş ozan. Aşık Veysel'in en iyi dost tuncel...

Biraz düşünseniz bu cümlelerin abillice olduğunu zaten. Aşık Veysel'den el istiyorki (M) her istediğimizi topraktan alıyoruz. Toprakta doğduk topraktan öleceğiz. Onun belkide bu sözler yüzünden hiç unutmadık. Aşık Veysel toprağı çok seviyordu. Hayatında türkülerinde, sözlerinde hep topraktan söz ediyordu. Kalbimize kazıdığımız o aşık. Türküleri hep Türk kültürüne yasatan türkülerdi. Türküleri ile bize etkiledi ve belkide Türk kültürüne bu sayede unuttuk. Aşık Veysel bir kahraman gibi yabancı kültürlere esir olmamızı engelledi. Aşık Veysel köyü, cahil kör olabilir, hiçbirseyden haberi olmayabilir, yirtik pirtik elbiseleri, çalışmaktan nasır tutmuş elleri olabilir ama bence en büyük türk büyüğü. Odu, Türk büyüğü buna denir. Ne kadar kötü bir durumun olursa olsun asla kötüsünü unutmama. İşte bu yüzden Aşık Veysel'i Türk büyüğü olarak kabul ediyoruz. Aşık Veysel hiçbir zaman yalan söylemediği için her zaman alarak gönüllü olduğu içinde hala türkülerin son atarakt dinliyoruz. Onun istediği bu zaten. Dostlar beni hatırlasın (M)

Görüntü 78. Ö15 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısı

Ö15 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazdığı yazıdan genel değerlendirmede 62 puan olarak *çok nitelikli* bir metin yazmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planına uymuş, paragraflar arası geçişlerini yapmış, ön hazırlık çalışmalarından hareketle uygun giriş bölümü yazma tekniği kullanmış ve birçok metinlerarası bağlantı kurmuştur. Arkadaşlarıyla yazısını paylaşma konusunda problem yaşamıştır.

Bu derse ilişkin duyguların nelerdir?

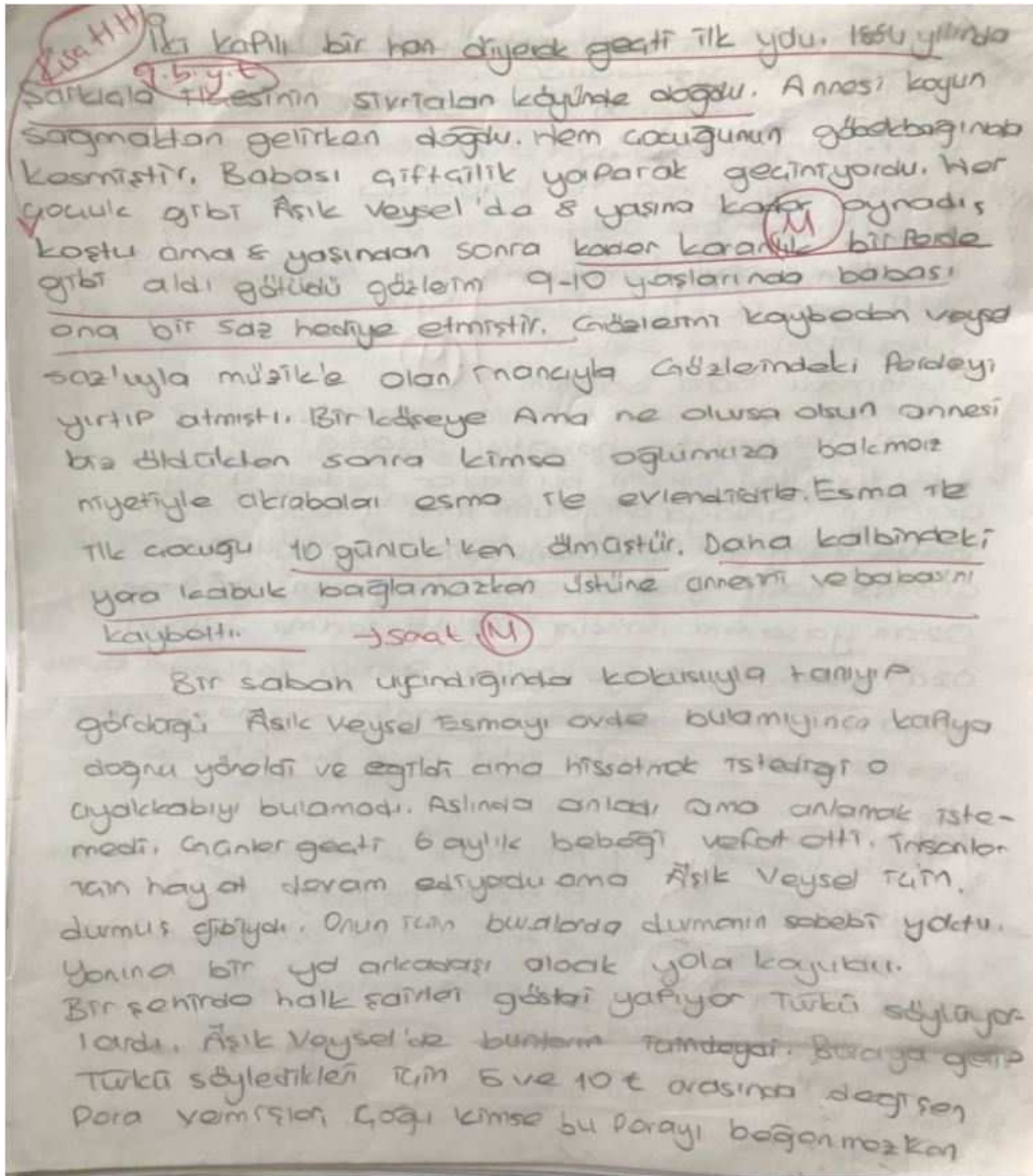
Ö15 Bu derse yapmaktan hoşlanıyorum. Çünkü her geçen ders yazımız daha iyi oluyor.

Görüntü 79. Ö15 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

Ö15 adlı öğrenci Aşık Veysel konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu *öğrenci günlüğünde*, her geçen geçen gün daha iyi yazdığını hissettiğini ve mutlu olduğunu belirtmiştir.

Ö10 Kodlu Öğrencinin Aşık Veysel Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

Ö10 isimli öğrencinin Aşık Veysel konulu yazdığı yazıdan genel değerlendirmede 64 puan olarak çok nitelikli bir metin yazmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planına uymuş, paragraflar arası geçişlerini yapmış, ön hazırlık çalışmalarından hareketle uygun giriş bölümü yazma tekniği kullanmış ve birçok metinlerarası bağlantı kurmuştur.

Aşık Veysel bu Pirayı kabul etmemişti. Asıl
 söz bizi buraya kadar çağırıp getirdiğini
 ve bizi dinlediğini tam bizi sözde para verdir-
 yiz demektir. Buda nasıl alıcılığın olduğunu
 göstermektedir. Ama ne kadar da kalbi kırık
 şu şiirinde bile belli.

Tacellim büyük temelden
 Gitti genetik çıktı oğdan
 Aşka mahkum ezeden
 Yanmalı kara bantım.

Şiir
 M

Aşık Veysel'de hayatını adadığı bu şiiri
 bu türküleri neden bu kadar kadar yazıyor
 çok iyi anlayabiliyorum. Ama yinede haber-
 daün varmayıp türküleme şiirleme, kültürel sahip
 alınması nasıl güzel bir ozan olduğunu gösteriyor.
 Ozan yaşamını hallela birlikle idame ettiren
 ozan sazıyla sazıyla halın sesleri toplumda dundu
 veya dumsuz gelmiyor ozan'ın sazına sazınca
 sesine konu olmuştur. Tete ozan bu şiirleri
 denir.

Aşık Veysel köy hayatı ile büyümenin köy halinden
 gelmiştir. Atatürk'ün bir sözüyle söylüyor: "Bu memleketin
 sahibi ve toplumumuzun asıl değerli köylüdür."
 Bedri Rahmi'nin de şu şiirini kitası çok güzeldir.
 Kırsalın derisinin altında kırsal
 Varın içinde nar
 Benim yüreğimde bayrak bayrak
 Memleketim var.

Şiir M

Yanı bundan çıkaracağımız şey köy hayatının
 ne kadar özel olduğunu göstermektedir. İnsanların
 neden üzüntü duyduğunda şiir yazıyor sözlerini
 ona döküyor mesela bu şiir çok güzeldir.

Sarımsın
 Zifiri karanılc gelse şiirin hası
 Ayak seslerinden tanırım
 Ne zaman bir köy türküleri duysem
 Sarımsından utanırım.

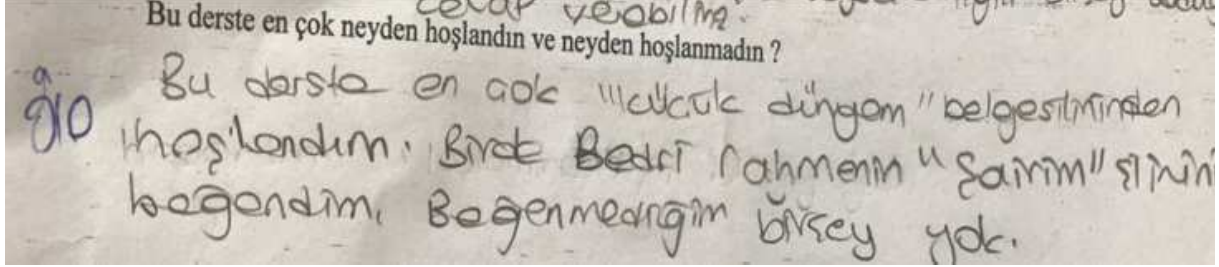
Şiir M

Bu şiirler yaşamış olanları dikkatle yazılır,
 Aşık Veysel'de Genelde türküleme şiirleme her
 acı var. Geldiği acı bir şairler yaşamışları var,
 Türkülelerinde bile Türk milletinin kültürü var, köy'den
 geldiği o kadar belli ki...

Görüntü 80. Ö10 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısı

Ö10 adlı öğrenci Aşık Veysel konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu öğrenci günlüğünde, ön hazırlık kısmında yaptığı araştırmaların çeşitliliğinden memnun olduğunu ve belgesel, şiir vb. metinlerin hoşuna gittiğini belirtmiştir.

Görüntü 81. Ö10 kodlu öğrencinin Aşık Veysel konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

Tablo 14

Komşuluk Konulu Yazularından Bilgilendirici Metin Yazma Becerisi Analitik Değerlendirme Ölçeği' ne Göre Öğrencilerin Aldığı Genel Puanlar

Çok Nitelikli (53-64 puan)	Nitelikli (41-52 puan)	Ortalama (29-40 puan)	Geliştirilmeli (16-28 puan)
Ö1,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8, Ö9,Ö11,Ö12,Ö13, Ö16, Ö17,Ö18,Ö21,Ö22, Ö23, Ö25,Ö26,Ö28,Ö30, Ö34, Ö37,Ö39,Ö41,Ö43	Ö2,Ö10,Ö14, Ö15, Ö19,Ö20,Ö24,Ö29, Ö31,Ö32,Ö33,Ö35, Ö36,Ö38,Ö42,Ö44	Ö27, Ö40	

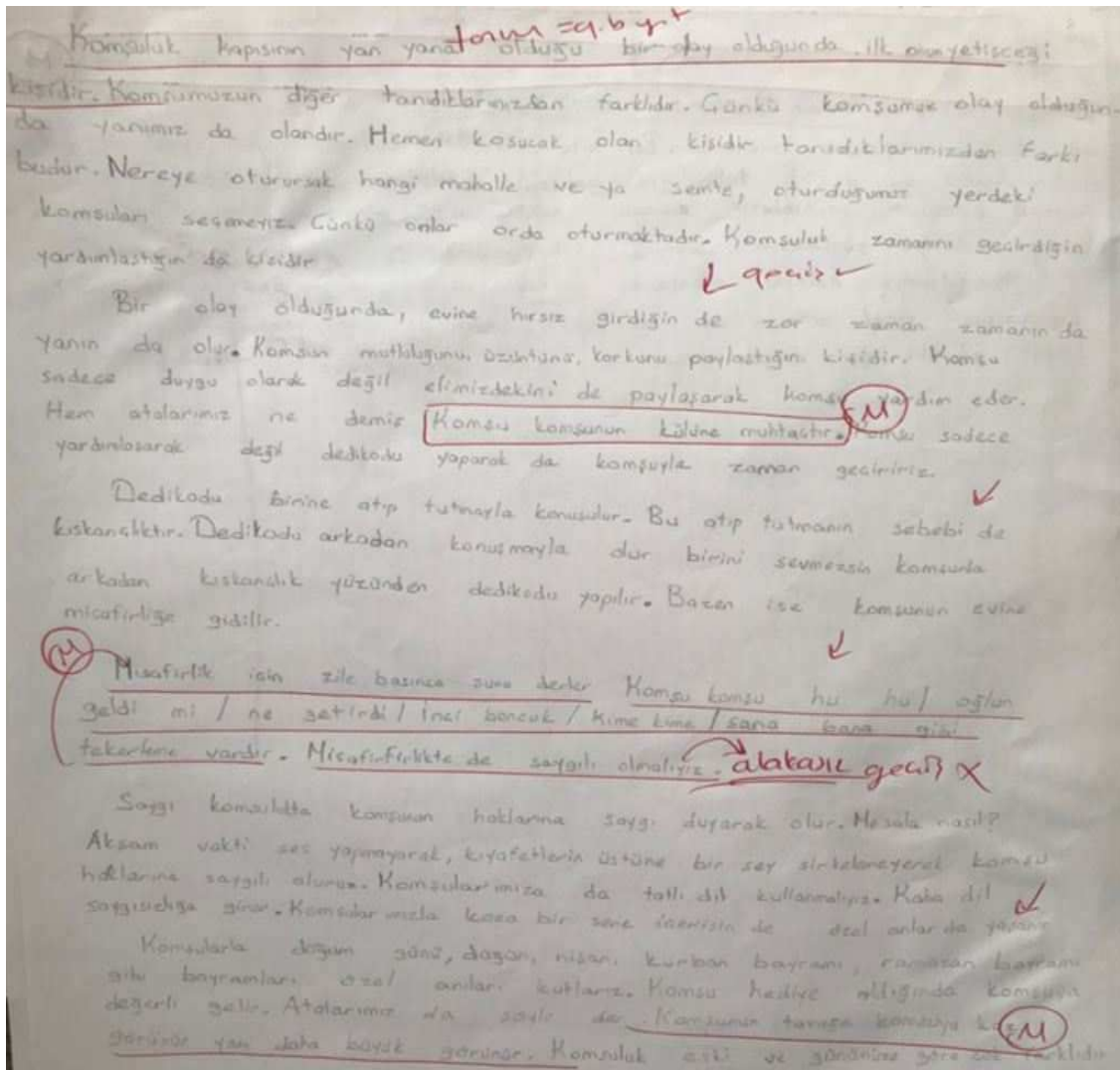
Öğrencilere uygulanan yazı çalışmalarından sonra öğrencilerin yazdıkları üçüncü metin olan Komşuluk konulu metinler incelenmiştir. Üçüncü uygulamanın sonucunda öğrencilerden 26'sının Komşuluk konulu yazdığı metinde çok nitelikli puan aralığına sahip metin ürettiği görülmüştür. 16 öğrenci ise nitelikli puan aralığında metin yazmıştır. 2 öğrenci öğrencinin ise ortalama bir metin yazdığı tespit edilmiştir. Uygulama sonrası hiçbir öğrencinin geliştirilmeli puan aralığına sahip metin yazmadığı görülmüştür. Önceki yazma uygulamalarına göre yazıların daha da gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Yazılan bu metinde geliştirilmeli puan aralığında öğrencinin olmadığı, bir önceki yazıda ortalama puan aralığında olan öğrencilerin birçoğu ise nitelikli puan aralığında yazı yazmaya başladığı görülmüştür. Bu

da öğrencilerin her yapılan uygulama çalışmasıyla daha başarılı yazılar yazdıklarını ortaya çıkarmıştır

Ö36 Kodlu Öğrencinin Komşuluk Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

Ö36 isimli öğrencinin komşuluk konulu yazdığı yazıdan genel değerlendirmede 50 puan olarak *nitelikli* bir metin yazmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planına genel olarak uymuş, paragraflar arası geçişlerini yapmış ancak birkaç paragraf geçişinde mantıksal problem olmuştur, ön hazırlık çalışmalarından hareketle konuya uygun giriş bölümü yazma tekniği kullanmış ve 4 farklı metinlerarası bağlantı kurmuştur.

Eski komşuluk ilişkisinde kendine bir şey olduğun zaman komşuna da alırsın komşuna olduğun zaman kara kediye de alırsın ama artık şimdi komşuna, kara kediye almaya bırak onlarla konuşmazsın bile. Bunu M bir sürü sebepleri vardır. Bunlardan biri site halk sitelerine taşındığı için orda birbirinin yüzüne bakmazlar. Bu site değişimi eski ve günümüzdeki değişimi etkiler. Sadece bu değil teknolojik gelişmeler facebook, youtube gibi sosyal medyalar komşuyla muhabbetle zaman geçirceğimize sosyal medyayla geçiriyoruz. Bunlar eski ve günümüzün değişim sebeplerindedir. ↓ geçiş

Komşularımız eskiden olmasa da büyük eksiklik olur, dedikodu edeceğimiz kişi kalmaz özel anlarımız da komşumuz yanımız da olmaz, yardımlaşma olmaz büyük eksiklik olur fakat şimdi hiç bir eksiklik olmaz

Görüntü 82. Ö36 kodlu öğrencinin Komşuluk konulu yazısı

Ö36 adlı öğrenci komşuluk konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu öğrenci günlüğünde, ön hazırlık kısmında araştırmaları sayesinde çok bilgi edindiğini belirtmiştir.

Bu derste yaptıklarını daha önce yaptığın yazma çalışmalarını karşılaştırırsan ne gibi farklılıklar söylersin? Neler değişti neler aynıydı?

Ö36 Kaynak daha çoktu. Ve bildiğimiz bir konuydu.

Görüntü 83. Ö36 kodlu öğrencinin Komşuluk konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

Ö27 Kodlu Öğrencinin Komşuluk Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

Ö27 kodlu öğrencinin Komşuluk konulu yazdığı yazıdan genel değerlendirmede 38 puan olarak ortalama bir metin yazmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planındaki başlıklardan 4'ünü dikkate almış diğerlerinin üzerinde durmamıştır. Yazdığı paragraflar kendi içinde mantıksal bir çerçevededir. Giriş bölümü yazma tekniği olarak konuya uygun olan tanımlama tekniği ile yazıya başlamayı tercih etmiş ve ön hazırlık çalışmalarını, araştırmalarını yeterli yapmamasının etkisiyle 2 tane metinlerarası bağlantı kurmuştur.

Komsuluk İlişkileri

Komsuluk denince Akla gelen ilk şey yardımlaşma ve dayanışma
 dir. Bu yardımlaşma sadece elimizdeki leri paylaşma değil duygumuzu
 da paylaşmaktır. İste diğer tanıdıklarımızdan Farkı budur. Komsulukta
 Biz seçeriz ama Birkaç yıl sonra Kaynasıp gidiyoruz, Birbirimizi
 eskisinden daha yakın buluyoruz. Komsuluk insanın zor gününde
 yanında olan, duygularını Paylaştığı insandır. Ev alma komsu ol demişler.
 İnsan ceftesinde komsu olmadan yaşayabilir mi? tabikiye yaşayamaz.
 Sıkıntıdan Patlar. Komsu olunca insan en azından dedikodu yapıyor,
 detaylıyor, tahatlıyor...

Komsu Haklarını korumakta önemli bir konudur. İlla Senin en
 yakın komsun diye onbiri özel hayatına özgürlüklerine komsamamız.
 Komsulukta karşı saygılı olmalıyız. Onlara kötü söz söylememeli,
 Tatlı dil kulbarmalıyız. Tatlı dil demişken bir atasözü vardır.

Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır. diye. Bizde komsumuzun Bir hatasını
 görünce onun nazıkçe, Tatlı dile uyarmalıyız. Komsularımızla
 Komsularımızla birbirimize misafir olarak gitmeliyiz. Onlara Hos
 Söhbet etmeliyiz. onlarla güzel anılar kaydetmeliyiz. Bayramlarda
 Seyranlarda onbiri ziyaret etmeliyiz. Komsulara güvenmelere önemid
 ir. Olaki oraktari birine emanet etmek zorundasın komsundan Başka
 kimin var? Kim Sen yok. Komsu saçuklarda iyi geçinmelidir. onlar
 artık ömür boyu mahalle arkadaşlarıdır.

Sonuç olarak Komsuluk her yönden önemlidir. Geçmişten günümüze bu
 böyle devam edecektir. Komsuluğumuzu unutmamak gerekir. Günümüzde
 Komsuluk ilişkileri azalsada biz gonder Unutmayalım...

Görüntü 84. Ö27 kodlu öğrencinin Komsuluk konulu yazısı

Ö27 adlı öğrenci komsuluk konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu öğrenci
 günlüğünde, yazma uygulamasını içten bulmuş ve kendisine planlama anlamında katkısı
 olduğunu belirtmiştir.

Bu derste yaptıklarını daha önce yaptığın yazma çalışmalarıyla karşılaştırırsan ne gibi
 farklılıklar söylersin? Neler değişti neler aynıydı?

Bu derste daha çok içten ve daha çok planlı olma
 simdiki yaptığım öncekiye göre daha daha iyidir.

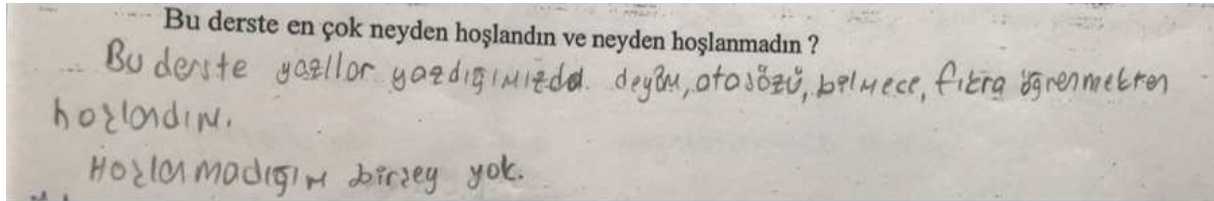
Görüntü 85. Ö27 kodlu öğrencinin Komsuluk konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

paragraflar arası geçişlerini yapmış, ön hazırlık çalışmalarından hareketle uygun giriş bölümü yazma tekniği kullanmış ve birçok metinlerarası bağlantı kurmuştur.

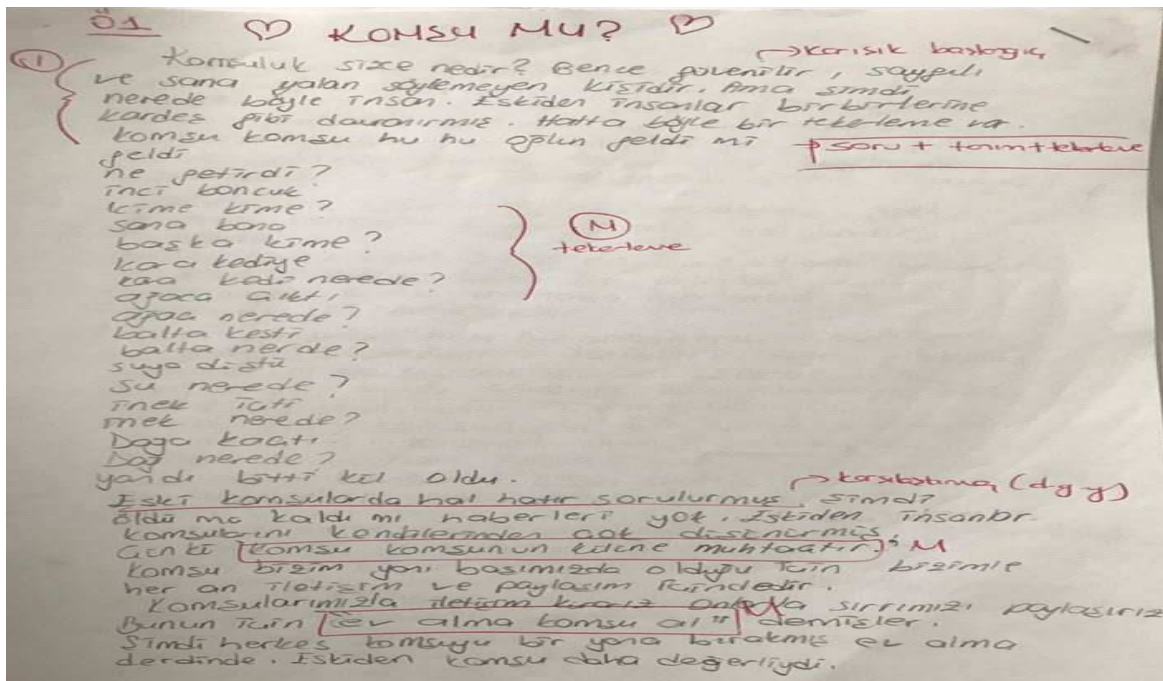
Ö6 adlı öğrenci komşuluk konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu öğrenci günlüğünde, yazma uygulamalarında hoşlanmadığı bir şey olmadığı özellikle ön hazırlık için farklı metinler bulmaktan hoşlandığını paylaşmıştır.

Görüntü 87. Ö6 kodlu öğrencinin Komşuluk konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

Ö1 Kodlu Öğrencinin Komşuluk Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

Ö1 isimli öğrencinin komşuluk konulu yazdığı yazıdan genel değerlendirmede 64 puan olarak çok nitelikli bir metin yazmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planına uymuş, paragraflar arası geçişlerini yapmış, ön hazırlık çalışmalarından hareketle uygun giriş bölümü yazma tekniği olarak aynı anda hem soru sormuş hem de tekerlemeyi girişte kullanmıştır. Metinlerarası bağlantı sayısı da fazladır.

Simdi deger degeri sağından haber verir.
 Karşı komşularımız artık bardakla bizi dinliyorlar.
 Artık insanın gizlisi saklısı kalmadı. Tam bunlara
 rümen birbirimizi kırmamalı, iyi davranmalıyız.
 Bunların başında da tutuldu geliyor. Tutuldu
 olmak anlayışı, olmak komşularla birbirini
 koparmamaktır. Sohbet etmek onlarla sirdas olmaktır.
 Sohbeti hiç koymemeliyiz. Bayramlarda, özel
 günlerde komşuları ziyaret ederek hal hatır
 sormalıyız.
 Bence hiçbir insan şu anda bu şartlara uymuyor.
 Komşusunu sadece sokak ise giderken kapıda
 karşılaşıyor o da merhaba merhaba o da
 olmasa hiç göremeyecekler.
 Eski komşular hem iyi anlaşılıyor, çocukları
 da öyle idi, yedileri tatilleri ayrı gitmez,
 birbirlerini de kışkırtmazlardı. Simdi ise
 komşunun tanrı komşuya kız olurmuş. M
 insanların kışkırtıcıdan başta geliyor.
 Decek olsan komşu da bir tane vuruyor.
 Bu ne artık komşuluk ölmüş. M
 Kiminin birbirinden haberi yok.
 Ev alma komşu al söze artık komşu alma
 Ev al haline geldi, herkes kurucum gibi
 fazla olsun istiyor. Onun için de geliyor.
 Simdi insanlar kendi milletinden dışarı atılmadığı
 için göç eden insanlarla kaplı, kurmaya geliyor.
 Tabii ne kadar başarılı, olacağı meahul.
 Bu gibi faktörlerin sebepleri başında da sosyal
 medya var, insanlar eimde bir telefon onunla
 uğraşiyor. İnsanların yerini teknolojik aletler aldı.
 Bence bu çok soğuk nasıl bir alet bir
 insanın yerini tutar. Eskiden öbe bu imkanız
 ama şimdi her şey her zaman olabilir.

Eskiden komşu olmasa hayat olmazdı. Eski
 zamanlarda komşu 'su' kadar değer taşıyordu.
 Kimse komşusunun yerine başka bir şeyi peermiyordu.
 Eskiden komşu = can, sirdas, yoldaş, arkadaş
 kısacası bir insanın her şeyiydi. Komşusu aksen
 tok yatan yoktu. Herseyden önce komşu komşu
 komşu. Eskiden komşusuz olan kendini bir
 ıssız adada, tek başına, aç, susuz ve
 uykusuz olduğunu zannediyordu. Ama şimdi
 komşu olmasa komşunun yerine her şey
 pecebilir, yerinde bir telefon, para, ev v.b.
 bazılarına göre pecemez ama bu azınke
 toplumun %10 ya da %15'ini kapsıyor.
 Gafunluk ise komşu almak yerine ev
 alıyor.
 Bence bu hiç iyi bir şey değil. Çünkü
 her insan mutlaka bir gün birbirine muhtac
 olacak. Ben sana düşünem diyenler' bile.
 Bu yüzden birbirimize değer vermeliyiz. Çünkü
 "komşu hakkı, Tanrı hakkı gibidir: komşunun
 komşu üzerindeki hakkı, Tanrı'nın kul üzerindeki
 hakkı kadar kutsaldır. M

Görüntü 88. Ö1 kodlu öğrencinin Komşuluk konulu yazısı

Ö1 adlı öğrenci komşuluk konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu öğrenci
 günlüğünde, yazı planını kendilerinin yaptığını söylemiştir.

Bu derste yaptıklarını daha önce yaptığın yazma çalışmalarını karşılaştırırsan ne gibi farklılıklar söylersin? Neler değişti neler aynıydı?

Konu farklıydı yazı planı yoktu, Kendim yazdık.

Görüntü 89. Ö1 kodlu öğrencinin Komşuluk konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

Ö25 Kodlu Öğrencinin Komşuluk Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

Ö25 = KOMŞULUK =
→ Tanım + Soru = Konuşuk

Komşuluk nedir? Komşuluk kötü zamanında yanında olan, bir yere gitmen gerektiğinde çocuğunu emanet edebileceğin, bir şey ekile oluncu etine fincanını alıp onun kapınıd gitmek, yaz akşamları balkondan balkond konuşmaktır. Komşuluk böyledir.

Diger tanıdıklarımızdan farklıdır. Komşuluk. Mesela tanıdıklarımız uzaktadır, bir şey ekile oluncu gidip diyanay onlardan. Ama komşularımız yakındadır, en uzak sokakın başında.

Komşuluk seçilebilir mi? Herkesin farklı düşüncesi vardır. Bence komşu seçilmez. Çünkü yan yana yaşadığımız herkes komşudur. Ama sevincimizi, üzüntümüzü paylaşacağımız komşuları seçeriz.

Bir kişinin oğlu akşerde olsa üzüntüsünü gerçekten güvendiği kişiyle paylaşır. Ya da mesela kızı üniversiteye giden bir anne kızı bir sınavını tüksel tetiginde sevincini komşusuyla paylaşır.

Duygularımızı paylaşırız. Ama elimizdekilerde paylaşırız. Teri gelir evimizi, yeri gelir yatağımızı. Tangin de evi yanan bir komşumuzun sokakça toplar ve her gün misafir eder, yatağını verir, misafirlik garsaflarını serer, o güne özel yemek hazırlar. Mesela bizim sokakta yağlı bir kadın vardı. Yağlı kadın Ramazan'da orucunu tutar, birakmazdı. Biz de sırasıyla yağlı kadınla yemekleri-mizi paylaşırız. Hatta paylaşmakla ilgili bir tekelime vardır, herkes bilir bu tekelimeyi şöyle başlar:

"Hu komşu komşu
Dünlün geldi mi
geldi:
ne getirdi:
inci buncuk
kime kime
Sana bana
baska kime
kara kediye..."

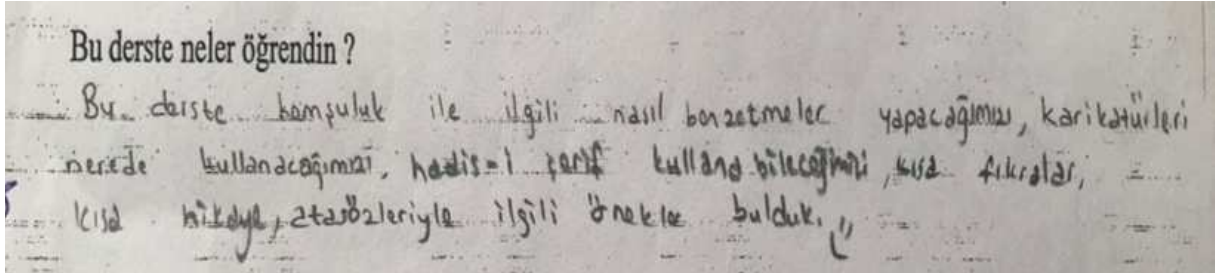
Burada komşularımıza getirdi her şeyi paylaştığımız, hatta kara kediye bile vardığımızı anlatırız.

Komşularımızı sınıflandırdık. Bu şekilde mesela "sevincimize sevinciler", "sevincimizi birkendeler" Örnek olarak kırmızı şık bir elbise aldı buna Ayşe sevinciler Selen kıskançlık krizi geçirir. Hatta böyle bir atarözünü "komşunun tavuğu, komşuya kaz görünür atarözünü" ifte, her şey deşrudur.

İnsanlar birde getemediklerinin arkasından konuşur. Mesela biri en son model araba aldı, "bütün kışın araba modeli düştükçe "son model daha gelişmedi, Ay ne kadar girkin rengi, kumajları çok kötü". Bu konuşmalar en çok misafirlikte yapılır. Güreketler, bükeler, pastalar, kekler, kışlar hazırlanır. İyi-kötü her şey konuşulur. Konuşulanlar uzatılarak bütün konulara değinilir.

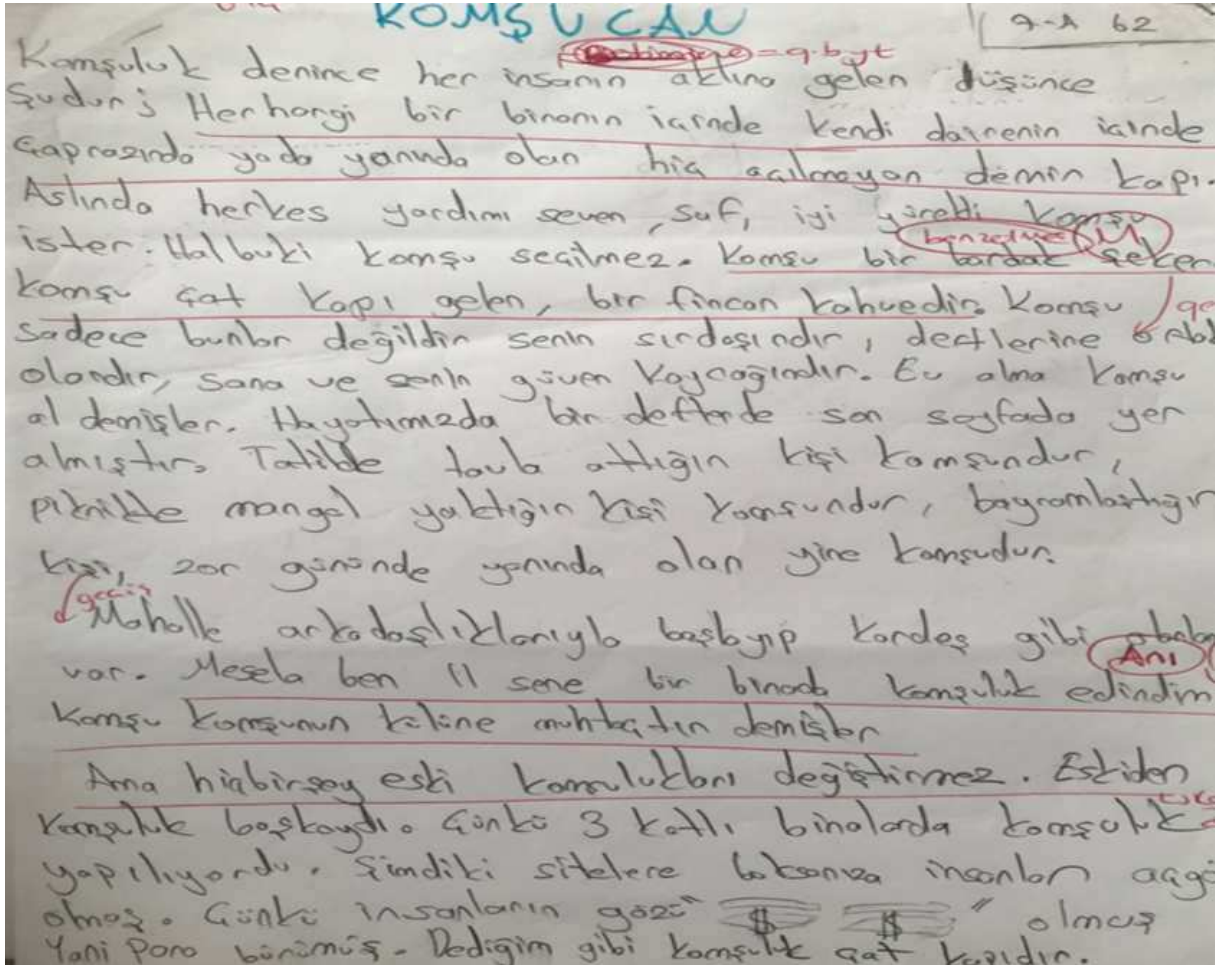

Görüntü 91. Ö25 kodlu öğrencinin Komşuluk konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

Ö14 Kodlu Öğrencinin Komşuluk Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

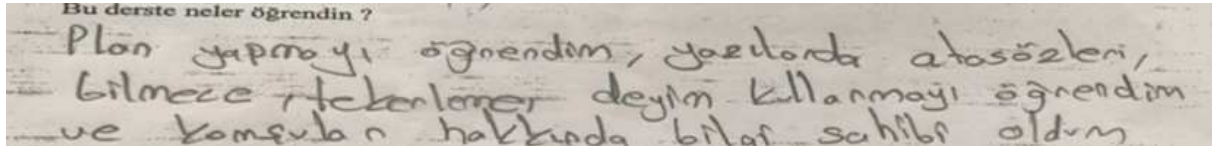

Görüntü 92. Ö14 kodlu öğrencinin Komşuluk konulu yazısı

Ö14 isimli öğrencinin komşuluk konulu yazdığı yazıdan genel değerlendirmede 49 puan olarak *nitelikli* bir metin yazmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planının 4 başlığına uygun paragraflar yazmış, paragraflar arası geçişlerini yapmış ancak birkaç yazılı anlatım planındaki başlığı bir cümle yazıp bırakmıştır, ön hazırlık çalışmalarından hareketle konuya uygun giriş

bölümü yazma tekniği olarak betimlemeyi kullanmış ve 3 farklı metinlerarası bağlantı kurmuştur.

Ö14 adlı öğrenci komşuluk konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu öğrenci günlüğünde, planlama, metinlerarası bağlantı kurma süreçleri hakkında bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir.

Görüntü 93. Ö14 kodlu öğrencinin Komşuluk konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

Tablo 15

Doğa ve İnsan Konulu Yazılarından Bilgilendirici Metin Yazma Becerisi Analitik Değerlendirme Ölçeği' ne Göre Öğrencilerin Aldığı Genel Puanlar

Çok Nitelikli (53-64 puan)	Nitelikli (41-52 puan)	Ortalama (29-40 puan)	Geliştirilmeli (16-28 puan)
Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö30, Ö31, Ö34, Ö35, Ö36, Ö37, Ö38, Ö39, Ö41, Ö43	Ö4, Ö9, Ö10, Ö13, Ö19, Ö27, Ö28, Ö32, Ö33, Ö42, Ö44	Ö29, Ö40	

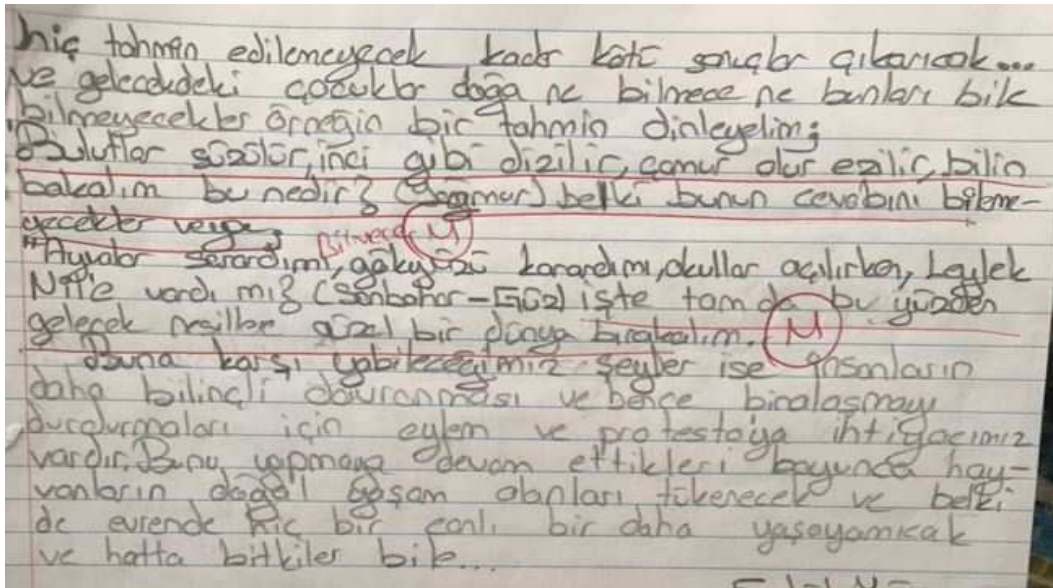
Ö8 Kodlu Öğrencinin Doğa ve İnsan Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

Ö8 isimli öğrencinin doğa ve insan konulu yazdığı yazıdan genel değerlendirmede 63 puan olarak *çok nitelikli* bir metin yazmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planına uymuş, paragraflar arası geçişlerini yapmış, ön hazırlık çalışmalarından hareketle uygun giriş bölümü yazma tekniği olan sen- siz anlatımını kullanmış ve birçok metinlerarası bağlantı kurmuştur. Nazım Hikmet'in sözünü alıntılamıştır. Aşık Veysel'in doğa sevgisini anlatan bir sözünü yazısında kullanmıştır. Doğanın yok olması ve insanların bu dengeyi bozduğunun farkında olmadığını mesajını veren Temel fıkrasını kullanmıştır. Doğa ile ilgili bir bilmeceyi okuyuculara sorarak metinlerarası ilişki kurmuştur. Öğrenci bunun gibi birçok metinlerarası bağlantıyı yazılı anlatım planındaki konuya ait başlıklarla ilişkili şekilde yazısında kullanmıştır.

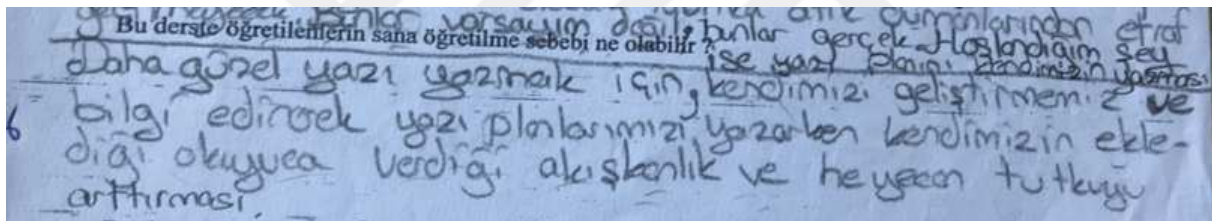
"Kim Tabiatın Dengesini Bozuyor"
 Şu hiç düşündünüz mü? Tabiatın yani doğanın dengesini bozduklarımız mı? Ben gözlemledim hatla bunun sayesinde bir çok bilgi edindim mesela her günün bir uyumu, bir ritmi vardır. Doğayı çok sessiz bir şekilde dinlediğinizde bir su damlasının damla dala düşerken çıkarıldığı o küçük "gıp" sesini hiç duydunuz mu? Ya da canlıların birbirleriyle uyumlu yaşamaları. Örneğin Noam Hikmet der ki: "Yaşamak bir ağacın gibi tek ve hür ve bir arman gibi kadircesine bu hasret bizim!"
 İnsanın aslında doğaya ait bir canlıdır. Ama doğaya uyabilen bir varlık değildir. Çünkü bazı insanlar doğaya eiddi. Örneğin (Asik Vayzel) bile bununla ilgili "Orman içinde az sulan armanlar yoktur doğaya tadı" diyerek o da insanları tabiatın bir parçası alıyınca imzasını atmıştır. İnsan doğayı mahvetmek için gerçekleri elinden geleni yapıyorlar. Örneğin geçen gün internette bir program izliktiyordum ve programda ağaç kesiliyor, bina yıkılıyor-yardı. İşte doğa daha güzel mesela doğanın kendi için-leri dengesini bilmesi ise bir diğer bilgidir. "Ue demis atalarımız: "Toprağı işleyen ekmeğai dışı". Sözüdeki gibi ne yaparsanız onun karşılığını alırsınız...
 İnsanlar doğaya verdikleri zararları hiç bir şekilde fark etmedikleri gibi "Dok Uehrinde ki balıkların kıyup virması, suda ki zehirlermeden dolayı öldüğü dışarıda atık maddelerden suyun kirlendiği dışarıdır. Bakın bir de şunu dinleyin Temel de;
 =Doğanın Yengesi = → Akra
 Temel armanda ağaç kesiyormuş, o sırada çevreciler arman-da yürüyüşe çıkmışlar, Temel'i bu vaziyette görünce bir kaç tane potaklamışlar...
 Temel üstü başı perişan halde kaye dönerken. Dursun'a rastlamış. Dursun:
 -"Ula Temel bu hal ne böyle?" demiş,

Temel de:
 -"Armanda ağaç kesiyordum, birden kalabalık bir grub Doğanın yengesi diye dövdü beni, halbuki ne Doğanı tanıyorum, ne de Yengesini... ve şu unuttuğum: "Hiç bir insan hak etmediği için suçlu olmaz..."
 O da benim çıkardığım mesajdır.
 Doğanın bize kafisi sahipsiz ve menkemat; hiç bitmedi ve bitmeyecek çünkü buna (M. Kemal Atatürk) bile inanmış hatla bunupla ilgili bir (anıs) bile vardır...
 Çankaya Başkū olan Meclis binasına giderken ev günün Ankara'sında bir tek Tade defisi vardı. Mustafa Kemal, her gün ağacın önünde geçerken arabayı yavaşlatıyor ve ağacı selamlıyor. Bir gün; "Bakın bu benim derken, o ağacın yeterek atmadığını görüyor. Çünkü bir tebşib atamabili durduruydu işiyor. Şuradaki işçiler; "Ne oldu buradaki ağaca?" diyor. "Efendim, yolu genişletmek için ağacı kestik" zadı- ni alıyor. Arabasına dönen Mustafa Kemal ağlamaya başlı-yor. "Emin başka yolu yok mu?" diye.
 İşte Abitak geride bıraktığı doğayı korumasıyla ilgili bir anıs... İşte de arkadaşlar. Müzikerlerin bir söz vermiş bilirmisiniz? "Haydi, sınırlı okuyalım"
 "Araç en son ağaç kesildikten, en son nehir zehirledikten ve en son balık tutulduktan sonra anlayacağız ki, İnsan parayı çuvenez
 İşte bu yüzden insanın doğanın kıymetini bilmesi gerekir.
 İnsanları gelecekte nasıl bir dünya bekliyor acaba hiç düşündünüz mü? Belki buna Bilim-künye gibi kulğa gelecek ara bunlar varsayın değil buna gerek... Belki de Vallaher patlıcak, fabrika atık dumanından çıkıyor bir daha hiç beşer bulutlarla kaplı olacak ve sadece doğa veya diğer canlılar değil belli insan irkadın geriye hiç birşey kalmayacak ve nekkar atıklar

Görüntü 94. Ö8 kodlu öğrencinin Doğa ve İnsan konulu yazısı

Ö8 adlı öğrenci doğa ve insan konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu öğrenci günlüğünde, yazmanın bir alışkanlık haline gelmesi ile ilgili deneyimlerinden bahsetmiştir.

Görüntü 95. Ö8 kodlu öğrencinin Doğa ve İnsan konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

Ö18 Kodlu Öğrencinin Doğa ve İnsan Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

Ö18 isimli öğrencinin doğa ve insan konulu yazdığı yazıdan genel değerlendirmede 63 puan olarak *çok nitelikli* bir metin yazmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planına uymuş, paragraflar arası geçişlerini yapmış, ön hazırlık çalışmalarından hareketle uygun giriş bölümü yazma tekniği olan sen- siz anlatımını kullanmış ve birçok metinlerarası bağlantı kurmuştur. Doğa ile ilgili bir şiirden dörtlüğü yazısının sonunda kullanmıştır. Sait Faik' in hikâyesinin bir bölümünü yazısına almış, Aziz Nesin'den bir sözü kullanmıştır. Öğrenci bunun gibi birçok metinlerarası bağlantıyı yazılı anlatım planındaki konuya ait başlıklarla ilişkili şekilde yazısında kullanmıştır.

DOĞA YÜKLENİYOR OLSUN

Doğal En Küçük bir caba karcamadan ve mükemmel bir kusursuzlukla en basit maddelerden son derece farklı şeyler yaratıyor; herşeyin üzerine de ince bir tül örtüyor. Yarattığı her bir parçanın kendine has özellikleri, her bir parçanın ayrı ayrı çalışması var ama sonuçta hepî birlikte bir bütün oluşturuyorlar.

Çeşitli yapıları, rengarenk çiçekleri, mis gibi doğa kokusuyla tene çekince insan bir rahatlığı. Bir huzur buluyor. Anımsadığımızın ebnis olduğu denizlerin bulusu, kaygı güncel çocukları koruların, kışların sesi ile uymanın tadı yok... İnsanlar doğayı seviyorlar, seviyorlar ama doğanın bize kazandırdıklarını onlar doğayı kazardırmıyorlar. Bu hayata teprak sayesinde gelişimi unutmuyoruz. Bu hayata teprak sayesinde "mektaba" dedikimiz, size toprağa aykırı davranarak kendinize aykırı edersiniz. Aslında farkında bile değiliz ki, bu hayattan götürdüğünüz zaman izlenimleri engelleyecek bir teprak bile duyupcaz.

Her aşkın yetmiş yeneller, o olmazsa yaşanılmaz dünyaya süğün elinizden kayıp gitmesine siz tane kus verirsiniz "1 tane cıvık kaptırdıktan veya 1 tane kus öldürmekten ne olacak?" dermiş siz 1 tane, başkası 1 ta öldürerek kışların neslini tükenmesine sebep oluyorsunuz. Mavi gökyüzünde özgürce uşunuyorlar. Farklı-kabirten doğayı nefes almıyorlar.

Çevre

Teknoloji ilerledi, evet bizim ülkenin d.g. = örnektirine gelişmesi için katkısı oluyor. Ama doğaya, hayvanlara zarar veriyorlar. Mesela fabrika dumanı, gökyüzünü kirletip oksijen azalmasına sebep olur. Yaşilliklere zarar verirler. Farkındaysanız farklı yapma-ya hep yeşillik alana gidiniz. Çünkü insanlar yeşillik alanda çevrelerini gibi hayal kurabiliyorlar. Zaman ilerledikçe tek huzur bulduğumuz doğayı kaybediyoruz. Mimarılarımız büyük site yapmak için icmizt aydınlatan, o mis gibi kokan yeşillikleri söküp yerine ev yapıyorlar. Bahçeleri evlere de yapmacık sementler, yapmacık ağaçlar diyorlar.

İnsanlar doğanın verdiği nimetlerle gelişen doğayı öldürüyorlar. Küçük bir ambalajda olsa yere atmıyorlar. Çevreyi kirleniyor! Yeşilliklere tosmayın! Girip ağaçlara 1 yutkun da olsa su verin. Onlar 1 yutkunla bile dayanırlar. Ama siz iftiharlıyorsunuz bile. Siz doğaya ne kadar kötü davranırsanız davranırsanız doğa sizinle inatlaşır yeni güzellikler verirler.

"Dünya değişiyor dostlarım. Günün birinde gökyüzünde, gözünüzde artık esmer kükler görüyorsunuz. Günün birinde göl kenarında, toprak anamızın kayı yeşil saçlarını da görmez-yeceksiniz." denmiş Sait Fark. Gelecekte gün böyle olacak. Eskiden kışlar mavi gökyüzünde özgürce uşunlardı. Ama şimdi Sait farkın dediği gibi dünya değişiyor. İnsanlar dışarda doğaya aykırı davranışlarına rağmen evlerinde halılarını örteli, taldolarını süzeli saçıyorlar. Kalkıştı cree asireti insanlara "ancak en son eşya kesildikten, en son netic zehirlendikten ve en son

balık tutulduktan sonra anlayacaksınız ki, insan parayı üçgenze" denmiştir. Bence çok anlamlı ve net bir sözdür. Gelecekteki hayatımızın bize kısa filmi izletti. Eğer doğaya böyle davranmaya devam ederseniz hayata gözlerinizi yumacağınız. mızı bilin.

Geçenlerde bir deyim duydum. Deyimde; "toprağın dostlarına ihtiyacı olduğunu ve toprağa dostça davranmamalı" söylenmiştir. İnsandan, insana dost olmak zorunda değiliz. Mesela Sait fark doğaya o kadar düşkündür ki kendisini doğaya benzetmiştir. O artık doğanın dostudur. Doğa ile dost olmamızı söyleyen bir söz vardır. Aziz Nesin "kirlenmiş doğaya insanın ruhunu kirlendirir, kirlenmiş ruhlar çevreyi kirlendirir." Doğa ile dost olursak ne çevre kirlenir, ne de ruhumuz kirlenir. Dünyayı yok eden canlısına... İnsan hirsinden sığınur hem kendisi hem gelecek için koruması gerekiyor doğayı. Aksi takdirde doğa intikamını alacak ve zaten almaya da başladı... Sait

Gemini düşün biraz da, st çöpü çöp kutusuna, Saygı duy hep ağaca, çene kirlenmesin diye. Çevreyi kirlenme ki, teniz olsun Dünya'mız. Gelecekteki nesli düşün, hayati güzel yaşasın diye...

Görüntü 96. Ö18 kodlu öğrencinin Doğa ve İnsan konulu yazısı

Gelecekte bir belki doğa diye birşey bile beklemiyor.
 Çünkü gelecekte ağaçlar olmayabilir, ağaçlar olmayabilir olabilir
 da olmaz. Ne insan, ne hayvan belki bitkiler bile tutunamaz.
 Bu konu ile ilgili yazdığım bir yazı da şöyleymiş.
 Gün gelir denizlerin dili tutulur, kalınır sevgi sözcükleri yavaşça
 aletlerin denizini dağılar, aletince hiçbir doğa, gün gelir de
 dağılar bitirir.
 Bism geleceğimle de böyle işte.
 Bism doğaya verdiğimle insanın naddi hesabı yok ama bir
 tırnak anaya ^M re kadın olan verince verdim o bise
 yle maye veriyor yine bir şekilde bise yapıyor oluyor.
 İnsan oğlu bir doğanın yok olması için, keşifimle
 ağaçların yerine yeni bir ağaç dikilebilir ya da bilimsel
 ce aletlerin yerine hayvanlara bahir çıkabiliriz. Bu konu ^M
 ile ilgili geçmişte bir haber gördüm. Nesli
 tükenmekte olan bir kuzu vardı bula adam onu görevli
 elle teslim ediyor. Ana Sarı kuzular netindeki adam ^M
 düşünün birde bu olayın kuzulara gelse bise
 düşünmeden kuzuların yollar ve mide insanında bu bilimsel
 ce yapılar bir hareketin ana haberdaki adam ise bilimsel
 bir adamı dünyadaki tüm insanlara habere gördüğüm
 adam gibi olsaydı.

Görüntü 98. Ö21 kodlu öğrencinin Doğa ve İnsan konulu yazısı

Ö21 isimli öğrencinin doğa ve insan konulu yazdığı yazıdan genel değerlendirmede 62 puan olarak *çok nitelikli* bir metin yazmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planına uymuş, paragraflar arası geçişlerini yapmış, ön hazırlık çalışmalarından hareketle uygun giriş bölümü yazma tekniği olan edebi esere gönderme yapmayı kullanmış ve birçok metinlerarası bağlantı kurmuştur. Doğa konulu bilmece, Ezgiyle Dönen Dünya metninden bahsetme, Aşık Veysel'in sözünden alıntı, haber metni, Sait Faik'in hikâyesi gibi birçok metni kendi metninde kullanarak metinlerarası bağlantı kurmuştur.

Ö21 adlı öğrenci doğa ve insan konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu öğrenci günlüğünde; dersin eğlenceli geçtiğini, araştırmalar yapmaktan memnun kaldığını, kendi kendine bir metin üretebildiğine sevindiğini belirtmiştir.

Bu derste en çok neyden hoşlandın ve neyden hoşlanmadın?
 Bu derste ilk olarak eğlenceli geçtiği için b'a daha çok yazı yazmayı seviyorum.
 İntereter kitapları araştırmak yapmayı ve kendimize bir şeyler yapmaya çalıştık.

Görüntü 99. Ö21 kodlu öğrencinin Doğa ve İnsan konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

Ö44 Kodlu Öğrencinin Doğa ve İnsan Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

Doğanın kendi içindeki uyumu çok güzeldir.
 Mesela insan yokken kuzuların cık cık ötmesi köpeklerin havları ası kedilerin miyavlaması huzur verici. Başına dememişler. Doğa bekci ile deyiş Sevici ile kavur. (M)

Doğayı gözden alarak ortaya değişik olaylar çıkarılır. Gözlemler değişik sonuç gösterir. Mesela ağaçların yaşarması ve yaprak dökmesi, güneşin doğup batması ve canlıların doğup ölmesi.

İnsan doğanın bir parçasıdır. Zor verirlerse kötü zor vermezlerse gelecek daha iyi olur. Arsık Vaysele (M)
 bir sözü vardır bilir misiniz? "Banim Sadık yok" (M)
 kara topraktır.

Bazı insanlar vardır doğaya ve çevreye zorlar verirler yeni ormana piknik yapmaya gidersin işin bite atesi ton söndürmez ve ormana ateş. İşte tam bu yüzden ağaçlar yok oluyor.

Gelecek nesiller bu soruları nasıl bilecek?
 "Ne eli var (M) ve ağaç" dediklerinde "ağaç" cevabını nasıl verirler. Bu yüzden kendinden çok doğaya özen göster. Çünkü ormanlar olmasa oksijen kaynağımız nasıl olur bilene.

neden doğayı 200 veriyor bilenejit. Ağaçların için
 künde ata yekmiş sınırsızda gitmiş işte en çok
 bu yüzden ağaçlar yok oluyor başına deniyorlar yes
 kesen baş keser diye.

Doğaya adınla bize kısı Sabırlı ve mahremetti:

davranış ana aslında 10-15 yıl sonra her yer
 yeşillik değil her yer: gökten ve bina olarda

görünecektir ve o zaman anlatsınlar bit ne yaptık
 diye. O yüzden her yere bina değil yeşillik
 olması gerek.

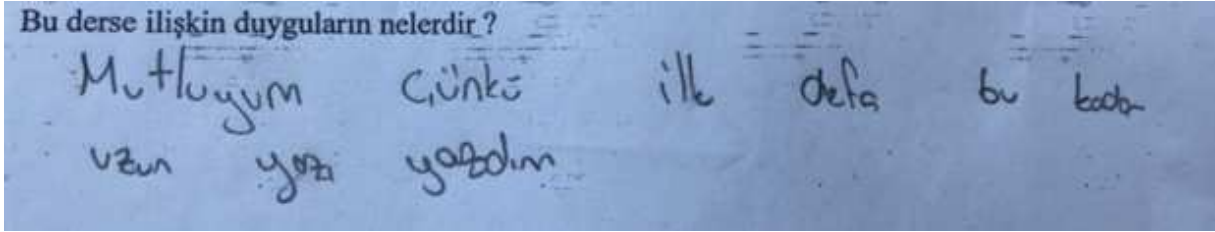
Doğaya kötü davranırsak gelecek nesil ağaç
 ne olur bilenecek baki. ya da resimde
 yeşil rengi nerede kullanat aıntı onlara
 gelene kadar ne cim ne de yeşillik, aman, ne de
 ağaçlar kalıcok baki yeşil diye birşey almayacak

Doğaya iyi davranmalıyız bina yerine 3 tane
 olsa bile ağaç dikmeliyiz. Yoksa oksijen

kaynağımız ne olacak bileneğüm. Herhalde oksijende
 yapayını bulurlar.

Görüntü 100. Ö44 kodlu öğrencinin doğa ve insan konulu yazısı

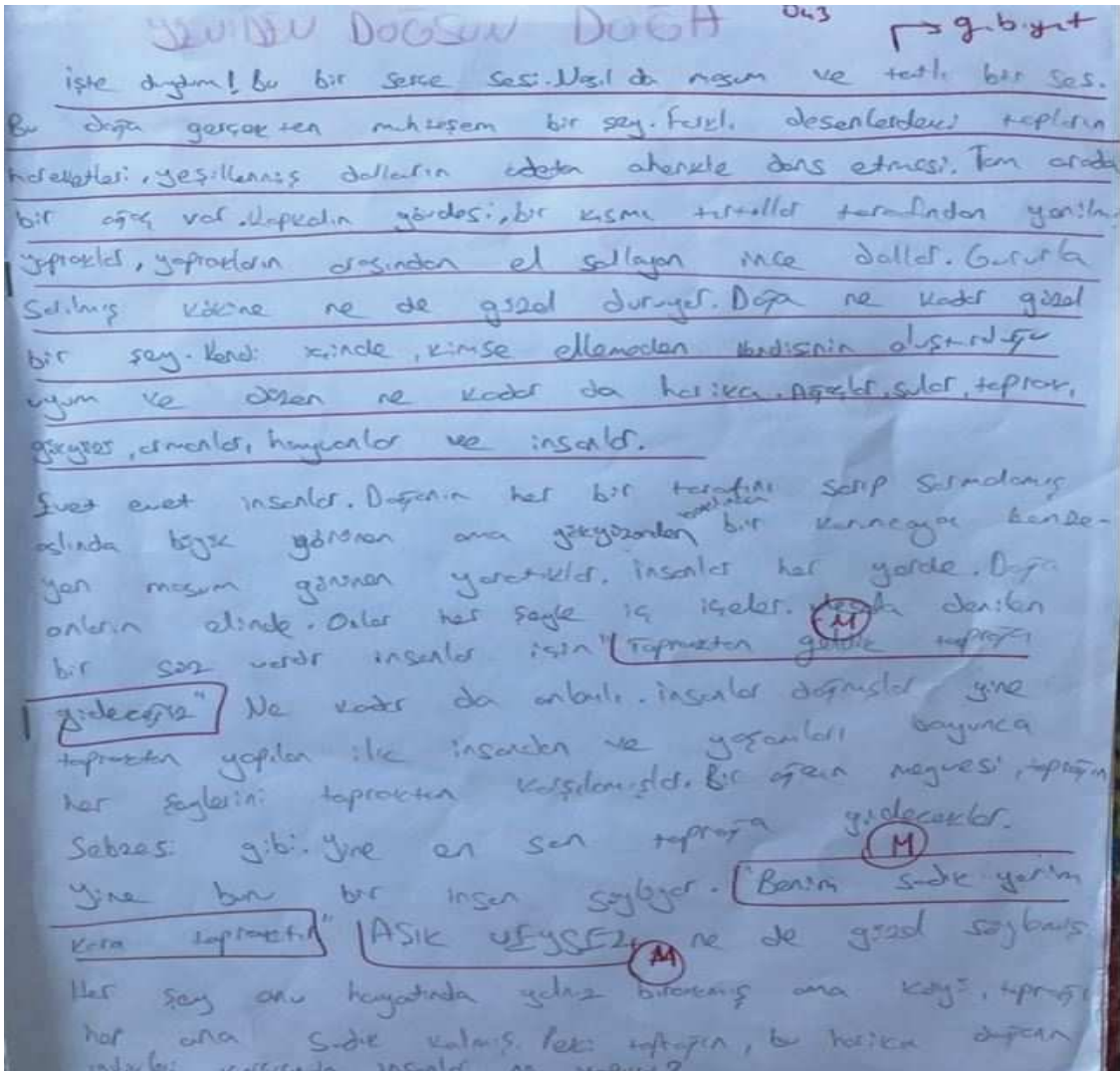
Ö44 isimli öğrencinin doğa ve insan konulu yazdığı yazıdan genel değerlendirmede 51 puan olarak *nitelikli* bir metin yazmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planına genel olarak uymuş, paragraflar arası geçişlerini yapmış ancak birkaç paragraf geçişinde mantıksal problem olmuştur. Bunun yanında bazı alt başlıkları anlattığı bölümleri tam olarak açamamış, cümleler şeklinde kalmıştır. Ön hazırlık çalışmalarından hareketle konuya uygun giriş bölümü yazma tekniği kullanmış ve birçok metinlerarası bağlantı kurmuştur. Bilmece, Aşık Veysel' den alıntı vb. bağlantılar kurmuştur.

Görüntü 101. Ö44 kodlu öğrencinin Doğa ve İnsan konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

Ö44 adlı öğrenci doğa ve insan konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu öğrenci günlüğünde; öğrenci ilk defa uzun yazılar ortaya çıkardığı için uygulamalarda çok mutlu olduğunu belirtmiştir.

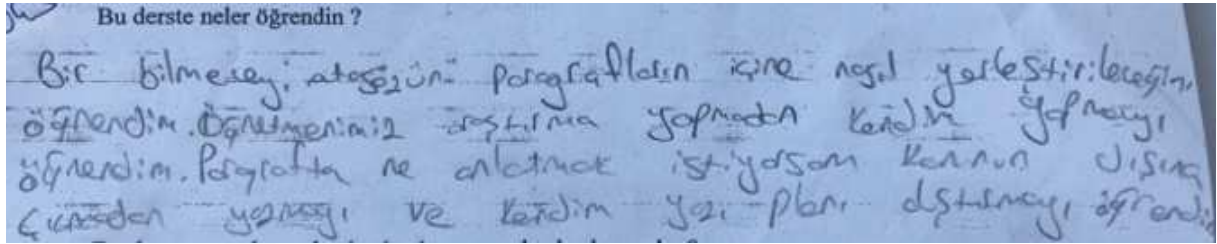
Ö43 Kodlu Öğrencinin Doğa ve İnsan Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

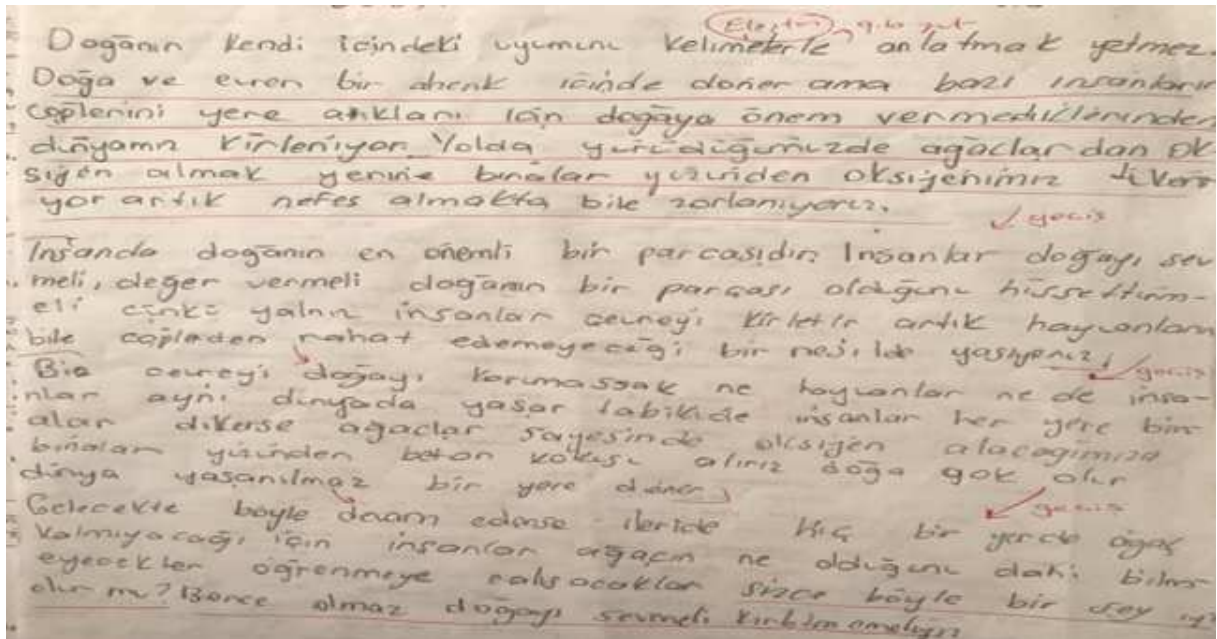
paragraflar arası geçişlerini yapmış, ön hazırlık çalışmalarından hareketle uygun giriş bölümü yazma tekniği olan betimleme tekniğini kullanmış ve birçok metinlerarası bağlantı kurmuştur. Dinsel bir özelliği olan topraktan geldik toprağa gireceğiz kalıbı, Aşık Veysel'in türküsünden alıntı, doğa konusuyla bağlantılı olan bir karikatür, aynı şekilde cevabı doğa ile ilgili olan bir bilmece ile metinlerarası bağlantılar kurmuştur.

Görüntü 103. Ö43 kodlu öğrencinin Doğa ve İnsan konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

Ö43 adlı öğrenci doğa ve insan konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu öğrenci günlüğünde; ön hazırlık kısmında yaptığı araştırmaları yazısında kullanabileceğini öğrenmiş olduğunu belirtmiş. Konu dışına çıkmamayı beceri haline getirdiğini söylemiştir.

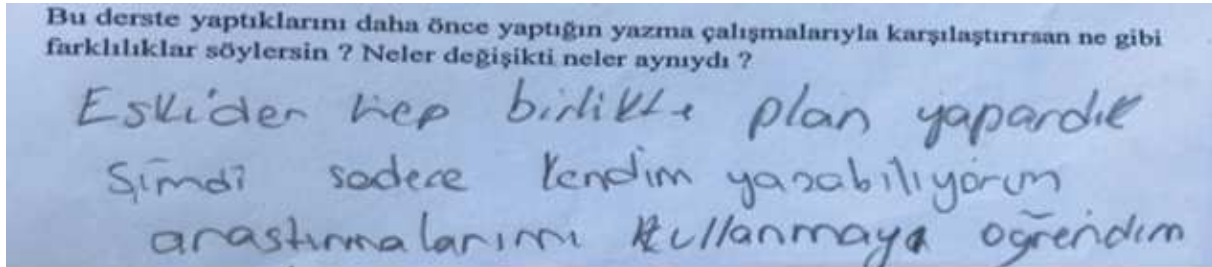
Ö29 Kodlu Öğrencinin Doğa ve İnsan Konulu Yazısının Genel Değerlendirmesi

Görüntü 104. Ö29 kodlu öğrencinin doğa ve insan konulu yazısı

Ö29 isimli öğrencinin doğa ve insan konulu yazdığı yazıdan genel değerlendirmede 37 puan olarak *ortalama* bir metin yazmıştır. Öğrenci yazılı anlatım planındaki başlıklardan 4'

ünü dikkate almış diğerlerinin üzerinde durmamıştır. Yazdığı paragraflar kendi içinde mantıksal bir çerçevededir. Giriş bölümü yazma tekniği olarak konuya uygun olan tartışma tekniği ile yazıya başlamayı tercih etmiş ve ön hazırlık çalışmalarını, araştırmalarını yeterli yapmamasının etkisiyle 1 tane metinlerarası bağlantı kurmuştur.

Görüntü 105. Ö29 kodlu öğrencinin Doğa ve İnsan konulu yazısında tuttuğu öğrenci günlüğü

Ö29 adlı öğrenci doğa ve insan konulu yazma uygulamalarından sonra tuttuğu öğrenci günlüğünde; kendi yaptığı planla yazı yazabildiğini belirtmiştir, önceki yazılarıyla karşılaştırma yapmıştır.

Yapılan Uygulamalar Sonrası Öğrencilerin Bilgilendirici Metin Üretimlerinde Metinlerarası Bağlantı Kurma Tekniklerini Kullanma ve Giriş Bölümü Yazma Tekniklerine Yer Verme Durumları İle İlgili Bulgular ve Yorum

Bulgular bölümünün bu kısmında ön algı sorularında ve yazılı ürünlerinde öğrencilerin özellikle metnin yapısını ilgilendiren giriş bölümü ve yazıyı zenginleştirmeye yarayan metinlerarası bağlantılar konusunda algılarının ve ürünlerinin olumsuz olduğu görülmüştü. Bu bulgudan hareketle uygulamalar sonrası bu olumsuz durumda değişim olup olmadığı tespit edilmeye çalışılacaktır. Öğrenci yazı örnekleri de sunulacaktır.

Yapılan uygulamalar sonrası öğrencilerin bilgilendirici metin üretimlerinde öğrencilerin giriş bölümü yazma tekniklerine yer verme durumları ile ilgili bulgular ve yorum. Bu bölümde 44 öğrencinin 4 metinde kullandığı giriş bölümü teknikleri tespit edilerek giriş bölümü tekniklerini kullanma durumları ortaya çıkarılacaktır.

Tablo 16

Öğrencilerin Yazılarında Kullandıkları Giriş Bölümü Yazma Teknikleri

7/A (N=23)	M1)	M(2)	M(3)	M(4)
1. Durum ya da Gözlem ile Yazıya Başlama	3	-	3	4
2. Tanımlama Yaparak Yazıya Başlama	1	-	5	1
3. Hikâye Anlatarak Yazıya Başlama	-	3	-	-
4. "Ben, biz" Anlatımı ile Yazıya Başlama	3	-	1	4
5. "Sen, Siz" Anlatımı İle Yazıya Başlama	-	-	-	-
6. Alıntı İle Yazıya Başlama	2	-	-	3
7. Soru Sorarak Yazıya Başlama	1	-	1	-
8. Karşılaştırma ya da Tezatlık İle Yazıya Başlama	2	1	2	-
9. Edebi Esere Gönderme Yaparak Yazıya Başlama	4	1	1	1
10. Benzetme Yaparak Yazıya Başlama	-	-	4	-
11. Anı İle Yazıya Başlama	2	1	-	-
12. Tarihi Bir Olay İle Yazıya Başlama	-	-	-	-
13. Kısa Hayat Hikâyesi İle Yazıya Başlama	-	11	-	-
14. Tasvir (Betimleme) İle Yazıya Başlama	-	6	-	1
15. Atasözü- Deyim ile Yazıya Başlama	-	-	-	-
16. Özetleme Yaparak Yazıya Başlama	-	-	-	-
17. Tartışma İle Yazıya Başlamak	-	-	-	3
18. Canlı Bir Örneklendirme İle Yazıya Başlama	-	-	-	-
19. Şiir ile Yazıya Başlama	-	-	-	-
20. Mizah - Nükte Yaparak Yazıya Başlama	-	-	-	-
21. Karışık (Birden Fazla Teknik) Şekilde Yazıya Başlama	5	-	6	5
Toplam	23	23	23	23

Araştırmaya 23 ve 21 kişiden oluşmak üzere toplam 2 sınıf dâhil edilmiştir. Öğrenciler süreç temelli yazma yaklaşımı gereği yazmaya başlamadan önce, araştırmalarını da kullanarak yazılı anlatım planı hazırlar. Yazıya başlarken konu, konunun özelliği, konuya ait hangi bakış açılarının yazıda olması gerektiğini bilmek önemlidir. Bunlara bakılarak uygun yazıya başlama şekli seçilmelidir. Yazılı anlatım planında birçok başlık ve alt başlık belirlenir, plan boyunca konunun farklı yönleri ele alınır. Öğrencinin giriş bölümünü yazmaya başlarken yazılı anlatım planındaki konuya ait değinilecek ilk bakış açısının yani ilk başlığın ne olduğuna dikkat etmesi gerekir. Konuyu anlatmaya başlarken hangi bakış açısıyla ele alacağını bilmeli, giriş bölümü yazma tekniğini de buna göre kullanmalıdır. Araştırmanın bu bölümünde 7/A sınıfının uygulamalar esnasında kullandıkları giriş bölümü yazma teknikleri ile ilgili bulgular yorumlanacaktır.

Bulguların birinci bölümünde öğrencilerin birçoğunun giriş bölümü tekniklerinden habersiz olduğu veya kendilerini iki teknik ile sınırladığı ön algı sorularına verdikleri

cevaplardan anlaşılmıştır. Bu durumdan hareketle öğrencilere giriş bölümü yazma teknikleriyle ilgili eğitim, uygulamadan önce Türk ve dünya edebiyatından örnekler sunularak ve örnek uygulamalarla verilmiştir. Bunun sonucunda da uygulama esnasında yazılan 4 metinde geçen tüm giriş bölümü yazma teknikleri tespit edildi.

Tabloda M1 olarak adlandırılan metin “*dil sevgisi*” konulu metindir. Birçok öğrenci yazılarını planladıklarında nasıl başlayacağı konusunda tedirginlik yaşamaktadır. Bu çıkarımı ön algı sorularına verdikleri cevaplardan görebiliriz. Giriş bölümü yazma teknikleri yazılacak olan metnin konusuna göre değişiklik gösterebilir. M1 adlı metinde 23 öğrenci 9 farklı teknik kullanmıştır. Bunlardan 21. maddedeki teknik ise birden fazla tekniğin aynı anda kullanıldığı yazıya başlama tekniğidir. 5 öğrenci bu tekniği tercih etmiştir.

Dil sevgisi konulu metinde 3 öğrenci *durum veya gözlem yaparak* yazıya başlamıştır. Dil sevgisi toplumda önemsenmesi gereken, okul, çevre, aile, arkadaş ortamı gibi birçok toplumsal çevrede nesilden nesle taşınması gereken ve milli kültür içinde var olan hassas bir konudur. Öğrencilerin dil sevgisi ile ilgili yazılarına, bu toplumsal çevrelerdeki dile bakış açılarını gözlemleyerek veya var olan durumu anlatarak başlaması konuya uygun yazıya başlama tekniği olabilir.

Dil sevgisi, kişinin kendi ülkesindeki konuşulan dile milli hisler barındırması ve dilini savunması özelliğini taşır. Bundan dolayı öğrencilerin *ben, biz dili* ile kişisel düşünce ve duyguları içten bir dille anlatarak yazıya başlamaları bu konunun özelliğine uygun bir teknik olacaktır. Öğrencilerden 3’ ü yazılarına *ben, biz dili* ile başlamıştır. Dil sevgisi ile ilgili yazıyı yazma aşamasından önce konuyla ilgili ön hazırlık çalışmalarında birçok şiir, özlü söz, kitap araştırılmıştır. Öğrencilerden 2’ si bu araştırmalardan hareketle yazılarına *alıntı* ile başlamış 4’ ü ise *edebi eser ismine gönderme* yaparak başlamıştır.

5 öğrenci ise birden fazla tekniği aynı anda yazıya başlama tekniği olarak kullanmıştır. 1 öğrenci benzetme ve soru sormayı aynı anda kullanmış. 1 öğrenci durum veya gözlem

yapma ile benzetmeyi aynı anda girişte kullanmış. 1 öğrenci ben, biz anlatımı ve özetlemeyi birlikte kullanmıştır. 1 öğrenci karşılaştırma veya tezatlık ile ben, biz anlatımını kullanmış, 1 öğrenci de durum veya gözlem ile ben, biz anlatımını aynı anda giriş bölümünde kullanmıştır.

Bu bölümde 7/A sınıfındaki öğrencilerinin dil sevgisi konulu yazılarının giriş bölümünde kullandığı tekniklerden örnekler verilecektir.

Dil'in İnsanlığı için önemi nedir? İnsanlar doğduğundan itibaren bir dile sahiptir. Bebek iken bize anlayan tek kısıt annemizdir. Zaman geçtikçe büyürüz, annemize bize konuşmayı öğretir. Bir insan Dil'i olmazsa susuz bir ağaç gibidir. (benzetme) (M)

Görüntü 106. Ö1 adlı öğrencinin M1 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Karışık başlangıç

Yapımları millet haline getiren en önemli unsur dildir. Bir insanın dile sahip çıkmasının nedeni milleti millet haline getirip özgüven ve zenginlik sağlamasıdır. Buda zaten insan için bir dilin önemi tanımlar. İnsan ilk dile doğduğu zaman karşılaşır. Hayat kapağı açılmış, dünya öğrenmeye kesik edilmeye olur. Hayatında en büyük yer, insanlığıyla yasa olması en bariz değişmeyen sosyal gereksinim olmasıdır.

Görüntü 107. Ö5 adlı öğrencinin M1 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Durum veya gözlem

Okuyuş İnançlı'nın "Bye Bye Türkçe" adlı kitabından ne anlıyorsunuz? Ben buradan Türkçemizin nasıl değeri bir çağın bir Türkçe bu yüzden "Bye Bye Türkçe" denildiğini düşünüyorum. Bize böyle Türkçe anlatımlar nasıl sahip çıkabiliriz? Herkes komik konuşursa bu ise gerçekten zor Türkçe olmazsa insanlar için ve toplum için değil bir önem olmaz, insanlar için ve toplum için değil önem olmazsa insanlar orası plempem de olur. Aslında bunların hepsi bir bittiye bağlı.

Görüntü 108. Ö6 adlı öğrencinin M1 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Edebi eser ismine gönderme

Ne de güzel söylüyor Mustafâ Kemal Atatürk; "Türk dili dillerin en güzeli, en zenginidir..." diyerek her bizlere dilimizin ne kadar güzel, zengin ve önemli olduğunu hatırlatıyor. Ancak biz insanlar dilimizin önemi bilmiyoruz. Ancak biz insanlar dilimizi ne olursa olsun daima korumalı ve ona sahip çıkmalıyız. (2)

Görüntü 109. Ö11 adlı öğrencinin M1 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Alıntı

! Hayata gözlerimi açtım. Karşımda mis gibi kokan güzeller güzeli
 1 Sesizle ninni söyleyen bir kadın vardı. Bu kadın benim zor gün-
 lerimde yanımda oldu. Yere düştüm kaldırdı, ağladım beni o susturdu.
 Ama en önemlisi bana anlamlı, anlamsız iletişim kurmayı öğretti.
 Düşündüğüm kadar kolay değilmiş. Ben insanlar aynı kelimeleri kullanıp
 bir konuşma yapıyor sanıyordum fakat öyle olmuyormuş. İletişim
 kurmayı öğrenmeliyiz. Kimi insan düşünür...

Görüntü 110. Ö18 adlı öğrencinin M1 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Anı

Hepimizin aynı aynı ülkeleri ve dilleri var. Bu dillerimize
 Bizim karakterimizi oluşturun. Eğer dillerimiz olmasaydı birbirini
 miyle konuşamazdık, birbirimizle anlaşamazdık. Bilgisiz bir

Görüntü 111. Ö21 adlı öğrencinin M1 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Ben-biz anlatımı

Tabloda M2 olarak adlandırılan metin, Aşık Veysel konusu ile ilgili yazıldı. Bu metinde 23 öğrenci 6 farklı giriş bölümü yazma tekniği kullanmıştır. Aşık Veysel üzerine yazılacak bir yazılı eserde hayat hikâyesi kullanmak metnin konusuna uygun olacaktır. Önemli bir halk ozanı ile ilgili yazılacak olan metinde ozanın hayat hikâyesinden bir bölüm koyarak yazıya başlamak mantıklı bir seçimdir. Öğrencilerden 11'i yazısına *kısa hayat hikâyesi* ile başlamayı tercih etmiştir. 3'ü ise Aşık Veysel' in hayatını hikâyeleştirmeyi tercih ederek yazısına *hikâye* ile başlamayı tercih etmiştir. Aynı zamanda Aşık Veysel' in bir eserinden alıntı yapmak veya eser ismi vererek gönderme yapmak da yazının konusuna uygun bir yazıya başlama tekniği olacaktır. 1 öğrenci *edebi esere gönderme yaparak* yazısına başlamıştır. 6 öğrenci ise Aşık Veysel'in hayatını *betimleme* yoluyla aktararak yazısına başlamayı tercih etmiştir.

Bu bölümde 7/A sınıfındaki öğrencilerinin Aşık Veysel konulu yazılarının giriş bölümünde kullandığı tekniklerden örnekler verilecektir.

Volkenarında bir kadın herkesin sesini anlatacak bir çocuk dünyaya getirmişti. Sivas, Sarkisla ilçesinde 1892 tarihinde dünyaya gelen çocuğun ismi Asık Veysel'dir. Asık Veysel yavaş yavaş büyümeye başlarken köye bir hastalık bulmuştur. Bu hastalığın adı ise "ağaç hastalığı"dır. Bu ağaç hastalığı yarınsudan daha fazlası çocuk bu ağaç hastalığına yakalanıp hayatlarını kaybetmişlerdir. Asık Veysel'e bu hastalık 7 yaşındayken yakalandı. Ve bu ağaç hastalığı Asık Veysel'den 1 gözeşmiş almıştır. Babası bu olaydan sonra Asık Veysel'e söz almıştır. İşte Asık Veysel'in müailele tanışması

Görüntü 116. Ö13 adlı öğrencinin M2 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Kısa hayat hikâyesi

Karşılaştım Veysel'in Doha Ne Yapsın
O bizim kodor şonslı değildi. Bizim gibi hastahonede değil yol kenarında doğdu. Annesi koyun gütmekten gelirken onu doğurdu. Böylece Veysel iki kaplı honin ilk kapısından böyle girdi. 7 yaşına kodor diğer çocuklar gibi koşup oynadı. Su ağağı hastalığının bir gözün elinden aldı.

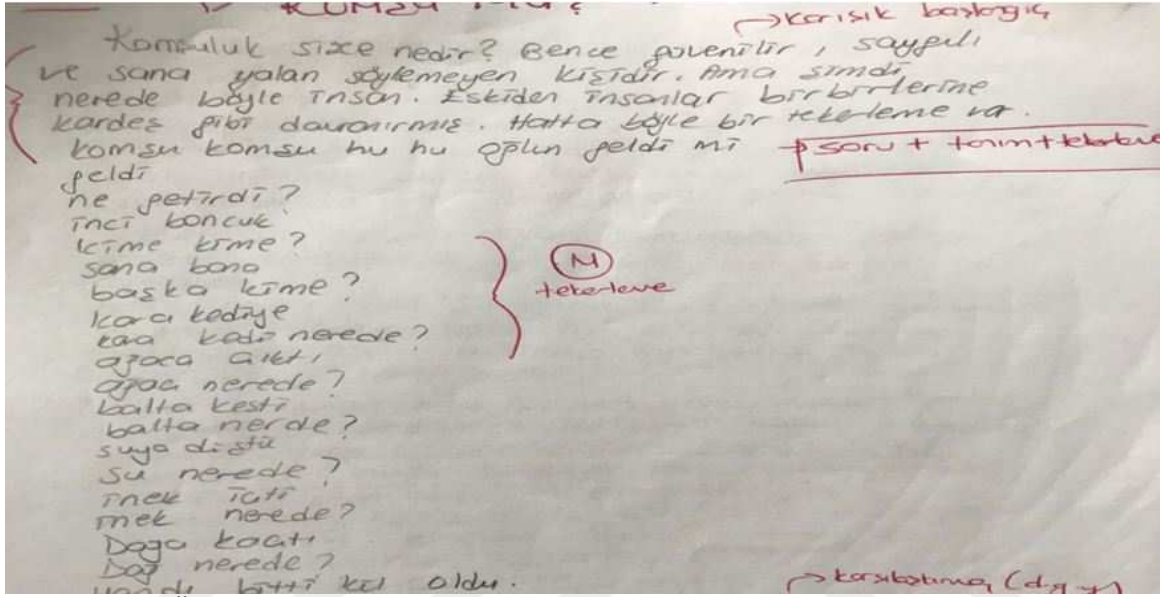
Görüntü 117. Ö12 adlı öğrencinin M2 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Karşılaştırma

Tabloda M3 olarak adlandırılan metin, Komşuluk konusudur. Bu metinde 23 öğrenci 8 farklı giriş bölümü yazma tekniği kullanmıştır. Komşuluk konusu kişilerin doğrudan gözlemlerine açık olan, herkesin çevresinde sahip olduğu komşularıyla ilgili olan bir özellik taşımaktadır. Konunun bu özelliğini düşünürsek öğrencilerden 3'ünün yazıya başlarken *durum veya gözlem yapma* tekniğini seçmesi konunun içeriğine uygun bir seçim olmuştur. Komşular insan hayatının içinde kendiliğinde sürekli olarak vardır. Kişi komşularıyla ilgili birçok anı yaşar, farklı olaylara şahit olur, onlarla ister istemez iletişim halinde kalır. Bu durum da konuyu gözlem yapmaya açık hale getirir. Öğrencilerden 5'i ise komşuluk kavramını *tanımlamayı* tercih etmiştir. Öğrencilerin yazıları incelendiğinde tanımlamaların özgün ve dikkat çekici şekilde yazıldığına dikkat edilmiştir. 4 öğrenci ise yazısına komşuluk kavramını farklı kavramlara, varlıklara *benzeterek* başlamıştır. 1 öğrenci ise ön hazırlık çalışmasında komşuluk ile ilgili şiir, hikâye, türkü, anı vb. araştırmalarından yararlanarak *edebi esere gönderme yaparak* yazısına başlamıştır. Bunun yanında karışık başlangıç ile

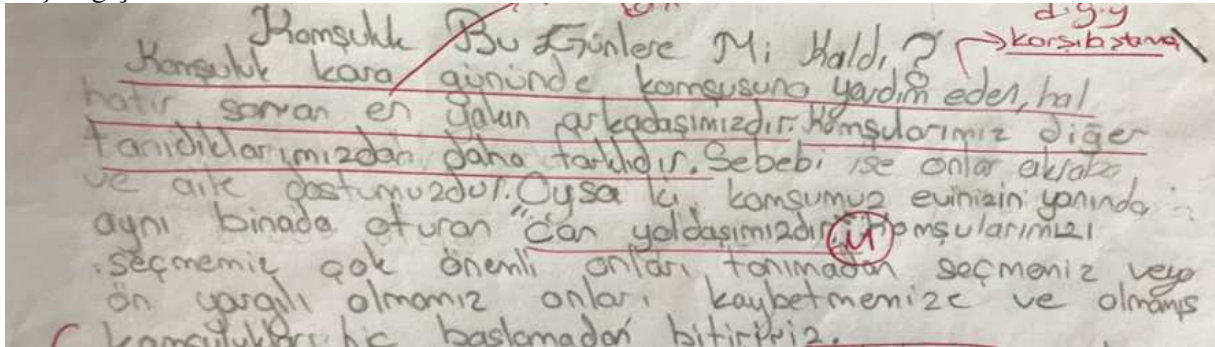

başlayan 6 öğrenciden Ö1 isimli öğrenci giriş bölümüne *tekerleme*, *soru sorma* ve *tanımlamayı* aynı anda kullanarak başlamıştır. Bu öğrencinin yaptığı araştırmayı da kullandığı görülmektedir.

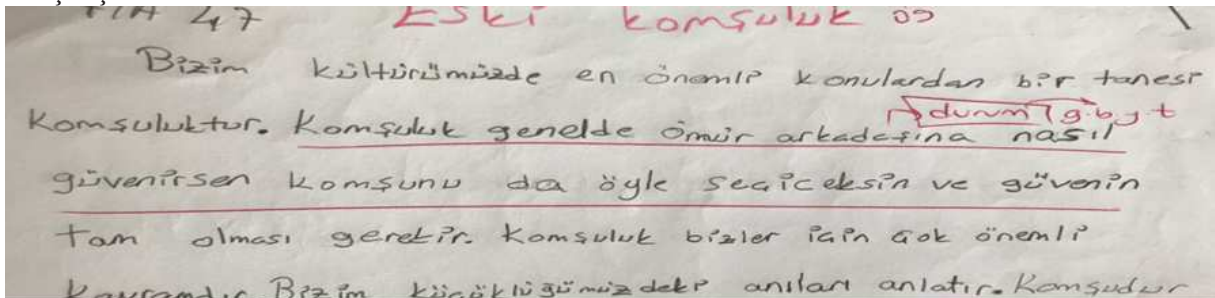
Bu bölümde 7/A sınıfındaki öğrencilerinin Komşuluk konulu yazılarının giriş bölümünde kullandığı tekniklerden örnekler verilecektir.

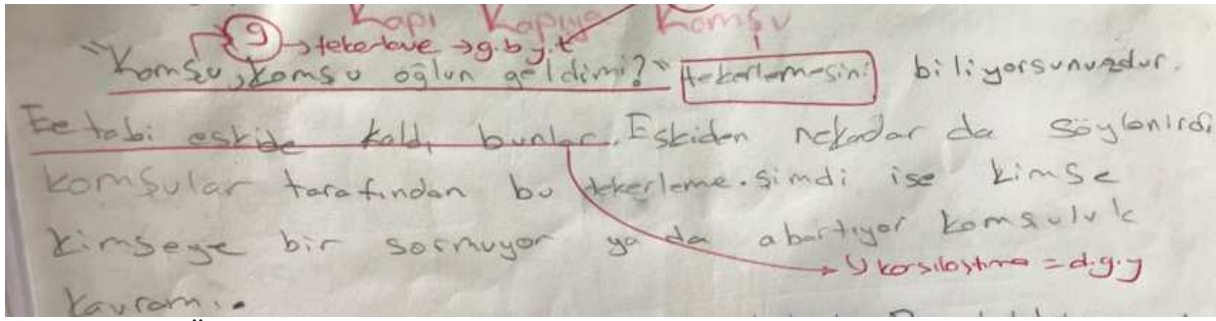
Görüntü 118. Ö1 adlı öğrencinin M3 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Karışık Başlangıç

Görüntü 119. Ö8 adlı öğrencinin M3 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Karşılaştırma

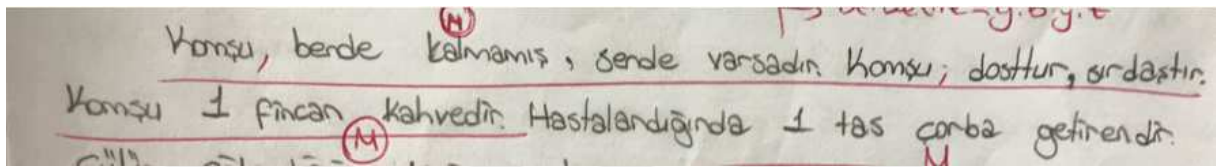

Görüntü 120. Ö9 adlı öğrencinin M3 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Durum veya gözlem

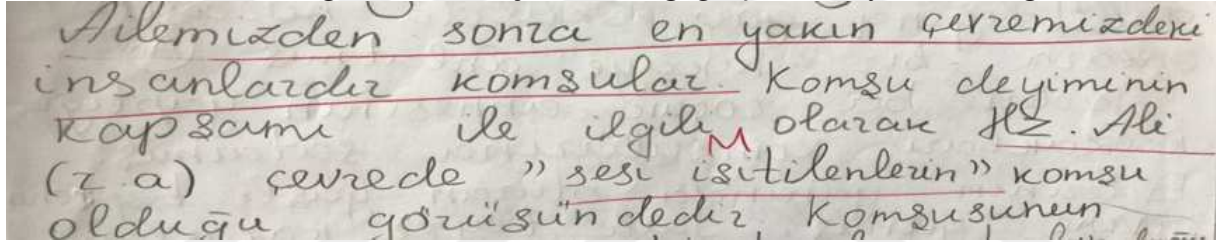

Görüntü 121. Ö17 adlı öğrencinin M3 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Tekerleme

Bu öğrencinin giriş bölümü yazma tekniklerinden olmayan tekerleme ile başlamayı giriş bölümünde kullanması araştırmacının dikkatini çekmiştir.

Görüntü 122. Ö18 adlı öğrencinin M3 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Benzetme

Görüntü 123. Ö22 adlı öğrencinin M3 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Tanımlama

Tabloda M4 olarak adlandırılan metin doğa ve insan konuludur. Bu metinde 23 öğrenci 8 farklı giriş bölümü yazma tekniği kullanmıştır. Doğa ve evren konusu bireyin gözlemlemesine açık bir konudur. Kişi doğaya verilen zararlara birebir şahit olur. Kimi zaman doğanın ve evrenin büyüklüğü, doğanın uyumu hakkında fikir yürütebilir, üzerine düşünür. Doğa ve insan konusunun bu özelliğinden dolayı öğrencilerin gözlemlemeyi ve var olan durumu anlatmayı yazılarında başlama şekli olarak seçmesi olasıdır. M4 adlı metinde 4 öğrenci durum ya da gözlem ile yazıya başlamayı tercih etmiştir. 4 öğrenci ise bireyin doğanın içinde var olmasının sonucu olarak doğa ile ilgili kişisel duygu ve düşüncelerini içten bir dille aktarma yolunu tercih etmiş *ben, biz anlatımı ile yazıya başlamıştır*. Ön hazırlık çalışması sırasında araştırma yapan öğrencilerden 3' ü bu araştırmalardan yararlanıp *alıntı ile yazıya başlama* tekniğini tercih etmiştir. 1 öğrenci ise araştırmalardan hareketle *edebi esere*

gönderme yaparak yazısına başlamıştır.5 öğrenci M4 adlı metinde birden fazla tekniği aynı anda kullanarak yazısına başlamıştır. Öğrencilerden 3'ü yazılarında soru sorarak ve tasvir (betimleme) ile yazıya başlama tekniklerini aynı anda kullanmıştır.

Bu bölümde 7/A sınıfındaki öğrencilerinin doğa ve insan konulu yazılarının giriş bölümünde kullandığı tekniklerden örnekler verilecektir.

Bir bakın doğaya bir düzenlilik var mı? Bence yok. Bir yanda kuşlar ötüyor, güneş ısıtıyor, rüzgar etrafta dolanıyor. Tabii her güzel şeyin bir sonu vardır. Bu kadar güzel şeyi bizler,

Görüntü 124. Ö1 adlı öğrencinin M4 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Karışık Başlangıç

Dışarı bakıldığında ağaçların, hayvanların, bitkilerin eşsiz uyumunu kayla kavramamış bizler bu güzel doğanın birer parçasıyız. Şu yerde gördüğümüz de avuca sığdıramadığımız toprak bizim temelimizdir. (4) a.b.y.t

Görüntü 125. Ö23 adlı öğrencinin M4 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Betimleme

Doğanın kendi içindeki uyumu bize göre çok güzeldir. Kendi içinde ses çıkarmasını bitkilerin kokusunu çok seviyorum. Ama onlara sormak gerekirse zaten sonuçlarda onlara göre biraz kötü bence çoğu acımasız insanlar onlara vurup zarar verip koruyorlar bu çok kötü bir durum. Bence bütün insanlar doğaya karşı daha iyi davranmalıdır.

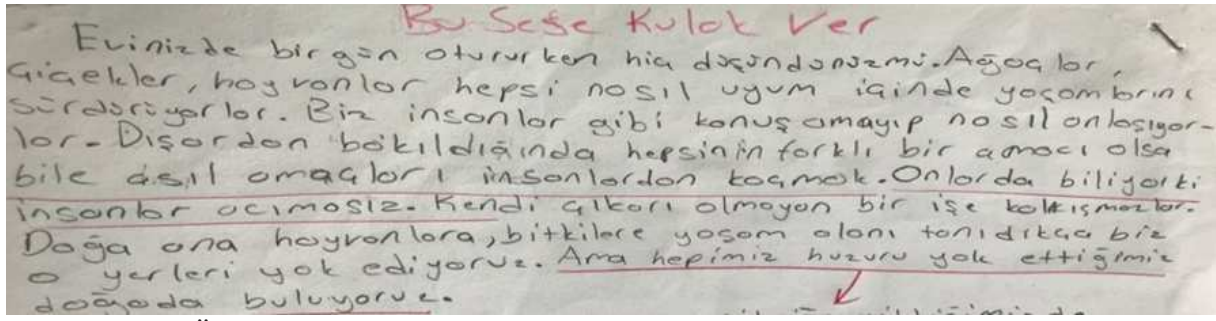
Görüntü 126. Ö2 adlı öğrencinin M4 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Ben-biz dili

Flagyle dönen dünya metninde de anlatıldığı gibi kuşların ağızları, selaların akışı gibi her doğal olayın aldığı ses birbiri ile sürekli bir uyum içinde. Biz de bu uyumun bir parçasıyız örneğin. diğünümüzün, evrimin ve bilim için önemli olan her şeyin yeşilik içinde olması istiyorsanız peki neden? Bunu hiç düşününüz mü?

Görüntü 127. Ö21 adlı öğrencinin M4 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Edebi Eser İsmine Gönderme

Eurendeki bize verilen en iyi nimet nedir? Hiç düşününüz mü? İnsanlar beslenmek için, araba markası veya telefon markası. Garip. Peki hiç insanla doğanın arasındaki uyumu hiç düşününüz mü? Yada insan topraktan geldi toprağa gideceğiz cümlesini. İnsana verilmiş bu eurenin güzel hale getirmiş en güzel nimet doğadır. Ne güzel demiş Aşık Veyzel. Orman yurdun öz evladı ormansız yok dünya dedi. (M) / Açıklama

Görüntü 128. Ö14 adlı öğrencinin M4 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Alıntı

Görüntü 129. Ö12 adlı öğrencinin M4 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Tartışma, eleştiri

Tablo 17

Öğrencilerin Giriş Bölümü Yazma Teknikleri

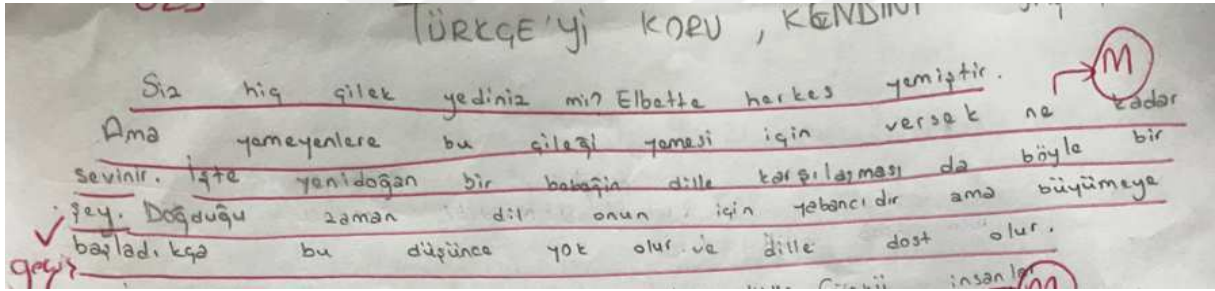
7/G (N=21)	M1)	M(2)	M(3)	M(4)
1. Durum ya da Gözlem ile Yazıya Başlama	6	2	-	5
2. Tanımlama Yaparak Yazıya Başlama	2	-	9	-
3. Hikâye Anlatarak Yazıya Başlama	-	8	-	-
4. "Ben, biz" Anlatımı ile Yazıya Başlama	-	-	-	-
5. "Sen, Siz" Anlatımı İle Yazıya Başlama	-	1	-	-
6. Alıntı İle Yazıya Başlama	4	-	-	3
7. Soru Sorarak Yazıya Başlama	2	1	4	5
8. Karşılaştırma ya da Tezatlık İle Yazıya Başlama	-	-	1	-
9. Edebi Esere Gönderme Yaparak Yazıya Başlama	2	1	-	-
10. Benzetme Yaparak Yazıya Başlama	1	-	2	-
11. Anı İle Yazıya Başlama	-	-	-	1
12. Tarihi Bir Olay İle Yazıya Başlama	-	-	-	-
13. Kısa Hayat Hikâyesi İle Yazıya Başlama	-	6	-	-
14. Tasvir (Betimleme) İle Yazıya Başlama	-	-	-	5
15. Atasözü- Deyim ile Yazıya Başlama	-	-	-	-
16. Özetleme Yaparak Yazıya Başlama	-	-	-	-
17. Tartışma İle Yazıya Başlamak	-	-	-	1
18. Canlı Bir Örneklendirme İle Yazıya Başlama	-	-	-	-
19. Şiir ile Yazıya Başlama	-	-	1	-
20. Mizah - Nükte Yaparak Yazıya Başlama	3	1	2	-
21. Karışık (Birden Fazla Teknik) Şekilde Yazıya Başlama	1	1	2	1
Toplam	21	21	21	21

Bulguların bu bölümünde 7/G öğrencilerinin M1, M2, M3, M4 isimli yazdıkları yazılarda kullandıkları giriş bölümü yazma teknikleri değerlendirilecektir.

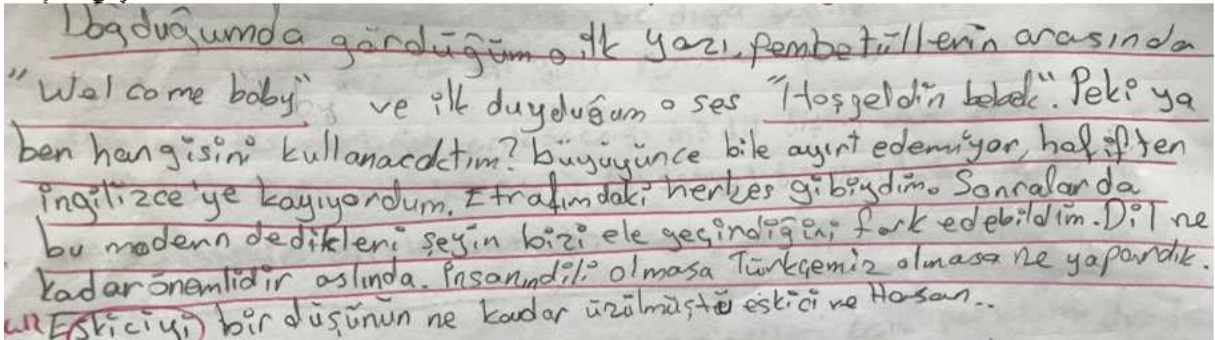
M1 adlı metinde 21 öğrenci 8 farklı giriş bölümü yazma tekniği kullanmıştır. Dil sevgisi konulu bu metne öğrencilerden 6'sı konunun özelliğine uygun bir teknik olan durum veya gözlemlerle yazıya başlamayı tercih etmiştir. Dil sevgisi gözleme açık bir konudur, birey çevresinde dile karşı farklı bakış açısına sahip kişileri görür, eleştirir. Bu doğal süreç de yazıya başlarken bu tekniği kullanmasını sağlar. Yazı yazmaya başlamadan önce öğrenciler

şiiir, anı, hikâye, fabl, atasözü gibi farklı metin türlerinden konuyla ilgili araştırmalar yapar. Dil sevgisi konulu metinle ilgili araştırmalarını kullanan 4 öğrenci *alıntı ile yazıya başlamayı*, 2 öğrenci ise *edebi esere gönderme yaparak yazısına başlamayı* tercih etmiştir. 3 öğrenci ise okuyucuyu yazısına çekebileceği farklı bir teknikle *mizah - nükte yaparak yazıya başlamayı tercih etmiştir*. Öğrencinin bu tekniği kullanması özgün fikirler üretebildiği, farklı düşünme becerisine sahip olduğunu da gösterebilir. 1 öğrenci ise birden fazla teknikle yazısına başlamıştır. *Hikâye anlatarak ve durum veya gözlem yaparak yazıya başlama* tekniklerini giriş bölümünde aynı anda kullanmıştır.

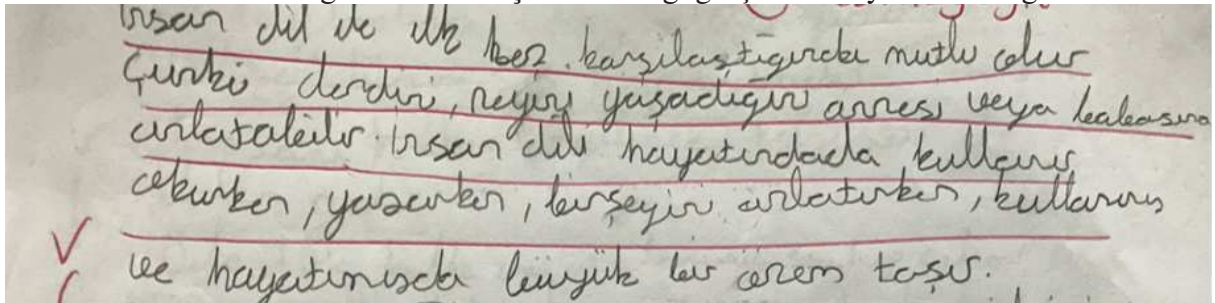
Bu bölümde 7/G sınıfındaki öğrencilerinin dil sevgisi konulu yazılarının giriş bölümünde kullandığı tekniklerden örnekler verilecektir.

Görüntü 130. Ö25 adlı öğrencinin M1 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Karışık Başlangıç

Görüntü 131. Ö26 adlı öğrencinin M1 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Mizahi

Görüntü 132. Ö35 adlı öğrencinin M1 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Durum

Türkeem benim ses bayrağım. Bu söz neyi ifade eder?
 Bu söz Türkiye'nin dili Türkedir basta bir dil değildir demektir.
 İnsan eğer bu sözü kendi dili için söyleyebiliyorsa o dilini benimsenmiştir
 İnsan için dil bu kadar önemlidir İnsan için dil neden önemlidir
 biliyor musunuz? Çünkü insanlar Türke giderse Türkiye gider bunu
 gayet iyi biliyorlar.

Görüntü 133. Ö36 adlı öğrencinin M1 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Edebi eser ismine gönderme

Dilin sınırları, Dünyanın sınırlarıdır der Ludwig Wittgenstein, doğrudur da bu düşünceyi nereden mi? Çünkü bir insan kendi doğduğu ülkesinin dilini yani ana dilini öğrenir ilk. Bu öğretmeni ise annesi - babası yani en sevdiği leridir. Ve hayatımıza bunlarla başlarız.

Görüntü 134. Ö38 adlı öğrencinin M1 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Alıntı

İnsanlar doğduğu anba itibarıyla, hatta anne karnında ile dil ile ilişkilidir. Dil anba kendin anlatmasını ve insanların onu anlamasına yardımcı olan mükemmel bir edebî

Görüntü 135. Ö38 adlı öğrencinin M1 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Durum veya gözlem

M2 adlı metinde 21 öğrenci 9 farklı giriş bölümü yazma tekniği ile yazılarına başlamıştır. M2 adlı metin Aşık Veysel konusudur. Aşık Veysel konulu yazı planını hazırlayan öğrenci ozanın doğumu, kişilik özelliği, yaşadığı zorluklar gibi birçok farklı durumu ele almıştır. Bu değerlendirmeleri yapan öğrencilerden 2'si konuya uygun olan *durum veya gözlem yaparak* yazısına başlamayı uygun görmüştür. 8 öğrenci ise Aşık Veysel' in hayatını hikâyeleştirmeyi tercih ederek bilgilendirici yazısına farklı bir edebî tür üslubuyla yani *hikâye anlatarak yazıya başlama* tekniğiyle başlamıştır. Farklı edebî türlerin aynı metin içindeki kullanımı öğrencinin metinlerarası bağlantı kurma konusunda başarıya ulaştığını gösterebilir. 6 öğrenci ise konunun özelliğine uygun olan *kısa hayat hikâyesi* ile yazıya başlamayı tercih etmiştir. Aşık Veysel konulu bilgilendirici bir yazıya başlama şeklinin *hikâye veya kısa hayat hikâyesi* olması ünlü bir kişi hakkındaki yazılacak metin için uygun bir teknik olabilir. 1 öğrenci ise birden fazla tekniği aynı anda kullanmıştır. 1 öğrenci alıntı, 1 öğrenci

sen sız anlatımı, 1 öğrenci edebi esere gönderme yapma, 1 öğrenci mizah ile yazısına giriş yapmıştır.

Bu bölümde 7/G sınıfındaki öğrencilerinin Aşık Veysel konulu yazılarının giriş bölümünde kullandığı tekniklerden örnekler verilecektir.

Türküünde de dediği gibi İlk kapılı hanın birinci kapısına tarlada 1894 yılında Şanlıurfa ilçesinin Sivri alan köyünde girdi. Doğduğu andan itibaren zorluklar Peşini bırakmadı. Çiçek hastalığı yüzünde kardaşları öldü. Kendisi daha şanssızdı. Ölüm gitmekten se acılarla

Görüntü 136. Ö26 adlı öğrencinin M2 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Edebi Eser İsmine Gönderme

AŞIK VEYSEL 1894 yılında Şanlıurfa ilçesi Sivri alan köyünde doğmuştur. Sonradan kardaşlarıyla birlikte çiçek hastalığı yakalamış. Kardaşları ölmüş ama o ölmez ama onunda gözü gider. Sonra Babası ona saz verir ve o gün Aşık Veysel'in müzikle ilk tanıştığı andır.

Görüntü 137. Ö27 adlı öğrencinin M2 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Kısa Hayat Hikâyesi

Yıl 1894'dü. Ağaca yaslanmış, elleri nasırlı, belter içinde bağırarak bir köy kadını. Bilmiyordu ki o an Türkiye için önemli bir esen doğurduğunu. Zorluklar içerisinde doğmuştu. Gökbeğir bite o kermişti. 9 yaşına kadar her şey güzeldi. Her çocuk gibi veysel de güllüyor, koşuyor, eğleniyordu. Ta ki çiçek hastalığı yakalana kadar. Bu hastalık ondan sadece gözü değil, mutluluğunu, huzurunu, gözetliğini elinden almıştı. Babası onun bu şikâyetlerinden üsüne ona saz almıştı. Bu saz ona

Görüntü 138. Ö30 adlı öğrencinin M2 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Hikâye

→ hikâye = g.b.y.t
→ soru + kısa hayat hikâyesi = giriş b.y.t
Aşık Veysel'in kim olduğunu biliyor muyuz ne ben size anlatayım. Kısık Veysel, annesi tarla ve gidenken mecbur olduğu için yol kenarında doğdu. Evet bir süre sonra Aşık Veysel'in annesinin bile değildi. 7 yaşına kadar her çocuk gibi yedi, içti, beslendi ve büyüdü fakat 9 yaşında kapıldığı çiçek hastalığı esir aldı. Gözünü, bunlara rağmen devam etti.

Görüntü 139. Ö34 adlı öğrencinin M2 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Karışık başlangıç

Veysel'i tanımısınız? Yok o Veysel değil çok komşusunuz
 Aşık Veysel. Onda daha tanıyordur. Zaten böyle bir insan,
 kim tanıyorsa ki, değil mi? Aşık Veysel benim arkadaşım.
 Aynı yaşta. Kimi de 1894'te Şarkışta ikasının süccatın
 köyünde doğdu. Annesi onu ağacın altında doğurmuş ve
 göbek bağını kendi kesmiş. Birbirine baka annem anlatır

Görüntü 140. Ö43 adlı öğrencinin M2 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Mizahi

M3 adlı metinde 21 öğrenci 7 farklı yazıya başlama tekniği kullanmıştır. 9 öğrenci yazısına başlama yolu olarak komşuluk kavramının farklı özelliklerini kendine özgü ifadelerle tanımlamayı tercih etmiştir. 4 öğrenci yazısının başında okuyucularının komşuluk ilişkileri ve komşuluk kavramı konusu üzerine düşünceleri için *soru sorarak yazıya başlama tekniğini* kullanmıştır. Bu teknikle okuyucu yazar sayesinde belki önceden kendine sormadığı ya da sormaktan çekindiği soruları okumaları esnasında sorabilir. 1 öğrenci ise eski komşuluk ilişkileri ile yeni komşuluk ilişkilerinin nasıl olduğunu karşılaştırarak komşuluk kavramını açıklamıştır. *Karşılaştırma ya da tezatlık ile yazıya başlamıştır.* 2 öğrenci komşuluk kavramını açıklarken tanımlamasını benzetmelerle süsleyerek yapmıştır. Bu öğrenci *benzetme yoluyla yazıya başlamayı* tercih etmiştir. 1 öğrenci ise farklı bir edebi metin türü kullanarak, kendi yazdığı *şiir ile yazısına başlamayı* uygun görmüştür. 2 öğrenci komşuluk ilişkileri üzerine yaptığı gözlemlerden, edindiği tecrübelerden hareketle konuya mizahi bir bakış açısı geliştirmiş ve yazısına mizah - *nükte yaparak* başlamıştır. 2 öğrenci birden fazla teknikle yazısına başlamıştır.

Bu bölümde 7/G sınıfındaki öğrencilerinin Aşık Veysel konulu yazılarının giriş bölümünde kullandığı tekniklerden örnekler verilecektir.

Dendim var konuşmak isterim / Dertortagım yok ki / kimlere söyleyeceğimi içimi boşaltmak isterim / Derman için kimlere gideyim / Yanı başımda kim var ki? komşu nedir ne anlama gelir. Evrensel olarak kabul edilen tanımları birbirlerine bitişik ya da yakın konutlarda oturan kişiler. Ama bana göre aynı toprağın üzerine dikilen iki çiçektir komşu. Bir; sularınca diğeride sularınca

Görüntü 141. Ö24 adlı öğrencinin M3 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Şiir

Komşuluk nedir? Komşuluk kötü zamanında yanında olan, bir yere gitmen gerektiğinde çacüğünü emanet edebileceğin, bir şey eksik olunca eline fincanını alıp onun kapınıda gitmek, yaz akşamları balkondan balkonda konuşmaktır. Komşuluk böyledir.

Görüntü 142. Ö25 adlı öğrencinin M3 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Karışık Başlangıç

Her sabah size "Komşu kavattı Hazır gelde birlikte yapalım" diyen bir komşunun Olmasını istensinler demi ne yoruk! Ülkemizde böyle insanlar bende bir var eski zamanlara dönersek komşu, insanların yaşadığı evin, balkonlarında oturan ve ette tınal olan

Görüntü 143. Ö28 adlı öğrencinin M3 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Karşılaştırma

Komşu, komşular aldığın çayı gram ya da kilogramla değil, göz kararı verendir. Komşular tuzun, seherin çayın var midir. Komşuluk hâl hatır soran, zor durumda yanında olandır. Komşuluk "hu hu komşu oğlan geldi mi?" dir. Komşular uzaktaki olan akrabalarından

Görüntü 144. Ö30 adlı öğrencinin M3 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Tanım

Komşu; bir tuşun tuz, bir fincan kahvedir, bende kalmamış sadece vardır. Komşu deyince akla ilk bunlar gelir. Zor zamanımızda yanımızda olan, çabuk gelen arkadaşlarımızdan, akrabalarımızdan daha yakın olandır komşu. Bir yangın çıktı diyelim komşun gelir hemen yanına. Ama akrabalarımız uzaklardadır. Biriken olunca komşularımız geldi yardımı. O yüzden

Görüntü 145. Ö32 adlı öğrencinin M3 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Benzetme

Komşuluk nedir bilir misiniz? Komşuluk hayatımızın bir parçasıdır. Komşu her zaman sırlarını paylaşmış, her zaman sana çok yakın, dostlukton öte olan bir ilişkinde olan insanlardır. Şöyle bir

Görüntü 146. Ö41 adlı öğrencinin M3 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Soru sorma

M4 olarak adlandırılan metin doğa ve insan konuludur. Bu metinde 21 öğrenci 7 farklı giriş bölümü yazma tekniği kullanmıştır. Doğa ve insan konusu bireyin gözlemlemesine ve yaşantısına açık bir konudur. 5 öğrenci konunun bu özelliğini kendine bakış açısı olarak seçip durum veya gözlemlerle yazmaya başlama tekniğini tercih etmiştir. Yazma öncesi hazırlık aşamasında doğa ve insan konusu ile ilgili şiir, özlü söz, hikâye, karikatür gibi metin türlerinde araştırma yapan öğrencilerden 3' ü alıntı ile yazmaya başlamayı uygun bulmuştur.

Araştırmalardan kesitleri yazılarının giriş bölümünde, doğa ve insan konusunda hazırladığı yazılı anlatım planındaki ilk başlığın bakış açısına göre düzenlemiştir.

Doğanın kendi içindeki uyumu, doğanın değişen düzeni, insanın doğadaki yeri, insanın doğaya müdahalesi gibi konular bireyin dönem dönem sorgulamalarda bulunduğu, eleştirdiği bir özelliğindedir. Konunun bu özelliğini bilen 5 öğrenci okuyucularına kendilerine kimi zaman sorduğu ya da sormaktan kaçtığı soruları yöneltmiştir. 5 öğrenci yazılarına okuyucusunun dikkatini *soru* yoluyla çekmeye çalışmıştır. 1 öğrenci doğa ve insan konulu yazacağı metinde konunun kendini ilgilendiren bir özellikte olmasının etkisiyle yaşadığı bir *anısını* kullanarak yazısına başlamıştır. 5 öğrenci doğanın uyumunu açıklama yolu olarak tasvir (betimleme) yapmayı tercih etmiştir. Tanımlama veya açıklamayı betimleyerek yapmak öğrencinin edebi düşünme ve yazma anlamında geliştiğini gösterebilir. 1 öğrenci ise birden fazla tekniği aynı anda kullanmıştır.

Bu bölümde 7/G sınıfındaki öğrencilerinin Aşık Veysel konulu yazılarının giriş bölümünde kullandığı tekniklerden örnekler verilecektir.

Görsel olarak yazılan metin, öğrencinin giriş bölümü yazma tekniği: Anı. Metin, göl kenarında bir pikniğe gitmişlerdir. Neredeyse kimse yoktu. Bu nedenle de çok sessizdi. Ben de bu sessizliği fırsat bilip göl kenarına dinlenmeye gittim. Kulaklıkla müzik dinliyordum ki şarkı bitti ve berde o anda dalga sesleri duymaya başladım. Fark ettiğim aşlında arası sessiz kalan değilmiş. Kuş sesleri, ağaç hissiyatı, güneş ışıklarının dans müziği, sinebin fındığı kırmak için sarfettiği emek ve kabuğun kırılma hissiyatı, salucanın yaprakta sürünürken çıkardığı hoş hissiyatı... Aşlında doğada ne çok ses var. Dinleyince fark ediyor insan. Tabii oda dinlense Her ses bir ahenk içerisinde. Onların çıkardığı bu sesler benim için bir melodiyi andırıyordu.

Görüntü 147. Ö26 adlı öğrencinin M4 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Anı

Doğanın kendi içindeki uyumunu kelimelele anlatmak yetmez. Doğa ve evren bir ahenk içinde döner ama bazı insanların ceplerini yere atıkları için doğaya önem vermediklerinden dünyamızı kirletiyor. Yolda yürüdüğümüzde ağaçlardan oksijen almak yerine binalar yüzünden oksijenimiz için nefes almakta bile zorlanıyoruz.

Görüntü 148. Ö29 adlı öğrencinin M4 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Tartışma, eleştiri

Doğa ve Evren → (1) g.b.y.t.
Doğa içinde çok uyumludur. Kendisi tek olduğu halde içinde binlerce canlı türünü barındırır. Onlara yuva olur. Bir ünlü

Görüntü 149. Ö31 adlı öğrencinin M4 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Durum, gözlem

betimleme
Mavi ve yeşilin muhteşem uyumuydu yoksa birbirleri ile savaşıyorlardı. Budeninin nengi? Uzunca ağaçlar, senseni yapraklarını diledi gibi bir hal almıştı. Bekini dimgoda deniz ağaçları yeniyordu. Kullandığı ağaçlarda ağlamaya basıyordu. İşte tam o sırada insanın burnuna ağırlık kokusu gelmesi lazım ama gelmiyor. Çünkü doğa işleniyordu. Aklında bu düşünce mavi ve yeşilin muhteşem uyumunu düşümleniyor. Nasılım doğanın bir parçası olmalı. ↓ geçiş

Görüntü 150. Ö32 adlı öğrencinin M4 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Betimleme

Soru = g.b.y.t.
Doğa nedir? Uyum nedir? Doğadaki uyum nedir?
Bilir misiniz? Öncelikle doğa evren, doğallıktır. Uyum; adapta olmaktır.
Doğadaki uyum ise çevreye, evrene adapta olmaktır.

Görüntü 151. Ö37 adlı öğrencinin M4 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Soru sorma

Kusursuz, muhteşem eserin sahibi Allah'tır. Allah kainatı düzenlerken herşeyi bir ölçüye göre yaratmıştır. Bunu etrafımıza bakarakta rahatlıkla görebiliriz. Mesela güneşin doğup batması, Dünyanın kendi etrafında 365 gün 6 saat yorulmadan dönmesi yağmur ve kar tonellerinin sayısız şekilde olmasına, roman esle birbirine değmemesi gibi birçok olaylar Allah'ın kusursuzluğunun göstergesidir. Allah evreni yaratmıştır.

Görüntü 152. Ö39 adlı öğrencinin M4 için kullandığı giriş bölümü yazma tekniği: Durum, gözlem

Yapılan Uygulamalar Sonrası Öğrencilerin Bilgilendirici Metin Üretimlerinde Öğrencilerin Metinlerarası Bağlantı Kurma Tekniklerine Yer Verme Durumları İle İlgili Bulgular ve Yorum

Bu bölümde 44 öğrencinin 4 metinde kullandığı metinlerarası bağlantı kurma tekniklerini kullanma durumları belirlenecektir. Öğrenci yazılarından örnekler verilecektir.

Tablo 18

Ortaokul Öğrencilerinin Metinlerarası Bağlantı Kurma Teknikleri

7/A (N=23)	M1)	M(2)	M(3)	M(4)
1. Alıntı				
1.1. Atıf	5	6	-	6
1.2. Özdeyiş	3	-	3	8
1.3. Edebi Eser Kesitleri				
1.3.a. Şiir	7	10	4	2
1.3.b. Anı	2	3	10	3
1.3.c. Hikaye	-	1	-	7
1.3.d. Kısa Hayat Hikayesi	1	20	-	-
1.3.e. Türkü	-	11	-	-
2. Anonim Alıntı				
2.1. Basmakalıp Söz - Klişe	2	7	7	4
2.2. Atasözü	11	-	30	7
2.3. Deyim	10	1	-	3
2.4. Edebi Tür Kesitleri (bilmece, efsane, ağıt, fıkra, ninni vb.)				
2.4.a. Bilmece	1	-	-	7
2.4.b. Tekerleme	1	-	9	-
2.4.c. Ninni	1	-	-	-
2.4.d. Fıkra	1	-	5	3
2.5. Duvar Y., Popüler Kavramlar, Karikatürler, Haberler vb.	5	-	3	20
3. Gönderim/Gönderme				
3.1. Dinsel /İnanışsalGönderge	3	3	6	3
3.2. Mit	-	-	-	-
3.3. Film/Eser Kahramanı	9	-	7	1
3.4. Yazar İsmi	15	15	-	5
3.5. Eser İsmi	22	34	6	4
3.6. Tarihsel Kahraman	2	1	-	-
4. Kısmi Söz Sanatları				
4.1. Telmih (Anıştırma)	-	-	-	-
4.2. İstiare, mecaz, benzetme, kinaye vb.	11	13	21	22
Toplam	112	125	111	105

Araştırmanın alan yazın taraması bölümünden hareketle ortaokul öğrencilerinin ilkökul yıllarından itibaren özellikle okuduğunu anlama çalışmalarında metinlerarası bağlantı kurmaya yönelmesi gerektiği görülmüştür. Öğrenci metinlerarası bağlantı kurarak anlama becerisini daha üst düzey bir seviyeye çıkarabilmektedir. Sınıf seviyeleri arttıkça öğrenciler okuduğunu anlama çalışmalarında metin içi anlam kurmadan metinlerarası anlam kurmaya doğru aşamalı olarak gelişim ve değişim içinde olmalıdır. Yazma becerisinde de metinlerarası anlam kurma anlatma becerisindeki aşamalı gelişim gereklidir.

Bulgular bölümünün ilk kısmında öğrencilerin yazma becerisiyle ilgili algıları, yaşadıkları zorluklar tespit edilmeye çalışıldı. İkinci bölümünde bu tespitlerden hareketle uygulama çalışmaları yapıldı. Yapılan uygulamadan sonra öğrencilerin bilgilendirici

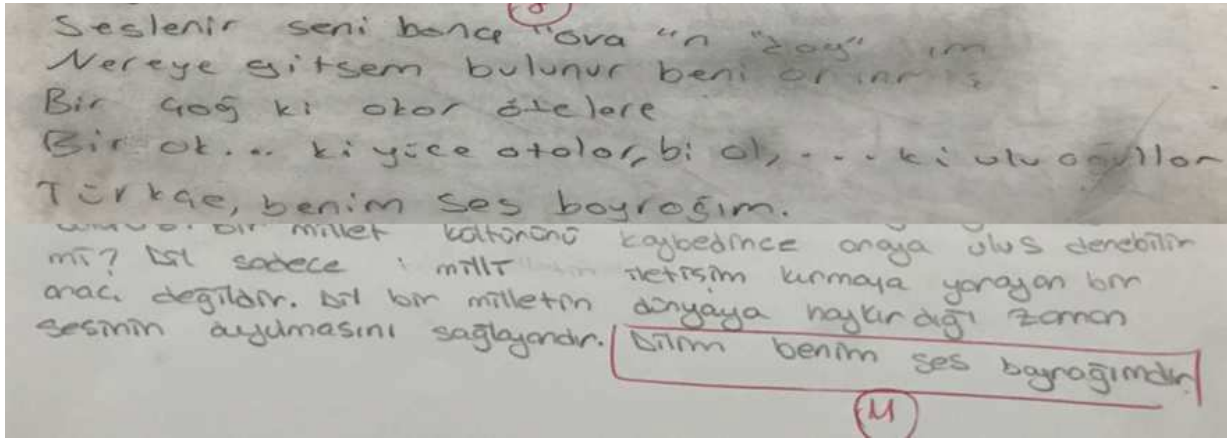
metinlerin yazımında yapıyı düzenleme bölümünden biri olan giriş bölümü yazma tekniklerini kullanma durumları ortaya çıkarıldı. Bulguların bu kısmında ise uygulamalar sonrası öğrencilerin metnin üst yapısını oluşturan metinlerarası bağlantı kurma şekillerini kullanmada ne durumda olduğunu görmek amaçlanmıştır.

Alanyazın taramasında metinlerarası bağlantı kurma çeşitleri farklı yazarların çalışmalarından araştırılmış ve ortaokul öğrencilerin uygulayabileceği tekniklerden uygun olanları seçilmiştir. Seçilen bu tekniklerden yararlanarak bir “Metinlerarası Bağlantı Teknikleri Formu” hazırlanmıştır.

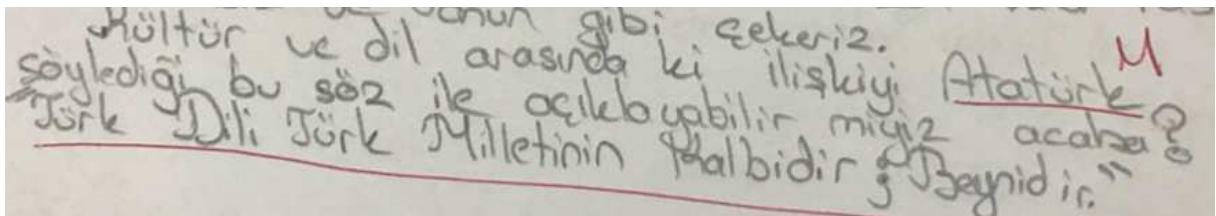
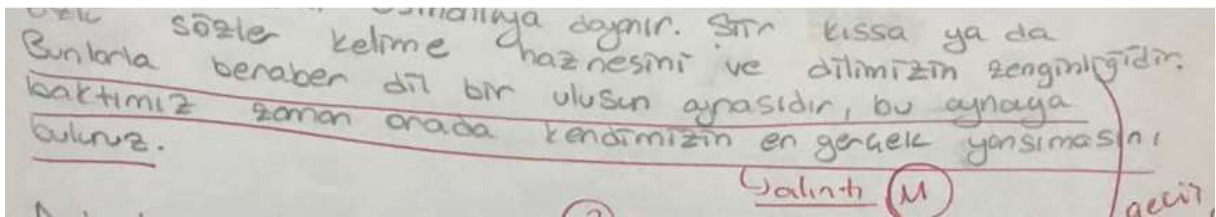
7/A sınıfındaki 23 öğrencinin M1 adlı dil sevgisi konulu yazdıkları metinde kullandıkları metinlerarası bağlantı kurma teknikleri incelenmiştir. 23 öğrenci bu metinde toplam 112 kez teknik kullanmıştır. Bu sayılara bakıldığında ve öğrenci yazıları incelendiğinde, bir öğrenci yazısında birden fazla metinlerarası bağlantı kurma tekniği kullanmıştır. Metinlerarası bağlantı kurma öğrencinin konuyla ilgili kısa ve uzun süreli yaptığı okumalarla, ilgili araştırmalarla doğrudan ilgilidir. Öğrenciler yazma öncesi hazırlık kısmında metinlerarası bağlantılarından çok yararlanmaktadır.

Her öğrencinin kullandığı teknik sayısı ve tek bir tekniği birden fazla kez kullanma durumu bireysel olarak değişiklik göstermektedir. Bazı metinlerde bir öğrencinin aynı tekniği 4 kez kullandığı bazı metinlerde aynı öğrencinin o tekniği hiç kullanmadığı olmuştur. M1 metninde 10 kez dil sevgisi konusyla bağlantılı olacak şekilde, öğrencilerin okuduğu veya araştırdığı edebi metin türlerinden kesitleri yazısında kullandığı tespit edilmiştir. 7 kez öğrenciler dil sevgisi konusyla ilgili bulduğu ünlü yazarlara ait *şairlerden* kesitleri yazılarında kullanmıştır. Dil sevgisi konusunda araştırma yapan öğrencinin karşısına bu konuyla ilgili birçok seçenek çıkması olasıdır. Dil milli bir duyguyu kişide hissettirme özelliğine sahiptir. Şiir de duyguyu yansıtabilecek bir metin türüdür. Öğrencilerin konuyla

doğrudan bağlantılı bu metin türünden kesitleri yazısına koymasını metinlerarası doğru bir bağlantı kurduklarını gösterir. Öğrencilerin şiir ile ilgili metinlerarası bağlantıları:

Anı metin türü de dil sevgisi konusunda yararlanabilecek metin türüdür. 2 kez, öğrenciler bu konuyla ilgili yaşadıkları bir *anısından* yazısında yararlanmışlardır. Öğrenciler M1 adlı dil konulu yazıda 11 kez atasözleriyle, 10 kez ise deyimlerle metinlerarası bağlantı kurmuştur. Öğrenciler atasözü ve deyimlerini yazılarında sıklıkla kullanmaktadır. Türk dilinin önemli kültürel dil zenginliklerini yazısında kullanması öğrencinin söz varlığına hâkim olduğu ve sözvarlığını kullandığını gösterir. 5 kez konuyla ilgili önemli kişilerin sözlerine atıf yapmıştır.

Metinlerarası bağlantı kurmak için konuyla ilgili birçok farklı türde metni bulmak, konunun alt başlıklarına uyacak şekilde ilişkilendirmek önemlidir. Öğrenciler dile değer

verilmediği ile ilgili alt başlığı internette gördüğü bir karikatür ya da haberle toplamda 5 kez ilişkilendirmiştir. Bireyin karşılaştığı her ileti içeren metin onun metinlerarası bağlantı kurmasını sağlamaktadır.

Dil sevgisi ile ilgili okudukları veya izledikleri eserlerden yararlanan öğrenciler toplam 9 kez film/ eser kahramanı, 15 kez yazar ismi, 2 kez tarihsel kahraman, 22 kez ise eser ismiyle yazısı arasında bağlantı kurmuştur. Örneğin; Eskici adlı hikâye metninin yazarını, metnin kahramanı, metnin adını öğrenciler yazdıkları yazılarında bahsetmiştir. Bazı öğrenciler kısaca hikâyenin özetini yazmıştır. Eskici metni dil sevgisiyle doğrudan bağlantısı olan bir metindir. Oktay Sinanoğlu'nun da hem kendinin hem de "bye bye Türkçe" adlı eserinin ismi öğrenciler yazılarında dil sevgisi yazılı anlatım planının alt başlıklarıyla bağlantı kurarak kullanmıştır. Öğrenciler toplam 11 kez, eğitim hayatı boyunca öğrendiği söz sanatlarından örnekleri yazının alt başlıklarıyla ilişkili şekilde yazısında kullanmıştır. Bazı öğrencilerin yukarıda anlatılan metinlerarası bağlantılarla ilgili örnekleri:

...
Kullanılmasıdır. Mesela Oktay Sinanoğlunun kitabındaki "Bye Bye Türkçe" adı ortak kültürün gittiğini ana dilimizin artık yayından çıktığını anlatan en güzel örnektir.

...
Bir düşünün kendi dilinizi konuşuyorsunuz, ne hissedersiniz? Bir insan dilini konuşmuyunca üzüntü ve hasret çeker, aynı Eskici metnindeki Hasan gibi.
"Dil insanların kültürünü aktarır mı?" (4) (M)
Evet aktarır, Dil bir milletin olmazsa olmazıdır.
Aynı bir gelin gibi, bir gelin geyiğe evlenebilir mi?
Elenemez. Bir ülkede dil'siz tam olmaz, Bir millet olarak dilimizi yasadığımızıdır. (5)

...
Uradilimiz insana kendi Möz ve öz M konuşmak istediği dildir. Mesela Eskici metninde "Hasan" adın daki çocuk gibi kendi Vatanının, Memleketinin dilini konuşamayacağı birini bulamazsa Vatan hasretini biz de onun gibi çekeriz.
Kültür ve dil

Görüldüğü gibi metinlerarası bağlantı kurma tekniklerindeki seçimler her öğrenci için değişkenlik gösterir. Öğrencinin geçmiş deneyimleri, okumaları kurduğu bağlantılarda etkilidir. Yazılacak olan metnin konusu öğrencilerin kuracağı bağlantı tekniğindeki seçimleri de değiştirir. Her metinlerarası bağlantı her metin için uygun değildir. Öğrencilerin yaptığı seçimler de bu durum göz önünde bulundurularak bulgular bölümünde yorumlanmıştır.

7/A sınıfındaki 23 öğrencinin M2 adlı Aşık Veysel konulu yazdıkları metinde kullandıkları metinlerarası bağlantı kurma teknikleri incelenmiştir. 23 öğrenci bu metinde toplam 125 kez teknik kullanmıştır. Bu sayılara bakıldığında ve öğrenci yazıları incelendiğinde, bir öğrenci yazısında birden fazla metinlerarası bağlantı kurma tekniği kullanmıştır. Aşık Veysel konusunun ünlü bir halk ozanı ile ilgili olmasından dolayı öğrenciler yazılarında sık sık ozanın türkülerinden, sözlerinden, şiirlerinden yararlanmaya yoluna gitmektedir. Öğrencilerin bu metinleri önceden duyması ya da yazı yazmadan önce araştırması olasıdır.

Önceden önce "Dostlar beni hatırlam" adlı bir türkü de yazmıştır. Ümit Yazar Öguzcan Aşık Veysel'in en iyi dostuydu. Aşık Veysel onun sayesinde türkü ve şiir yeteneğini geliştirdi. Aşık Veysel Ümit Yazar Öguzcan'ın bu türküyü duyduğunda Aşık Veysel'e cevap olarak "Dostlar beni unutur mu?" adlı bir türkü yazmıştır. Bence bu dostluğun en güzel halidir.

Aşık Veysel bir ozandır aslında. Ozanlar la birliğe bir yerde toplanıp söz çalardı. Çozen de diğer ozanları tanırdı. Aşık Veysel hep zorluklarla karşılaştığı için hep hüznü türkülerde söylerdi. Mesela "Kara Toprak", "Karbela", "Marsiyası", "Bütün Dâdile Yörpü Kara Toprak" Herş birbiriinden hüznü ve güzel. Zaten türkülerle TÜRE NİLEMEK o güzel, gün sesyle duygusal bir

ki o en saygı duyup anılması gerek
yğmektir. Ve benim ana bir şiirim

Yeni tabii Şiir Aşık M
Unutulmuş o güzel sözlerin
Masum acılı güzelliklerin
Kara kapıya dayanan gözlerin
İnan ağır ağı yürekteki türküler

Acı dönüp dolaktı seni buldu,
Hayat bir tekme daha koydu,
Küçük dünya kağıttan sınımlanacak, kadar zor
Unutma dünya senin bıraktığın yerde son

Aşık Veysel bu soruyu kabul etmemişti. Asıl
söz birer buraya kadar dağınip getirtilmiş
ve birer dinladığını tam birer ara vermiş
yüz demişti. Buda nasıl akılcıgıdır. Olayın
göstergesini. Ama ne kadar da kalbi kırık
şu şiirinde öle belki;

Tacellim bozuk temeldin
Gitti gençlik aklı öldü Şiir
Aşık mahkum ezebin M
Yıllımadı kara bahim.

Aşık Veysel de hayatını adadığı bu şiirleri
bu kadar neden bu kadar kadalı yazıyo

Öğrenciler 6 kez Aşık Veysel' in bir türküsündeki söze doğrudan veya dolaylı olarak atıfta bulunmuştur. Örneğin 'iki kapılı han' söz grubu öğrenci yazılarında Aşık Veysel' in doğumu ve ölümü ile ilişkilendirilmiş ve bu söz grubuna atıfta bulunulmuştur. Öğrenciler toplam 10 kez ozanın şiirinden bir kesit, 11 kez ise türküsünden bir kesiti yazısına almıştır.

İki Kapılı birinci handan Sivas Sarkışla Siürialan köyünden Veysel Satıroğlu çıkmıştı. Annesinin kendi göbek hanı. Karacak... baklavya...

Hic kimsenin dilinden düşürmediği o Aşık iki kapılı bir hanın ilk kapısına annesi koyun götürmeden gelirken girdi. Sivas'ın Sarkışla ilaesinde ıssız bir köyde hic kimsenin ne olup bittiğinden haberi olmadı. bir köyde...

20 kez diğer hiçbir yazıda olmayacak kadar kısa hayat hikâyesini yazısında kullanmıştır. Bu durumun konunun bir kişi üzerine yazılmasıyla doğrudan bağlantısı vardır. Buradan anlaşıldığı üzere konunun yapısı gereği metinlerarası bağlantı kurma şekilleri de değişkenlik göstermektedir. Bu metin konusu gereği kısa hayat hikâyesi kullanmaya uygundur. 3 kez öğrencilerin 'topraktan geldik toprağa gideceğiz' dinsel/inanışsal kalıbı yazısında kullandığı görülmüştür. Bunun nedeni Aşık Veysel'in hayat görüşünün dinsel inanışlarla bağlantılı olmasından olabilir. Ozanın görüşlerini bilen bir öğrenci dinsel bir kalıpla bunu ilişkilendirebilir. Bu da metinlerarası bağlantı kurulduğunu gösterir. Aşık Veysel' in Kara Toprak türküsünün mantığını algılayan öğrenci dinsel kalıplarla ilişkilendirmiştir. Bunun dışında 15 kez yazar ismi, 34 kez eser ismi öğrenci yazılarında yer bulmuştur. Aşık Veysel' in hayatıyla ve şiir, sanat görüşüyle doğrudan ve dolaylı bağlantısı olan yazar ve eserleri öğrenciler yazılarında kullanmıştır. Ahmet Kutsi Tecer, Ümit Yaşar Oğuzcan ozanın hayatıyla doğrudan bağlantılı veya ondan etkilenen yazarlardır ve öğrenci yazılarında bu yazarlardan bahsedilmiştir. Bedri Rahmi'nin Aşık Veysel'in ozanlığıyla

bağlantı kurulmasını sağlayacak bir şiiri, Ümit Yaşar'ın onun eserine cevaben yazdığı şiirinden bir bölüm ya da eserin ismi öğrenci yazılarında görülmektedir.

Stras Sakkisla kayone gettimim. Orayı tıncetiyor ve
gözetliyordum. Bir gün bir yol kenarına dınlenmek
tair oturdum. Heride bir kadın vardı, acı taında
kivranyordu. Bir de baktım kadın bir kâşeye
jeatı. ve orada dâpımunu yapmıstı. Belki de
dâpırdıyü o acıke tüm danyanın kulâğının
asını silerde sesteki veysel' dı.

la dınıyorlar. Aşık Veysel'in tanınmasında en büyük rolü
Ahmet Kutsi Tecer'dir. O Aşık Veysel'in dâs
tel iyicisi ve can dâstı olmuştı. Onu cad-
tanıtıp Atatürk'e kadar ulaşmıştı.

7/A sınıfındaki 23 öğrencinin M3 adlı Komşuluk konulu yazdıkları metinde kullandıkları metinlerarası bağlantı kurma teknikleri incelenmiştir. 23 öğrenci bu metinde toplam 111 kez teknik kullanmıştır. Bu sayılara bakıldığında ve öğrenci yazıları incelendiğinde, bir öğrenci yazısında birden fazla metinlerarası bağlantı kurma tekniği kullanmıştır. Komşuluk insan ilişkileriyle doğrudan bağlantılı, bireyin yaşantılarını kapsayan bir konudur. Öğrencilerin komşularıyla yaşadıkları anıları yazılarında kullanmaları M3 metninde 10 kez görülmüştür. Atalarımız da kendi yaşadıkları komşularıyla ilgili deneyimleri geçmişten günümüze sözel olarak dile getirmiş ve günümüze kültürel söz varlığı olarak atasözlerini bırakmıştır. Öğrenciler araştırmaları sonucu komşuluk ile ilgili doğrudan bağlantılı bu atasözlerini toplamda 30 kez yazılarında kullanmıştır. Bazı öğrenciler aynı yazıda birden fazla atasözünü kullanmıştır. Çevresinde duydukları komşulukla ilgili basmakalıp sözleri yazılarında 7 kez kullanmışlardır.

- Komşuluk, "Komşu berde kalmamış sende varsa bana biraz verebilir misin?" demektir. Mesela annem yemek yapacağı zaman bizde salça kalmamışsa acilce bir koku gideren komşumuzdan bir kaşık salça isterim. Veya onda olmadığında getir o bizden ister. Komşulukta bunu gerektirir zaten. Komşularımız diğer tanıdıklarımızdan pek çok farklıdır. Mesela (M) iyi günümüzde de kötü günümüzde de yanımızda olan komşularımız diğer tanıdıklarımızdan daha çabuk yanımızda olurlar. Bizde bu komşularımızı seçeriz. Çünkü bize ev alırken aslında (M) komşuda almış oluruz. Burada ilgili bir deyim vardır (M) "Ev alma komşu al" demektir. Bence çok güzel bir deyimdir. Burada bize anlatılmak istenen şey aslında biz ev alırken komşu aldığımız için ma'na göre ev almalıyız.

Ev alma komşu (M) al". Öbürden komşular arasında seçim yapılıyor. Şiirinde gördüğüm gibi önceden komşuları arasında seçim yapıp her komşuyla yakın oluyordu şimdi ise komşu seçmeyi bile bırak kimseyle komşuluk yapmıyorsa → komşuluk = d.g. Komşular arasında yardım, sohbet ve güven çok önemlidir. Komşu komşunun kölesine muhtaçlığı diye bir söz vardır. Burada demek istediği komşu komşu ile yardımlaşmalıdır, komşu

Yazı planının alt başlıklarında günümüz komşuluk ilişkileri ile geçmiş komşuluk ilişkileri karşılaştıran öğrenciler toplamda 9 kez "Komşu hu hu oğlun geldi mi?" şeklinde başlayan komşuluk ile ilgili tekerlemeyi yazılarında kullanmıştır. Tekerlemeler öğrencilerin anonim alıntı yapabilecekleri bir metinlerarası bağlantı kurma çeşididir. Konu ile ilgili bağlantıyı kurabilen öğrenci tekerleme metin türünü yazılarında kullanabilir. 5 kez öğrenciler komşuluk konusuyla ilişkili olan Nasreddin Hoca fıkrasından yararlanmışlardır. Komşuluk hakkı, komşuluk ilişkileri üzerine birçok hadis vardır. Öğrenciler bu hadisleri araştırmıştır ve yazılarında toplam 6 kez bunlarla metinlerarası bağlantı kurmuştur. Öğrenciler komşuluk konulu eserlerden 7 kez film/eser kahramanı, 6 kez eser ismini yazılarında kullanmıştır. 21 kez söz sanatlarından yararlanmışlardır.

Ben yardım^Mlaşmayı şöyle anlattım komşu
KOMŞU HU HU tekerlemesini bildirmişti ve bi-
 lince ona ne alakası var şimdi diyecekti-
 niz şimdi diyini şöyleki o sizin küçük-
 te bildiğiniz tekerleme yardım^Mlaşmayı, duy-
 nişmayı, birliği ve beraberliği anlatıyordu.
Bide Nasrettin hocanın fikrasi vardır ka-
 zan doğurdu nasilde önde kazanın doğurdu-
 ğuna inandırmıştı. Çünkü insanlar sırf çıkarları için yarıyorlar.

Geçiriz Bu tekerlemeyi duyduunuz mu? "Komşu komşu hu hu, oğlun geldi mi? Geldi? Ne getirdi? Pöç boncuk. Kime kime? Sana bosa" şeyin de buradan anlayacağı-
 niz gibi eskiden birşey alırken önce öbebebe komşuya da birşeyler al-
 ınırız. Ama şimdi nerede o öbebebe? Kime bir birini öbebebe dnuz.
 Ya da derdini sınıni anlatmaz dnuz. Önceden bir komşumuzla ve onun
 oğluyla porta giderdik. Annem ve komşumuz konuşur derdini sınıni bir bir-
 lerine anlatırdı. Bzde komşunun oğluya oynuyor oynardı. Ama teknoloji ada-
 yisiyle kime kimeye gitmez oldu bu yüzden komşuluk kalmadı.
 Komşuluk orovinda sovgi sevgi çok önemlidir. Sovgi ya da şeyin de
 zaten bir bir sonu gibi yarıyor sonu demektir. "Gülme komşuna gelir bazine
 demeye ya atalorımız. Sovgi ile çok alakalı. Mesela komşunuz yarıdı ve
 aldı. Kısaca gülme komşuna gelir bazine demektir. bu olay

"Komşu hakkı, Tanrı hakkı gibidir: Komşunun
 komşu üzerindeki hakkı, Tanrı'nın kul üzerindeki
 hakkı kadar kutsaldır." (M)

Ben komşulukla ilgili şöyle bir yazi yazdım:
 Benim sana verebileceğim bir şey yok
 Dent var paylaşırsan
 Ekmeç var alırsan
 Yen var oturursan
 Kelp var yataırırsan } → (M)
 Nasilde ne yapmanız gerektiğini söyleyen se-
 venalen bir yazi değilni

Nasrettin hocanın kazan fikrasiında komşu malını paylas-
 mak isteniyor. Evet vermek zorunda değildir. Ama en azından
 bir yardımı dokunabilirdi. "Komşuda pişer, bize düşer" sözünü
 paylaşmamız anlatan sözdür. Komşunun evinde pişen yemek

Hatırlar mısınız Nasrettin Hocanın "kazan" adlı bir fikrasi
 vardır. Bu da aslin da yardım laşmanın eik or haline
 getiril mesi yle ilgili adnki Nasrettin Hoca kazan doğurdu
 diyor onu kabul ediyon ama Nasrettin Hoca kazan
 öldü diyince inandırmıştı. paylaşım gibi yardım laşmada
 eik or haline geliyor.

olduğu görüştün dediler. Komşusunun kendisinde ne gibi hakları bulunduğunu soran bir Sahabeye Hz Peygamber (s.a.s) şöyle cevap vermiştir. "Hastalanırsan ziyaretine gidersin, vefat ederse cenazesine kalırsın. Senden borç isterse borç verisin. Darda kalırsa yardım edersin. Başına bir felaket gelirse teselle edersin. Evinin damını onunkinden yüksek tutma ki, onun rüzgarını kesmeysin. Ya senin ne pisirdiğine bilmezsin, ya da pisirdiğinden ne çıkar ver. Ama şimdi öylemi? Oysa

7/A sınıfındaki 23 öğrencinin M4 adlı Doğa ve İnsan konulu yazdıkları metinde kullandıkları metinlerarası bağlantı kurma teknikleri incelenmiştir. 23 öğrenci bu metinde toplam 105 kez teknik kullanmıştır. Bu sayılara bakıldığında ve öğrenci yazıları incelendiğinde, bir öğrenci yazısında birden fazla metinlerarası bağlantı kurma tekniği kullanmıştır. Doğa ve insan konusu ile ilgili önemli kişilerin söylediği birçok söz vardır. Öğrenciler araştırmalarını kullanarak M4 adlı metinde 6 kez atıfa 8 kez özdeyişe yer vermiştir. Yazarlardan bazıları doğa sevgilerini şiire, bazıları doğayı korumanın önemini hikâyelerine konu edinmiştir. Öğrenciler yazı planlarının alt başlıklarına göre araştırdıkları bu metin türlerinden kesitleri yazmayı ya da bu metin türlerine gönderme yapmayı tercih etmiştir. Öğrenciler metinlerde toplamda 2 kez şiir, 3 kez anı, 7 kez hikâye kullanarak metinlerarası bağlantı kurmuştur. Konuyla ilgili uygun atasözleri ve deyimler öğrenciler tarafından kullanılmıştır. Dini kaynaklarda doğa ve evren konusunun bahsi sık sık geçer. Öğrencilerden 3' ü bu kaynaklara gönderme yapmıştır.

"Dünya değişir dostlarım. Günün birinde gökyüzünde, günün birinde mavimsinde artık esmer lekeler göremeyeceksiniz. Günün birinde yıl kenarında, toprak aramızın kayı yeşil saçlarını da göremeyeceksiniz." demiş **Sait fârik.** Gelecekte aynı böyle olucak

birçok uyumu vardır. Bunlardan sadece biri Thales'in sözüdür: "Her şeyin prensibi sudur; her şey sudan gelir ve tekrar suya döner." Biz doğadan geliriz ve Victor Hugo'nun bir sözü vardır: "Her şeyin bir annesi vardır: Toprak" ve ecel kapımıza da. Yalnız ölüm vakti gelince gideceğimiz yer yine topraktır. Bilir misiniz? Aşık Veysel'in bir sözü vardır: "Orman yurdun öz evladı, ormansız yok dünyanın tedi." Biz bu tedi

↓ Eğer biz doğaya sürekli sormaya devam edersek gelecek nesillere bir mesaj kalıyorduk. Bununla ilgili hareket etmeliyiz. Sait Faik Paşa yazdığı "Son Kuşlar" adlı eserinde biliyor musunuz? Orada bir adam vardı ve kuşları avlıyordu. Sait Faik bunu görmeye rağmen engel olmamış belki de engel olmamıştı.

bu o küçük "Şip" sesini hiç duydunuz mu? Ya da canlıların birbirini içinde uyumlu yaşamaları. Örneğin Noam Hikmet gibi kardeşimize bu hasret bizim!

Cevabı doğa ile ilgili varlıklarla ilgili olan birçok bilmeceler vardır. Öğrenciler yazılarında cevabı doğa olan bu bilmeceleri okuyucuya sormuştur. Gelecekte doğanın yok olacağı tezini okuyucunun bilmecenin cevabını bilememesi ile aktarmaya çalışmıştır. 7 öğrenci bilmece metin türü ile metinlerarası bağlantı kurmuştur. 3 öğrenci de Karadeniz fıkralarının kahramanı olan Temel'in fıkralarından Doğa'nın Yengesi adlı fıkrayı anlatarak ileride doğa ile ilgili nasıl bir kayıp yaşayacağımızı mizahi bir üslup ile aktarmaya çalışmıştır. İnternet üzerinde, dergilerde doğa ve insan konulu birçok karikatür, haber metni bulunmaktadır. Bu konu ile araştırma sürecine giren öğrencinin karşısına çıkması da olasıdır. Doğa ve insan konulu metinde öğrencilerin 20 kez bu yolla metinlerarası bağlantı kurduğu görülmüştür.

↓ Geçen gün doğuştan bir korikatör ^M gördüm. İnsanlar tiftiklerin üstüne oturmuş başka bir yerde onlara ağaç dikretmeye çalışıyor. Bence bu gelecekte nesillerin hali. Ağaç onlara her şeyi biriktirmeyeceği. Onlarda daha önce her şeyden de ağaçları ya da başka bir şeyi tanımlayamayacak.

atalarımız ^M "toprağı işleyen ekmeği diğer". Sözüdeki gibi ne yaparsanız doğanın karşılığını alırsınız. İnsanlar doğayı verdikleri zararları hiç bir şekilde fark etmedikleri gibi "Dicle Nehrinde ki balıkların kıyılmaması, suya ki şirinkenmeden dolayı aldığı değerdeki atık maddelerden suya kirlendiği düşünülüyor. Bakın bir de şunu dinleyin Temel den; Doğanın kengesi = Akna
Temel ormanda ağaç kesiyormuş, o sırada çevreciler ormanda yürüyüşe çıkmışlar, Temel'i bu vaziyette görünce bir ağaç potaqlamışlar...
Temel üstü başı perişan halden köye dönerken, Dursun'u rastlamış. Dursun:
"Neden Temel bu halde böyle?" demiş,

* "Havaların yuvayı ağaç doldurması için bu bilmeceleri biliyor musunuz? Ya da cevabını hiç duydunuz mu? Evet ağaçlar hem bilmeceleri biliyor hem de bilmecelerin cevabını veriyorlar. Ama bu bilmecelerin cevabını bize yüzümüzden gelecek neyi hiç bilmeyeceğiz. Çünkü biz onlara temize bir orman bırakamadık, Hava temizleme bir kenara atalım. Biz onlara hiç orman bırakmadık ki.

Geçen gün yine bir korikatör gördüm. Her adam var karşısında da bir ağaç. Adam ağacın üst kısmını kesmiş. Ağacın bir parçası yerde ve onun yanında adamın koltuğu var. Ben bu korikatörü Yağ kesen baş keser ^M atasözüne benzettim. Yani anlatmak istediğim, doğayı çevreye temiz tutmaya her şeyden önce hem de gelecekte neyi yok olacak. Eğer bunu isteniyorsanız yine "Son Kuzular" metnini yazan Jait Fazl gibi yapıp demek isteniyorsanız bilmeyeceğiz.

Modern hayat, doğanın kaybolmasına yol açıyor. Herkes ormanları, ağaçları kesip oraya bina inşa ediyorlar. Böylece genç neslinin evleri kayboluyor. Ağaçlar kesilince kuzular kalacak yer bulamıyorlar. Baki dursa Sait Fakir'in dediği gibi "Son Kuzular".

Bir gün ailet - gelecekte nasıl bir Dünya'ya sahip olacağımızı Türkiye hocamızın bize derslerde gösterdiği ^M bize ne anlatmak istediğini kolayca belliydim korikatör den sormuştum. Ağaç pilini pirtini toplamış, ortasında her kocaman kocaman binalar vardı. Hiç büyüksek binoların olmadığı sadece doğanın sesinin olduğu bir yere çıktınız mı. Ben çıktım.

İlgincidir çünkü o zaman kitle zikiliyen ve doğayı istiyordu. Bence şu bilmeceleri ^M bakın. çatıların yuvası - Ağaç dolu orası
⇒ Orman Belki de bizim tanımladığımız bu bilmeceleri bilmeyecekler. Hatta bu bilmeceleri hiç duymamış ormanın ne olduğunu ağacın ne olduğunu bilmeyecekler. ^M

Tablo 19

Ortaokul Öğrencilerinin Metinlerarası Bağlantı Kurma Teknikleri

7/G (N=21)	M1)	M(2)	M(3)	M(4)
1. Alıntı				
1.1. Atıf	6	6	1	3
1.2. Özdeyiş	7	-	-	8
1.3. Edebi Eser Kesitleri				
1.3.a. Şiir	2	27	-	3
1.3.b. Anı	1	1	16	4
1.3.c. Hikâye	4	-	1	2
1.3.d. Kısa Hayat Hikâyesi	-	13	-	-
1.3.e. Türkü	-	10	-	4
2. Anonim Alıntı				
2.1. Basmakalıp Söz - Klişe	-	-	1	1
2.2. Atasözü	2	-	11	3
2.3. Deyim	9	-	9	-
2.4. Edebi Tür Kesitleri (bilmece, efsane, ağıt, fıkra, ninni vb.)				
2.4.a. Bilmece	-	-	-	6
2.4.b. Tekerleme	-	-	10	-
2.4.c. Ninni	-	-	-	-
2.4.d. Fıkra	1	-	-	1
2.5. Duvar Y., Popüler Kavramlar, Karikatürler, Haberler vb.	8	3	3	16
3. Gönderim/Gönderme				
3.1. Dinsel /İnanışsal Gönderge	-	2	4	10
3.2. Mit	-	-	-	-
3.3. Film/Eser Kahramanı	9	-	2	-
3.4. Yazar İsmi	15	12	2	14
3.5. Eser İsmi	26	35	-	9
3.6. Tarihsel Kahraman	1	1	-	-
4. Kısmi Söz Sanatları				
4.1. Telmih (Anıştırma)	4	-	-	-
4.2. İstiare, mecaz, benzetme, kinaye vb.	6	10	10	13
Toplam	101	120	70	97

Önceki bölümde 7/A sınıfının metinlerarası bağlantı kurma çeşitleri incelenmiştir. Bu tabloda 7/G sınıfının metinlerarası kurduğu bağlantılar aktarılmıştır. İki sınıfın da uygulamalar esnasında bağlantı kurma sayılarının yakın olduğu görülmüştür. 7/G sınıfı öğrencileri M1 metninde toplam 101, M2 metninde 120, M3 metninde 97 metinlerarası bağlantı kurmuştur.

Sınıfın öğrencilerinin M1 metninde metinlerarası bağlantı olarak eser ismini 26, yazar ismini 15, film/eser kahramanını 9 kez kullanmıştır. Öğrencilerin yazma öncesi hazırlık kısmında bu yönde araştırmalar ve okumalar yapmasının metinlerarası düşüncelerini sağladığı görülmüştür. 6 öğrenci atıf, 7 öğrenci özdeyiş kullanmıştır. Genel olarak bağlantı çeşitliliği 7/A sınıfındaki verilerle benzerdir.

Öğrencilerin M2 metninde metinlerarası bağlantı olarak eser ismini 35, yazar ismini 12 kez kullanmıştır. 27 öğrencinin konuya uygun şiir bulduğu ve bundan alıntılar yaptığı görülmüştür. 10 öğrenci yazısında Aşık Veysel' in şiirlerini kullanmış, 13 öğrenci de Aşık Veysel'in kısa hayat hikâyesini aktarmıştır.

M3 adlı metinde öğrenciler kendi komşulukla ilgili anlarından 16 kez aktarım yapmış. 10 kez tekerleme kullanılmıştır. 3 kez Karadeniz fıkralarından kesitler sunulmuştur. Komşu hakkı ile ilgili 4 kez dinsel çağrışımlar yazılarda kullanılmıştır.

M4 adlı metinde şiir 3, anı 4, hikâye 2 kez metinlerarası bağlantı olarak kullanılmıştır. 4 kez türküden kesit alınmıştır. Cevabı doğa ile ilgili olan bilmeceler 6 kez kullanılmıştır. 16 kez karikatür, haber vb. aracılığıyla doğanın durdurulamaz gidişatı, gelecekte nasıl bir doğa düzeni beklediği ile ilgili metinlerarası bağlantılar kullanılmıştır.

Yapılan Uygulamalar Sonucunda Öğrencilerin Yazmaya Karşı Algılarındaki Değişimin Nasıl Olduğu ile İlgili Bulgular ve Yorum

Bu bölümde yazma uygulamalarına başlamadan önce öğrencilerin ön algılarını ve yaşadıkları yazma sorunlarının tespit edildiği bölüm ile karşılaştırmalar yapılacaktır. Öğrencilerin yazma uygulamalarından önceki algıları ve sonraki algıları arasındaki değişim tespit edilmeye çalışılacaktır.

Tablo 20

Ortaokul Öğrencilerinin Uygulama Sonrası Yazı Yazmakla İlgili Son Algıları

	Son Algı (f)
İçini rahatça kağıda dökmektir.	14
Yazı yazmadan duramıyorum, sürekli yazma isteğim var.	10
Yazı, en iyi arkadaştır.	5
Kendini ifade etmenin en etkili yoludur.	4
Özgürlüktür.	2
Hayal etmektir.	2
Mutluluk	2
Düşüncelerimizi ve duygularımızı anlatmamıza yarar.	2
Söz uçar yazı kalır, kolaylıktır.	1
Rahatlatır, stresi alır.	1
Dert ortağıdır.	1
Hikâye, şiir yazmaktır.	-
Bilgiyi güçlendirir.	-

Tablo 20'nin devamı

Eğlencedir.	-
Sıkıcı bir eylem.	-
Emek, uğraştır.	-
Ayrıntılı şekilde yazmak	-
Düşüncelerimizi koyduğumuz hazine kutusu	-
Issız bir dünya, bir masal, bir hazinedir.	-

Yazma uygulamalarından önce öğrencilerin bu ön algı sorusuna verdiği cevaplar genel olarak son algıyla benzer özellik taşımaktadır. Bunun yanında ön algıda öğrencilerin, “Yazı yazmak ne ifade eder?” sorusuna ‘*Hikâye, şiir yazmaktır.*’ ‘*Bilgiyi güçlendirir.*’ ‘*Eğlencedir.*’ ‘*Sıkıcı bir eylem.*’ ‘*Emek, uğraştır.*’ ‘*Ayrıntılı şekilde yazmak.*’ ‘*Düşüncelerimizi koyduğumuz hazine kutusu.*’ ‘*Issız bir dünya, bir masal, bir hazinedir.*’ şeklinde verdikleri cevaplar son algı sorularında cevap olarak verilmemiştir.

Ön algıda olmayıp son algıda olan cevaplar ise, ‘*Düşüncelerimizi ve duygularımızı anlatmamıza yarar.*’ 2 öğrenci, ‘*Yazı, en iyi arkadaştır.*’ 5 öğrenci, ‘*Yazı yazmadan duramıyorum, sürekli yazma isteğim var.*’ 10 öğrenci tarafından cevap olarak verilmiştir. Ön algıda olmayan bu cevaplar, öğrencilerin yazı yazma uygulamalarıyla yazmayı içselleştirdiğini gösterebilir.

Tablo 21

Ortaokul Öğrencilerinin Yazı yazma Süresiyle İlgili Son Algıları

	Son Algı (f)
Konuyla ilgili araştırma, okuma, planlamalarım tamamlandığında	28
Yazı yazmak bir süreçtir ve konuya göre değişir.	8
Uzun sürer.	4
Konuya göre süre değişir, hiç bilmediğin bir konuya araştırma uzun sürer.	2
Süre belirlemem.	2
5-15 dakika	-
15-30 dakika	-
30 dakika - 1 saat +	-
Konuya göre değişir.	-

Ön algı sorularında öğrenciler *Konu Hakkında Düşüncelerin Yazım Süresi* ile ilgili soruya yazmayı bir süreç değil de süre olarak gördüklerini cevap olarak ‘*5-15 dakika*’ 4 öğrencinin, ‘*15-30 dakika*’ 13 öğrencinin, ‘*30 dakika - 1 saat*’ + 6 öğrencinin, ‘*Konuya göre*

değişir.’ 7 öğrencinin bu ifadeleri yazmalarından anlaşılmıştır. Bunun yanında son algı sorularına bu ifadeleri veren öğrenci yoktur. Bu dört ifadeyi hiçbir öğrenci kullanmamıştır. Bunun nedeni olarak öğrencilerin yazma uygulamaları sırasında yazı yazmanın belirli bir saat ile sınırlanamayacağını öğrenmiş olmaları olabilir.

Ön algı bölümünde öğrencilerden hiçbiri ‘*Konuyla ilgili araştırma, okuma, planlamalarım tamamlandığında*’ cevabını vermemiş, son algı sorusunda ise 28 öğrenci bu cevabı vermiştir. Bu bilgiden şu sonuç çıkarılabilir, öğrenciler yazma uygulamalarından önce araştırma, planlama, okumalar yapmanın yazmanın bir aşaması olduğunun farkında değildir. Uygulamalar sonrasında yazı yazma süreci için bunları ifadelerinde belirtmiştir.

Tablo 22

Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Yazma Öncesi Ön Hazırlıkla İlgili Son Algıları

	Son Algı (f)
Gerekmez.	1
Yazıya göre değişir.	-
Gerekir. Konu ile ilgili farklı edebi metin türleri araştırma, farklı yazılar okuma, fikir alışverişi yapma	29
Gerekir. Önceden konuyu araştırırız.	9
Gerekir. Yazacağımız konu hakkında bilgi toplamak, konu ile ilgili önceki yazılmış metinleri okuma	3
Gerekir. Önceden konu üzerine düşünürüz.	1
Gerekir. Plan yaparız.	1
Gerekir. Mesela silgi kalem çıkarırız.	-
Gerekir. Giriş, gelişme sonuç bölümünde neler yaparım?	-

Ön algıda *Ön Hazırlık Yapmak Gerekir mi?* sorusuna 7 öğrenci ‘Gerekmez.’ derken son algıda bu cevabı veren 1 öğrenci olmuştur. Bu farklılık öğrencilerin uygulamalar öncesinde ön hazırlığı gereksiz bulduğunu ve ön hazırlık hakkında bilgi sahibi olmadıklarını gösterebilir.

Ön algıda öğrencilerin ön hazırlığın gerekli olduğunu belirttikten sonra nedenlerini açıklarken ön hazırlığın özelliklerini belirlemedikleri görülmüştür. Son algıda ise öğrenciler ‘Gerekir.’ ifadesinden sonra ön algıda hiçbir öğrencinin belirtmediği şu ifadeleri kullanmıştır: 29 öğrenci ‘*Gerekir. Konu ile ilgili farklı edebi metin türleri araştırma, farklı yazılar okuma,*

fikir alışverişi yapma’, 3 öğrenci ‘Gerekir. Yazacağımız konu hakkında bilgi toplamak, konu ile ilgili önceki yazılmış metinleri okuma.’ Bu cevaplardaki farklılıktan hareketle uygulamalar sonrasında öğrencilerin ön hazırlığın ne olduğu hakkındaki bilgilerinin netleştiği söylenebilir.

Tablo 23

Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Planı İlgili Son Algıları

	Son Algı (f)
Yazı yazmadan önce konuya ait başlık ve alt başlık belirlemektir	14
Yazı planı yazımızı düzene sokar	8
Nasıl ve ne yazacağımızı belirlemek.	8
Paragraflar arası anlamlı geçişleri sağlayan plan	5
Konuya ait ana fikir ve yardımcı fikirleri belirleme	3
Araştırmak.	3
Sırayla yazmak	3
Bilmiyorum.	-
Giriş, gelişme, sonuç	-
Taslak (Plan)	-
Yazmadan önce düşünmek.	-
Konudan sapmamak	-
Yer, zaman, karakter, olay	-

Ön algı kısmında “*Yazı planı nedir?*” sorusuna 8 öğrenci ‘*Bilmiyorum.*’ cevabını vermişken son algıda hiçbir öğrenci bu cevabı vermemiştir. Bu sayısal değişimden öğrencilerin 8’inin yazma uygulamalarından önce planı bilmediği son algıda ise plan hakkında bilgilerinin olduğunu gösterebilir.

Planlama hakkında yazma uygulamalarından önce öğrencilerin plan hakkında detaylı bilgilerinin olmadığı verdikleri cevaplardan görülebilir. Tablodaki son dört cevap ön algıda hiç yoktur. Yazma uygulamalarından sonra 14 öğrencinin planlama konusunda şu cevabı görülmüştür: ‘*Yazı yazmadan önce konuya ait başlık ve alt başlık belirlemektir.*’ ‘*Konuya ait ana fikir ve yardımcı fikirleri belirleme.*’ cevabını veren 3 öğrencinin de planlama hakkında bilgisinin olduğu söylenebilir. ‘*Paragraflar arası anlamlı geçişleri sağlayan plan*’ cevabını 5, ‘*Yazı planı yazımızı düzene sokar.*’ cevabını 8 öğrenci yazmıştır.

Tablo 24

Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Yazarken Kendilerinde Hissettikleri Durumla İlgili Son Algıları

	Son Algı (f)
Özgür ve kurallı olurum.	35
Özgür ve yaratıcı.	8
Kurallı.	1

Ön algıda 30 öğrencinin yazı yazarken sadece özgür davrandığı ortaya çıkmışken, son algıda bu sayı 8'e düşmüştür. Bunun nedeni öğrencilerin yazmanın belirli bir düzene ihtiyaç duyduğunu bilmemesinden kaynaklanabilir. Kurallı olma konusunda anlamlı değişim olmamıştır. 3' iken 1' e düşmüştür. 'Özgür ve kurallı olurum' cevabını ön algı sorularında 11 öğrenci belirtmişken, son algıda bu sayı 35' e çıkmıştır. Bu değişimden öğrencilerin yazma uygulamalarından sonra yazma becerisinin hem özgür olmayı gerektirdiği hem de belirli bir düzene ihtiyaç duyduğunu düşündükleri sonucuna varılabilir.

Tablo 25

Ortaokul Öğrencilerinin Bilgilendirici Yazılarda Farklı Metin Türü Kullanmalarına Dair Son Algıları

	Son Algı (f)
Kullanırım. (Türkü, şiir, atasözü, deyim, özlü söz, tekerleme, fıkra vb. metin türleri kullanırım)	43
Kullanırım (hikaye ve anı).	1
Kullanmam.	1
Soru anlaşılmamış.	

Ön algı kısmında öğrencilerden 12' sinin soruyu anlamamasından metinlerarası bağlantılar hakkında bilgi sahibi olmadığı sonucuna varabiliriz. 18 öğrencinin 'Kullanmam.' cevabını verdiği görülmüştür. 14 öğrenci ise farklı metin türü kullandığını ancak bunları hikâye ve anı metin türleri olarak sınırlamıştır.

Yazma uygulamalarından sonra ise 'Soru anlaşılmamış.' 'Kullanmam.' cevabını veren öğrenci yoktur. 43 öğrencinin ise ön algı bölümünde hiçbir öğrencinin kullanmadığı bir ifadeyi kullandığı görülmüştür. 'Kullanırım. (Türkü, şiir, atasözü, deyim, özlü söz, tekerleme, fıkra vb. metin türleri kullanırım)'ifadesi ile öğrencilerin uygulamalar sonrası metinlerarası bağlantı konusunda bilgi sahibi oldukları söylenebilir.

Tablo 26

Ortaokul Öğrencilerinin Bilgilendirici Yazılarda Zorlandıkları Bölümlerle İlgili Son Algıları

	Son Algı (f)
Giriş bölümünde zorlanırdım. Artık giriş bölümü tekniklerini kullanıp girişi etkileyici yapıyorum.	24
Gelişme bölümünde zorlanırdım, artık zorlanmıyorum. Farklı metin türlerinden yararlanıyorum.	8
Paragraflar arası bağlantı kurmada zorlanırdım. Artık zorlanmıyorum.	4
Zorlandığım bölüm yoktur.	3
Sonuç bölümünde zorlanırdım ama artık sonunu bağlayabiliyorum.	2
Paragraflar arası bağlantı kurmada biraz zorlanırım.	1
Düşüncenin ayrıntısını yazarken	1
Sonuç bölümünde	1
Düşünceyi geliştirme yolu kullanmak	-
Genel olarak bütün bölümlerinde zorlanırım.	-
Konuyu anlatmakta	-
Gelişme bölümünde	-
Giriş bölümünde	-
Plansız olduğum için her bölümünde zorlanırım.	-

Ön algıda 9 öğrenci, ‘Genel olarak bütün bölümlerinde zorlanırım.’ cevabını verirken son algıda hiçbir öğrenci bu cevabı vermemiştir. Bu sayısal değişimden uygulamalar sayesinde öğrencilerden 9’unun önceden yazı yazarken zorlanırken şimdi zorlanmadığı söylenebilir. 15 öğrenci ön algıda giriş bölümünde zorlandığını ifade etmişken, son algıda hiçbir öğrenci böyle bir ifadeye bulunmamıştır. Son algıda giriş bölümünü yazmadaki zorlanma ile ilgili ön algıda yer almayan ‘Giriş bölümünde zorlanırdım. Artık giriş bölümü tekniklerini kullanıp girişi etkileyici yapıyorum.’ İfadesi 24 öğrenci tarafından yazılmıştır. Bu değişimden hareketle uygulamalardan sonra öğrencilerin artık giriş bölümünü yazarken zorlanmadıkları sonucuna varılabilir. Öğrenciler ön algıda zorlandıklarını anlatan ifadelerin tam tersi olarak son algıda şu ifadelerde bulunmuştur: ‘Gelişme bölümünde zorlanırdım, artık zorlanmıyorum’; ‘Farklı metin türlerinden yararlanıyorum, paragraflar arası bağlantı kurmada zorlanırdım. Artık zorlanmıyorum’; ‘Sonuç bölümünde zorlanırdım ama artık sonunu bağlayabiliyorum.’

Tablo 27

Ortaokul Öğrencilerinin Yazılarının Giriş, Gelişme, Sonuç Bölümleriyle İlgili Son Algıları

	Son Algı (f)
Gelişme: farklı metin türleri kullanıp yazımı zenginleştiririm	43
Giriş: farklı giriş teknikleri kullanırım	29
Sonuç: Sonunu bağlarım	29
Sonuç: Etkileyici bir son	10
Giriş: Dikkat çekici, okumaya teşvik etmek	9
Sonuç: Özet, kısaca bir son	5
Giriş: Soru sorarım veya tanım yaparım	4
Bölümler karışmayacak şekilde plan yaparak yazarım	1
Giriş için bir şey belirtilmemiş	-
Gelişme için bir şey belirtilmemiş	-
Sonuç için bir şey belirtilmemiş	-

Ön algıda öğrencilerden 30' u giriş bölümünde kendilerini 'soru, tanım, konudan bahsetme' gibi yöntemlerle sınırlamışken, son algıda 29 öğrenci uygulamaların etkisiyle giriş bölümünde 'Farklı giriş teknikleri kullanırım.' ifadesini kullanmıştır. Bu değişimden hareketle öğrencilerin uygulamalardan sonra farklı giriş bölümü tekniklerini kullanmaya başladıkları söylenebilir.

Ön algıda öğrencilerden 29'u gelişme bölümünde 'düşünceyi geliştirme yolları' ile kendilerini sınırlamışken, son algıda 43 öğrenci uygulamaların etkisiyle gelişme bölümünde '*Farklı metin türleri kullanıp yazımı zenginleştiririm.*' ifadesini kullanmıştır. Bu değişimden hareketle öğrencilerin uygulamalardan sonra bilgilendirici metinlerinde farklı metin türlerini kullanmaya başladıkları, metinlerarası bağlantı kurabildikleri söylenebilir. Sonuç bölümü ile ilgili ön algı ve son algıda '*sonuna bağlama*' ifadesi kullanılmıştır.

Ön algı sorularına 11 öğrenci giriş bölümünde, 14 öğrenci gelişme bölümünde, 11 öğrenci sonuç bölümünde hiçbir şey yapmadıklarını belirtmişken, son algıda öğrencilerden hiçbiri böyle bir ifade yazmamıştır. Bu değişimden hareketle öğrencilerin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri için hiçbir şey yapmayanları uygulamalar sonrasında bu bölümlerle ilgili bilgi sahibi olmuştur.

Tablo 28

Ortaokul Öğrencilerinin Yazı Yazmanın Geliştirilmesiyle İlgili Son Algıları

	Son Algı (f)
Geliştirilebilir. Kitap okuyarak, araştırma yaparak.	11
Geliştirilebilir. Araştırma ve yazı planı yaparak, giriş bölümü tek. Öğreterek, farklı metin okuyarak	10
Geliştirilebilir. Sürekli yazdıkça hatalarımızı düzeltip daha iyisini yazarız.	7
Geliştirilebilir. Öğretim, ders, kurs vb. ile	7
Geliştirilebilir. Aşamalı şekilde gelişir.	4
Geliştirilebilir. Yazma sürecinin her aşamasını özenli şekilde düzenleyerek geliştirebiliriz.	2
Geliştirilebilir. Her yıl bir öncekinden daha iyi yazarak.	1
Geliştirilebilir. Daha çok yazı yazarak.	1
Geliştirilebilir.	1
Geliştirilemez.	-
Geliştirilebilir. İstek ve azim gereklidir.	-

Ön algı bölümünde öğrencilerin 43'ü yazı yazmanın geliştirilebileceğini belirtmiş, olumlu bir ifade kullanmıştır. Son algıda da öğrencilerin tamamı geliştirilebileceğini belirtmiştir. Ön algı cevaplarından farklı olarak yapılan uygulamaların özelliklerinin etkisiyle öğrencilerden 2'si son algıda 'Geliştirilebilir. Yazma sürecinin her aşamasını özenli şekilde düzenleyerek geliştirebiliriz.', 10'u 'Geliştirilebilir. Araştırma ve yazı planı yaparak, giriş bölümü tekniklerini öğreterek, farklı metin okuyarak.' ifadelerini kullanmıştır. Bu cevaplardan hareketle yazma uygulamalarının öğrencilerin yazılarını nasıl geliştireceklerine yol gösterdiği, yazılarının gelişmesi için neler yapmaları gerektiğini anladıkları sonucuna varılabilir.

Ön algı ve son algı açık uçlu öğrenci anketlerinde ortak 9 soru sorulmuştur. Bu ortak sorular sayesinde uygulama öncesi ve sonrası ile ilgili karşılaştırmalar yapılmıştır. Son algıda ise 2 soru daha eklenmiştir. Bu sorular öğrencilerin yazma uygulamalarından önceki ve sonraki duygu ve düşüncelerinin doğrudan ortaya çıkarmak için sorulmuştur.

Son Algı Anketi Sorularının Dağıtıldığı Zaman Tutulan Öğretmen Günlüğü

Bugün öğrencilerle yazı çalışmalarımızdan sonra onların yazmaya karşı hislerinin, duygu durumlarının nasıl olduğunu anlamak için son algı sorularımızı dağıttım. Öğrencilerin

buna benzer bir şeyi uygulamalardan önce doldurduğumuzu fark etti. Bir öğrenci: ‘Korkmayın hocam soruları hatırlamıyoruz!’ diyerek espri yaptı.

Öğrenciler bir ders saati ve diğer dersin yarısına kadar son algı sorularını cevaplandırdı. Ön algı sorularında sürekli anlamadıklarını söyleyen öğrenciler son algıları cevaplarırken soru sormadığını fark ettim. Sanırım yaptığımız uygulamalar işe yaradı. Bu durum beni sevindirdi.

Tablo 29

Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersinde Uygulanan Yazı Yazma Çalışmalarının Önceki Yazılardan Farkı İlgili Son Algıları

	Son Algı (f)
Var. Araştırma yapma, plan yapma, yazıyı ayrıntılı ele alma, ön hazırlık yapma.	34
Var. Araştırma, planlama yapıyoruz ve giriş bölümü yazma tek farklı metin türleri kullanıyoruz.	6
Var. Yazı yazmak için zaman ayırıp, okumalar yapıp yazmaya başlıyoruz.	4

Öğrencilere son algı soruları kapsamında yöneltilen bu soru, yazma uygulamalarının öğrencilerin yazma becerilerine katkısı olup olmadığını çıkarmayı amaçlamıştır. 34 öğrenci ‘Var. Araştırma yapma, plan yapma, yazıyı ayrıntılı ele alma, ön hazırlık yapma.’ ifadesiyle bilgilendirici metin üretiminde yapısal özelliklere hâkim olduğunu belirtmiştir. 6 öğrenci ‘Var. Araştırma, planlama yapıyoruz ve giriş bölümü yazma teknikleri, farklı metin türleri kullanıyoruz.’ ifadesiyle metnin küçük, büyük yapısı ve üst yapısı özelliklerini kapsayan bir cevap vermiştir. Öğrenci sayısının çoğunluğunun bu cevabı vermesi bilgilendirici metin yazımında yapısal özellikleri uygulama konusunda öğrencilerin başarılı olduğunu gösterebilir. ‘Var. Yazı yazmak için zaman ayırıp, okumalar yapıp yazmaya başlıyoruz.’ diyen 4 öğrenci de yazma için zaman ayırmanın ve okuma becerisinin ne kadar önemli olduğunu belirtmiştir.

Tablo 30

Yazı Çalışmalarının Ortaokul Öğrencilerine Katkısıyla İlgili Son Algıları

	Son Algı (f)
Fikirlerimiz değişmiş ve birçok farklı bakış açısı kazanmış olabiliriz	17
Yazı yazmayı gerçekten istediğim için yapıyorum	11
Araştırma merakım arttı, yazmada araştırmanın önemini anladım	10
Anlama becerimize yazmanın katkısı olduğunu düşünüyorum	10
Daha bilinçli şekilde yazı yazıyorum	8
Yazmak günlük hayatımdaki olaylara bakış açımı değiştirdi	6
Yazı yazdıktan sonra yazıyı düzeltmenin yazı için önemini anladım	5
Yazı yazmanın bir emek ürünü olduğunun bilicine vardım.	3
İleride yazar olma isteğim doğdu.	3
Ufkumu genişletti	3
Kendime olan güvenim arttı.	3
Gözlem yapma becerime katkısı oldu	2
Daha özgürce düşünmeye katkısı oldu	2
Profesyonel olarak yazma alışkanlığı geliştirdim	2

Yazı çalışmalarını sizde ne gibi beceri ve bakış açısı geliştirmiş olabilir? sorusu ile öğrencilerin bilgilendirici yazı üretimleri ile ilgili uygulamalar sayesinde beceri ve bakış açılarındaki değişimin olup olmadığını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. 44 öğrenci toplam 85 ifade yazmıştır. Öğrenci cevaplarının tümü olumlu ifadelerden oluşmuştur. 14 farklı beceri ve bakış açısı özelliği taşıyan cevap verilmiştir. Bu cevaplar öğrencilere uygulanan bilgilendirici yazı üretimi ile ilgili çalışmaların öğrencilerin beceri ve bakış açılarındaki olumlu bir değişim ve gelişim olduğu sonucunu çıkartabilir.

Bölüm V: Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde ortaokul öğrencilerinin bilgilendirici metin üretim sürecindeki algıları, yaşadıkları yazma sorunları ile ilgili bulgulara ve bilgilendirici metin üretimi ile ilgili uygulamalar sonrasında öğrencilerin yazma durumlarına ait bulgulara yer verilerek elde edilen sonuçlar tartışılacaktır. Araştırmanın sonunda bu konuda çalışma yapacak araştırmacılara öneriler sunulacaktır.

Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın problem cümlesinden ve alt problemlerinden elde edilen sonuçlar alanyazında yapılan çalışmalar ele alınarak tartışılmıştır.

Araştırmanın birinci alt problemine ait tartışma ve sonuç. Çalışmaya katılan 44 öğrenciye yapılan ön algı sorularından elde edilen öğrenci cevaplarına ve uygulamalar öncesi yazılan dostluk konulu yazılarının değerlendirme sonuçlarına göre; öğrencilerin, bilgilendirici metin üretim sürecinde bilgilendirici metinlerin yapısal özellikleri hakkında bilgi sahibi olmadıkları sonucuna varılmıştır. Bilgi sahibi olduklarını düşünenlerin ise ifadelerindeki bilgilerin eksik olduğu görülmüştür. Öğrencilerin yazılı anlatımları incelendiğinde, nasıl bir düzenleme ile yazacağı, nasıl yazıya başlayacağı, yazıya başlasa da ne tür tekniklerle yazısını zenginleştireceği ile ilgili yazma zorlukları yaşadıkları görülmüştür. “*Yazı yazmak sizin için ne ifade eder?*” sorusuna neredeyse tüm öğrenciler olumlu ifadelerde bulunmuştur. Buradan anlaşılabilir ki öğrenciler yazmayı seviyor ve yazı yazmaya karşı istekliler ancak öğrencilerin yazma uygulamaları öncesi ön algıda sorulan yazmanın yapısal özellikleri ile ilgili sorulara, ‘*Bilgilendirici yazılarınızın hangi bölümünde zorlanırsınız ve giriş gelişme sonuç bölümünde neler yaparsınız?*’ sorusuna verdikleri cevaplardan hareketle yazmaya karşı istekli olmalarına rağmen bilgilendirici metin üretimi sürecinin tamamında zorlandıkları, yazmadan sürecinde ne yapacaklarını bilmedikleri için tedirginlik yaşadıkları söylenebilir.

Karakaya ve Ülper (2011), yazma kaygısını taşıyan kişilerin, yazma sürecinin tüm aşamalarını son derece sıkıntılı ve zorlu biçimde yaşadıklarını ifade etmektedir. İlköğretim yıllarında sınıf ve branş öğretmenlerinin yazma etkinliklerini yaptırma sıklığı arttıkça öğrencilerdeki kaygı düzeylerinin düştüğüne işaret etmektedirler. Yıldız (2010) yaptığı çalışmada öğrencilerin karşılaştığı problemlerden bazılarını *cesaret, kendine güven ve hayal zayıflığı* olarak belirlemiştir. Tok ve Ünlü (2014) ise öğrencilerin *hayal gücünün yeterince gelişmemiş olmasının* bir yazma sorunu olduğunu belirlemiştir. Tok ve Ünlü (2014, s.90) ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim düzeyindeki yazma sorunlarını öğretmen görüşlerine dayanarak belirledikleri çalışmalarında, öğrencilerin çoğunun öğrenciden kaynaklı “*yazarken yazı planı yapmama sorununa*” sahip olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Konu bilgisi arttıkça ve yazmada uzmanlaştıkça kişiler yazma sürecinin hangi aşamasında ne yapacakları ve nerede ne kullanacakları ile ilgili daha net kararlar vermektedirler. Tok ve Ünlü'nün (2014, s. 90) ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim düzeyindeki yazma sorunlarını öğretmen görüşlerine dayanarak belirledikleri çalışmalarında öğretmen görüşlerine göre öğrencilerin çoğunun “*yazmaya yeterince zaman ayıramama*” yazma sorununa sahip olduğunu tespit etmişlerdir.

Yapılan çalışma da bu araştırmaları destekler niteliktedir, öğrenciler yapısal özellikleri bilmedikleri için yazma sürecinde ne yapacaklarını bilememenin tedirginliğini yaşamakta, yazmaya karşı olumsuz bir algı durumu ortaya çıkmaktadır. Bu süreçlerle ilgili karar almada sorun yaşayan öğrencinin yazmaya karşı algısında da olumsuz sonuçlar olabilir.

Tağa ve Ünlü (2003), öğrenciler zengin bir düşünce birikimi oluştururken ve düşüncelerini yazıya dökerken zorlanmaktadır. Bunların dışında öz denetim becerisinin olmayışı, öğrencilerin yazmaya karşı duyduğu isteksizlik, öğrencilerin düşünme becerilerinin yetersiz oluşu ve düşünceyi geliştirme yollarını etkili bir şekilde kullanmayı da öğretmenler tarafından yazma eğitiminde öğrenci kaynaklı sorunlar olarak değerlendirilmektedir.

Çalışmanın bu alt problem cümlesinden elde edilen sonuçlar çalışanın ikinci problem cümlesiyle ilgili uygulamaların özelliklerini de etkilemiştir.

Araştırmanın ikinci alt problemine ait tartışma ve sonuç. Öğrencilerin bilgilendirici metin üretimlerini iyileştirebilmek için 4 farklı konu ile ilgili bilgilendirici metinlerin yapısal özelliklerini dikkate alarak uygulamalar yapılmıştır. Bayat (2014), yaptığı çalışmada yazma becerisinin gelişmesi, yazmanın altyapısını oluşturan konuya ilişkin bilgiye sahip olma, bunu oluşturulacak metne göre biçimlendirme, metin yapısı özelliklerinden haberdar olma gibi boyutların güçlenmesine bağlı olduğunu aktarmıştır. Grabe ve Kaplan (1996), yazılı bir metnin yapısına ilişkin ortaya koyduğu şema, yazma becerisinin birçok ön beceriye ve işleme dayandığını göstermiştir..

Çalışma kapsamında geliştirilen yazma uygulamalarında da öğrencilerin metin üretimlerinde süreç temelli yazma yaklaşımı esas alınarak metinlerin yapısal özellikleri yazma sürecinde işlerlik kazandırılmıştır. Yaylı (2009), süreç temelli yazının öğrencilerin yazmaya dönük olumsuz bakışlarını değiştirdiğini bulgulamıştır. Göçer, (2010) öğrencilerin yazma becerisini geliştirecek uygulama çalışmalarına ağırlık verilmesi, yazma eğitiminde karşılaşılan sorunların, uygulama çalışmalarıyla, öğrencinin kendi çalışmasındaki somut örnekler üzerinde vurgulanarak giderilmeye çalışılması gerektiği sonucuna varmıştır.

Uğur (2017), öğrencilerin bilgilendirici metinlerin yapısal özellikleri hakkında bilgilerinin zayıf olduğunu tespit etmiştir. Bu tespitten hareketle konu, amaç, bakış açısı, ana düşünce ve yardımcı düşünceler bütün bilgilendirici metinlerde bulunan ortak yapısal unsurlardır. Dolayısıyla okunan her bilgilendirici metin türünde bu unsurların “nasıl” tespit edileceği ve “nasıl” ifade edileceği ayrıntılı bir biçimde öğretilmesi gerektiğinin önerisinde bulunmuştur. Alan yazında yapılan çalışmalar öğrencilere bilgilendirici metin üretimi konusunda eğitim verilmesi görüşündedir.

Yazma uygulamalarından önce öğrenciler süreç temelli yazma yaklaşımı, metinlerin yapısal özellikleri hakkında çalışmalarla bilgilendirilmiştir. Bu bilgilendirmelerin asıl uygulamalar ile beceri haline getirmesi amaçlanmıştır. Uygulama sürecinde ilk metin olan dil sevgisi konulu yazma çalışmasında öğrencilerin yazma öncesi dostluk yazılarındaki genel değerlendirmeye göre olumlu bir değişim yaşadığı görülmüştür. Dostluk yazısında hiçbir öğrenci ön hazırlık çalışmaları yapmazken dil sevgisi konulu metinde bu çalışmaları yapan öğrencilerin yazılarının içeriğindeki ve yazı planlarındaki değişim hemen görülmüştür. Yazma öncesi ön hazırlık, yazılı anlatım planı hazırlama gibi süreç temelli yazma için çok önemli olan boyutlar ilk metin üretimi çalışması olmasına rağmen yazılı ürünlerde fark yaratmıştır. İlk metinde öğrencilerin genel puanlamada, çoğunluğun ‘*Geliştirilebilir*’ ve ‘*Ortalama*’ özellikte yazı yazdıkları görülürken uygulamalardan sonra yazılan metinlerin hepsindeki genel puanlarda çoğunluğun ‘*Çok Nitelikli*’ ve ‘*Nitelikli*’ özellikte yazılar yazdığı görülmüştür.

Bu uygulamalardaki değişim her metinden sonra bir öncekine göre daha olumlu bir yön izlemiştir. Öğrencilerin yazma uygulamaları sürecinde yazdıkları günlüklerde de *yazmayı benimsedikleri, kendilerine yazma anlamında güvenmeye başladıkları, yazma sürecinde kendi başlarına olmalarından keyif aldıkları* şeklinde ifadelerle olumlu algı değişimlerini süreçte yaşadıkları görülmüştür.

Sulak (2014) yaptığı araştırmanın bulgularında, süreçsel modelle bilgilendirici metin öğretiminin deney grubu öğrencilerinin okuduğunu anlamalarını olumlu yönde etkilediğini ortaya koymaktadır. Süreçsel modelle metin öğretimi, iki temel aşamada gerçekleşmektedir. Birincisi bilgilendirici metin yapılarını öğrencilere uygun metinlerle tanıtmak; ikincisi uygun stratejiler eşliğinde öğrencilerin metindeki önemli fikirlere odaklanmasını ve bu fikirler arasından düzenlemeler yaparak üst fikirler elde etmesini sağlamaktır.

Temel dil becerilerinden okuma beceri üzerine yapılmış ve olumlu sonuçlar elde edilmiş bir çalışma yazma becerisi için de veri olabilir. Dil becerileri birlikte gelişir ve bir beceri alanındaki gelişim diğerini etkiler. Sulak' ın (2014) yaptığı çalışma, bilgilendirici metinlerin yapısal öğelerinin öğretiminin okuduğunu anlamaya olan etkisi ile ilgilidir. Bu çalışmada da bilgilendirici metinlerin yapısal özelliklerinin öğretiminin öğrencilerin yazılarını iyileştirmesi amaçlanmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular ve daha önceki yazma çalışmalarından elde edilen sonuçlarla birlikte ortaokul öğrencilerinin bilgilendirici yazı üretimlerinde bilgilendirici yazıların yapısal özelliklerinin öğrencilerin yazı üretimlerini iyileştirdiği sonucuna varılabilir. Bu çalışmanın bulguları alan yazındaki daha önceden yapılmış çalışmaların bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırmanın üçüncü alt problemine ait tartışma ve sonuç. Bilgilendirici metin üretimleri sürecinde öğrencilerin ön algı cevaplarına bakıldığında özellikle nasıl giriş yapacaklarını bilemedikleri ve yazılarını nasıl zenginleştirerek devam edeceklerini bilemedikleri cevapları görülmüştür. Bu cevapların sayıca çok olmasından dolayı araştırma alt problemi olarak öğrencilerin uygulamalar sonrasında giriş bölümü yazma tekniklerini kullanma durumları ve metinlerarası bağlantı kurma durumları incelenmiştir. Çelik (2010), yaptığı yüksek lisans tezinde öğrencilerin yaşadıkları yazma sorunlarını araştırmıştır ve öğrencilerin “Yazısına konunun ve türün özelliğine uygun bir giriş yapar.” kazanımına ulaşma düzeylerini %41,2 olarak bulmuştur. Öğrenciler ilgili kazanıma istenilen düzeyde ulaşamamıştır. Çelik'in bu araştırma sonuçları da çalışmada alt problem olarak giriş bölümü yazma tekniklerini incelemeyi doğrular niteliktedir.

Henry ve Roseberry (1999), ise sadece metnin giriş bölümünün özelliklerini öğretmeye dönük bir eğitim verilmesinin, öğrencilerin metin üretimleri açısından yararlı olabileceğini belirtmektedir.

Ülper (2008, s.17), yaptığı çalışmada açıklayıcı türde bir yazılı metin üretimi sürecinde yazarın, metnin yapısal boyutuna yani giriş ve sonuç bölümünün yazımına dikkat çeken çalışmalar olduğu belirtir. Bu bağlamda, kendi yaptığı çalışmada öğrencilerce üretilen kısa deneme türündeki açıklayıcı metinlerin giriş ve sonuç bölümlerinin de iyi düzenlenmesinin, hem öğrenci yazarların daha kaliteli metinler üretmeleri hem de okurların metni daha iyi anlayabilmeleri açısından önemli olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Araştırmanın bulgularına göre öğrenciler giriş bölümü yazma konusunda yetersizdir. Öğrencilerin metnin şematik yapısına uygun olacak şekilde giriş bölümü stratejilerini kullanmalarını sağlamak için öğretmenler tarafından eğitim verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Öğrencilerin bu araştırma içindeki uygulamalar öncesinde giriş bölümü yazma teknikleri hakkında bilgilerin çoğunluğunda olmadığı uygulamalar sonrasında ise neredeyse tüm öğrencilerin giriş bölümü tekniklerini farklı metin konularına göre farklı şekillerde kullandığı görülmüştür. Öğrenciler uygulamalarda yazılan konu değiştikçe farklı tekniklere başvurmuştur. Çalışmanın öğrencilerin yazılarına nasıl başlayacakları ile ilgili yaşadıkları sorunları çözemeye hizmet edebildiği sonucuna varılmıştır.

Öğrencilerin yazma önce algı sorularına verdikleri cevaplar ve yazılı anlatımlarına bakıldığında metinlerarasılık ile ilgili genel olarak bilgi sahibi olmadığı görülmüştür. Köksal ve Ünal (2008,s.168), yaptıkları çalışmanın sonuç bölümünde metinler arası okumayla işlenen metinlerde; okuduğunu anlamanın daha üst düzeyde olduğu, bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme düzeylerinde anlamanın işlenmeyene oranla daha üst düzeyde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu çalışma yazma eğitimindeki gelişme için de bulgu olarak kabul edilebilir. Öğrenciler metinlerarası bağlantı kurarak yazılarını daha da geliştirebilir.

Akdal (2011), yüksek lisans çalışmasında ilköğretim 5. sınıfta metinler arası okuma yaklaşımıyla işlenen metinlerin, öğrencilerin yaratıcı yazmalarında “*metin yapısını (giriş, gelişme, sonuç) düzenli bir şekilde ortaya koyma*” boyutunda anlamlı bir fark oluşturduğu

sonucuna ulaşmış ve yaratıcı yazma becerilerinin öğrencilere kazandırılmasında ve geliştirilmesinde etkili sonuçlara ulaşmak için metinler arası okuma yaklaşımı kullanılabilceğini önermiştir.

Bilgilendirici metin üretiminde alt problem olarak metinlerarasılık boyutunu ele alan çalışmanın okuma ve yazma beceri alanının gelişmesinde metinlerarası bağlantıların önemini belirten bu çalışmaları destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Çalışmada öğrencilerin uygulamalar öncesinde bilgilendirici yazılarında farklı metin türlerini kullanma, göndermeler yapma ile ilgili bilgilerinin olmadığı görülmüştür. Yazılarında farklı metin türlerini kullanmanın akıllarına gelmediğini belirtmişlerdir. Uygulamalar sonrasında öğrencilerin çoğunun ön hazırlık çalışmalarına katılarak bir metinde birden fazla metinlerarası bağlantı kurduğu görülmüştür. Bu bağlantıların öğrencilerin genel olarak yazılarındaki niteliği de değiştirdiği görülmüştür. Metinlerarası bağlantılar öğrencilerin bilgilendirici yazı üretimlerine katkıda bulunabileceği sonucuna, alan yazında daha önceden yapılan çalışmalarla birlikte varılabilir.

Araştırmanın dördüncü alt problemine ait tartışma ve sonuç. Yazma uygulamaları tamamlandıktan sonra öğrencilerin yazma sonrası algılarının nasıl olduğunu anlamak için öğrencilere Son Algı Açık Uçlu Öğrenci Anketi dağıtılmış ve öğrencilerden alınan cevaplarla Ön Algı Açık Uçlu Öğrenci Anketi'nden alınan cevaplar karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalar çıkarılan genel sonuçlar:

1. Öğrencilere göre uygulamalar sonrası son algı ifadelerine göre, yazmak onlar için vazgeçemeyecekleri bir alışkanlık haline gelmiştir. ‘Yazmasam delirecektim. Yazmadan yaşayamıyorum.’ diyen Sait Faik, ‘‘Yazarak kendimi dengeliyorum’’ (Yazının Ustaları, 2011) diyen Elif Şafak yazma ihtiyacını dile getirmektedir. Usta yazarlardan da görüldüğü üzere yazmak, insanın içsel dünyasını ortaya çıkarmak bakımından önemlidir. Öğrencilere etkinlikler yaptırıldıkça kaygı düzeylerinin

daha da düşeceği sonucuna varılmıştır. Zorbaz' ın (2010) yaptığı çalışma da aynı doğrultudadır.

2. Yıldız (2010) çalışmasında öğrencilerin karşılaştığı yazma problemlerini şöyle sıralamaktadır: Plansızlık ve tekniksizlik, paragraf bilgisi noksanlığı, düşünceleri sıralama yetersizliği, yoğunlaşma eksikliği, düşünceleri ilişkilendirme yetersizliği. Önceden yazı yazmak için bir yazılı anlatım planı yapmanın gerekliliğinin farkında olmayan ortaokul öğrencileri artık plân olmadan yazı üretemeyeceklerinin son algı cevaplarında belirtmiş ve yazma uygulamalarında yazdıkları yazılarda plân yaptıkları görülmüştür.
3. (Karatay, 2011, s.29), alanyazın ile ilgili çalışmanın ilgili bölümünde açıklandığı üzere süreç temelli yazma yaklaşımında “*ön hazırlık: Konuyla ilgili beyin fırtınası yapma, öğrencilerin konuyla ilgili neler bildiğini belirleme, araştırma yapma, gözlem ve deneyimlerden yararlanma, neler söyleyebileceğini belirleme*” aşamalarından oluşmaktadır. Bu çalışma sonucunda yazma öncesi ön hazırlık çalışmalarının yazı üretiminin bir parçası olduğunu bilmeyen öğrencilerin, yazmaya başlamadan önce “*Konuyla ilgili beyin fırtınası yapma, öğrencilerin konuyla ilgili neler bildiğini belirleme, araştırma yapma, gözlem ve deneyimlerden yararlanma, neler söyleyebileceğini belirleme*” gibi yazma öncesi ön hazırlık çalışmalarını yapmaya başladıklarını son algı cevaplarında belirtmiş ve uygulamalar sırasında öğrencilerin yazılı anlatımlarının değerlendirmelerinden hareketle bu algının somut hali görülebilir.
4. Ülper' in (2008) çalışmasında öğrenci yazarların, yazılı metinlerinin giriş ve sonuç bölümlerini düzenleme bakımından yetersiz durumda olduklarını ifade etmektedir. Çalışmadan elde edilen bu sonuç ise Ülper' in araştırma sonucunu desteklemektedir. Yazma uygulamalarından önce giriş bölümü yazma

tekniklerinden birkaçını yazılarında uygulayan, yazılı metnlerinin giriş bölümü yazmakta zorlanan, metinlerarası bağlantı kurma tekniklerini bilmeyen öğrenciler yazma uygulamalarından sonra bu konulardan kendilerini geliştirdiklerini belirtmiş ve yazılarında da bu teknikleri uygulamalı olarak kullandıkları görülmüştür.

5. Yazı yazmanın geliştirilebilir bir beceri olduğunu, bunun araştırma, yazı planı yaparak, giriş bölümü tekniği öğretmek, farklı metinler okuyarak gerçekleşeceğini belirtmişlerdir.
6. Öğrenci ifadelerine göre yazma uygulamalarının öğrencilere yeni beceri ve bakış açıları kazandırdığı sonucuna varılmıştır.

Öneriler

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, bilgilendirici metinler yapısal özelliklerini uygulamalar sayesinde ortaokul öğrencilerinin metin üretimlerinde kullanmanın, öğrencilerin yazma becerilerine katkısı olmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda şu önerilerde bulunulmuştur;

1. Bilgilendirici metin yazma sürecinde, bilgilendirici metinlerin yapısal özellikler işlerlik kazandırılabilir.
2. Çalışmada öğrenci sorunları ve öğrenci algılarından hareketle bilgilendirici yazı üretimi ile ilgili uygulamalar yapılmıştır. Türkçe derslerinde öğretmenler, yazma çalışmalarını sırasında öğrencilerinde bilgilendirici metin üretimi konusunda gördükleri sorunlara çözüm olarak bu uygulamalara benzer çalışmalar yapabilirler.
3. Bilgilendirici metinlerin üretiminde giriş bölümü yazma teknikleri ve metinlerarası bağlantı kurma teknikleri ile ilgili öğretmenlere ve öğrencilere eğitim verilebilir.
4. Öğrencilerin metin yazma sürecinden önce, bilgilendirici metinlerin yapısal özelliklerine dikkat ederek okuma çalışmaları yaptırılabilir.
5. Öğretmen adaylarına lisans eğitimi aldıkları sırada bilgilendirici metin öğretimi ile ilgili okuma ve yazma beceri alanı ile ilgili eğitimler verilebilir.

6. Bu çalışmada metin yapısının bilgilendirici metinler ve yazma alanı ile ilgili kısmına değinilmiştir. Bundan sonraki çalışmalarda okuma, konuşma, dinleme ile ilgili çalışmalar ve hikaye edici, şiir metin türleri ile ilgili yapısal boyutu araştıran çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Ağca, H. (1999). *Yazılı anlatım*. Ankara: Gündüz Yayıncılık.
- Akdal, D. (2011). *Metinler arası okuma yaklaşımının ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.
- Aksan, D. (1999). *Anlambilim konuları ve Türkçenin anlambilimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Aksoy, N. (2003). Eylem araştırması: Eğitimsel uygulamaları iyileştirme ve değiştirmede kullanılacak bir yöntem. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 36, 474-489.
- Aktulum, K. (2000). *Metinler arası ilişkiler*. Ankara: Öteki Matbaası.
- Aktulum, K. (2014). *Metinlerarası ilişkiler*. Ankara: Kanguru Yayınları.
- Aktulum, K. (2011). *Metinlerarasılık/göstergelerarasılık*. Ankara: Kanguru Yayınları.
- Akyol, H. (1996). Metinler arası (Intertextuality) okuma ve sorular. *Bilgi Çağında Eğitim*, 7.
- Akyol, H. (2003). Metinlerden anlam kurma. *Türklük Bilimi Araştırmaları Türkçe Öğretimi Özel Sayısı*, 13, 49-58.
- Akyol, H. (2008). *Türkçe ilköğretim yazma öğretimi (7. Baskı)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Akyol, H. (2010). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Akyol, H. (2000). Yazı öğretimi. *Milli Eğitim*, 146, 37-48.
- Akyol, H. (2006). *Yeni programa uygun Türkçe öğretim yöntemleri (1. Baskı)*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Alan, Y. (1994). *Lisan ve insan*. İzmir: TÖV.
- Aşılıoğlu, B. (1993). *Okullarda Türkçe öğretimi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü., Ankara.
- Ataç, N. (2011). *Karalama defteri*. İstanbul: Can Yayınları.
- Ataç, N. (2017). *Günlerin getirdiği*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Badger, W. R. (2000). A process genre approach to teaching writing. *ELT Journal*, 54, 153-160.
- Bamberg, B. (1982). Multiple-choice and holistic essay scores: What are they measuring? *College Composition and Communication*, 404-406.
- Bayat, N. (2014). Sürece dayalı yazma yaklaşımının yazma başarısı ve kaygısı üstündeki etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(3). s. 1123-1141.
- Beaugrande, R. A. ve Dressler, W. (1981). *Introduction to text linguistic*. Longman, London and New York.
- Beaugrande, R. A. (1980). *Text, discourse and process*. Norwood: NJ: Ablex.

- Birsel, S. (1981). *Paf ve puf*. İstanbul: Ada Yayınları.
- Calp, M. (2005). *Özel öğretim alanı olarak Türkçe öğretimi*. Konya: Eğitim Kitabevi.
- Cemiloğlu, M. (2001). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi* (3. Baskı). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Cooper, M. M. (1986). The ecology of writing. *College English*, 364-375.
- Coşkun, E. ve Tiryaki, E. N. (2011). Tartışmacı metin yapısı ve öğretimi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 63-73.
- Coşkun, E. (2003). Çeşitli değişkenlere göre lise öğrencilerinin etkili okuma becerileri ve bazı öneriler. *Türklük Bilimi Araştırmaları Türkçe Öğretimi Özel Sayısı*, 13, 101-130.
- Coşkun, E. (2005). *İlköğretim öğrencilerinin öyküleyici anlatımlarında bağdaşıklık, tutarlılık ve metin elementleri*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Coşkun, E. (2009). *Yazma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çağlayan, H. (2008). *Gök mavi yer masal*. İstanbul: Sütun Yayınları.
- Çelik, M. (2010). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin bilgilendirici metin yazma kazanımlarına ulaşma düzeyi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Çınarlı, M. (1978). *Söylemek yaraşır*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Demirel, Ö. (2006). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem A.
- Emre, Ü. (2007). *Metinlerarası okumanın okuduğunu anlamaya etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Fensch, T. (1989). *Writing solutions, beginnings, middles & endings*. New Jersey: The University of Texas at Austin.
- Ferrance, E. (2000). *Themes in education. action research. LAB. A program of the education alliance*. Northeast and Islands Regional Educational Laboratory At Brown University.
- Göçer, A. (2010). Türkçe öğretiminde yazma eğitimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(12), 178-195.
- Göçer, A. (2012). Türkçe öğretmen adaylarının yetizleme çalışmalarıyla oluşturdukları metinlerin metinlerarasılık: Dilsel metinlerin kullanımı açısından incelenmesi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(1), 184-195.
- Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Günay, D. (2007). Liselerdeki yazın eğitimine yeni bir yaklaşım *Milli Eğitim*, 34(169).
- Günay, D. (2001). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Hagevik, S. (1999). Just listening. *Journal of Environmental Health*, 62(1), 46-47.
- Halliday, M. A., ve Hasan, R. (1976). *Cohesion in English*. Londra: Longman.
- Harmer, J. (2006). *The practice of English language teaching*. Londra: Longman.
- Hartman, J. A. ve Hartman, D. K. (1996). *Promoting Inquiry Oriented Discussions Using Multiple Texts (pp. 106-133)*. In L. B. Gambrell & J. F. Almasi's (Eds.) *Lively Discussions: Fostering Engaged Reading*. Newark DE: International Reading Association.
- İbrişoğlu, Z. (1991). *Yazma eylemi, yazma uğraşısı*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- İnceoğlu, Y. G. (2009). *Metin çözümlemeleri*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Johnson, A. P. (2015). *A short guide to action research (2.baskı)*. (Çev. Uzuner, Y. ve Anay, M.) (Orijinal çalışmanın yayın tarihi 2002). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kantemir, E. (1976). *Türkiye'de liselerde Türk dili ve edebiyatı öğretimi, alan araştırması*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Kaplan, M. (2010). *Kültür ve dil*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karakaya, İ. (2011). Yazma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi ve yazma kaygısının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilim*, 11(2), 691-707.
- Karatay, H. (2010). Türkçe dersi öğretim araçlarında yapılandırıcılık: Metinlerarasılık. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 155-178.
- Karatay, H. (2011). Süreç temelli yazma modelleri: Planlı yazma ve değerlendirme modeli. M. Özbay içinde, *Yazma Eğitimi* (s. 29). Ankara: Pegem Akademi.
- Kavcar, C. (2002). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kıran, A. (2003). *Yazınsal okuma süreçleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Kolcu, S. (2017). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının metinlerarasılık niteliği üzerine bir değerlendirme. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Hatay.
- Köksal K. ve Ünal, E. (2008). Metinler arası okumanın okuduğunu anlamaya etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(26), 154-169.
- Kristeva, J. (1980). *Desire in language: A semiotic approach to literature and art (L. S. Roudiez, Ed.; T. Gora, A. Jardine, & L. S. Roudiez, Trans.)*. Columbia University Press, New York.
- Kristeva, J. (2003). *Nous deux "or a (hi)story of intertextuality"*, *The romanic review*. Columbia: The Trustees of Columbia.
- Kurudayıoğlu, M. (2000). *1998 yılı içinde ulusal gazetelerimizdeki yazarların köşe yazılarında türkçeyi kullanma becerileri üzerine bir araştırma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kutlu, M. (2014). *Dem bu demdir*. İstanbul: Dergah Yayınları.

- Kutlu, M. (1994). Solgun bir gül oluyor dokununca. *Altınoluk*, 101, 13.
- Kutlu, Ö. (1999). İlköğretimde okullarındaki Türkçe ders kitaplarındaki okuma parçalarına dayalı olarak hazırlanmış sorular üzerine bir inceleme. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 23, (111).
- Kuzu, T. (2004). Etkileşimsel model'e uygun okuma öğretiminin Türkçe. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(1), 55-77.
- Labov, W. (1972). *Language in the inner city*. Oxford: Basil Blackwell.
- Larios, J. R. (2008). The foreign language writer's strategic behaviour in the allocation of time to writing processes. *Journal of Second Language Writing*, 17(1), 30-47.
- Liss, R. ve Davis, J. (2006). *Effective academic writing 3*. Oxford: Oxford University Press.
- Maltepe, S. (2006). *Yaratıcı yazma yaklaşımı açısından türkçe derslerindeki yazma süreçlerinin ve ürünlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara.
- MEB. (2017). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara.
- MEB. (2004). *Türkçe öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Meyer, B. J. ve Rice, G. E. (2000). The structure of text. Ed. P. Barr, In *Lawrence Erlbaum Associates*. Handbook of Reading Research.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2004). *İlköğretim Türkçe dersi (1-5 sınıflar) öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara : Milli Eğitim Basımevi.
- Montaigne, M. (1999). *Denemeler*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınlar.
- Moss, B. (1993). *Using Retellings to Assess Children's Comprehension of Expository Text*. Paper Presented at The National Reading Conference Charleston, www.eric.ed.gov. adresinden 07.12.2017 tarihinde alınmıştır
- Oral, G. (2002). *Yine yazı yazıyoruz*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Orstein, A. C. ve Sinatra, R. I. (2005). *K-8 instructional methods: a literacy perspective*. New York: Allyn and Bacon.
- Ögeyik, M. (2008). *Metinlerarasılık ve yazın eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık .
- Özmen, R. G. (2001). Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu Türkçe 1-8 . Editör L. K. (içinde, *Türkçe ders kitabının dört temel beceri açısından incelenmesi: Okuma becerisi* (s. 17-61). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Paçacıoğlu, B. (1994). *Türk dili ve kompozisyon*. Sivas.
- Rado, Ş. (2011a). *Aile sohbetleri*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Rado, Ş. (2011b). *Eşref saati*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.

- Richards, J. C. (1994). *Approaches and methods in language teaching*. New York: Cambridge University Press.
- Rohamn, G.(1965). Pre-writing: The stage of discovery in the writing process. *College Composition Communication*, 16, 106-112.
- Rowe, D. W. (1987). Literacy learning as an intertextual process. In J. E. Readence & R. S. Baldwin (Eds.), *Research in Literacy: Merging Perspectives: Thirty-sixth Yearbook of the National Reading Conference* (pp. 101-112). Rochester, NY: National Reading.
- Sever, S. (2000). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Siegel, M. G. (1984). *Reading as signification*. Unpublished Doctoral Dissertation, Indiana University, Bloomington.
- Smith, B. D. (2004). *The reader's handbook: reading strategies for college and everyday life (second edition)*. New York: Pearson-Longman.
- Sommers, N. (1978). Response to Sharon Crowley components of the process. *College Composition and Communication*, 29.
- Sulak, S. (2014). *Süreçsel modelle bilgilendirici metin öğretiminin okuduğunu anlama becerilerine etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şafak, E. (2012). *Şemspare*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Tağa T, ve Ünlü, S. (2013). Yazma eğitiminde karşılaşılan sorunlar üzerine bir inceleme. *Turkish Studies*, 8(8), 1285-1299.
- Tansel, F. A. (1978). *İyi ve doğru yazma usûlleri III*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı.
- Tekşan, K. (2001). *Yazılı anlatımı geliştirmede ön hazırlığın etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Tok, M. ve Ünlü, S. (2014). Yazma becerisi sorunlarının ilkökul, ortaokul ve lise öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda karşılaştırılmalı olarak değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(50), 73-95.
- Tribble, C. (1996). *Writing*. Oxford University : Oxford University Press.
- Türk Dil Kurumu. (2005). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Uğur, F. (2017). Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin bilgilendirici metin yapısı unsurlarını belirleme düzeyler. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (39), s. 200-222.
- Ural, A. (2018). *Makyaj yapan ölümler*. İstanbul: Şule Yayınları.
- Ülkü, G. (1992). *A textual analysis of news in the turkish press*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ülper, H. (2008). *Bilişsel süreç modeline göre hazırlanan yazma öğretimi programının öğrenci başarısına etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi.

- Ülper, H. (2008). Öğrenci metinlerinde üstyapı düzenlenişine ilişkin sorunlar: “Giriş” ve “sonuç” bölümleri üzerine bir inceleme. *Dil Dergisi*, 140, 7-18.
- Ünal, E. (2007). *Metinler arası okumanın okuduğunu anlamaya etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Vacca, R. T. ve Vacca, J. A. L. (2005). *Content area reading (Eighth Edition)*. Boston: Pearson Education.
- Van Dijk, T. A. (1980). *Macrostructures: An interdisciplinary study of global structures in discourse, interaction, and cognition*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Van Dijk, T. A. ve Kihitsch, W. (1983). *Strategies of Discourse Comprehension*. London: Academic Press.
- William Grabe, R. B. (1996). *Theory and practice of writing*. London: Longman.
- Williams, J. P. (2004). Teaching expository text structure to young at-risk learners:s: building the basics of comprehension. *Lawrence Erlbaum Associates*, 129-144.
- Yalçın, A. (2002). *Türkçe öğretim yöntemleri yeni yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yalçın, S. (1998). Yazma eğitiminde yeni bir yazma bir araştırma alanı: Yaratıcı yazarlık. *Türkçenin Eğitimi Öğretimi ve Eğitimi Sempozyum Bildiriler* (s. 145-152). AÜ TÖMER Gaziantep Şubesi Yayını.
- Yang, M. (2005). Exploring writing approaches in Chinese EFL Class (English as a foreign language). *Academic Exchange Quarterl. High Beam Research*.
- Yaylı, D. (2009). Hizmet öncesi Türkçe öğretmenler iile bir süreç yazma uygulaması. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda sunulan bildiri. XVIII*. Ege Üniversitesi: İzmir.
- Yemenici, A. (1995). *Söylem çözümlemesinde üç temel yaklaşım ve kültürlerarası iletişimde söylem çözümlemesinin önemi*. Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- Yetkin, S. (1972). *Denemeler*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldız, M. (2010). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu ve okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Zorbaz, K. Z. (2010). *İlköğretim okulu öğrencilerinin yazma kaygı ve tutukluğunun yazılı anlatım*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ekler

Ek A: İzin Onayı

**T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : 59090411-44-E.7987728
Konu: Anket Araştırma İzni

31.05.2017

**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ'NE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)**

İlgi: a) 04.05.2017 tarih ve 53868 sayılı yazımız.
b) Valilik Makamının 30.05.2017 tarih ve 7877730 sayılı oluru.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Gülden Ezgi ŞENER'in "Giriş Bölümü Yazma Tekniklerinin Ortaokul Öğrencilerinin Düşünceye Dayalı Metin Yazma Becerisine Etkisi" konulu tezi hakkındaki ilgi (a) yazımız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Harun TÜYSÜZ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İnan Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 60da-012a-3dce-a470-4869 koda ile teyit edilebilir.

Ek B: Bilgilendirici Metin Yazma Dereceli Puanlama Anahtarı

	1	2	3	4
Yazma Öncesi Ön Hazırlık	Yazma öncesi ön hazırlık yapmaz.	Yazma öncesi ön hazırlıkları kısmen yapar.	Yazma öncesi ön hazırlık basamaklarını genel olarak tamamlar.	Yazma öncesi araştırmalarını, okumalarını, kaynak taramalarını tam olarak işler.
Yazı Planlaması	Yazma öncesi plan yapmadan yazar.	Yazma öncesi planlama basamaklarını kısmen gerçekleştirir.	Yazma öncesi planlama basamaklarını genel olarak yapar.	Yazma öncesi konuya ait başlıklarını kolayca bulur, yardım almadan mantıksal sıraya koyar.
Yazma Süreci	Yazma sürecinde beklenen özellikleri bilinçli şekilde yapmaz.	Yazma sürecindeki beklenen özelliği kısmen de olsa yapar.	Yazma sürecinde istenen özelliği yeterli şekilde gerçekleştirir.	Yazma sürecinde istenen özellikleri özgün bir şekilde gerçekleştirir.
Düzeltilme ve Paylaşma	Yazısını bitirdikten sonra okumaz ve düzeltmez.	Düzeltilmeleri kısmen yapar.	Düzeltilmeleri yapar, arkadaşlarıyla paylaşır.	Düzeltilmeleri farklı biçimlerde yapar uygun bir ortam olduğunda yazısı dergide yayımlanır.

Ek C: Bilgilendirici Metin Yazma Becerisi Analitik Değerlendirme Ölçeği

A) Yazma Öncesi Ön Hazırlık	16
1-Kısa süreli ön hazırlık çalışmalarına katılma	4
2-Yazacağı konu hakkında farklı metinler okuma ve izleme	4
3-Yazma konusu ile ilgili araştırma yapma	4
4-Konu ile ilgili yazısının içinde kullanacağı atasözü, kısa hikâye, bilmece, karikatür vb. farklı metin türlerini araştırma	4
B) Yazma Taslağı	8
1-Konunun ana ve alt başlıklarını belirleme	4
2- Konunun ana ve alt başlıklarını mantıksal akışı sağlayacak şekilde sıraya koyma	4
C) Yazma Süreci	32
1-Paragrafları, yazı taslağının alt başlıklara uyarak yazma	4
2- Paragraflar arası mantıksal geçişi sağlama	4
3-Konuya uygun giriş bölümü yazma tekniklerini kullanma	4
4-Metnin içinde farklı edebi metin türlerini kullanma veya gönderme yapma (fıkra, kısa hikaye, anı, fabl, fıkra vb.)	4
5-Yazısına özgün ve dikkat çekici giriş yapma	4
6- Düşünceyi geliştirme yollarından yararlanma (örneklendirme, alıntı yapma, benzetme vb.)	4
7- Karikatür, haber metni, slogan, edebi eser ismi vb. günlük hayata hitap eden metin türlerini yazısında kullanma veya gönderme yapma	4
8- Sonuç bölümünü etkileyici, konuyu bağlayıcı yapma	4
D) Düzeltme ve Paylaşma	8
1- Yazısını bitirdikten sonra kendi kendine , değış tokuş yaparak düzeltme ya da öğretmenin düzeltmesi	4
2- Yazısını arkadaşlarıyla sınıf ortamında sunma ya da okul dergisinde yayınlama	4

Ek D: Giriş Bölümü Yazma Teknikleri Değerlendirme Formu

GİRİŞ BÖLÜMÜ YAZMA TEKNİKLERİ DEĞERLENDİRME FORMU

- 1.Durum ya da Gözlem ile Yazıya Başlama
  - 2.Tanımlama Yaparak Yazıya Başlama
  - 3.Hikâye Anlatarak Yazıya Başlama
  - 4."Ben, biz" Anlatımı İle Yazıya Başlama
  - 5.“ Sen, Siz “ Anlatımı İle Yazıya Başlama
  - 6.Alıntı İle Yazıya Başlama
  - 7.Soru Sorarak Yazıya Başlama
  - 8.Karşılaştırma ya da Tezatlık İle Yazıya Başlama
  - 9.Edebi Esere Gönderme Yaparak Yazıya Başlama
  - 10.Benzetme Yaparak Yazıya Başlama
  - 11.Anı İle Yazıya Başlama
  - 12.Tarihi Bir Olay İle Yazıya Başlama
  - 13.Kısa Hayat Hikâyesi İle Yazıya Başlama
  14. Tasvir (Betimleme) İle Yazıya Başlama
  15. Atasözü- Deyim ile Yazıya Başlama
  16. Özetleme Yaparak Yazıya Başlama
  17. Tartışma İle Yazıya Başlamak
  - 18.Canlı Bir Örneklendirme İle Yazıya Başlama
  19. Şiir ile Yazıya Başlama
  20. Mizah - Nükte Yaparak Yazıya Başlama
  - 21.Karışık (Birden Fazla Teknik) Şekilde Yazıya Başlama
-

Ek E: Metinlerarası Bağlantı Kurma Teknikleri Değerlendirme Formu

Metinlerarası Bağlantı Kurma Teknikleri Değerlendirme Formu	
1.	Alıntı
1.1.	Atıf
1.2.	Özdeyiş
1.3.	Edebi Eser Kesitleri
1.3.a	<i>Şiir</i>
1.3.b	<i>Anı</i>
1.3.c	<i>Hikâye</i>
1.3.d	<i>Kısa Hikâye</i>
1.3.e	<i>Türkü</i>
2.	Anonim Alıntı
2.1.	Basmakalıp Söz - Klişe
2.2.	Atasözü
2.3.	Deyim
2.4	Edebi Tür Kesitleri (bilmece, tekerleme, efsane, ağıt, fıkra, ninni vb.)
2.4.a	<i>Bilmece</i>
2.4.b.	<i>Tekerleme</i>
2.4.c	<i>Ninni</i>
2.4.d	<i>Fıkra</i>
2.5	Duvar Yazıları, Popüler Yeni Kavramlar, Karikatürler, Haberler, vb.
3.	Gönderim/Gönderme
3.1.	Dinsel/ İnanışsal Gönderge
3.2.	Mit
3.3.	Film/Eser Kahramanı
3.4.	Yazar İsmi
3.5.	Eser İsmi
3.6.	Tarihsel Kahraman
4.	Kısmi Söz Sanatları
4.1.	Telmih (Anıştırma)
4.2.	İstiare, mecaz, benzetme, kinaye vb.

Ek F: Öğrenci Günlüğü

Öğrenci Günlüğü

Ad- Soyad:

Tarih :

Bu derste neler öğrendin?

Bu derste en çok neyden hoşlandın ve neyden hoşlanmadın?

Bu derste öğretilenlerin sana öğretilme sebebi ne olabilir?

Bu derse ilişkin duyguların nelerdir?

Bu derste yaptıklarını daha önce yaptığın yazma çalışmalarıyla karşılaştırırsan ne gibi farklılıklar söylersin? Neler değişti neler aynıydı?

Ek G: Ön Algı Açık Uçlu Öğrenci Anketi

Değerli öğrencilerim, sorulara verdiğiniz yanıtlar, sizin yazı yazma hakkında sahip olduğunuz düşünceleri ortaya koymasına adına önem taşımaktadır. **Samimi** ve **ayrıntılı** olarak yanıtlayacağınız sorular, yazma becerinizi geliştirmek için yapılacak uygulamalara da katkı sağlayacaktır.

Katılımınız ve katkınız için teşekkür ederim.
Türkçe Öğretmeni

- 1) Yazı yazmak sizin için ne ifade eder?
- 2) Bir konu hakkındaki düşüncelerinizi yazarken ne kadar sürede yazarsınız?
- 3) Size göre yazı yazmak için ön hazırlık yapmak gerekir mi ? Nedenleriyle anlatınız.
- 4) Yazı planı nedir? Bildiklerinizi anlatınız.
- 5) Yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü olursunuz, belirli kurallarınız mı vardır?
- 6) Düşünceye dayalı yazılarınızda farklı metin türlerini de kullanır mısınız? Hangileri olduğunu belirtiniz?
- 7) Düşünceye dayalı yazılarınızın en çok hangi bölümünü yazmada zorlanırsınız? Ayrıntılı anlatınız
- 8) Yazılarınızın giriş- gelişme – sonuç bölümlerinde genel olarak neler yaparsınız?
- 9) Sizce yazı yazmak geliştirilebilecek bir beceri midir? Nasıl geliştirilebilir anlatınız.

Ek H: Son Algı Açık Uçlu Öğrenci Anketi

Değerli öğrencilerim, sorulara verdiğiniz yanıtlar, sizin yazı yazma hakkında sahip olduğunuz düşünceleri ortaya koymasına adına önem taşımaktadır. **Samimi** ve **ayrıntılı** olarak yanıtlayacağınız sorular, yazma becerinizi geliştirmek için yapılacak uygulamalara da katkı sağlayacaktır.

Katılımınız ve katkınız için teşekkür ederim.
Türkçe Öğretmeni

- 1) Yazı yazmak sizin için ne ifade eder?
- 2) Bir konu hakkındaki düşüncelerinizi yazarken ne kadar sürede yazarsınız?
- 3) Size göre yazı yazmak için ön hazırlık yapmak gerekir mi? Nedenleriyle anlatınız.
- 4) Yazı planı nedir? Bildiklerinizi anlatınız.
- 5) Yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü olursunuz, belirli kurallarınız mı vardır?
- 6) Düşünceye dayalı yazılarınızda farklı metin türlerini de kullanır mısınız? Hangileri olduğunu belirtiniz?
- 7) Düşünceye dayalı yazılarınızın en çok hangi bölümünü yazmada zorlanırsınız? Ayrıntılı anlatınız
- 8) Yazılarınızın giriş- gelişme – sonuç bölümlerinde genel olarak neler yaparsınız?
- 9) Sizce yazı yazmak geliştirilebilecek bir beceri midir? Nasıl geliştirilebilir anlatınız.
- 10) Türkçe dersinde yaptığımız yazı yazma çalışmalarının öncesini ve sonrasını karşılaştırdığınızda ne gibi farklılıklar görüyorsunuz? Detaylarıyla açıklayınız.
- 11) Türkçe dersinde yaptığımız yazı çalışmaları sizde ne gibi beceri ve bakış açıları geliştirmiş olabilir? Detaylarıyla açıklayınız.

Ek I: Giriş Bölümü Yazma Örnekleri

Durum Anlatarak Yazıya Başlama

Çok gariptir; çağımızda işler o hale geldi ki felsefe, anlayışlı insanlar arasında bile, ne teorik ne pratik hiçbir faydası ve değeri olmayan, boş ve kuru bir laf olup kaldı (Montaigne, 1999, s. 11).

Kolayca doğrulanabilir ki, büyük yazarlar, olayların nedenleri üstüne yazarken, yalnız en doğru bildikleriyle yetinmez, bir ince buluş bir güzellik getirmek şartıyla inanmadıklarını da yazarlar. Bir şeyi ustaca söylediler mi, yeterince doğru ve yararlı söz etmiş olurlar (Montaigne, 1999, s. 136)

İnsanların davranışları üzerine fikir yürütmek isteyenleri bu davranışları birbirine uydurmakta, hepsini bir kalıba sokmakta çektikleri zorluğu hiçbir yerde çekmezler; çünkü bu davranışlar çok zaman birbirine öyle aykırıdır ki aynı tezgâhtan bu kadar çeşitli kumaş çıkması insana imkânsız gelir (Montaigne, 1999, s. 192).

Ana ve babalar daha ziyade çocuklarının konuşmalarından şikâyetçidirler. Ama kastettikleri, gençlerin kendi aralarında konuşmaları değildir. Ana ve babaları ile konuşurken nasıl konuşulması gerektiğini bilmediklerini anlatmak istiyorlar (Rado, 2011, s. 21).

Gençlik çağı insan ömrünün muhakkak ki en güzel çağıdır. Ama bu çağı daha ziyade hayata hazırlanmakla geçtiği için henüz yetişmemiş, tecrübe sahibi olmamış, dünyanın kaç buca olduğunu öğrenmemiş ..... (Rado, 2011, s. 41)

İçinde yaşadığımız dünyanın çehresi büyük bir hızla değişmektedir. Buna daha çok milletler arasındaki münasebetlerin artması sebep oluyor (Rado, 2011, s. 46).

Tanımlama Yaparak Yazıya Başlama

Dost ve dostluk dediğimiz, çokluk ruhlarımızın beraber olmasını sağlayan bir rastlantı ya da zorunlulukla edindiğimiz ilintiler, yakınlıklardır(Montaigne, 1999, s. 26).

Övülmek, her kişi için, hele tuttuğu işi kendine gerçekten dert edinmiş her kişi için gerekli bir azıktır. Özenerek ortaya koyduğumuz şey beğenilsin, benzerlerimizi ilgilendirsın isteriz (Ataç, 1991, s. 22).

Hikâye Anlatarak Yazıya Başlama

Meşhur hikâyedir: Henüz apartman komşuluğunun başlamadığı devirlerde hali vakti yerinde bir adamın bir ineği varmış. Her sabah ineğini sağdıka dayanamaz, bitişik komşusu ihtiyar kadına da biraz süt gönderirmiş... Bugün de kim bilir kaç komşumuz gerçeği söylemeye karar verseler yüzümüze karşı böyle konuşurlar? Ama komşulukta en fena şey, komşunun komşuyu hem de hikâyede olduğu gibi sadece kıskanmak için kıskanmasıdır (Rado,2011a, s.20)

İstanbul'un yakınlarında bulunan büyükçe bir köyde, yüksek tahsil öğrencisi bir gençle annesi, babası, ağabeyi, dayısı, komşuları olan iki astsubay ve hanımları oturmuş konuşuyorlarmış. ... Dünyanın, bizim de içinde bulduğumuz devrin hâlâ “ Kadın çalışmalı mı, çalışmamalı mı ?” meselesini çözülmemiş bir mesele farz ederek...(Rado, 2011a, s. 92)

Bir köylü kadın, bir danayı doğar doğmaz kucağına alıp sevmiş, sonra da bunu âdet edinmiş, her gün danayı kucağına alıp taşımış; sonunda buna o kadar alışmış ki dana büyüüp koskoca öküz olduğu zaman, onu yine kucağında taşıyabilmiş. Bu hikâyeyi kim uydurduysa, alışkanlığın ne büyük bir güç olduğunu çok iyi anlatmış olacak (Montaigne,1999, s. 143).

Ben Anlatımı İle Yazıya Başlama

Size bir şey söyleyeceğim ama tuhafınıza gidecek diye çekiniyorum. Ama ne olursa olsun, ben bu söyleyeceğim fikrin doğruluğuna inandığım için yine de takdirinize sunmaktan kendimi alamayacağım (Rado, 2011a, s. 106).

Kimsenin zevkine karşıılmaz, kedileri ille herkes sevsin demeyeceğim; ama ben, kedi sevmeyenlerle anlaşamam. “Kiminle anlaşırsın ki!...” diyeceksiniz. O da yalan değil: bu yaşa geldim, büyüğü ile de, küçüğü ile de çekişmeyi bir türlü bırakamadım (Ataç, 2017, s. 26).

Yazarken kitapları bir yana bırakır, aklımdan çıkarırım; kendi gidişimi aksatırlar diye. Gerçekten de iyi yazarlar üstüme fena abanır, yüreksiz ederler beni. (Montaigne,1999, s. 9)

İyi iken de, hasta iken de canımın istediğini yapmışımdır her zaman. İçimden gelen isteklere büyük bir güvenim vardır (Montaigne,1999, s. 179)

Şimdiye dek yazdıklarımın birini bile beğenemedim, şöyle tam istediğimce bulamadım. Bakıyorum, hepsini de hem eksik bırakmışım, hem de bir sürü gereksiz, boş sözlerle doldurmuşum (Ataç, 2017, s. 24).

“Sen, Siz” Anlatımı İle Yazıya Başlama

Hani bazı insanlar vardır, dünyadan şikâyetçidirler. Bilmem sizler de onlardan mısınız? Tabii, aslına bakarsanız dünyadan şikâyet etmek manasız şeydir (Rado, 2011b, s. 19)

Emekliye ayrılmış beylerle, çoluk çocuklarını büyütüp artık evlerinde oturmaya sıra gelmiş yaşlı hanımları en fazla üzen şey biliyorsunuz ki, can sıkıntısıdır (Rado, 2011a, s. 136)

Her hayatın katları, daireleri ve odaları vardır. Yüksekliğe ve cepheye göre manzara değişse de, bütün pencerelerde aynı yüz vardır. Bir gün sokağınızdan geçerken, oturduğunuz binanın bütün pencerelerinde kendinizi görürseniz sakın dehşete kapılmayın! (Ural,2018, s. 108).

Alıntı İle Yazıya Başlama

Plinius' un dediği gibi, herkes kendisi için bir derstir; elverir ki insan kendini yakından görmesini bilsin (Montaigne,1999, s. 5)

-Hani şair “ Bir dokun bin âh dinle kasei fağfurdan” demiş ya (Rado, 2011a, s. 67)

Öğrenimden kazancımız daha iyi ve daha akıllı olmaktır. Epiharmus der ki, insan düşünce ile görür ve duyar, her şeyden faydalanan, her şeyi düzene sokan, başa geçip yöneten düşüncedir... (Montaigne,1999, s. 15)

Mademki ölümün önüne geçilemez, ne zaman gelirse gelsin. Sokrates'e: Otuz Zalimler seni ölüme mahkûm ettiler, dedikleri zaman: “Tabiat da onları!” demiş (Montaigne, 1999, s. 109).

Soru Sorarak Yazıya Başlama

Ölümü düşünmeden, aklımıza getirmeden yaşamak elbette en iyi şey, ama elimizde mi? Ölüm düşüncesi bizi bir yol sardı mı bir daha bırakmıyor; sevinçlerimiz, gülmelerimiz içinde bile kendini duyuruveriyor (Ataç, 2017, s. 17).

“İlkokul yıllarınıza ait neler hatırlarsınız? Benim hiç aklımdan çıkmayan görsel bir ayrıntı var (Şafak, 2012, s. 39).

Karşılaştırma ya da Tezatlık ile Yazıya Başlama

İnsanları öteki canlı mahlûklardan ayıran belli başlı fark insanların konuşmalarıdır. Hayvanlar nasıl anlaşıyor bilmiyoruz (Rado, 2011a, s. 16).

Öfke ve kin doğruluğun sınırları dışındadır; bu tutkular yalnız işlerine akıllarıyla bağlanamayan insanların işine yarar. Doğru ve temiz işler hep ölçülü ve ağırbaşlıdır. Ölçü olmayan yerde kavga, gürültü ve haksızlık vardır (Montaigne, 1999, s. 198).

Kişileri, roman okumayı sevenlerle roman okumayı sevmeyenler diye ikiye ayırabiliriz. Roman okumayı sevmeyenlerden bir hayır gelmez demiyorum, büyük işlere asıl

onların giriştiğini söyleseler ona da inanırım. Ama ben hoşlanmam onlardan (Ataç, 2011, s. 15).

Edebi Esere Gönderme Yaparak Yazıya Başlama

Size bir masal anlatmak istiyorum. “Fakir Oduncu ile Karısı” adı altında mektep kitaplarına kadar geçmiş olan bu 19. asır masalını gerçi aranızda bilenler vardır, ama eski şekliyle (Rado, 2011a, s. 31).

En sevdiğim romanlardan biridir Örümcek Kadının Öpücüğü. Bende, gençliğimde iz bırakan eserlerden (Şafak, 2012, s. 161).

Montaigne'nin Denemeler'i sık sık okuduğum kitaplardandır. Gecenin geç vakti konuşacak birini aradığım zaman Denemeler' i açar, Montaigne ile konuşmaya başlarım (Yetkin, 1972, s. 88).

Benzetme Yaparak Yazıya Başlama

Boş bırakılmış topraklar gübreli ve bereketli iseler, yüz bin çeşit otlar dolar. Yararlı olabilmeleri için onlara kazma vuruyor, işe yarar tohumlar ekiyoruz. Ruhlar da böyledir; onları bir fikirle uğraştırıp dizginleri tutmazsanız...(Montaigne,1999, s. 55).

Muhakkak ki biz insanlar çeşitli kabiliyetlerle dünyaya geliyoruz. Hepimizde, geliştirilse açılacak, çiçekler ve meyveler verecek birtakım tohumlar vardır. Ama arpa çuvalında duran tohum, orada kaldığı veya başka yerer dökülse bile yeşerecek bir muhit bulamadığı takdirde nasıl tohum olarak kalmaya, filizlenip ...(Rado, 2011a, s. 77)

Gurbet tuhaf bir kelimedir, söyler söylemez ağızda kekremesi bir tat bırakır. Dil üstünde bir katre kaya tuzu, kolay kolay erimeyen. Bir saklı burukluk, kendini hemen ele vermeyen (Şafak, 2012, s. 6).

İnternet, tıpkı gökteki ay gibi, iki ayrı yüzü var. Bir tarafı gayet aydınlık, ışıltılı, öyle ki göz kamaştırıyor; diğer tarafı ise zifiri karanlıkta, henüz yeterince bilinmiyor(Şafak, 2012, s. 138).

Anı ile Yazıya Başlama

Bir gün mütemadiyen başkasının yerinde olmak isteyen bir adamla tanıştım. Hali epeyi garip olduğu için size ondan bahsetmek istiyorum. Bu zat... (Rado,2011b, s. 101)

Önce evde, sonra hastanede haftalarca yattım. O ağrıları eskiden de çekmişim ama böyle uzun sürmemiş, böyle şiddetli olmamıştı. Ölümlü hastalık değildir, ama acısına dayanmak zor; hele uykusuzluğu, insanda takat koymuyor (Ataç, 2017, s. 31)

İkide bir, tahammülü kalmadığından şikâyet eden insanlara rastlarsınız. Geçenlerde ben de böyle birine rastladım: “ Efendimi ben hiçbir şeye tahammül edemiyorum, derhal çileden çıkıyor, isyan ediyorum....” (Rado, 2011a, s. 116)

Tam yirmi yedi senedir gurbette yaşayan bir Türk aile ile tanıştım. Kapılarını açtılar, yüreklerinin perdesini araladılar. Onlar anlattı, ben dinledim (Şafak, 2012, s. 7).

Tarihi Bir Olay ile Yazıya Başlama

“İssız bir adada yapayalnız yaşamak zorunda kalsanız hangi romanları yanınıza alıp götürürsünüz?” sorusu bir zamanlar Fransız anketçilerin pek hoşlandığı bir konuydu (Yetkin, 1972, s. 176)

Demokritos sofrasına gelen incirleri yerken bir bal kokusu almış ve hemen bir araştırmadır başlamış kafasında, o güne dek incirlerden almadığı bu koku nereden gelebilir diye. Merakını gidermek için kalkmış sofradan, incirlerin toplandığı yeri görmeye gitmiş. (Montaigne, 1999, s. 63)

Adetlerimizde, alışkanlıklarımızda, davranışlarımızda her türlü gariplik ve aykırılıklardan kaçınmalıyız; bunlar insanı başkalarından ayıran, insanlıktan çıkaran şeylerdir. İskender'in saray nazırı Demophonos güneşte titrer, gölgede terlermiş; böyle bir yaratılışa kim sinirlenmez? (Montaigne, 1999, s. 94).

Büyük İskender'in dalkavukları onu, Zeus'un oğlu olduğuna inandırmışlar. Bir gün yaralanıp da yarasından kan aktığını görünce: Buna ne diyeceksiniz, bakalım? demiş; kıpkızıl,

mis gibi insan kanı değil mi bu? Homeros'un destanlarında tanrıların yarasından akan kan hiç de böyle değildir (Montaigne, 1999, s. 105).

İkinci Dünya Savaşı'nın başladığı gün Üçüncü Dünya Savaşı'na hazırlık başladı. Yarına güven diye de ortada bir şey kalmadı (Yetkin, 1972, s. 180).

Kısa Hayat Hikâyesi ile Yazıya Başlama

Joyce Carol Oates, çağdaş Amerikan edebiyatının en güçlü ve en özgün seslerinden. Benim de en çok sevdiğim yazarlardan biri. Ellinin üzerinde romana imza attı ve onlarca kısa hikâye kaleme aldı bugüne kadar. Son derece üretken, girişken, kıvrak bir kalemi var; her ne kadar eleştirmenler yazdığı her kitabı eşit kalitede bulmasalar da (Şafak, 2012, s. 56).

Sene 1935. Bir kız çocuğu geldi dünyaya, Tahran'da. 7 çocuklu bir ailede büyüdü ama kardeşlerinden de yaşlılarından da farklıydı. Sorgulayan gözleri, büyümüş de küçülmüş sözleri ve dinmeyen merak duygusuyla kabına sığamayan taşkın sular gibiydi. Kitap okumaya, resim yapmaya, dünyayı anlamaya, her şeyden çok sanata düşküdü. Büyüdü Furug Farukzad (Forough Farrokhzad) oldu(Şafak, 2012, s. 175).

Tasvir (Betimleme) ile Yazıya Başlama

Yılın en uzun günlerindeyiz. Saat dört buçuğa varmadan göğü sarıveren aydınlık geç vakitlere dek sürüp gidecek, sular kararmak bilmeyecek... Erkenden uyanıp gözlerime, gönlüme taze ışık dolduruyorum. Hep aşkı, hep inançları, hep yurt sevgisini şakıyan şairler vardır, ben şair olsaydım ışığın verdiği hazları söyler, hep güneşe övgüler yazardım (Ataç,1991, s. 69).

Atasözü-Deyim ile Yazıya Başlama

Türkçe'nin birbirinden güzel ve çarpıcı deyimleri, atasözleri, dua ve bedduaları vardır. Kullanırken pek düşünmeyiz, ardındaki birikimi, bilgeliği hemen fark etmeyiz belki ama her biri yüzyılların süzgecinden geçerek gelmiştir bugüne; damla damla. Hani bir yabancı kalkıp da anlamlarını sorsa, çevirmemizi istese, bir an için afallarız. Kolay değildir zira onları bir

başka dile taşımak. Mesela şu “al gülüm ver gülüm” ya da “külahları değişmek”. Ne kadar basit, bir o kadar eski ve aynı zamanda sarıh. Ama kolaysa gel de tercüme et bakalım. Her birinin etrafında geniş bir kültürel havza var. “Bükemediğin eli öpmek” de öyle, yahut “fincancı katırlarını ürkütmek....”(Şafak, 2012)

Rahmetli babamın yeri geldikçe tekrarladığı bir atasözü vardı: “Gevşek tükürük sakal mundar eder” Bu atasözü, iyi tüküremeyen bir adamın tükürdüğünün fazla uzağa gitmeyip kendi sakalına yapışacağını, kendi sakalını kirleteceğini söylüyor (Çınarlı, 1978).

Bir zamanlar bakir tabiatı tasvir için "ayak izi değmemiş, balta girmemiş" ormanlar, topraklar denirdi. Bir zihniyetin kendini ele veren en çıplak görüntüsü (Kutlu, 2014).

Özetleme Yaparak Yazıya Başlama

Şu beş buçuk yıl içinde ateş sayısız insan öldürdü, sayısız insanı da evsiz barksız kodu. Dün birer güllük denilen yerlerde bugün ot bile bitmez olmuş (Ataç, 2011).

İstanbul'a gelişimin üzerinden yirmi iki yıl geçti. Bir taşralı olarak yerleştiğim bu şehri geçen zaman içinde tanımaya çabaladım. İstanbul kendini kolay ele veren bir şehir değildi ve zor oldu bu iş. Zor, çünkü "İstanbul kimliği" artık çok derinlerde bulunuyor(Kutlu,1994, s. 13).

Tartışma ile Yazıya Başlamak

Çoğumuzda yanlış bir kanaat vardır: Okullarda hayatı öğrendiğimizi zannediyoruz. Halbuki okullar insana hayatı öğretmez, belki hayata lazım ve insana faydalı olacak bilgileri öğretir (Rado, 2011a, s. 72)

İmparatorlarla kunduracıların ruhları eş kalıptan çıkmadır. Kralların gördükleri işlerin önemine ve ağırlığına bakarak, bu işlerin önemli ve ağır sebeplere dayandığını sanırsınız, yanlış! Montaigne, 1999, s. 195).

Canlı Bir Örneklendirme ile Yazıya Başlama

İnsanları birçok bakımlardan iki sınıfa ayırabiliriz. Fakat en doğrusunu Augusto Bréal adında bir muharrir yapmıştır. O muharrir; insanları, beraber yaşadıkları kimselere hayatı hoş bir hale getirenler, bir de beraber yaşadıkları insanlara hayatı zehir edenler, diye ikiye ayırmak kabildir, diyor (Rado, 2011, s. 117).

Jacques Amyot'ya bizim Fransız yazarları arasında en şerefli yeri vermekte haksız olmadığımı sanıyorum (Montaigne, 1999, s. 38).

Bildiğim bütün insanlar arasında bir seçme yapmam istense, ben üç insanı hepsinden üstün tutardım. Bunlardan biri Homeros'tur (Montaigne, 1999, s. 181).

Şiir ile Yazıya Başlama

Neyi özlemeliyiz? Neye yarar

Bunca zahmetle kazanılan para?

Nedir adaletin, insanların bizden beklediği?

Tanrı ne olmamızı istemiş bizim?

Neyiz? Neyin peşinde koşuyoruz?

Persius

Bilmek ve bilmemek nedir? Öğrenimin amacı ne olmalıdır? Mertlik, tok gözlülük ve doğruluk nedir? (Montaigne,1999, s. 145).

Kim bilir ne oldu ne bitti gece uyurken

Uyandım ki tabiat o değil başkasıdır

Nerden esiyor bu şerbet gibi hava nerden

Çiçek açmış ağaç hangi kızın rüyasıdır.

Böyle diyor Cahit Sıtkı. Sahi ne olupbitti?

Nasıl da birdenbire değişti havalar? (Çağlayan, 2008, s. 8)

Mizah-Nükte Yaparak Yazıya Başlama

Hakikat acıdır, diye bir söz vardır. Bu sözün nereden çıktığını geçenlerde merak ettim. Aradım taradım, fakat hakikatın tadı üzerinde yapılmış hiçbir incelemeye rastlayamadım. Hakikat yenecek bir şey midir ki bunun tadı olsun diye düşünüyordum (Rado, 2011, s. 131).

Ne yaparsınız bu adamlara: Yazılı olmayan lafı dinlemezler, kitaba geçmedikçe sözlere sözlere inanmazlar; gerçeğe sakalı olmadıkça kulak vermezler. Budalalıklar yazı kalıbına döküldü mü bir ciddilik kazanıyor. “Bir yerde duydum” dersiniz olmaz. Bir yerde okudum diyeceksiniz (Montaigne, 1999, s. 209).

Fransız yazarlarından ve günlükçülerinden Paul Leautaud tiyatro eleştirilerini bir araya getiren Chroniques de Maurice Boissard adlı kitabını kedilerine, köpeklerine adanmıştır. Çünkü yazılarının özellikle de günlüğünün ellerini, ayaklarını onların eşliğinde havalandırılmış, aferinlerin dolunayına onların hır hır ve mırımlarıyla merdiven dayamıştır (Birsell, 1981, s. 127).

Cenap Şahabettin 1916 kışında Viyana'da Avusturya - Macaristan İmparatoru Franz Joseph'in cenaze törenini seyredabilmek için, o zamanın parasıyla, on beş lira ödemiştir (Birsell, 1981, s. 145).

Karışık (Birden Fazla Teknik) Şekilde Yazıya Başlama

Scilicet ultima semper

Expectanda dies homini est, dicique beatus

Ante obitum nemo, supremaque funera debet.

İnsanın son gününü beklemeli her zaman

Mutlu dememeli ona ölmeden

Cenazesi kaldırılmadan.

Ovidius

Bu konuda Krezus' un hikâyesini çocuklar bilir: Pers kralı onu esir edip ölüme mahkûm edince sehpaye giderayak: Ah Solon, ah Solon! diye bağırmış (Montaigne, 1999, s. 65)

Bir insanın değerini anlamak istedim mi, kendinden ne kadar memnun olduğunu, söylediklerini, yaptıklarını, kendini ne dereceye kadar beğendiğini sorarım. Şu türlü mazeretleri pek dinlemek istemem: Bu işi laf olsun diye, şakacıktan yaptım:

Ablatum medis opus estincu dibusistud.

İşi daha bitmeden çıktı tezgâhtan

Ovidius

Bir saat bile durmadım üstünde; yaptıktan sonra bir daha gözden geçirmedim (Montaigne, 1999, s. 210).

Uçağa ilk binişim bundan on yedi, on sekiz yıl öncedir. Şimdi “uçak” diyoruz, o günlerde “tayyare” derdik. Daha bizde hava postaları kurulmamıştı; bir gün bilmem niçin bir Alman yolcu uçağı Ankara'dan İstanbul'a uçacakmış, bana da bir yer verdiler (Ataç, 2017, s. 21).

Sizin için günün en iyi saati hangi saattir hiç düşündünüz mü? Şair tabiatlı olanlar akşam saatlerini severler. Güneşin batışı insana tuhaf bir hüznün verir. En çok kendi kendimizle kaldığımız saatler giden günün arkasından gecenin ağır ağır geldiği, daha doğrusu gündüzlerin bizleri gecelere devrettiği o saatlerdir (Rado, 2011b, s. 9)